

**"Ауыл шаруашылығы жануарлары үшін азық өндіру", "Сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру", "Қойларды және ешкілерді өсіру", "Құстарды өсіру", "Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру", "Мал шаруашылығындағы селекциялық қызмет (асылдандыру ісі)" кәсіптік стандарттарын бекіту туралы**

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2025 жылғы 7 қарашадағы № 419 бұйрығы

"Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес, БҰЙЫРАМЫН:

1. Мыналар:

1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес "Ауыл шаруашылығы жануарлары үшін азық өндіру" кәсіптік стандарты;

2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес "Сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру" кәсіптік стандарты;

3) осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес "Қойларды және ешкілерді өсіру" кәсіптік стандарты;

4) осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес "Құстарды өсіру" кәсіптік стандарты;

5) осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес "Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру" кәсіптік стандарты;

6) осы бұйрыққа 6-қосымшаға сәйкес "Мал шаруашылығындағы селекциялық қызмет (асылдандыру ісі)" кәсіптік стандарты бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Аграрлық ғылым және білім департаменті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкіне енгізу үшін оның электрондық көшірмесінің Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің "Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жолдануын;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оның Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің ресми интернет ресурсында орналастырылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығы вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының  
Ауыл шаруашылығы министрі

А. Сапаров

"КЕЛІСІЛДІ"

## **"Ауыл шаруашылығы жануарларына арналған азық өндіру" кәсіптік стандарты**

### **1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Ауыл шаруашылығы жануарларына арналған азық өндіру" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген.

Кәсіптік стандарт жұмыскерлердің кәсіптік қызметтің белгілі бір түрін жүзеге асыруы, оның ішінде белгілі бір еңбек функцияларын орындау үшін қажетті біліктілік деңгейлерін айқындау үшін, сондай-ақ жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу үшін қолдануға арналған.

Осы кәсіптік стандарт біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасы мен жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайды, сондай-ақ ауыл шаруашылығы жануарлары үшін азық өндіру саласындағы жұмыстарын атқаратын ұйымдарда кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

Кәсіптік стандарт мынадай пайдаланушылардың пайдалануы үшін қолданылады:

1) жұмыскерлер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметке қойылатын талаптарды түсінуі, өзінің кәсіптік дамуы мен біліктілігін арттыруды жоспарлау, сондай-ақ бейіндік бағыт бойынша мансаптық ілгеріледуді болжау үшін;

2) жұмыс берушілер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеу, еңбек нарығының заманауи қажеттіліктеріне жауап беретін жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптарды жаңарту, персоналды жалдау және аттестаттау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, ілгерілету және ротациялау бағдарламаларын жасау үшін;

3) білім беру және оқу орындары – мал шаруашылығы саласындағы мамандарды даярлау, бейіндік бағыттардың басшылары мен мамандарын қайта даярлау мен олардың біліктілігін арттыру, мал шаруашылығы саласындағы оқытушылар мен сарапшыларды кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін дамыту үшін білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен мазмұнын айқындау үшін;

4) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын

әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша жұмыскерлердің біліктілік өлшемшарттарын әзірлеу үшін;

5) мемлекеттік органдар – кәсіптік стандартты еңбек нарығы өлшемшарттары, мониторингі және болжамы үшін.

Осы кәсіптік стандарт негізінде ұйымдар өндірісті, еңбекті, басқаруды және олардың жауапкершілігін ұйымдастырудың ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіптік білім деңгейін, еңбек функцияларының, білімдері мен дағдыларының тізбесін нақтылай отырып, жұмыскерлерге арналған корпоративтік кәсіптік стандарттарды ішкі қолдану үшін әзірлей алады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) азық өндірісі – азықты өндіру, өңдеу және сақтау бойынша ұйымдастырушылық-шаруашылық және технологиялық іс-шаралардың ғылыми негізделген жүйесі;

2) азық – қоректену кезінде қалыпты физиологиялық функциялардың пайда болуын және олардан алынатын өнімнің сапасын қамтамасыз ететін өсімдік, жануар, микробиологиялық текті өнімдер, сондай-ақ минералды қоспалар;

3) азық қоспалары – қоректік және биологиялық белсенді заттардың мөлшері мен қатынасын реттейтін, сондай-ақ жануарлардың денсаулығы мен ең жоғары өнімділігін қамтамасыз ететін рационға кез келген қоспалар;

4) шырынды азық – құрамында елеулі дәрежеде су мөлшері бар — шамамен 70—92 % – өсімдік тектес азықтар;

5) ірі азық – пішен, сабан, кесілген пішен, шөп ұны, топан, балдырлар, ағаш ( бұтақты) азығы, жүгері собығының сабақтары және т.б.;

6) құнарландырылған азық – дәнді, бұршақты астық, оларды ұнға, жармаға қайта өңдеу өнімдері, бұршақты дақылдардың және қалақайдың шөп ұны;

7) суару (ирригация) – ылғалдың жетіспеушілігін көретін алқаптарға суды жеткізу, және топырақтың тамыр жайылатын қабатындағы оның қорларын ұлғайту;

8) суарушы – суарумен айналысатын адам;

9) диқан – агроном, диқаншылық жөніндегі маман;

10) жер бетімен суару – жер үсті бойынша суды жая отырып, жерді суару;

11) суару режимі – суару санының, мерзімдерінің және нормаларының жиынтығы;

12) жайылымдық жерлер – өсімдік жамылғысы пішенге, пішендемеге, сүрлемге, шөп ұнына және мал жаюға пайдаланылатын шабындықтардың, жайылымдардың және себілген азықтық дақылдардың жер учаскелері;

13) табиғи азықтық алқаптар – табиғи шөптері бар жерлер (жайылымдар мен шабындықтар) ;

14) сабанды нығыздау – мал азығына арналған орамдарға сабанды жинау процесі, сондай-ақ бұл егістіктен арамшөптердің көп мөлшерін жинауға ықпал етеді;

15) маялау – домалақ жотасы бар параллелепипед (күде) немесе домалақ жотасы бар күмбез түріндегі себінді пішен түрінде тығыз үймелерге сақтау үшін себінді немесе нығыздалған пішен (сабан) салу;

16) мая –тығыз салынған шөптің немесе сабанның (немесе баулардың үймесі, яғни масақтары бар сабақтардың шоғыры) үлкен биік және домалақ немесе төртбұрышты үйме;

17) күде – үлкен, әдетте сопақша келген шөп немесе сабан маясы не ашық аспан астында сақтауға арналған айрықша тәсілмен жиналған астық бауы.

18) грунт – жердің минералды бөлігі;

19) топырақ – өсімдіктердің, микроорганизмдердің, жануарлардың, саңырауқұлақтардың қалдықтары бар жердің құнарлы бөлігі + топырақ биожүйелері;

20) азықтың қоректілігі – азықтың сапасы, жануарлардың тағамға, энергияға және қоректік заттарға қажеттілігін қанағаттандыру;

21) азықтандыру рационы – ауыл шаруашылығы жануарларының тәулігіне қоректік заттарға қажеттілігін қамтамасыз ететін азық құралдарының жиынтығы;

22) сүрлем – консервіленген шөптер немесе түйнекжемістілер, төп, сондай-ақ шөптерден, астық тұқымдастардан немесе қызылша сығындысынан тұратын қоспалар;

23) көк шөп – малдар балғын түрде шабылған жасыл азықтық өсімдіктердің жер үсті массасы;

24) информалды білім беру – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат берілмей жүргізілетін білім беру түрі;

25) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі.

26) кәсіптік кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен қалыптастырылған және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті саланың кәсіптік тобының бір бөлігі;

27) кәсіптік топ – ортақ интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын болжайтын саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы;

28) біліктілік – жұмыскердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі;

29) біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын қызметкердің жұмыскердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптар жиынтығы;

30) еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;

31) кәсіптік стандарт – кәсіптік қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

32) кәсіп – арнайы даярлық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталатын белгілі бір білімді, іскерлікті және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметінің негізгі қызметсабақтарының негізгі түрі;

33) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

34) ұлттық біліктілік шеңбері – салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін деңгейлердің, біліктіліктердің, жалпы кәсіптік құзыреттердің бірыңғай шкаласын айқындайды;

35) машықтар – қызметті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді пайдалану және құзыреттілік таныту қабілеті (логикалық, интуитивтік, шығармашылық және практикалық ойлауды пайдалану);

36) білім – оқу және жеке тәжірибесі арқылы ақпаратты меңгеру нәтижесі, оқу немесе жұмыс саласына қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы, біліктіліктің міндетті түрде бағалануға тиіс бөлігі;

37) құзыреттер – белгіленген біліктілік деңгейінің кәсіптік қызметінде міндеттерді орындауды қамтамасыз ететін субъекті қызметінің сапасы;

38) тәжірибе – саналы қызмет, белгілі бір уақыт аралығында меңгерілген және тиімді пайдаланыла алатын білім және дағды.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) БА – Біліктілік анықтамалығы;
- 2) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 3) ББХСС – Білім берудің халықаралық стандартты сыныптауышы;
- 4) ЖЖМ – Жанар-жағармай материалдары;
- 5) КС – Кәсіптік стандарт;
- 6) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 7) ӨҚҚ – Өсімдіктерді қорғау құралдары;
- 8) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері;
- 9) ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

## **2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты**

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ауыл шаруашылығы жануарларына арналған азық өндіру

5. Кәсіптік стандарттың коды: А045

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.1 Бір- немесе екіжылдық дақылдарды өсіру

01.19 Басқа да бір-немесе екіжылдық дақылдарды өсіру

01.19.1 Азық дақылдарын және олардың тұқымдарын өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.2 Көп жылдық дақылдарды өсіру

01.29 Басқа да көпжылдық дақылдарды өсіру

01.29.0 Басқа да көпжылдық дақылдарды өсіру

С Өңдеу өнеркәсібі

10 Тамақ өнімдерін өндіру

10.9 Жануарларға арналған дайын азықтарды өндіру

10.91 Ауыл шаруашылығы жануарларына арналған дайын азықтарды өндіру

10.91.0 Ауылшаруашылығы жануарларына арналған дайын азықтарды өндіру

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіптік стандартта ауыл шаруашылығы жануарларына арналған азық өндірісіне жататын негізгі кәсіптердің сипаттамасы, сондай-ақ азық өндіру жөніндегі жұмыстарды орындаумен айналысатын қызметкерлердің жұмыс сипаттамасы мен еңбек функциялары және ауыл шаруашылығы жануарларына арналған азық өндірісінің қызметін ұйымдастыру келтірілген.

8. Кәсіптер карточкаларының тізбесі:

- 1) Азықты дайындау және даярлау жөніндегі білікті жұмысшы - СБШ 3 деңгейі;
- 2) Ветеринариялық фельдшер-зертханашы - СБШ 5 деңгейі;
- 3) Суару, суландыру жөніндегі жұмысшы - СБШ 2 деңгейі;
- 4) Зертхана бастығы (ауыл шаруашылығында) - СБШ 6 деңгейі;
- 5) Білікті ауыл шаруашылығы (егін дақылдары) жұмыскері - СБШ 3 деңгейі;
- 6) Бөлімше агрономы (біліктілік деңгейі орташа) - СБШ 5 деңгейі.

### 3-тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Азықты дайындау және даярлау жөніндегі білікті жұмысшы" кәсіп карточкасы	
Топ коды:	6121-2
Қызмет атауының коды:	6121-2-001
Кәсіп атауы:	Азықты дайындау және даярлау жөніндегі білікті жұмысшы
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	

<p>БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген.</p> <p>87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 2. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 4-разряд.</p> <p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген.</p> <p>87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 3. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 5-разряд.</p>		
<p>Кәсіптік білім деңгейі:</p>	<p>Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіп)</p>	<p>Мамандық: Ауыл шаруашылығын механикаландыру</p>	<p>Біліктілік: -</p>
	<p>Білім деңгейі: негізгі орта білім</p>	<p>Мамандық: -</p>	<p>Біліктілік: -</p>
	<p>Білім деңгейі: бастауыш білім</p>	<p>Мамандық: -</p>	<p>Біліктілік: -</p>
<p>Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:</p>	<p>Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.</p>		
<p>Формалды емес және информалды біліммен байланыс:</p>	<p>Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;</p>		
<p>Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:</p>	<p>6121-2-003 - Азық әзірлеуші</p>		
<p>Қызметтің негізгі мақсаты:</p>	<p>Азықты механикаландырылған дайындау, тарату және бөлу.</p>		
<p>Еңбек функцияларының сипаттамасы</p>			
<p>Еңбек функцияларының тізбесі:</p>	<p>Міндетті еңбек функциялары:</p>	<p>1. Бір немесе екі жылдық және көпжылдық азық дақылдарынан азық дайындау, сақтау 2. Азықтық компоненттер мен дайындалатын азықтың сапасын бақылау және бағалау. 3. Азықты сақтау және беру</p>	
	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p>		
		<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Бір және екі жылдық азық дақылдарын қолмен және қарапайым құралдар арқылы дайындау. 2. Азықтың сақталуы мен сапасын талаптарға сай қамтамасыз ету. 3. Азық тұқымдарын сұрыптап, егіске дайындау. 4. Азық пен тұқымдармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Механикаландырылған жабдықты қолданып азық дайындау процесін ұйымдастыру. 2. Азық сапасын бақылау және шіріген белгілерін уақтылы анықтау. 3. Тұқымдарды техникалық құралдар арқылы</p>	

	<p>1-дағды: Көпжылдық азық дақылдарынан азық дайындау, сақтау</p>	<p>дайындау және өңдеу (мысалы, протравливание). 4. Азық пен тұқымдардың санитарлық-гигиеналық нормаларын сақтау.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Бір және екі жылдық азық дақылдарының түрлері мен ерекшеліктері. 2. Азық дайындау және сақтау технологиясы. 3. Азық пен тұқымдарды сақтау шарттары. 4. Азықпен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Құрал-жабдықпен азық дайындаудың технологиялық ерекшеліктері. 2. Азық сапасын бақылау әдістері және шірігендіктің алдын алу. 3. Азық тұқымдарын дайындаудың заманауи әдістері. 4. Азық пен тұқымдарды сақтауға қойылатын нормативтік талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>1-еңбек функциясы: Бір- немесе екі жылдық және көпжылдық азық дақылдарынан азық дайындау, сақтау</p>	<p>2-дағды: Бір- немесе екі жылдық және көпжылдық азық дақылдарынан және олардың тұқымдарынан азық дайындау, сақтау</p>	<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Көпжылдық азық дақылдарын қолмен дайындау ерекшеліктерін ескеру. 2. Көпжылдық азықтарды дұрыс дайындап, сақтау кезінде жоғалтуларды азайта отырып төсеу. 3. Көпжылдық азықтардың сақтау жағдайын бақылау. 4. Көпжылдық азықпен жұмыс істеу кезінде еңбек қорғау мен санитария ережелерін сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Көпжылдық азықтарды дайындау және өңдеуде механикаландырылған құралдарды пайдалану. 2. Көпжылдық азықтарды сақтау кезінде дақыл ерекшеліктерін және сақтау сапасын қамтамасыз ету. 3. Көпжылдық азықтардың сапасын бақылау, шіріген мен зақымдануын болдырмау. 4. Азық сақтау кезінде санитарлық нормалар мен талаптардың орындалуын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Көпжылдық азық дақылдарының биологиясы мен құрылым ерекшеліктері. 2. Көпжылдық дақылдардан азық дайындау технологиясы. 3. Көпжылдық азықтардың сақтау шарттарының ерекшеліктері және сапасына әсері. 4. Азықпен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік және гигиена ережелері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Көпжылдық азықтарды механикаландырылған дайындаудың заманауи технологиялары. 2. Сақтау шарттарының көп жылдық азықтардың қасиеттеріне әсері және оны бағалау әдістері. 3. Көп жылдық азықтарды сақтауға санитарлық және техникалық талаптар. 4. Еңбек қорғау, техника қауіпсіздігі және гигиена нормалары.</p>



	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Азықтық компоненттер мен дайындалатын азықтың сапасын бақылау және бағалау.	1-дағды: Азықтық компоненттерді қабылдау және жинақтау	<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Азық компоненттерін қабылдап, жинақтау орындарына ұқыпты орналастыру. 2. Азық құрамын көзбен қарап , бөгде заттар мен бүлінулерді анықтау. 3. Азық компоненттерін белгіленген нормаларға сәйкес сақтау ережелерін сақтау. 4. Келіп түскен азықтарға бастапқы есеп жүргізу және тіркеу. 5. Азық қоймаларында тазалық пен тәртіпті қамтамасыз ету.</p> <p>5-разрядқа арналған машықтар 1. Белгіленген көрсеткіштер бойынша азық компоненттерінің сапасын қабылдау кезінде бақылау. 2. Азық түрлері мен қасиеттерін ескере отырып, дұрыс сақтауын ұйымдастыру. 3. Азықтарды қабылдау және жинақтау бойынша есеп пен құжат жүргізу. 4. Азықтарды сақтау шарттарының бұзылуын дер кезінде анықтап, жою. 5. Азық компоненттерін қабылдау және жинақтау кезінде бағыныштылардың жұмысын үйлестіру.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Азық компоненттерінің негізгі түрлері мен сипаттамалары . 2. Азықтарды қабылдау және жинақтау ережелері. 3. Сақтау жағдайларының азық сапасына әсері. 4. Азықпен жұмыс істеу кезінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау негіздері. 5. Азық қоймасын ұйымдастыру. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Азық сапасын бағалау және ақауларды анықтау әдістері. 2 . Азық компоненттерін сақтау стандарттары мен нормативтері. 3. Микробиологиялық және физикалық факторлардың азық өніміне әсері. 4. Есептік және есептік құжаттамаларды жүргізу ережелері. 5. Қойма жұмысын және азықтарды топтарға бөлу бойынша ұйымдастыру.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды:	<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Азық компоненттерін механикалық қоспалардан қолмен немесе қарапайым жабдық арқылы тазарту. 2. Тазартылған азықтың ластанбағанын тексеру. 3. Тазарту технологиясын белгіленген стандарттарға сай орындау. 4. Жұмыс орнында тазалық пен тәртіпті сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Арнайы жабдықтар мен машиналарды пайдалана отырып, азықтарды тазарту. 2. Тазарту тиімділігі мен дайын өнім сапасын бақылау. 3. Азықтарды тазарту жұмыстарын ұйымдастыру, жұмысшылар арасында міндеттерді бөлу. 4. Тазарту операциялары бойынша құжат жүргізу.</p>

	<p>Азықтық компоненттерді қоспалардан тазарту</p>	<p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Азық компоненттерінде кездесетін қоспа түрлері. 2. Азықты тазарту технологиялық әдістері. 3. Ластану деңгейінің азық сапасы мен қауіпсіздігіне әсері. 4. Жабдықпен және азықпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасының негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Азықтарды тазартуға арналған жабдықтардың техникалық сипаттамалары. 2. Азық компоненттерін тазартудың заманауи әдістері мен стандарттары. 3. Өртүрлі қоспалардың азық сапасы мен жануарлар денсаулығына әсері. 4. Тазарту кезінде жабдықты пайдалану ережелері мен еңбекті қорғау талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>3-еңбек функциясы: Азықты сақтау және беру</p>	<p>1-дағды: Нығыздалмаған шөпті, сабанды және тендерді маялауыштармен күделеу</p>	<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Азық компоненттерін механикалық қоспалардан қолмен немесе қарапайым жабдық арқылы тазарту. 2. Тазартылған азықтың ластанбағанын тексеру. 3. Тазарту технологиясын белгіленген стандарттарға сай орындау. 4. Жұмыс орнында тазалық пен тәртіпті сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Арнайы жабдықтар мен машиналарды пайдалана отырып, азықтарды тазарту. 2. Тазарту тиімділігі мен дайын өнім сапасын бақылау. 3. Азықтарды тазарту жұмыстарын ұйымдастыру, жұмысшылар арасында міндеттерді бөлу. 4. Тазарту операциялары бойынша құжат жүргізу.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Азық компоненттерінде кездесетін қоспа түрлері. 2. Азықты тазарту технологиялық әдістері. 3. Ластану деңгейінің азық сапасы мен қауіпсіздігіне әсері. 4. Жабдықпен және азықпен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасының негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Азықтарды тазартуға арналған жабдықтардың техникалық сипаттамалары. 2. Азық компоненттерін тазартудың заманауи әдістері мен стандарттары. 3. Өртүрлі қоспалардың азық сапасы мен жануарлар денсаулығына әсері. 4. Тазарту кезінде жабдықты пайдалану ережелері мен еңбекті қорғау талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Тіркемелі пресс-жинағыштарды жұмысқа дайындау. 2. Тіркемелі пресс-жинағышпен маяланған шөпті престеу кезінде басқару. 3. Престеу сапасы мен тайланған тюктердің дұрыс қалыптасуын бақылау. 4</p>

	<p>2-дағды: Пішенді үймелерден тіркемелі және өздігінен жүретін пресс - жинағыштармен престеу</p>	<p>. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы ережелерін сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Тіркемелі және өздігінен жүретін пресс-жинағыштарды қызмет көрсету және баптау. 2. Шөпті тиімді өнімділікпен престеу жұмыстарын ұйымдастыру. 3. Қалыптасқан тюктердің сапасын бағалау және жақсарту шараларын қолдану. 4. Пресс-жинағышпен жұмыс істейтін көмекшілерді оқыту және бақылау.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Тіркемелі пресс-жинағыштардың құрылысы мен жұмыс істеу принципі. 2. Маяланған шөпті престеу технологиясы. 3. Престеу жағдайларының азық сапасына әсері. 4. Престейтін жабдықпен жұмыс істеудегі қауіпсіздік техникасының негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Өздігінен жүретін пресс-жинағыштардың техникалық сипаттамалары мен пайдалану ерекшеліктері. 2. Престеудің заманауи әдістері және олардың азық сапасына әсері. 3. Пресс-жинағыш жабдықтарымен жұмыс істеудегі еңбек ұйымдастыру және қауіпсіздік техникасы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Бейімділік Жауапкершілік Ұқыптылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Сыпайылық Мейірімділік</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30</p>	

	желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.		
	8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3	Зиянкестермен күресу жөніндегі қызметкер	
	5	Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың) агрономы (біліктілігі орташа)	
10. "Ветеринариялық фельдшер-зертханашы" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	3240-0		
Қызмет атауының коды:	3240-0-007		
Кәсіп атауы:	Ветеринариялық фельдшер-зертханашы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. 7-параграф. Ветеринариялық фельдшер.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	I санатты ветеринариялық фельдшер-лаборант: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және II санатты ветеринариялық фельдшер лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес; II санатты ветеринариялық фельдшер-лаборант: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және санаты жоқ ветеринариялық фельдшер лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес; Санаты жоқ ветеринариялық фельдшер-лаборант: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	2250-0-002 - Ветеринариялық-санитариялық дәрігер 3240-0-006 - Ветеринариялық фельдшер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы жануарларының ауруларын алдын алу және олардың денсаулығы мен өнімділігін қамтамасыз ету мақсатында азықтарды, су және биоматериалдардың сапасына ветеринариялық-санитариялық бақылау жүргізу үшін зертханалық зерттеулер жүргізу.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	<p>Міндетті еңбек функциялары:</p>	<p>1. Азыққа ветеринариялық-санитариялық зертханалық зерттеулер жүргізу.</p> <p>2. Ауыл шаруашылығы жануарларын азықтандыруға пайдаланылатын азықтың ветеринариялық-санитариялық жай-күйін бақылау және зертхана нәтижелерін әзірлеу.</p>
	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p>	
1-еңбек функциясы: Азықтарға ветеринариялық-санитариялық зертханалық зерттеулер жүргізу.	<p>1-дағды: Азық сапасын бақылау кезінде нормативтік-құқықтық және ветеринариялық-санитариялық талаптарды қолдану.</p>	<p>Машықтар: 1. Азық сапасына қатысты нормативтік құжаттарды талдау және қолдану. 2. Ветеринариялық-санитариялық талаптарға сәйкес сәйкестік мониторингін жүргізу. 3. Қауіпті және сапасыз азықты анықтау бойынша шешім қабылдау. 4. Ветеринариялық бақылау кезінде талап етілетін есептік және рұқсат беру құжаттарын ресімдеу. 5. Азық сапасына байланысты заңнамалық және нормативтік актілерді қолдану бойынша кеңес беру.</p> <p>Білімдер: 1. ҚР ветеринария саласындағы заңнамасы және нормативтік актілері. 2. Азықтың сапасы мен қауіпсіздігіне қойылатын ветеринариялық-санитариялық талаптар. 3. Мемлекеттік стандарттар, техникалық регламенттер және басқа да нормативтік құжаттар. 4. Құжаттарды ресімдеу тәртібі және ведомстволық есепке алу жүйесі. 5. Тәуекелдерді басқару және азық сапасын бақылау жүйесінің негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Азықтың сапасы мен қауіпсіздігін зертханалық талдау әдістерін меңгеру</p>	<p>Машықтар: 1. Зерттеу үшін азық үлгілерін таңдау, таңбалау және дайындау. 2. Органолептикалық, физика-химиялық және микробиологиялық зерттеулер жүргізу. 3. Токсиндер, патогенді микроағзалар, зең және басқа да ластаушыларды анықтау. 4. Зертханалық құрал-жабдықтармен жұмыс істеу (автоматты анализаторлар, микроскоптар және т.б.). 5. Зерттеу хаттамаларын ресімдеу, есеп жүргізу және есептілікті дайындау. 6. Санитариялық нормалар, биологиялық қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелерін сақтау.</p> <p>Білімдер: 1. Ветеринариялық микробиология, токсикология және жануарларды азықтандыру негіздері. 2. Нормативтік құжаттарға сәйкес азықтың сапасы мен қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 3. Азықтың қоректік құндылығын бақылау және бағалау әдістері. 4. Зертханалық құрал-жабдықтармен жұмыс істеу ережелері. 5. Азықпен пен жұмыс істеу кезіндегі</p>

		санитарлық және ветеринариялық нормалар. 6. Ветеринария және азық өндірісі саласындағы заңнама.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы жануарларын азықтандыруға пайдаланылатын азықтың ветеринариялық-санитариялық жай-күйін бақылау және зертхана нәтижелерін әзірлеу.	1-дағды: Зертханалық бақылау әдістерін қолдана отырып, азықтардың ластану мен қауіпті қоспаларды анықтау.	Машықтар: 1. Белгіленген әдістемелерге сәйкес азықтардан сынамалар алу. 2. Азық құрамындағы патогендер, токсиндер, зең, нитраттар және басқа зиянды заттарды анықтауға зертханалық зерттеулер жүргізу. 3. Зерттеу хаттамаларын рәсімдеу және нәтижелерді зертханалық журналға енгізу. 4. Алынған нәтижелерді талдау және азық сапасы бойынша алдын ала қорытынды жасау. Білімдер: 1. Азыққа ветеринариялық-санитариялық сараптама жүргізудің негіздері. 2. Қолданыстағы нормативтерге сәйкес азықтың сапасы мен қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 3. Азықтың микробиологиялық және химиялық ластануын анықтау әдістері. 4. Лаборатория жағдайында биологиялық материалмен жұмыс істеу және сақтау ережелері. 5. Зертханадағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Зертханалық талдаулар негізінде азықтың қоректік құндылығын бағалау.	Машықтар: 1. Протеин, талшық, май, ылғал және басқа көрсеткіштерді анықтау үшін зертханалық тесттер жүргізу. 2. Зертханалық жабдықтармен жұмыс істеу. 3. Нәтижелерді нормативтік көрсеткіштермен салыстыру және азықты сапасына қарай жіктеу. 4. Ауыл шаруашылығы жануарларын азықтандыруға жарамдылығы туралы қорытынды жасау. Білімдер: 1. Өртүрлі жануар түрлеріне арналған азықтың қоректік құндылығы бойынша нормативтер. 2. Азықтың химиялық және физика-химиялық талдау әдістері. 3. Өртүрлі компоненттердің жануарлар денсаулығына әсері. 4. Зертханалық қорытындыларды рәсімдеуге қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.		
	2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.		
	3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.		
	4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.		
	5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы		
	6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.		
	7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.		
	8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	6	Ветеринариялық фельдшер	
11. "Суару, суландыру жөніндегі жұмысшы" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	9211-1		
Қызмет атауының коды:	9211-1-004		
Кәсіп атауы:	Сулау, суландыру жөніндегі жұмысшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген. 63. Дикан. Параграф 1. Дикан.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	негізгі орта білім	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	9116-0-009 - Жерлерді суару жөнінде жұмысшы		
	Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіру процесінде жұмыстарды, бекітілген аумақта егістік дақылдарын суару жөніндегі операцияларды орындау, суару кестелеріне сәйкес егістіктерді суару режимін, ал құрғатылған жерлерде		

Қызметтің негізгі мақсаты:	топырақтың оңтайлы ылғалдылығын сақтай отырып, қажетті құрғату режимін реттеу.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Оларға бекітілген аумақта егістік дақылдарды суару бойынша жұмыстарды орындау 2. Өсірілетін дақылдардың қажеттіліктеріне сәйкес топырақтың су режимін реттеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
1-еңбек функциясы: Оларға бекітілген аумақта егістік дақылдарды суару бойынша жұмыстарды орындау	1-дағды: Суаруды қолмен немесе қол құралдарымен жүргізу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жоғары еңбек өнімділігін қамтамасыз ету, бекітілген аумақта қол құралдарын пайдаланып суарған кезде су ресурстарын үнемді пайдалану. 2. Бекітілген аумақта негізгі дала дақылдарын суару мерзімдері мен сызбаларын сақтау. 3. Суармас бұрын азық алқаптарының жағдайын бағалау. 4. Суару маусымына дайындық жұмыстарына қатысу ( арналарды тазалау, құрал-жабдықтарды тексеру). 5. Суару кезінде ылғалдың біркелкі бөлінуін бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Белгілі бір аймақ жағдайында негізгі дақылдар егілген жерлерді суару режимі. 2. Қолмен суаруда су ресурстарын тиімді пайдаланудың негізгі қағидалары. 3. Өндірісті ұйымдастыру және технологиясы. 4. Жасыл азық өсіру технологиясы. 5. Еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау тәртібі. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары. 7. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 8. Өндірістік санитария талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Оларға бекітілген аумақта егістік дақылдарды суару бойынша жұмыстарды орындау	2-дағды: Машиналар мен механизмдерді пайдалана отырып суаруды жүргізу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бекітілген аумақта механикаландырылған суару кезінде еңбек өнімділігін арттыру және су ресурстарын үнемді пайдалану. 2. Жер бедерінің күрделілігіне байланысты негізгі дала дақылдарын суару және механикаландырылған суару технологияларын сақтау. 3. Суару құрылғыларына ( жаңбырлатқыш, тамшылатып суару, барабанды жүйелер және т.б.) техникалық қызмет көрсету және баптау жұмыстарын жүргізу. 4. Судың егістікке біркелкі таралуын бақылау. 5. Жабдық жұмысы кезінде ұсақ ақауларды жою.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өртүрлі суару және егістік суғару технологияларының артықшылықтары мен кемшіліктері. 2. Механикаландырылған суару кезінде су ресурстарын тиімді пайдалану қағидалары. 3. Суару үшін қолданылатын машиналар мен механизмдердің құрылысы және жұмыс істеу принциптері. 4. Суару техникасының қысымға, су шығынына және жұмыс режимдеріне</p>



		қойылатын талаптары. 5. Суару машиналарын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік шаралары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Өсірілетін дақылдардың қажеттіліктеріне сәйкес топырақтың су режимін реттеу	1-дағды: Өсірілетін көпжылдық дақылдардың су режимін реттеу технологиясын сақтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бір және екіжылдық дақылдардың қажеттілігіне сәйкес топырақтың су және ауа режимдерін сақтау.</li> <li>2. Маусымға және өсірілетін дақылдардың ерекшеліктеріне қарай су қорының қорын жасау.</li> <li>3. Топырақ ылғалдылығын көзбен шолу және арнайы аспаптар арқылы бағалау.</li> <li>4. Ауа райы жағдайы мен өсімдіктердің өсу фазаларына байланысты суару кестелерін түзету.</li> <li>5. Белгілі бір дақылға сәйкес су режимін бейімдеу мақсатында агрономдармен өзара әрекеттесу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Белгілі бір табиғи және агротехникалық жағдайларда бір немесе екіжылдық дақылдар үшін топырақтың тамырлы қабатында оңтайлы су режимін қамтамасыз ететін суару нормалары мен мөлшері (суару саны, нормасы, мерзімі).</li> <li>2. Бір және екіжылдық далалық дақылдардың даму фазаларына қарай суару технологияларын сақтау.</li> <li>3. Топырақ ылғалдылығын бақылау әдістері мен құралдары.</li> <li>4. Су режимінің тамыр жүйесінің дамуы мен өнімділікке әсері.</li> <li>5. Жекелеген мал азықтық дақылдардың (жүгері, сорго, жоңышқа және т.б.) суға деген сұранысының ерекшеліктері.</li> </ol>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Мейірімділік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</li> <li>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</li> <li>3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</li> <li>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</li> <li>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</li> <li>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды</li> </ol>

	<p>бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3	Зиянкестермен күресу жөніндегі жұмыскер	
	1	Өсімдік күтімі бойынша жұмысшы	
12. "Зертхана бастығы (ауыл шаруашылығында)" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	1310-1		
Қызмет атауының коды:	1310-1-034		
Кәсіп атауы:	Зертхана бастығы (ауыл шаруашылығында)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы"</p> <p>бекітілген Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығымен, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>16-параграф. Институттың ғылыми-зерттеу бөлімінің (бөлімше, зертхана) меңгерушісі (бастығы)</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім, доктордың, ғылым кандидатының, философия докторының (PhD) немесе бейіні бойынша доктордың ғылыми дәрежесі (немесе дәрежесі), ғылыми еңбегінің болуы, ғылыми және ұйымдастырушылық жұмыстардағы өтілі кемінде 5 жыл болуға тиіс.</p>		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	1310-1-030 - Станция меңгерушісі (ауыл шаруашылығында)		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Жаңа техника мен технологияны игеру негізінде бәсекеге қабілетті, экологиялық қауіпсіз өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіруге бағытталған жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу, өнім, топырақ және топырақ сапасының қолданыстағы өндірістік, экологиялық стандарттар мен нормативтерге сәйкестігін зертханалық бақылауды қамтамасыз ету.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Өсімдік тектес азықтардың сапасын бағалау үшін агрохимиялық талдауларды ұйымдастыру және жүргізу.</p> <p>2. Топырақ пен грунт сапасына зертханалық бақылауды ұйымдастыру және жүргізу.</p> <p>3. Ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімділігін және олардың сапасын арттыру жөніндегі жұмыстарды іске асыру шеңберінде өндірістік міндеттерді шешу</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	1-дағды: Ірі азықтардың сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Әртүрлі шырынды азықтардың қоректік құндылығын есептеу әдістемелерін қолдану. 2. Азықтардың ботаникалық құрамын арамшөп қоспалардың бар-жоғын және үлгілердің азықтық құндылығын анықтау. 3. Лабораториялық талдау үшін азықтан орташа сынамалар алу талаптарына сай іріктеу. 4. Агрохимиялық талдау жүргізу үшін лабораториялық аспаптар мен құрал-жабдықтарды пайдалану. 5. Тексеру нәтижелерін талдап, шырынды азықтардың сапасы туралы қорытынды жасау. 6. Азық талдау нәтижелері бойынша есеп жүргізу және құжаттаманы толтыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Агрохимиялық жұмыстарды жүргізу нормалары мен регламенттері. 2. Қолданылатын материалдардың сипаттамалары (негізгі өсімдіктердің даму кезеңдері). 3. Шырынды азықтардың сапа көрсеткіштері (ылғалдылық, протеин, талшық, қант мөлшері және т.б.). 4. Азық сынамаларын іріктеу, сақтау және тасымалдау талаптары. 5. Қоректік құндылықты және азықтардың жарамдылығын анықтау әдістері. 6. Азық өндірісінің негіздері және өсімдік тектес азықтарды жіктеу. 7. Зертханалық талдауларды жүргізу кезінде қауіпсіздік талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ірі азықтардың (шөп, сабан және т.б.) қоректік құндылығын есептеу әдістемелерін пайдалану. 2. Ірі азықтардың шаруашылық бағалауы мен стандарттауын ұйымдастыру. 3. ҚІрі азықтардың сынамаларын алу және оларды зертханалық</p>

<p>1-енбек функциясы:  Өсімдік тектес азықтардың сапасын бағалау үшін агрохимиялық талдауларды ұйымдастыру және жүргізу.</p>	<p>2-дағды:  Ірі азықтардың сапасын бағалау</p>	<p>талдауға дайындау. 4. Нормативтерге сәйкес талшық, протеин, ылғал және басқа көрсеткіштерді анықтау. 5. Алынған деректерді талдап, азық сапасы туралы қорытынды жасау. 6. Қатты азықтарды сапа көрсеткіштері бойынша жіктеу және сұрыптау.</p> <p>Білімдер:  1. Қатты азықтардың агрохимиялық сапасын бақылау қағидалары. 2. Қолданылатын материалдардың сипаттамалары (азық түрлері, негізгі өсімдіктердің сапасы). 3. Ірі азықтардағы коректік заттардың құрамын анықтау әдістері. 4. Ірі азықтарға қойылатын мемлекеттік стандарттар мен техникалық шарттар. 5. Ірі азықтарды жинау, кептіру және сақтау кезіндегі сапаға әсер ететін факторлар. 6. Азық сапасын бақылау кезінде құжат жүргізу тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>3-дағды:  Құнарландырылған және өзге де азықтардың сапасын бағалау</p>	<p>Машықтар:  1. Құнарландырылған және құрама азықтардың коректік құндылығын есептеу әдістемелерін пайдалану. 2. Өртүрлі құнарландырылған азықтардың химиялық құрамын, энергиялық және биологиялық құндылығын бағалау. 3. Жануарлар мен құстардың түрі, жасы және өнімділігін ескере отырып, азық рационын құрастыру және түзету. 4. Құнарландырылған азықтар құрамының нормативтерге сәйкестігін бақылау. 5. Азық мөлшеріндегі коректік заттардың теңгерімін есептеу әдістерін қолдану. 6. Азық сапасы мен теңгерімділігі туралы бағалау нәтижелері бойынша есептер дайындау.</p> <p>Білімдер:  1. Құнарландырылған және басқа да өсімдік негізіндегі азықтарды өндіру технологиялары мен режимдері. 2. Құнарландырылған азықтардың сапасын зертханалық бақылау бойынша стандарттар, техникалық шарттар, әдістемелер мен нұсқаулықтар. 3. Жануарлар мен құстарды рационалды азықтандыру негіздері. 4. Азықтарды коректік заттар бойынша бағалау жүйесі (алмасу энергиясы, шикі протеин, талшық және т.б.). 5. Құнарландырылған азықтардың сапасын сақтау мақсатында сақтау және тасымалдау әдістері. 6. Ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері бойынша азық тұтыну нормалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:  1. Топырақ пен жердің агрохимиялық көрсеткіштерін бағалау үшін зертханалық талдауларды ұйымдастыру және жүргізу. 2.</p>

<p>2-еңбек функциясы: Топырақ пен грунт сапасына зертханалық бақылауды ұйымдастыру және жүргізу.</p>	<p>1-дағды: Зертханалық зерттеу жүргізу</p>	<p>Зертханалық сынамаларға арналған үлгілерді іріктеу , дайындау және таңбалау. 3. Қышқылдық деңгейін, тұздануын, органикалық заттардың, макро- және микроэлементтердің мөлшерін бағалау. 4. Көрсеткіштердің нормативтік мәндерден ауытқуын анықтау және мелиоративтік, агрохимиялық шаралар туралы ұсыныстар әзірлеу. 5. Зертханалық зерттеулер нәтижелері бойынша есеп жүргізу және құжаттаманы рәсімдеу. 6. Ғылыми деректерді талдап, оларды азық өндірісінде топырақ сапасын бағалауда қолдану.</p> <p>Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы жерлерін топырақ-агрохимиялық, токсикологиялық және радиологиялық зерттеу әдістемелері. 2. Топырақты жіктеу және олардың агрохимиялық сипаттамасы. 3. Ауыл шаруашылығы өндірісін қамтамасыз ету үшін топырақ сапасына қойылатын нормативтік және техникалық талаптар. 4. Топырақтану, агрохимия және экология негіздері. 5. Химиялық реагенттермен және зертханалық жабдықтармен жұмыс істеу кезінде техника қауіпсіздігі талаптары. 6. Зертханалық зерттеу нәтижелері бойынша хаттамалар мен қорытындыларды рәсімдеу тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Жұмыстардың сапасын бақылауды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар: 1. Зертханалық жұмыстардың күнтізбелік жоспарларының, кестелерінің және мерзімдерінің орындалуын бақылау. 2. Агрохимиялық зерттеулердің күнтізбелік жоспарларын құруды, жүргізуді және уақытында түзетуді ұйымдастыру. 3. Зертханалық жұмыстардың нәтижелерін талдап, белгіленген талаптардан ауытқуларды анықтау. 4. Қызметкерлердің әрекетін үйлестіру, зертханалық зерттеулер әдістемелері мен стандарттарының сақталуын қамтамасыз ету. 5. Зертханалық тәжірибеде ішкі сапа бақылау жүйесін енгізуді қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер: 1. Агрохимиялық және зертханалық жұмыстардың негізгі түрлерін жүргізу технологиясы. 2. Азықтар мен топырақ сапасын бақылау бойынша әдістемелік ұсынымдар және нормативтік құжаттар. 3. Өндірістік процесті ұйымдастыру және зертханалық зерттеулерді жоспарлау негіздері. 4. Сапаны бақылау нәтижелері бойынша құжаттаманы рәсімдеу талаптары. 5. Зертханалық деректердің дәлдігі, қайталануы және сенімділігін бағалау принциптері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>

<p>3-еңбек функциясы:          Ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімділігін және олардың сапасын арттыру жөніндегі жұмыстарды іске асыру шеңберінде өндірістік міндеттерді шешу</p>	<p>1-дағды:          Азық сапасын анықтау</p>	<p>Машықтар:          1. Азық сапасын анықтау бойынша ғылыми-өндірістік міндеттерді шешуге арналған ақпараттық іздеу және деректерді талдау. 2. Өртүрлі ауыл шаруашылығы жануарларының азық сапасын бақылауды ұйымдастыру және жүргізу. 3. Азықтардың тағамдық құндылығы, ылғалдылығы, ластануы және басқа көрсеткіштерін анықтау әдістерін таңдау және қолдану. 4. Алынған зертханалық деректерді талдап, негізделген қорытындылар жасау. 5. Азық сапасын бағалау нәтижелері бойынша есептер мен ұсыныстар әзірлеу.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер:          1. Азық сапасын зерттеудің негізгі зертханалық әдістері (органолептикалық, физика-химиялық, биохимиялық). 2. Азық сапасына қатысты нормативтік құжаттар мен стандарттардың талаптары. 3. Қазіргі заманғы зертханалық талдау әдістері мен азықтарды зерттеуде қолданылатын жабдықтар. 4. Азықтарды сақтау және айналымға енгізу шарттарына қойылатын техникалық және санитарлық талаптар. 5. Сапа бақылауы нәтижелерін рәсімдеу тәртібі және талдамалық есептерді ұсыну.</p>	
<p>2-дағды:          Зерттеушілер ұжымдарын қалыптастыру және ғылыми кадрлармен жұмыс жасау</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:          1. Зертханалық және агрохимиялық зерттеулер бағыттары бойынша қызметкерлер топтарын құру және міндеттерді бөлу. 2. Өртүрлі бейінді мамандар арасындағы тиімді өзара әрекетті ұйымдастыру арқылы зерттеу міндеттерін іске асыру. 3. Технологияларды тасымалдау және сапаны бақылаудың ғылыми әдістерін өндірістік жағдайларға бейімдеу. 4. Ғылыми-өндірістік мақсаттарға жету үшін ұжымның жұмысын ынталандыру және үйлестіру. 5. Жас мамандарға нұсқау жүргізу және тәлімгерлік ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:          1. Ғылыми және өндірістік кадрларды дайындау, біліктілікті арттыру және қайта даярлау бойынша түрлері, әдістері және нормативтік талаптар. 2. Ғылыми ұжымдардағы жобалық және командалық жұмыстың негіздері. 3. Ғылыми жетістіктерді өндірістік тәжірибеге енгізу әдістемелері. 4. Зерттеу қызметінде персоналды басқару және командалық динамика қағидаттары</p>	
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>	
<p>Дербестік және жауапкершілік          Командада жұмыс істей білу</p>		

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Максаткерлік Сыпайылық Мейірімділік Бастамашылық Сыни ойлау Көшбасшылық Логикалық ойлау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді. 8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	6	Агроном
	8	Бас агроном
13. "Білікті ауыл шаруашылығы (егін дақылдары) жұмыскері" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	6111-1	
Қызмет атауының коды:	6111-1-001	
Кәсіп атауы:	Білікті ауыл шаруашылығы (егін дақылдары) жұмыскері	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген. 87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 2. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 4-разряд.</p>	
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы</p>	

БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген. 87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 3. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 5-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген. 87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 4. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 6-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіп)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6111-1-003 - Дикан		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Негізгі танаптық дақылдарды өсіру, бастапқы өңдеу және сақтау бойынша қарапайым, механикаландырылған жұмыстарды орындау.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Негізгі танаптық дақылдарының өнімдерін өсіру, бастапқы өңдеу және сақтау бойынша механикаландырылмаған операцияларды орындау 2. Негізгі танаптық дақылдардың өнімдерін өсіру, бастапқы өңдеу және сақтау жөніндегі механикаландырылған операцияларды жүзеге асыру 3. Танаптық дақылдарды өсірудің технологиялық циклінде тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарын қолдану жөніндегі операцияларды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Берілген схема бойынша азық дақылдарын қолмен себу және отырғызу. 2. Қолмен арамшөптерді тазарту, қопсыту және суару. 3. Жасыл массаны жинауға, сұрыптауға және бастапқы өңдеуге қатысу. 4. Тұқым шығынының нормаларын және себу мерзімдерін сақтау. 5. Қарапайым ауыл шаруашылығы мүкәммәлімен (күрек, кетпен және т.б.) жұмыс істеу. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Агротехникалық операцияларды нақты азық дақылдарының ерекшеліктерін ескере отырып орындау. 2. Өсірудің әртүрлі кезеңдерінде қол еңбегінің сапасын бақылау	



<p>1-еңбек функциясы: Негізгі танаптық дақылдардың өнімдерін өсіру, бастапқы өңдеу және сақтау бойынша механикаландырылмаған операцияларды орындау</p>	<p>1-дағды: Танаптық дақылдардың өнімдерін өсіру, бастапқы өңдеу бойынша механикаландырылмаған қарапайым операцияларды орындау</p>	<p>. 3. Азық шикізатын бастапқы тазалау және сұрыптау жұмыстарын жүргізу. 4. Азықты сақтау үшін дайындау жұмыстарына қатысу (аздап кептіру, толық кептіру, үйіп қою). 5. Технологиялық талаптардың орындалуын және еңбек өнімділігін есепке алу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Учаскедегі қолмен орындалатын жұмыстарды ұйымдастыру және үйлестіру. 2. Агротехникалық талаптардың және жұмыс сапасының сақталуын бақылау. 3. Себу және дақылдарға күтім жасау мерзімдерінің орындалуын қамтамасыз ету. 4. Қолмен орындалатын жұмыстардың тиімділігін талдау және оларды жетілдіру бойынша ұсыныстар енгізу. 5. Тәжірибесі аз жұмысшыларды қол еңбегі тәсілдеріне үйрету.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Негізгі азықтық дақылдардың атауы мен мақсаты. 2. Қолмен жүргізілетін агротехникалық жұмыстардың кезеңдері (себу, арамшөп жұлу, суару және т.б.). 3. Тұқым шығынының бастапқы нормалары мен отырғызу мерзімдері. 4. Далада қолмен жұмыс істеу кезіндегі еңбек қауіпсіздігі негіздері. 5. Қолданылатын ауылшаруашылық құралдарының мақсаты мен пайдалану ережелері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Өсіруге арналған азық дақылдарының биологиялық ерекшеліктері. 2. Агротехника негіздері – ауыспалы егіс, себу нормалары, отырғызу тығыздығы. 3. Өнімді бастапқы өңдеу сапасына қойылатын талаптар. 4. Азық шикізатын қысқа мерзімге сақтау шарттары мен тәсілдері. 5. Қол еңбегін ұйымдастыру ережелері және операциялардың сапасын бақылау. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Қолмен орындалатын технологияларды қолдана отырып азықтық дақылдарын өсірудің заманауи тәсілдері. 2. Ауа райы мен топырақ жағдайларының қолмен өсіру технологиясына әсері. 3. Қолмен орындалатын жұмыстардың сапасын бағалау әдістері және процестерді оңтайландыру. 4. Түрлі азықтық дақылдарын өсірудің технологиялық карталары. 5. Дала жағдайында еңбекті ұйымдастыру, тәлімгерлік және оқыту негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Өнімді (пішен, сабан, жасыл масса) қолмен жинау және орын ауыстыру жұмыстарын орындау. 2. Қоймада жұмыс істеу кезінде санитариялық талаптар мен жеке тазалық қағидаларын сақтау. 3. Сақтауға арналған ыдыс, төсеніштер мен мүкәммәл дайындау. 4. Сақтау алаңының тазалығын және тәртібін сақтау. 5.</p>

2-дағды:  
Танаптық дақылдардың өнімдерін сақтау бойынша механикаландырылмаған қарапайым операцияларды орындау

Өнімді жауын-шашыннан және қызып кетуден қорғау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Өнімді желдету жағдайын және тығыздығын ескере отырып орналастыруды ұйымдастыру. 2. Өнімнің жай-күйін визуалды тексеру және бастапқы бақылау жүргізу. 3. Өзін-өзі қыздыру мен көгерудің алдын алу үшін қарапайым шараларды қолдану. 4. Сақтау алаңдары мен қоймаларды дайындауға қатысу. 5. Сақтау көлемін және мерзімін қолмен немесе үлгі бойынша тіркеу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Өнім түріне қарай сақтау технологиясының сақталуын бақылау. 2. Бүлінудің бастапқы белгілерін анықтап, оны жою шараларын қабылдау. 3. Алаңды тиімді пайдалану үшін өнімді қайта орналастыруды жүргізу. 4. Азықты есепке алу, орнын ауыстыру және күйі бойынша құжаттар ресімдеу. 5. Төменгі разрядтағы жұмысшыларға басшылық жасап, сақтау сапасын бақылау.

Білімдер:  
4-разрядқа арналған білімдер 1. Негізгі танаптық азықтық дақылдарының өнім түрлері (пішен, сүрлем, астық және т.б.). 2. Азықты қолмен жинау және қоймалаудың қарапайым қағидалары. 3. Қысқа мерзімді сақтау кезінде температура мен ылғалдылыққа қойылатын талаптар. 4. Қоймада жұмыс істеу кезінде санитария және жеке қауіпсіздік қағидалары. 5. Өнімнің бұзылуын алдын алу әдістері (желдету, жабу және т.б.). 5-разрядқа арналған білімдер 1. Өртүрлі азықтық өнімдерін сақтау шарттары (ылғалдылық, жинау тығыздығы). 2. Қордың жай-күйін көзбен шолу және қарапайым құралдар арқылы бақылау әдістері. 3. Азықтың бұзылуы немесе өздігінен қызуының себептері мен белгілері. 4. Өнім қабылдауға қоймаларды және алаңдарды дайындау талаптары. 5. Сақтау кезінде есеп жүргізудің негізгі элементтері (көлемі, күні, өнім түрі). 6-разрядқа арналған білімдер 1. Өртүрлі жағдайдағы азықты сақтау технологиялық схемалары (шөп қоймалары, траншеялар, бөренелер). 2. Сақтау мерзімін ұзарту және шығынды азайту шаралары. 3. Қоймалардың санитариялық жағдайына қатысты нормативтік құжаттар мен талаптар. 4. Жинақ көлемін өнімділікке байланысты жоспарлау қағидаттары. 5. Персоналды қауіпсіз әрі тиімді сақтау әдістеріне оқыту тәсілдері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Талап етілмейді

Машықтар:  
4-разрядқа арналған машықтар 1. Қарапайым машиналар мен құралдарды (тұқым сепкіш, культиватор, тырма) бақылауымен басқару. 2. Техниканы жұмысқа дайындау (майлау, түйіндерін тексеру). 3. Машиналардың жұмысын қадағалап,

	<p>1-дағды: Танаптық дақылдар өнімдерін өсіру, бастапқы өңдеу бойынша механикаландырылған операцияларды орындау</p>	<p>жеңіл ақауларды жою. 4. Тікелей және қарапайым жерлерде жұмыс істеу. 5. ЖЖМ-ды үнемді пайдалану және техника қауіпсіздігі қағидаларын сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Механизацияланған жұмыстарды дербес орындау ( тұқым себу, өңдеу, тыңайтқыш себу). 2. Агротехнологияға сәйкес техниканың жұмыс бөліктерін баптау. 3. Өңдеу тереңдігін, себу нормасын, біркелкілігін бақылау. 4. Орындаған жұмыстарды есепке алу. 5. Аздап еңіспелі және күрделі бедерлерде жұмыс істеу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Көп функциялы агрегаттар мен күрделі техниканы басқару (комбайн, тұқым себу кешені). 2. Қиын ауа-райы мен топырақ жағдайында агротехникалық дәл жұмыстарды орындау. 3. Машиналардың техникалық жағдайын диагностикалау және қызмет көрсету ұйымдастыру. 4. Технологиялық процесті және техниканың қозғалыс маршрутын оңтайландыру. 5. Жұмыстың жоғары өнімділігі мен сапасын қамтамасыз ету.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Негізгі ауыл шаруашылығы техникаларының (тұқым сепкіш, қопсытқыш, трактор) тағайындалуы мен құрылымы. 2. Техниканы қосу, тоқтату, майлау және негізгі техникалық қызмет көрсету қағидалары. 3. Топырақты өңдеу мен тұқым себу агротехникасының негіздері. 4. Механизмдерде қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары. 5. Негізгі механизацияланған операциялардың мақсаты мен орындалу тәртібі. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқым себу, өңдеу, күтім және өнім жинауға қойылатын агротехникалық талаптар. 2. Техниканың жұмыс бөлшектерін баптау және реттеу қағидааттары. 3. Механизацияланған жұмыстардың сапа талаптары. 4. Әртүрлі топырақ және бедер жағдайларында машиналарды пайдалану негіздері. 5. Жанар-жағармай шығынының нормалары және орындалған жұмыстардың есебі. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Күрделі ауыл шаруашылығы агрегаттарының құрылымы және жұмыс істеу қағидааттары. 2. Нақты егіншілік технологиялары және техниканы автоматтандырылған басқару. 3. Өндірістік процесті және өңдеу бағыттарын оңтайландыру әдістері. 4. Агротехника және операциялардың сапасына қойылатын тереңдетілген талаптар. 5. Еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі және экологияға қатысты нормативтік құжаттар.</p>
<p>2-еңбек функциясы: Негізгі танаптық дақылдарының өнімдерін өсіру, бастапқы өңдеу және сақтау жөніндегі механикаландырылған операцияларды жүзеге асыру</p>		<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Өнімді тиеу, түсіру және тасымалдау кезінде қарапайым</p>

	<p>2-дағды: Танаптық дақылдардың өнімдерін сақтау жөніндегі механикаландырылған операцияларды орындау</p>	<p>механизмдерді басқару. 2. Өнімді сақтау орындарында орналастырудың негізгі талаптарын сақтау. 3. Қарапайым құралдарды пайдаланып өнімді алғашқы тазалау және сұрыптау. 4. Негізгі параметрлерді (ылғалдылық, температура) колмен бақылау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Өнімді кептіру, желдету және механикалық тазалау жабдықтарына қызмет көрсету. 2. Өнім түріне байланысты сақтау режимдерін реттеу. 3. Өнімді қабылдау және беру кезінде есеп жүргізу. 4. Жабдық пен техниканың жеңіл ақауларын анықтау және жою. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Өнімді механизацияланған сақтау және тасымалдау жұмыстарын ұйымдастыру. 2. Жабдықтың техникалық жағдайын бақылау және техникалық қызмет көрсету жүргізу. 3. Сақтау жағдайларын бағалап, өнімнің бұзылуын алдын алу шараларын қабылдау. 4. Өнім қозғалысы мен жабдық жұмысы бойынша есеп және құжат жүргізу.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білім 1. Негізгі танаптық дақылдарды сақтау технологиясының негіздері. 2. Қарапайым механизмдердің (транспорттерлер, элеваторлар және т.б.) тағайындалуы мен пайдалану қағидалары. 3. Механизацияланған жұмыстарды орындаудағы техника қауіпсіздігінің негіздері. 4. Сақтау орындарындағы тазалық, ылғалдылық және температураға қойылатын талаптар. 5. Өнім қабылдау және тапсыру кезінде бастапқы құжаттарды толтыру тәртібі. 5-разрядқа арналған білім 1. Өнімді сақтау және дайындық технологиялық схемалары. 2. Кептіргіштер, желдеткіштер, тазалау жүйелерінің құрылымы мен жұмыс істеу қағидаттары. 3. Сақтау орындарындағы өнім сапасын бақылау әдістері. 4. Өнімнің бұзылуы мен зиянкестердің алдын алу тәсілдері. 5. Өнімді сақтау кезінде есептілік пен есеп беруге қойылатын талаптар. 6-разрядқа арналған білім 1. Ферма немесе қоймадағы механизацияланған сақтау процестерін ұйымдастыру. 2. Ауыл шаруашылығы өнімдерінің қауіпсіздігі, сапасы және сақтау бойынша нормативтік құжаттары. 3. Дақыл, ылғалдылық, температура бойынша оңтайлы сақтау режимдерін есептеу. 4. Автоматтандырылған бақылау және сигнал беру жүйелері. 5. Сақтау кезінде болатын шығындарды талдау және оларды азайту әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Қолмен арамшөптерді жою, зиянкестерді жинау, өсімдіктерді қол құралдарымен бүрку. 2. Органикалық және минералды тыңайтқыштарды</p>

<p>3-еңбек функциясы: Танаптық дақылдарды өсіру технологиялық циклінде тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарын қолдану операцияларын орындау.</p>	<p>1-дағды: Қолмен жұмыс орындау.</p>	<p>нормаларға сәйкес қолмен енгізу. 3. Тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарын (ӨҚК) қолдану кезінде санитариялық және экологиялық талаптарды сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Тыңайтқыштарды құрал-жабдық қолдана отырып дайындау (араластыру, мөлшерлеу). 2. Тұқымдарды механикаландырылған дәрілеу жүргізу. 3. Дозалау мен өңдеудің біркелкілігін бақылау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тыңайтқыштар мен ӨҚК қолдану операцияларының сапасын бақылау. 2. Құрал-жабдықтарды баптау және қызмет көрсету (өңдеу, дәрілеу, тыңайтқыш енгізу). 3. Мәдениет түрі, даму фазасы, топырақ-климат жағдайына байланысты тыңайтқыштар мен ӨҚК қолдану схемалары мен графиктерін әзірлеу. 4. Тыңайтқыш енгізу және ӨҚК өңдеу нәтижелерін талдау, технологиялық процестерді түзету. 5. Химиялық заттармен жұмыс істеу кезінде экологиялық және санитариялық талаптардың сақталуын қамтамасыз ету. 6. Жұмыскерлерді қауіпсіздік техникасы және агрохимикаттарды дұрыс қолдану бойынша оқыту және нұсқау беру.</p>
		<p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Негізгі танаптық дақылдарға тән арамшөптер мен зиянкестер түрлері. 2. Тыңайтқыштарды қолдану мақсаты мен нормалары. 3. Қол еңбек құралдарымен жұмыс істеу қағидалары. 4. Қол еңбегі кезінде еңбекті қорғау негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарының (ӨҚК) түрлері және оларды дайындау әдістері. 2. Тұқымдарды себуге дайындау талаптары. 3. Дәрілеу құралдарымен жұмыс істеу негіздері. 4. Химиялық заттармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасының талаптары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Негізгі танаптық дақылдардың биологиялық ерекшеліктері және агротехникалық шараларға реакциясы. 2. Тыңайтқыштар мен ӨҚК түрлері, құрамы және олардың қауіпсіз қолданылу қағидалары. 3. Зиянкестерді, ауруларды және коректік элементтер тапшылығын диагностика жасау заманауи әдістері. 4. Дәл егіншілік технологиялары және тыңайтқыштар мен ӨҚК-ны үнемді енгізу әдістері. 5. Тұқымды дәрілеу, тыңайтқыш енгізу және дақылдарды өңдеу құралдарымен жұмыс тәртібі. 6. Химиялық заттармен жұмыс істеу кезінде экологиялық және өндірістік қауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар 1. Тыңайтқыштарды ашып, араластыруға арналған қарапайым</p>

	<p>2-дағды: Механикаландырылған операцияларды орындау</p>	<p>құралдармен жұмыс істеу. 2. Тұқымдарды дәрілеу үшін дайындау, техниканың жүктелу нормалары мен жұмыс режимін сақтау. 3. Қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау нұсқауларын орындау . 5-разрядқа арналған машықтар 1. Тыңайтқыштарды ұсақтау және араластыруға арналған жабдықтарды баптау және қызмет көрсету. 2. Дозаторлар мен дәрілегіштерді калибрлеу. 3. Тұқымдарды өңдеу дозасын және біркелкілігін бақылау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тыңайтқыштарды дайындау және енгізу процестерін ұйымдастыру және бақылау. 2. Жабдықтарға кешенді техникалық қызмет көрсету. 3 . Дәрілеу және араластыру жабдығындағы ақауларды анықтап, жою.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Минералдық және органикалық тыңайтқыш түрлері мен ерекшеліктері. 2. Дәрілеуге арналған қарапайым қондырғылардың құрылымы мен жұмыс істеу қағидаттары. 3. Тыңайтқыштармен жұмыс істеу кезінде өндірістік санитарияның негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Қолданылатын тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарының (ӨҚК) химиялық қасиеттері. 2. Дәріленген тұқымдардың сапасына қойылатын талаптар. 3. Химикаттармен жұмыс істеу кезінде қоршаған ортаны ластауға қарсы алдын алу шаралары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Өсімдіктерді қорғау құралдары мен тыңайтқыштарды қолданудың заманауи технологиялары. 2. Өңделген тұқымдардың сапасына қойылатын техникалық регламенттер мен стандарттар. 3. Тыңайтқыштар мен дәрілеуіштерді қауіпсіз сақтау, тасымалдау және жою қағидалары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Парасаттылық</p>	
	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3  5	Зиянкестермен күресу жөніндегі жұмыскер  Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың) агрономы (біліктілігі орташа)	
14. "Бөлімше агрономы (біліктілік деңгейі орташа)" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-002		
Кәсіп атауы:	Бөлімше агрономы (біліктілік деңгейі орташа)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>2-бөлім. Мамандар лауазымы</p> <p>1-параграф. Агроном</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік:
	<p>I санатты агроном: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және II лауазымдағы агроном лауазымында жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес;</p> <p>II санатты агроном: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және кәсіптік қызмет бағыты бойынша жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес немесе техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) (агрономия) мамандығы бойынша білімі және агроном лауазымында жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес;</p>		
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

	Санаты жоқ агроном: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және кәсіптік қызмет бағыты бойынша жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес немесе техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) агрономия мамандығы бойынша білімі жұмыс өтіліне талап қойылмайды.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	3142-0-002 - Бөлімше (бригада, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма, цех) агрономы (біліктілік деңгейі орташа)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өсірудің технологиялық процесін ұйымдастыру.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіруді ұйымдастыру 2. Өсімдік шаруашылығы өнімдерін сақтау және бастапқы өңдеу бойынша іс-шаралар өткізу
	Қосымша еңбек функциялары:	
1-еңбек функциясы:	1-дағды: Табиғи азық алқаптарын жақсарту және ұтымды пайдалану, ірі және шырынды азық дайындау технологияларын әзірлеу	Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығы дақылдарын егіп өсірудің технологиялық схемаларын жасау. 2. Ауыл шаруашылығы жұмыстары кезеңіне арналған жұмыс жоспарларын жасау. 3. Топырақты өңдеу және дақылдарды арамшөптерден, аурулардан және зиянкестерден қорғау технологияларын әзірлеу. 4. Жайылымдар мен шабындықтарды жақсарту шараларын жоспарлау және ұйымдастыру. 5. Техникаға, жабдыққа, тұқымға және тыңайтқыштарға қажеттілікті анықтау. 6. Агротехнологиялық мерзімдер мен тыңайтқыштар мен өсімдіктерді қорғау құралдарын (ӨҚҚ) енгізу нормаларының сақталуын бақылау. 7. Жұмыскерлердің жұмысын үйлестіру және қауіпсіз еңбек жағдайларын ұйымдастыру.
		Білімдер: 1. Шөп, сүрлем, пішендеме, құрама және басқа да азық түрлерін өндіруге арналған стандарттардың талаптары. 2. Ауыл шаруашылығы жерлерін пайдалану және өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіру мәселелері бойынша нормативтік құқықтық актілер. 3. Топырақтың физика-химиялық және биологиялық сипаттамалары, құрылысы мен құрамы. 4. Мал азықтық дақылдарды өсірудің биологиясы мен агротехникасы. 5. Жерді ұтымды пайдалану және ауыспалы егіс қағидаттары. 6. Өсімдік шаруашылығындағы экономикалық талдаудың негіздері. 7. Азық өндіру кезінде еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және экология ережелері.



<p>Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіруді ұйымдастыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>2-дағды: Ауыл шаруашылығы дақылдарының жаңа сорттарын, жаңа технологияларды қолдану бойынша тәжірибе жұмыстарын жүргізу</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Өсімдік шаруашылығы өнімін өндірудегі жаңа агротехнологияларды қолдануға қажетті жұмыстар тізімін анықтау. 2. Топырақты өңдеу және дақылдарды арамшөптерден, аурулардан, зиянкестерден қорғау технологияларын әзірлеу. 3. Ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімділігін арттыруға бағытталған ғылыми әзірлемелерді енгізу бойынша жұмыс жоспарларын құрастыру. 4. Тәжірибелік жұмыстар барысында агротехникалық және фенологиялық бақылаулар жүргізу. 5. Енгізіліп жатқан агротехнологиялар мен жаңа дақыл сорттарының тиімділігін бағалау. 6. Тәжірибе мен инновацияларды енгізу нәтижелері бойынша есептік құжаттаманы дайындау.</p> <p>Білімдер: 1. Өсімдік шаруашылығы өнімін өндіруге қауіп төндіретін зиянды нысандардың даму негіздері. 2. Ауыспалы егіс, топырақ өңдеу, өсімдіктерді арамшөптерден, зиянкестер мен аурулардан қорғаудың ғылыми негіздері. 3. Аймақ үшін карантиндік маңызы бар зиянкестердің, ауру қоздырғыштардың және арамшөптердің тізбесі. 4. Өндірістік тәжірибелерді бастау, жүргізу және талдауға қойылатын талаптар. 5. Селекция, агрохимия және агротехника саласындағы соңғы жетістіктер. 6. Жаңа технологияларды енгізу кезіндегі өнім өнімділігі мен сапасын бағалау әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>1-дағды: Ауыл шаруашылығы алқаптарын ұтымды пайдалану жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және жүзеге асыру</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығына қауіпті метеорологиялық құбылыстардың дақылдар өнімділігіне әсерін болжау. 2. Дақылдарды өсіру технологияларын, техниканы, машиналар мен механизмдердің жұмысын, пестицидтер мен агрохимикаттар түрлерін меңгеру. 3. Тұқымның себу сапасын анықтау. 4. Топырақ түріне, жер бедеріне және климаттық жағдайларға қарай ауыл шаруашылығы жерлерін ұтымды пайдалануды жоспарлау. 5. Топырақ құнарлылығын арттыру және оның тозуын болдырмау бойынша агротехникалық іс-шараларды ұйымдастыру. 6. Далалық жұмыстардың мерзімін және технологиялардың агрономиялық талаптарға сәйкестігін бақылау. 7. Пайдаланылған ресурстар мен өңделген алқаптар бойынша есеп жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Қолданылатын құралдар, жабдықтар және ауыл шаруашылығы техникасын пайдалану жөніндегі</p>

<p>2-еңбек функциясы: Өсімдік шаруашылығы өнімдерін сақтау және бастапқы өңдеу бойынша іс-шаралар өткізу</p>	<p>нұсқаулықтар. 2. Далалық жұмыстардың сапасын бағалау әдістері. 3. Себу және отырғызу материалдарының нормалары, отырғызу тереңдігі мен сұлбасы. 4. Мал азығын өндіруде қолданылатын ауыл шаруашылығы дақылдарының агрономиялық сипаттамалары. 5. Топырақтану, ауыспалы егіс және жерді ұтымды пайдалану негіздері. 6. Ауыл шаруашылығы алқаптарын тиімді пайдаланудың экономикалық негіздері. 7. Ауыл шаруашылығы жерлерін пайдалануда қоршаған ортаны қорғау талаптары.</p>	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Өнімді жинау, өнімді бастапқы өңдеу және оны сақтауға салу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар: 1. Өнімді жинау мен сақтау үдерісінің барлық кезеңдерінде өнім жоғалуын азайтудың тиімді шараларын қолдану. 2. Ауыл шаруашылығы дақылдарының биологиялық және нақты өнімділігін анықтау. 3. Арнайы құралдар мен жабдықтар арқылы жинау, сұрыптау және сақтау жұмыстарының сапасын бақылау. 4. Өнімді жинау, тасымалдау және сақтауға қою логистикасын ұйымдастыру. 5. Жинау науқаны кезінде персонал жұмысына үйлестіру жүргізу. 6. Алғашқы өңдеуге тартылған жабдықтардың техникалық жай-күйін бағалау. 7. Өнімді жинау және сақтау кезінде еңбек қауіпсіздігі мен өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау.</p> <p>Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы дақылдарының сапа көрсеткіштері, өнімді жинау мерзімдері мен әдістерін анықтау технологиялары. 2. Ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіру және жинаудың экологиялық тұрғыдан қауіпсіз технологиялары. 3. Алғашқы өңдеу және сақтау кезінде өсімдік шаруашылығы өнімінің сапасын стандарттау және растау негіздері. 4. Өртүрлі өнім түрлерін сақтау шарттары (температура, ылғалдылық, желдету). 5. Қоймалар, сақтау жабдықтары және желдету жүйелерін пайдалану ережелері. 6. Алғашқы өңдеу түрлері мен әдістері: тазалау, кептіру, сұрыптау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік</p>	
	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-ІІ Заңы.	
	3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-ІІ Заңы.	
	4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.	
	5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-І ҚРЗ Заңы	
	6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.	
	7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.	
	8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.	
	СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:
4		Азықты дайындау және даярлау жөніндегі білікті жұмысшы
6		Агроном

#### 4-тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі.

Орындаушы: Б.К. Насырханова, телефон нөмірі +7 (771) 375 80 45, E-mail b.nasyrhanova@nasec.kz

16. Әзірлеуге қатысқан ұйымдар (кәсіпорындар): "Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғамы; "Қазақ мал шаруашылығы және жемшөп өндіру ғылыми-зерттеу институты" ЖШС

Жоба жетекшісі: Б.К. Насырханова E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz

Телефон нөмірі: +7 (771) 375 80 45

Орындаушылар: А.Ә. Төреханов "Қазақ мал шаруашылығы және жемшөп өндіру ғылыми-зерттеу институты" ЖШС-нің бас директоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор. Телефон нөмірі: +7 778 828 77 88.

Техникалық көмек көрсетуші: М.Б. Кенжеғұлова, телефон нөмірі:

+7 (775) 603 30 97, E-mail: m.kenzhegulova@nasec.kz

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2025 жылғы 23 шілде.

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2025 жылғы 24 қыркүйек.

19. Қазақстан Республикасының "Атамекен" ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: 2-нұсқа, 2025 ж.

21. Болжамды қайта қарау күні: 2029 жылғы 26 қазан.

2025 жылғы 7 қарашадағы № 419  
бұйрығына -қосымша

## **"Сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру" кәсіптік стандарты**

### **1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді.

Кәсіптік стандарт жұмыскерлердің кәсіптік қызметтің белгілі бір түрін жүзеге асыруы, оның ішінде белгілі бір еңбек функцияларын орындауы үшін қажетті біліктілік деңгейлерін айқындау үшін, сондай-ақ жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын әзірлеуге арналған.

Осы кәсіптік стандарт біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасы мен жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайды, сондай-ақ сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру саласындағы жұмыстарды атқаратын ұйымдарда кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

Кәсіптік стандарт мынадай пайдаланушылардың пайдалануы үшін қолданылады:

1) жұмыскерлер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметке қойылатын талаптарды түсінуі, өзінің кәсіптік дамуы мен біліктілігін арттыруды жоспарлау, сондай-ақ бейіндік бағыт бойынша мансаптық ілгеріледуді болжау үшін;

2) жұмыс берушілер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеу, еңбек нарығының заманауи қажеттіліктеріне жауап беретін жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптарды жаңарту, персоналды жалдау және аттестаттау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, ілгерілету және ротациялау бағдарламаларын жасау үшін;

3) оқу орындары – мал шаруашылығы саласындағы мамандарды даярлау, бейіндік бағыттардың басшылары мен мамандарын қайта даярлау мен олардың біліктілігін арттыру, мал шаруашылығы саласындағы оқытушылар мен сарапшыларды кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін дамыту үшін білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен мазмұнын айқындау үшін;

4) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша жұмыскерлердің біліктілік өлшемшарттарын әзірлеу үшін;

5) мемлекеттік органдар – кәсіптік стандартты еңбек нарығы өлшемшарттары, мониторингі және болжамы ретінде пайдалану үшін.

Осы кәсіптік стандарт негізінде ұйымдар өндірісті, еңбекті, басқаруды және олардың жауапкершілігін ұйымдастырудың ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіптік білім деңгейін, еңбек функцияларының, білімдері мен дағдыларының тізбесін нақтылай отырып, жұмыскерлерге арналған корпоративтік кәсіптік стандарттарды ішкі қолдану үшін әзірлей алады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) бонитирлеу – тиісті сынып бере отырып, малдың асыл тұқымдық құндылығының деңгейін белгілер кешені бойынша (тұқымдылығы, өнімділік сапасы, экстерьерлік-конституциялық ерекшеліктері) бағалау жолымен анықтау;

2) құлын – бір жасқа дейінгі жылқының төлі;

3) құлындау – буаздылық кезеңінің құлын туумен аяқталуы;

4) асыл тұқымды жылқылар – өнімділігі түріне, бағыты мен деңгейіне, тұқым стандартына жауап беретін, құжатпен расталған шығу тегі (асыл тұқымды мал мәртебесі немесе асыл тұқымдық куәлігі) бар таза тұқымды, жоғары сыныпты, өнімділігі жоғары мал;

5) асыл тұқымды жылқы шаруашылығы – асыл тұқымды жұмыс жүйесімен қамтылған, генетикалық әлеуеті жоғары жылқыларды жаңғыртуға, оларды сақтауға және өсіруге бағытталған мал шаруашылығы саласы;

6) жылқылардың толықтырушы төлі – өсімді молықтыру үшін іріктелген төл;

7) жылқы шежіресі – асыл тұқымды малдың кемінде үш ұрпағының ата-енесі мен тегі туралы мәліметтер;

8) қолдан шағылыстыру – жеке-жеке іріктеліп алынған жылқыны маманның бақылауымен ұрықтандыру;

9) тауарлық жылқылар – тауарлық өнімді өндіру үшін пайдаланылатын жылқылар;

10) таза тұқымды өсіру жылқыларды – селекциялық және асыл тұқымдық жұмыста тектес тұқымды жылқыларды пайдалана отырып, осы тұқымға тән белгілерді топтастыру және типтеу мақсатында бір тұқымдағы (Жабе, Көшім, Мұғалжар типті қазақ жылқылары) асыл тұқымды жылқыларды өсіру;

11) жылқы экстерьері – дене бітімін көзбен шолып қарау, бағалау, дене өлшемін өлшеу, өлшеу, суретке түсіру және т.б. арқылы анықталатын, өнімділік бағытын (сүтті, етті-сүтті) ескере отырып жеке мүсіндер бойынша жылқы бітімінің сыртқы пішіні;

12) ат күтуші – жылқыларға күтім жасайтын және олардың күйіне жауап беретін жұмыскер;

13) жылқы өсіруші – жылқы шаруашылығы маманы; жылқы өсірумен айналысатын адам.

14) информалды білім беру – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты беру сүйемелденбейтін білім беру түрі;

15) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарланған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі;

16) кәсіптік кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен қалыптастырылған және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті саланың кәсіптік тобының бір бөлігі;

17) кәсіптік топ – ортақ интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын болжайтын саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы;

18) біліктілік – жұмыскердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі;

19) біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын қызметкердің жұмыскердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптардың жиынтығы;

20) еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;

21) кәсіптік стандарт – кәсіптік қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

22) кәсіп – арнайы даярлық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталатын белгілі бір білімді, іскерлікті және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметінің негізгі қызметсабақтарының негізгі түрі;

23) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

24) ұлттық біліктілік шеңбері – салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін деңгейлердің, біліктіліктердің, жалпы кәсіптік құзыреттердің бірыңғай шкаласын айқындайды;

25) машықтар – қызметті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді пайдалану және құзыреттілік таныту қабілеті (логикалық, интуитивтік, шығармашылық және практикалық ойлауды пайдалану);

26) білім – оқу және жеке тәжірибесі арқылы ақпаратты меңгеру нәтижесі, оқу немесе жұмыс саласына қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы, біліктіліктің міндетті түрде бағалануға тиіс бөлігі;

27) құзыреттер – белгіленген біліктілік деңгейінің кәсіптік қызметінде міндеттерді орындауды қамтамасыз ететін субъекті қызметінің сапасы;

28) тәжірибе – саналы қызмет, белгілі бір уақыт аралығында меңгерілген және тиімді пайдаланыла алатын білім және дағды.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 2) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы;
- 3) БА – Біліктілік анықтамасы;
- 4) ББХСС – Білім берудің халықаралық стандартты сыныптауышы;
- 5) КС – Кәсіптік стандарт;
- 6) ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;
- 7) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері;
- 8) СБЖӨ – Сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру.

## **2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты**

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру

5. Кәсіптік стандарттың коды: А043

6. ЭҚЖЖ сәйкес секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.43 Жылқыларды және басқа да жылқы тұқымдастарды көбейту

01.43.1 Жылқыларды өсіру

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

72 Ғылыми зерттеулер және әзірлемелер

72.1 Жаратылыстану мен техникалық ғылымдар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11.0 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

75 Ветеринариялық қызмет

75.0 Ветеринариялық қызмет

75.00 Ветеринариялық қызмет

75.00.0 Ветеринариялық қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Осы кәсіптік стандартқа туынды лауазымдар енгізілмеген: басшылардың орынбасарлары, аға, жетекші және бас мамандар, олардың міндеттері, білімдері, машықтары мен дағдылары базалық лауазымдар негізінде айқындалады және ұйымдағы штаттық нормативтер мен кестелер

негізінде белгіленеді. Аға, жетекші және бас мамандардың қажетті жұмыс өтіліне қойылатын талаптар І біліктілік санатындағы мамандар үшін көзделген талаптармен салыстырғанда 2-3 жылға көбееді. Технологиялық процесті жүргізу кезінде жекелеген кәсіптердің біліктілігі төмен деңгейлеріндегі жұмыстардың сипаттамаларына сәйкес біліктілігі анағұрлым жоғары мамандардың басшылығымен жүргізіледі. Мұндай жағдайларда біліктілігі жоғары буын мамандар технологиялық процестерді жүргізуді немесе сол кәсіптің біліктілігі төмен буын мамандардың жекелеген жұмыстарды орындауын ұйымдастыра алады. Біліктіліктің неғұрлым төмен деңгейлерінің сипаттамаларында келтірілген жұмыстар біліктіліктің неғұрлым жоғары деңгейлерінің сипаттамаларында көрсетілмеуі мүмкін.

"Білім" бөлімінде қамтылған теориялық және практикалық білімге қойылатын талаптармен қатар, жұмыскерлер: ішкі еңбек тәртібін, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, экологиялық, өнеркәсіптік қауіпсіздік жөніндегі тәртіп пен нормаларды, санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды, жұмыс орнын ұтымды ұйымдастыру және ұстау тәртібін білуі тиіс.

8. Кәсіптер карточкаларының тізбесі:

- 1) Ат күтуші - СБШ-ның 1 деңгейі;
- 2) Сүт өндірісінің зоотехнигі - СБШ-ның 4 деңгейі;
- 3) Ветеринарлық фельдшер - СБШ-ның 4 деңгейі;
- 4) Жылқы өсіруші - СБШ-ның 3 деңгейі;
- 5) Мал шаруашылығы кешендерінің және фермалардың бригадирі - СБШ-ның 3 деңгейі;
- 6) Бас зоотехник - СБШ-ның 6 деңгейі.

### 3-тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Ат күтуші" кәсіп карточкасы	
Топ коды:	9211-2
Қызмет атауының коды:	9211-2-002
Кәсіп атауы:	Ат күтуші
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:	
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (1-шығарылым)", Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. 136-параграф. Жылқышы, 2-разряд
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (1-шығарылым)" бекітілген Қазақстан Республикасы



	Премьер-Министрінің орынбасары – Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. 137-параграф. Жылқышы, 3-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: -	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6121-3-005 - Жылқы өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жылқыларды өсіру, күтіп-бағу және өсімін молайту бойынша қосалқы жұмыстарды орындау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Табынды жылқылар мен төлдерді күту және күтіп-бағу бойынша қосалқы жұмыстар 2. Бекітілген жылқы басын азықтандыру, суару, бағу бойынша қосалқы жұмыстар	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Биелерді, тұқымдық айғырларды, толықтырушы төлдер мен құлындарды күтіп-бағудың технологиясын және прогрессивті әдістерін сақтау	Машықтар: 2-разрядка арналған машықтар 1. Жылқыларға, қашырларға, өгіздерге және басқа да жүк тартатын жануарларға күтім жасау. 2. Ат қораларды санитарлық тазалау (жинау және дезинфекциялау) жұмыстарын орындау. 3. Жүк тартатын жануарларды азықтандыру, суару және тазалау. 4. Жануарларды жүруге дайындау, арбаға жегу және ағыту. 5. Жегу құралдарын ұсақ жөндеу және бейімдеу. 6. Көктем-жаз мезгілінде жүк тартатын жануарларды өріске шығару. 7. Ат қораны тазалау және көнді шығару. 3-разрядка арналған машықтар 1. Жануарларға арналған жемді дайындау және азықтандыру мен суару тәртібін белгілеу. 2. Жүк тартатын жануарларды ветеринарлық қарап-тексеру мен емдеуге қатысу. 3. Мал аурулары кезінде алғашқы көмек көрсету және ветеринар дәрігердің нұсқауымен азықтандыру рационын жасау. 4. Фуражды қабылдау, беру және есепке алу. 5. Жүк тартатын жануарлардың жұмысын есепке алу. 6. Ер-тұрман және жегу құралдарын сақтау және жөндеу. 7. Ат қораны тазалау және көнді шығару.  Білімдер: 2-разрядка арналған білімдер 1. Жүк тартатын жануарларға күтім жасау негіздері және оларды	

		<p>күтіп-бағу тәртібі. 2. Жануарларды жегу және ағыту технологиялары мен әдістері. 3. Жылқыларды қайта тағалау мерзімдері мен ерекшеліктері. 4. Жегу құралдарын сақтау, күтім жасау және қызмет мерзімін ұзарту қағидалары. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Рационалды азықтандыру негіздері және жем түрлерінің жіктелуі. 2. Ат қораларды ұстауға қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптар. 3. Негізгі ветеринариялық білімдер және аурулардың алдын алу. 4. Жем дайындау мен берудің механикаландырылған әдістері. 5. Фуражды, инвентарды, жегу құралдарын есепке алу және жүк тартатын жануарлардың жұмысын бақылау қағидалары. 6. Жегу құралдарын сақтау, күтім жасау және қызмет мерзімін ұзарту қағидалары.</p>
<p>1-еңбек функциясы: Табынды жылқылар мен төлдерді күту және күтіп-бағу бойынша қосалқы жұмыстар</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Әр түрлі өнімділік бағытындағы төлді күтіп-күтіп-бағу және өсіру технологиясының ерекшеліктерін сақтау</p>	<p>Машықтар: 2-разрядқа арналған машықтар 1. Құлындату және төлді енесінен айыру кезеңінде өсіру технологияларын сақтау. 2. Төлге күтім жасауға көмек көрсету, соның ішінде азықтандыру және тазалау жұмыстарын орындау. 3. Төлді күтіп-бағуға қажетті оңтайлы жағдайларды (температура, тазалық, жарықтандыру) қамтамасыз ету. 4. Биелерге қарапайым күтім жұмыстарын орындау. 5. Төл мен бие табынына көрсетілген күтім бойынша бастапқы құжаттарды жүргізу. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Құлындату және төлді енесін еміп жүрген кезеңінде өсіру технологияларының орындалуын бақылау және қамтамасыз ету. 2. Мамандардың жетекшілігімен биелерді босандыруға көмек көрсету және қатысу. 3. Төлді жайылымға шығару мен бордақылауды ұйымдастыру, азықтандыру және күтім нормаларын ескере отырып жүргізу. 4. Төлдің саулығын сақтау бойынша алдын алу шараларын жүзеге асыру. 5. Төлді күтіп-бағу және өсіру жағдайларына есеп жүргізу және талдау жасау арқылы өнімділікті арттыру.</p> <p>Білімдер: 2-разрядқа арналған білімдер 1. Құлындату және төлдің енесін еміп жүрген кезеңіндегі күтім технологиясының негіздері. 2. Төлді азықтандыру және суару қағидалары. 3. Санитариялық және гигиеналық жағдайларды сақтаудың маңыздылығы. 4. Төлдің саулығы мен қалыпты дамуының негізгі белгілері. 5. Бие табынына күтім жасаудың бастапқы әдістері. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Құлындату және төлді өсіру технологиялары (құлын еміп жүрген кезеңінде және енесінен айырған кезеңдерде). 2. Құлындау кезінде биеге көмек көрсету ерекшеліктері. 3. Төлдің өнімділігін</p>

		арттыру мақсатында жайылым мен бордақылауды ұйымдастыру қағидалары. 4. Төл ауруларының алдын алу және бақылау әдістері. 5. Өсіру нәтижелерін жақсарту үшін күтіп-бағу жағдайларын есепке алу және талдау жүргізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	1-дағды: Ересек жылқылар мен төлдерді азықтандыру технологиясын сақтау	<p>Машықтар: 2-разрядқа арналған машықтар 1. Ересек жылқылар мен төлдерді азықтандыру бойынша қарапайым жұмыстарды орындау. 2. Белгіленген кестеге сәйкес азықтандыру режимін сақтау. 3. Азықты уақтылы жеткізуді қамтамасыз ету. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Жылқыларды жынысы мен жасына қарай топтарға бөлу, олардың ерекшеліктерін ескере отырып жинақтау. 2. Ересек жылқылар мен төлдерді азықтандыру технологиясының сақталуын бақылау. 3. Азық сапасын бағалап, сәйкессіздіктер туралы хабарлау.</p> <p>Білімдер: 2-разрядқа арналған білімдер 1. Жылқыларды азықтандыру негіздері. 2. Ересек жануарлар мен төлдерге арналған азықтандыру режимі мен нормалары. 3. Азықтың негізгі түрлері және олардың мақсаты. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Жынысы мен жасына қарай жылқылардың биологиялық және физиологиялық ерекшеліктері. 2. Жануарлардың жасы мен күйіне байланысты азықтандыру технологиясының ерекшеліктері. 3. Азық сапасын бақылау және азықтандыру режимін сақтау негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Бекітілген жылқы басын азықтандыру, суару, бағу бойынша қосалқы жұмыстар	2-дағды: Ересек жылқылар мен төлдерді суару және бағу технологиясын сақтау	<p>Машықтар: 2-разрядқа арналған машықтар 1. Көктемгі және жазғы жайылым жағдайларында ересек жылқылар мен төлдерге күтім жасау технологиясын сақтау. 2. Ересек жылқылар мен төлдерге суару ұйымдастыру. 3. Жайылымдағы жануарлардың жағдайына бастапқы бақылау жүргізу. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Көктемгі, жазғы, күзгі және қысқы жайылым жағдайларында ересек жылқылар мен төлдерге күтім жасау технологиясын сақтау. 2. Ересек жылқылар мен төлдерге суару ұйымдастыру және су қорының сақтық қорын құру. 3. Жайылым жағдайын бақылау және қажет болған жағдайда оны қалпына келтіру шараларын қабылдау.</p> <p>Білімдер: 2-разрядқа арналған білімдер 1. Көктемгі және жазғы жайылымдарда жылқыларды күтіп-бағу мен күтіп-бағудың ерекшеліктері. 2. Ересек жылқылар мен төлдердің тәуліктік су тұтыну нормалары. 3.</p>

		Жайылым кезіндегі ветеринариялық күтім мен алдын алудың негіздері. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Жылдың әр маусымында жайылымда жылқыларды ұстау мен күтіп-бағудың ерекшеліктері. 2. Тәуліктік су тұтыну нормалары және судың сақтық қорын жасау технологиясы. 3. Климаттық жағдайлардың жайылым жағдайына және жануарларды сумен қамтамасыз етуге әсері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Сыпайылық Мейірімділік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді. 8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 2	Кәсіп атауы: Шабындық
10. "Сүт өндірісінің зоотехнигі" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	3142-0	
Қызмет атауының коды:	3142-0-009	
Кәсіп атауы:	Сүт өндірісінің зоотехнигі	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:		

БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы", Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. 15-параграф. Зоотехник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта буын маманы )	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	I санатты зоотехник: жоғары білім (бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы ветеринария бағыттары бойынша және II санатты зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес; II санатты зоотехник: жоғары білім (бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы ветеринария бағыттары бойынша және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес немесе (зоотехния) мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) зоотехния мамандығы бойынша білім және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес; Санаты жоқ зоотехник: жоғары білім (бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы ветеринария бағыттары бойынша немесе зоотехния мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	3142-0-010 - Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сүтті өнімділік бағытындағы жылқыларды өсіру бойынша ұйымдастырушылық-технологиялық жетекшілікті жүзеге асыру		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Асыл тұқымды жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау, ұйымдастыру 2. Өнімді жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау, ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Асыл тұқымды жылқы шаруашылығындағы өнімділік көрсеткіштерін анықтау	Машықтар: 1. Белгіленген өлшемшарттар бойынша асыл тұқымды жылқылардың өнімділік көрсеткіштерін бағалау. 2. Зоотехникалық есеп деректерін талдап, өнімділік белгілері бойынша іріктеу жүргізу. 3. Жас ұрпақтың репродукциясын және сақталуын арттыруға бағытталған шараларды әзірлеу. 4. Асыл тұқымды ұрпақтың тамақтану және күтіп-бағу нормаларының сақталуын бақылау. 5. Өнімділік нәтижелері бойынша аналитикалық есептер дайындау. Білімдер:	

<p>1-еңбек функциясы: Асыл тұқымды жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау, ұйымдастыру</p>		<p>1. Асыл тұқымды жылқылардың өнімділік пен еңбек қасиеттерінің көрсеткіштері. 2. Мұралық қасиеттер мен өнімді белгілерді бағалау әдістері. 3. Асыл тұқымды жылқыларды тамақтандыру, күтіп-бағу және өсіру нормалары. 4. Асыл тұқымды жылқы шаруашылығында зоотехникалық құжаттама жүргізу қағидалары. 5. Асыл тұқымдық іс негіздері, бонитирлеу, табындарды қалыптастыру.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Асыл тұқымды жылқы шаруашылығында зоотехникалық және асылдандыру есебін жүргізу бойынша жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар: 1. Асыл тұқымды жылқыларды өсіру, пайдалану және репродукция бойынша бастапқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізу. 2. Жылқылардың өнімділігі, денсаулық жағдайы, репродукциясы және шығу тегін есепке алу. 3. Зоотехникалық нормаларға сәйкес асыл тұқымды жылқылар бойынша деректер базасын қалыптастыру және жаңарту. 4. Белгіленген формалар бойынша есептік құжаттаманы уақтылы дайындау. 5. Есеп жүргізуде заманауи цифрлық құралдар мен бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану.</p> <p>Білімдер: 1. Жылқы шаруасындағы асыл тұқымдық жұмыс негіздері, жануарларды тұқымдық және өнімділік белгілері бойынша бағалау және іріктеу әдістері. 2. Асыл тұқымдық және зоотехникалық есеп жүргізуді реттейтін нормативтік-құқықтық актілер мен нұсқаулықтар. 3. Зоотехникалық есеп формалары және оларды толтыру қағидалары. 4. Жылқыларды сәйкестендіру, тіркеу және есепке алу жүйесі. 5. Фермалар мен мемлекеттік зауыттық ат қораларда асыл тұқымдық құжаттаманы жүргізу жұмыстарын ұйымдастыру тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>1-дағды: Өнімді жылқы шаруашылығындағы өнімділік көрсеткіштерін анықтау</p>	<p>Машықтар: 1. Әр жастық-жыныстық топ бойынша өнімділік көрсеткіштерін (семірту, тірі масса, репродукция және т.б.) талдау жүргізу. 2. Бордақылау деңгейін, тірі масса өсімін, жануарлардың сақталу және пайдалану деңгейін анықтау. 3. Өнімділікті бағалау үшін нормативтік деректер мен өндірістік есептерді пайдалану. 4. Өнімділік көрсеткіштеріне сәйкес жылқыларды іріктеу және бонитирлеу жүргізу. 5. Мәліметтер талдау негізінде өнімділік қасиеттерін жақсарту бойынша ұсыныстар әзірлеу.</p> <p>Білімдер: 1. Ет, сүт және аралас бағыттағы жылқы шаруасындағы өнімділік нормативтері. 2. Жылқылардың өнімділігін және өсуін бағалау</p>

		әдістері. 3. Өнімді бағыттағы жылқыларды күтіп-бағу және тамақтандыру технологиясының негіздері. 4. Шаруашылық қызметінің нәтижелері бойынша есеп және талдау формалары. 5. Өнімді мал басына ветеринариялық-санитариялық талаптар .
2-еңбек функциясы: Өнімді жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау, ұйымдастыру	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Өнімді жылқы шаруашылығында зоотехникалық және асылдандыру есебін жүргізу бойынша жұмыстарды орындау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бастапқы зоотехникалық құжаттарды рәсімдеу ( мал басын, жемдік қорды, өнімділікті есепке алу журналдары және т.б.). 2. Асыл тұқымдық карточкаларды, шыққан тегі туралы карталарды және іріктеу, шағылыстыру, төл алу актілерін жүргізу. 3. Жануарларды идентификациялау (таңба басу, чиптеу, сырғалау т.б.) жүргізу. 4. Жануарлардың өсімін молайту, өнімділігі және қозғалысы туралы деректерді жүйелеу. 5. Мал басы және шаруашылық қызметінің нәтижелері бойынша есептік материалдар дайындау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Зоотехникалық және асыл тұқымдық есепке алуды жүргізу нысандары мен қағидалары. 2. Өнімді жылқы шаруашылығында жануарларды идентификациялау талаптары. 3. Мал шаруашылығында есеп және есептілік бойынша нормативтік құжаттар. 4. Өнімді мал басымен асылдандыру жұмысты ұйымдастыру принциптері. 5. Сандық деректер базалары және арнайы есеп бағдарламаларымен жұмыс негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Бастамашылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а.</p>	

	<p>2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	4	Мал шаруашылығы кешендерінің және фермалардың бригадирі	
	6	Мал дәрігері	
11. "Ветеринарлық фельдшер" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	3240-0		
Қызмет атауының коды:	3240-0-006		
Кәсіп атауы:	Ветеринарлық фельдшер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары", Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>7-параграф. Ветеринариялық фельдшер</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта буын маманы )	Ветеринария	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>I санатты ветеринариялық фельдшер: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және II санатты ветеринариялық фельдшер лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес;</p> <p>II санатты ветеринариялық фельдшер: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және санаты жоқ ветеринариялық фельдшер лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес;</p> <p>Санаты жоқ ветеринариялық фельдшер: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	<p>3240-0-004 - Ветеринариялық вакцинатор</p> <p>3240-0-005 - Ветеринариялық техник</p>		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жылқылардың өлуі мен ауруының алдын алу бойынша шаруашылықтың ветеринариялық-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			



Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Жылқы шаруашылығында ветеринариялық-алдын алу шараларын өндіруді ұйымдастыру және жоспарлау.</p> <p>2. Жаңа ветеринариялық құралдарды бекіту, ғылыми жетістіктері және ветеринария саласындағы озық тәжірибелер.</p>
1-еңбек функциясы: Жылқы шаруашылығында ветеринарлық-алдын алу шараларын өндіруді ұйымдастыру және жоспарлау.	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p> <p>1-дағды: Ветинарлық-алдын алу шараларын қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру іс-шараларын жүргізу</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>2-дағды: Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жылқы ауруларының алдын алу бойынша іс-шараларын жоспарлауды және жүргізуді жүзеге асыру.</p> <p>2. Ветинариялық нормативтерге сәйкес үй-жайларды, жабдықтар мен мүкәммалды санитариялық өңдеуді жүргізу.</p> <p>3. Зертханалық зерттеулер үшін сынамаларды іріктеу және ресімдеу.</p> <p>4. Вакцинацияға, дегельминтизацияға, дезинфекцияға және басқа да жаппай ветеринарлық емдеуге қатысу.</p> <p>5. Дәрі-дәрмектердің, дезқұралдар мен материалдардың шығынын есепке алуды және бақылауды қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жылқы анатомиясы мен физиологиясының негіздері, аурулардың клиникалық белгілері.</p> <p>2. Жалпы жұқпалы және жұқпалы емес аурулардың алдын алу, диагностикалау және емдеу әдістері.</p> <p>3. Жылқыларды ұстау жағдайларына қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптар.</p> <p>4. Сынама алу қағидалары, сақтау және тасымалдау шарттары.</p> <p>5. Ветинария, қоршаған ортаны қорғау, қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау саласындағы заңнама.</p> <p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Эпизоотиялық жағдайды ескере отырып, ветеринариялық-профилактикалық іс-шаралар жоспарын әзірлеу.</p> <p>2. Жүргізілген профилактикалық және емдік шаралардың тиімділігін талдау.</p> <p>3. Малдың саулық жағдайын бағалау және түзету шараларын ұсыну.</p> <p>4. Ветинариялық іс-шараларды орындау бойынша есептілікті дайындау.</p> <p>5. Ветинариялық мамандармен және зоотехникалық қызметпен жұмысты үйлестіруді қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>жасау және оның орындалуын талдау</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ветеринариялық эпидемиология және Зоогигиена негіздері.</li> <li>2. Жылқы шаруашылығында емдеу-алдын алу жұмыстарын ұйымдастыру бойынша нормативтік талаптар.</li> <li>3. Ветеринариялық көрсеткіштерді статистикалық талдау әдістері.</li> <li>4. Ветеринариялық есептілікті жүргізу нысандары мен тәртібі.</li> <li>5. Ветеринариялық іс-шараларды орындау кезінде еңбекті қорғау және биоқауіпсіздік талаптары.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-еңбек функциясы: Жаңа ветеринариялық құралдарды енгізіп бекіту, ғылыми жетістіктері және ветеринария саласындағы озық тәжірибелер.</p>	<p>1-дағды: Диагностикалық және емдік-профилактикалық шараларды жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Түрлі аурулар мен жарақаттар кезінде алғашқы ветеринариялық көмек көрсетуді жүзеге асыру.</li> <li>2. Ветеринарлық дәрігердің тағайындауларын орындау: инъекциялар, дәрі-дәрмектерді ауызша енгізу, жараларды емдеу, тану.</li> <li>3. Белгіленген нұсқаулар шеңберінде ветеринарлық құралдар мен жабдықтарды пайдаланыңыз.</li> <li>4. Қолданылатын дәрілік заттар мен емдеу рәсімдерін есепке алу мен бақылауды жүргізу.</li> <li>5. Жануарлардың динамикасын бақылаңыз және қажет болған жағдайда күтімді реттеңіз.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жылқылардың ең көп таралған ауруларын емдеу негіздері.</li> <li>2. Дәрілік препараттар мен дозаларды енгізу әдістері.</li> <li>3. Антибиотиктерді, антисептиктерді, дәрумендерді, антигельминттерді және басқа құралдарды қолдану тәртібі.</li> <li>4. Емдеу процедураларын жүргізу кезінде асептика және антисептика ережелері.</li> <li>5. Жануарларды емдеудегі ветеринариялық-санитариялық талаптар.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>2-дағды: Ауырған жануарларға күтім жасау және</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Оқшаулау жағдайында ауру жылқыларға күнделікті күтім жасау.</li> <li>2. Термометрияны жүргізіңіз, жануарлардың күйінің динамикасын қадағалау.</li> <li>3. Жараларды, абсцесстерді және басқа зақымдарды бастапқы емдеуді орындау.</li> <li>4. Бекітілген ветеринарлық құралдарды қолдану және емдеу режимдерін сақтау.</li> <li>5. Ветеринариялық құжаттамада бақылау және емдеу деректерін жазып алу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p>

	дәрігерге дейінгі көмек көрсету.	1. Жылқылардың негізгі ауруларының белгілері. 2. Термометрия әдістері және көрсеткіштерді түсіндіру ережелері. 3. Қазіргі заманғы ветеринарлық препараттар мен күтім құралдары. 4. Изолятордағы санитарлық режимге қойылатын талаптар. 5. Жылқы анатомиясы, физиологиясы және патологиясының негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау Мейірімділік Бастамашылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді. 8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	4	Мал шаруашылығы кешендерінің және фермалардың бригадирі
	6	Мал дәрігері
12. "Жылқы өсіруші" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	6121-3	
Қызмет атауының коды:	6121-3-005	
Кәсіп атауы:	Жылқы өсіруші	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	

СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым)", Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. Жылқышы. 1-параграф. Жылқышы 3-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым)", Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. Жылқышы. 2-параграф. Жылқышы 4-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым)", Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. Жылқышы. 3-параграф. Жылқышы 5-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым)", Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. Жылқышы. 4-параграф. Жылқышы 6-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6121-3-002 - Мал өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жылқыларды өсіру, күтіп-бағу және өсімін молайту бойынша жұмыстарды орындау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жылқының негізгі басына күтім жасау бойынша қолмен және ішінара механикаландырылған жұмыстар 2. Негізгі жылқы басын азықтандыру, суару және күтіп-бағуды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

1-дағды:  
Механикаландырылған кешендер мен фермалар жағдайында жылқылардың негізгі басына күтім жасау жөніндегі жұмыстың технологиялары мен прогрессивті әдістерін сақтау

3-разрядқа арналған машықтар 1. Түнгі уақытта жылқыларға күтім жасау. 2. Белгіленген тәртіп бойынша жануарларды азықтандыру және суару. 3. Құлындау кезінде биелерге алғашқы көмек көрсету. 4. Аурулардың алдын алу шараларын жүргізу. 5. Қора-жайларда тазалық сақтау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Жылқыларды физиологиялық жағдайын, өнімділігін және жасын ескере отырып суару. 2. Автосуаттар мен су жүйесінің дұрыстығын бақылау, ұсақ ақауларды жою. 3. Маусымға және күтіп-бағу жағдайларына (табын, тұрақ, жайылым) байланысты су режимін қадағалау. 4. Негізгі жылқы басының су тұтынуын есепке алу. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық және жаттықтырылатын жылқыларға механикаландырылған жағдайларда күтім жасаудың заманауи әдістерін қолдану. 2. Механикаландырылған тазалау, суару және азықтандыру жабдықтарын пайдалану. 3. Қора-жайлардың, астаулар мен суаттардың санитарлық жағдайын бақылау. 4. Жас жылқыларды жұмысқа дайындау (жегуге үйрету, топпен жаттықтыру және баптау). 5. Жануарларға алғашқы ветеринарлық көмек көрсету және ветеринариялық-алдын алу шараларына қатысу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық айғырлар мен негізгі жылқы басына күтім жасау кезінде механикаландырылған құралдарды (су тасығыштар, автосуат, тазалау құрылғылары) қолдану. 2. Жануарлардың және жабдықтардың жай-күйін бақылау, ақауларды уақтылы анықтау және жою. 3. Айғырларды азықтандыру, суару, тазалау және серуендету жұмыстарын технологиялық талаптарға сай орындау. 4. Биелердің күйлеуін анықтау үшін сынама-айғырларды пайдалану. 5. Ерттелген, жегілген және жетектелген жылқыларды белгіленген режимде серуендету

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Зоогигиена мен ветеринарияның негізгі талаптары. 2. Жылқыларды азықтандыру және суару тәсілдері. 3. Аурулардың алдын алу қағидалары. 4. Биелердің күйлеу белгілері және жұптастыру әдістері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Жұмысшы жылқылардың, сауын биелер мен жас жылқылардың су тұтыну физиологиялық нормалары. 2. Суару жабдықтарының құрылысы мен жұмыс істеу принципі, оларды дезинфекциялау әдістері. 3. Ішетін судың сапасына қойылатын зоогигиеналық талаптар. 4. Бордақылау, жұптастыру және құлындау кезіндегі су режимінің ерекшеліктері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық және жаттықтыру шаруашылықтарында жылқы ұстау мен күтіп-бағудың заманауи технологиялары. 2. Суару,

<p>1-еңбек функциясы: Жылқының негізгі мал басына күтім жасау бойынша қолмен және іш інара механикаландырылған жұмыстар</p>	<p>азықтандыру және тазалаудың механикаландырылған жүйелерінің құрылысы мен жұмыс істеуі. 3. Жас жылқыларды жегуге және арбаға үйрету тәртібі. 4. Ірі шаруашылықтарда жылқы ұстаудың санитарлық-гигиеналық нормалары. 5. Ветеринарлық және тұқымдық есеп жүргізу қағидалары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық айғырларды физиологиялық жағдайы мен физикалық жүктемесін ескере отырып күтіп-бағу және азықтандыру технологиясы. 2. Механикалық сутасығыш, автосуаттар мен пневматикалық тазалау құрылғыларының құрылысы және пайдалану қағидалары. 3. Жылқылардың анатомиясы, физиологиясы және мінез-құлқының негіздері. 4. Жылқыны ер-тоқыммен және жегілген күйде басқару қағидалары. 5. Тұқымдық айғырлардың ауруларының алдын алу және алғашқы ветеринарлық көмек көрсету.</p>	<p>1. Тұқымдық айғырларды физиологиялық жағдайы мен физикалық жүктемесін ескере отырып күтіп-бағу және азықтандыру технологиясы. 2. Механикалық сутасығыш, автосуаттар мен пневматикалық тазалау құрылғыларының құрылысы және пайдалану қағидалары. 3. Жылқылардың анатомиясы, физиологиясы және мінез-құлқының негіздері. 4. Жылқыны ер-тоқыммен және жегілген күйде басқару қағидалары. 5. Тұқымдық айғырлардың ауруларының алдын алу және алғашқы ветеринарлық көмек көрсету.</p>
<p>іш інара механикаландырылған жұмыстар</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-дағды: Жылқылардың негізгі басына күтім жасау</p>	<p>Машықтар: 3-разрядқа арналған машықтар 1. Жылқыларға зоогигиеналық нормаларды сақтай отырып қолмен күтім жасау. 2. Жануарларды тазалау, тарау және қарап-тексерудің заманауи әдістерін қолдану. 3. Жануарлардың жай-күйін бақылау және мінез-құлқы мен саулығындағы ауытқуларды анықтау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Жұмысшы жылқыларға, құлындарға, биелерге және жас малға қолмен күтім жасау және тазалау жұмыстарын жүргізу. 2. Тұяқты күтіп-баптаудың, жал мен құйрықты қысқартудың қауіпсіз әрі тиімді әдістерін қолдану. 3. Жануарларды зоогигиеналық талаптарды ескере отырып санитарлық өңдеуден өткізу. 4. Жылқыларға күтім жасауға арналған заманауи қол құралдары мен жабдықтарды пайдалану. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Зоогигиеналық және ветеринарлық талаптарды ескере отырып, жылқыларға қолмен күтім жасау жұмыстарын орындау. 2. Қолмен тазалау, жуу, тұяқты күтіп-баптау, жал мен құйрықты қысқартып, тарау. 3. Жас жылқыларды жүгенге, арбаға және қолмен жұмыс істеуге үйрету. 4. Айғырларға, сауын биелерге және жаттықтырылатын жылқыларға жекелей күтім көрсету. 5. Жануарлардың мінез-құлқы мен жағдайын бақылау, ауру белгілерін уақтылы анықтау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық айғырларға қолмен күтім жасау (тазалау, жуу, жал мен құйрықты тарау). 2. Айғырларды қолмен серуендету және шығару, қауіпсіздік шараларын сақтай отырып. 3. Тұяқты өңдеу, тазалау және аяқ-қол жағдайын тексеру. 4. Жылқыларды көрмеге, жұптастыруға, серуендетуге және басқа да шараларға дайындау. 5. Бонитирлеу, таңбалау,</p>	<p>Машықтар: 3-разрядқа арналған машықтар 1. Жылқыларға зоогигиеналық нормаларды сақтай отырып қолмен күтім жасау. 2. Жануарларды тазалау, тарау және қарап-тексерудің заманауи әдістерін қолдану. 3. Жануарлардың жай-күйін бақылау және мінез-құлқы мен саулығындағы ауытқуларды анықтау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Жұмысшы жылқыларға, құлындарға, биелерге және жас малға қолмен күтім жасау және тазалау жұмыстарын жүргізу. 2. Тұяқты күтіп-баптаудың, жал мен құйрықты қысқартудың қауіпсіз әрі тиімді әдістерін қолдану. 3. Жануарларды зоогигиеналық талаптарды ескере отырып санитарлық өңдеуден өткізу. 4. Жылқыларға күтім жасауға арналған заманауи қол құралдары мен жабдықтарды пайдалану. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Зоогигиеналық және ветеринарлық талаптарды ескере отырып, жылқыларға қолмен күтім жасау жұмыстарын орындау. 2. Қолмен тазалау, жуу, тұяқты күтіп-баптау, жал мен құйрықты қысқартып, тарау. 3. Жас жылқыларды жүгенге, арбаға және қолмен жұмыс істеуге үйрету. 4. Айғырларға, сауын биелерге және жаттықтырылатын жылқыларға жекелей күтім көрсету. 5. Жануарлардың мінез-құлқы мен жағдайын бақылау, ауру белгілерін уақтылы анықтау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық айғырларға қолмен күтім жасау (тазалау, жуу, жал мен құйрықты тарау). 2. Айғырларды қолмен серуендету және шығару, қауіпсіздік шараларын сақтай отырып. 3. Тұяқты өңдеу, тазалау және аяқ-қол жағдайын тексеру. 4. Жылқыларды көрмеге, жұптастыруға, серуендетуге және басқа да шараларға дайындау. 5. Бонитирлеу, таңбалау,</p>

<p>жөніндегі қолмен орындалатын жұмыстың технологиялары мен прогрессивті әдістерін сақтау</p>	<p>қарап-тексерулер және ветеринариялық рәсімдер кезінде көмек көрсету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>3-разрядқа арналған білімдер 1. Негізгі жылқы басына қолмен күтім жасаудың технологиялары. 2. Зоогигиеналық күтіп-бағудың прогрессивті әдістері. 3. Жылқылардың жалпы саулығы жағдайын бағалау қағидалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Өртүрлі жас және өндірістік топтағы жылқыларға қолмен күтім жасаудың қағидалары мен қағидалары . 2. Тұяқтарды тазалау технологиясы және жануарларды санитарлық өңдеу тәртібі. 3. Қолмен тазалау мен күтім жасау кезінде зоогигиена талаптары. 4. Қол құралдарының (сакиналар, қырғыштар, рашпильдер және т.б.) тағайындалуы, құрылысы және қауіпсіз қолданылуы. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық, жұмысшы және жаттықтырылатын жылқыларға қолмен күтім жасау қағидалары. 2. Қол жұмыстары кезінде жылқылармен қауіпсіз қарым-қатынас әдістері. 3. Қолмен күтіп-бағу жағдайындағы жылқылардың физиологиясы мен мінез-құлқы негіздері. 4. Жануарлардың гигиенасы мен жайлылығын қамтамасыз ету нұсқаулықтары. 5. Өртүрлі топтар мен өнімділік бағыттарындағы жануарларды күтіп-бағу ерекшеліктері. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Айғырлар мен жас жылқыларға қолмен күтім жасаудағы зоогигиеналық нормалар. 2. Қол операцияларын орындау кезінде жылқылармен қауіпсіз қарым-қатынас әдістері. 3. Айғырлардың анатомиясы, темпераменті және мінез-құлқы ерекшеліктері. 4. Жануарларды бонитировкаға, тексеруге және жұптастыруға дайындау тәртібі. 5. Қолмен күтім жасаудағы жануарларды күтіп-бағу және гигиена талаптары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>3-разрядқа арналған машықтар 1. Жылқылардың физиологиялық қажеттіліктерін ескере отырып, уақытылы суаруды қамтамасыз ету. 2. Автоматтық және жартылай автоматтық суару құрылғыларының жұмысын бақылау. 3. Суару жабдығын алдын алу мақсатында тексеру және тазалау жүргізу. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Жануарларға тәуліктік су тұтыну нормаларына сәйкес таза ауыз су беруді қамтамасыз ету. 2. Автосуару құрылғылары мен су құбырларының жұмысын бақылау және олардың санитарлық жағдайын сақтау . 3. Биежуару жағдайында су қорын ұйымдастыру. 4. Суару жүйесіндегі кішігірім ақауларды жою. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Автоматтандырылған және механикаландырылған</p>

1-дағды:  
Механикаландырылған кешендер мен фермалар жағдайында жылқылардың негізгі басын суару технологиясын сақтау

суару жүйелерін қолданып, жылқыларды суаруды ұйымдастыру. 2. Автосуару құрылғыларының жұмысын бақылау, олардың дұрыс жұмыс істеуін және санитарлық тазалығын қамтамасыз ету. 3. Маусымға, физиологиялық жағдайға және жасқа байланысты суару режимін сақтау. 4. Судың сапасы, температурасы және әр жас топқа қолжетімділігін бақылау. 5. Суару жүйесіндегі ақауларды уақытылы жою және су қорын қамтамасыз ету шараларын қабылдау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Механикаландырылған суарғыштарды пайдалана отырып, негізгі жылқы басына үздіксіз су беру. 2. Автосуару құрылғылары, резервуарлар және суару жүйелерінің санитарлық жағдайын бақылау. 3. Суару жабдығын алдын алу мақсатында тазалау және дезинфекция жүргізу. 4. Жануарлардың маусымдық су тұтыну қажеттіліктерін ескере отырып, суаруды ұйымдастыру. 5. Су тұтынуды есепке алу және суару режиміндегі ауытқуларды анықтау.

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Әртүрлі жас және өнімділік топтарындағы жылқылардың тәуліктік су тұтыну нормалары. 2. Механикаландырылған фермалардағы суару жүйелерінің құрылымы мен жұмыс істеу принциптері. 3. Су сапасына қойылатын талаптар және суарғыштарды санитарлық өңдеу қағидалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Әртүрлі топтағы жылқылардың тәуліктік су тұтыну нормалары. 2. Автосуару құрылғылары мен су жабдықтарының жұмыс істеу принциптері мен техникалық құрылымы. 3. Суару және су көздеріне қатысты санитарлық-гигиеналық талаптар. 4. Жазғы, қысқы кезеңдерде, жайылымда және тұрақта суаруды ұйымдастыру ерекшеліктері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Жылқылардың жасына және физиологиялық жағдайына байланысты тәуліктік су тұтыну нормалары. 2. Автосуару құрылғылары мен су жеткізу жүйелерінің құрылымы, жұмыс істеу принциптері және пайдалану қағидалары. 3. Жануарларға арналған ауыз судың сапасына қойылатын талаптар және оны бақылау әдістері. 4. Суару жабдықтарын санитарлық-гигиеналық түрде күту нормалары. 5. Суару режимінің бұзылуының салдары және оларды алдын алу шаралары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Жылқылардың жас және жыныстық-топтық ерекшеліктеріне байланысты тәуліктік су тұтыну нормалары. 2. Механикаландырылған автосуару құрылғылары мен насос станцияларының құрылымы мен жұмыс істеу принциптері. 3. Жануарларға арналған ауыз судың сапасына қойылатын талаптар. 4. Сусызданудың салдары және оны алдын алу әдістері. 5. Фермалардағы су



<p>2-еңбек функциясы: Негізгі жылқы басын азықтандыру, суару және күтіп-бағуды ұйымдастыру</p>	<p>жабдықтарын пайдалану және қызмет көрсету қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>
	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Машықтар: 3-разрядқа арналған машықтар 1. Белгіленген рациондарға сәйкес азықтарды дайындау және бөлу. 2. Жасына, физиологиялық жағдайына және өнімділік бағытына байланысты жануарларды азықтандыру және суару режимін бақылау. 3. Азық тұтынуды есепке алу. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Жылқы басын жынысы мен жас ерекшеліктеріне қарай топтастыру, физиологиялық ерекшеліктерін ескеру. 2. Жұмысшы жылқылар, сауын биелер, жас жылқылар және құлындарға арналған азықтандыру рациондарын құрастыру. 3. Азықтарды нормаларға сай беру процесін ұйымдастыру және бақылау. 4. Азықтардың сапасы мен сақталуын сақтау және тасымалдау кезінде қадағалау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Жылқылардың жасы, физиологиялық жағдайы және өнімділік бағытына қарай азықтандыру рациондарын әзірлеп, қолдану. 2. Азықтың сапасы мен қауіпсіздігін бақылау, дұрыс сақтау мен бөлуді қадағалау. 3. Нормалар, берілу жиілігі мен тәртібін ескере отырып, азықтандыру процесін ұйымдастыру, оның ішінде құлындар, сүт беруші және жүкті биелерді азықтандыру. 4. Азықтандыру кезінде санитарлық нормаларды сақтау, азықтың жеуін және жануарлардың жағдайын бақылау. 5. Әрбір жануарға немесе топқа азықтандыруды есепке алу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық айғырлар, биелер мен жас жылқыларға физиологиялық жағдайын ескере отырып рационалды азықтандыруды ұйымдастыру. 2. Азықтың сапасы мен санитарлық жағдайын бақылау. 3. Зоотехникалық және ветеринарлық ұсыныстар бойынша азықтандыру рациондарын құру және түзету. 4. Азықтандыруды, азық қалдықтары мен шығынын есепке алу. 5. Азық әзірлеу мен тарату бойынша персонал жұмысын үйлестіру.</p>
<p>2-дағды: Ересек жылқылар мен төлдерді азықтандыру технологиясын сақтау</p>	<p>Білімдер: 3-разрядқа арналған білімдер 1. Әртүрлі жас пен жағдайдағы жылқыларды азықтандыру нормалары мен режимдері. 2. Негізгі азық түрлерінің құрамы және қоректік құндылығы. 3. Астау мен суаттарды санитарлық өңдеу қағидалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Азық түрлері, олардың қоректік құндылығы және әртүрлі топтағы жылқылар үшін тұтыну нормалары. 2. Жылқылардың ас қорыту физиологиясының негіздері. 3. Азықтарды дайындау, сақтау және тарату технологиясы. 4. Жануарлардың өнімділігі мен жағдайына</p>

		<p>байланысты азықтандыру талаптары. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Жылқылардың физиологиялық жағдайына байланысты азықтандыру нормалары мен режимдері. 2. Өртүрлі азық түрлерінің классификациясы, қоректік құндылығы және сақтау ерекшеліктері. 3. Құлындау, бордақылау, жаттықтыру және жұмыс кезінде азықтандыру негіздері. 4. Астау мен азық сақтау орындарының санитарлық жағдайына қойылатын талаптар. 5. Теңгерімді азықтандыру принциптері және тамақтану бұзылыстарынан болатын аурулардың алдын алу. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Өртүрлі жас және өнімділік топтарындағы жылқылардың қоректік заттарға қажеттілігі. 2. Азық түрлері, олардың қоректік құндылығы және беру нормалары. 3. Азықтарды сақтау, дайындау және механикаландырылған тарату қағидалары. 4. Тұқымдық жануарларды бордақылау және күтіп-бағу зоотехникасы мен технологиясының негіздері. 5. Азықтандыру және суару санитарлық нормалары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік  Ұқыптылық  Күйзеліске тұрақтылық  Шыдамдылық  Командада жұмыс істей білу  Тәртіптілік  Дәлдік  Сыпайылық  Мейірімділік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</li> <li>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</li> <li>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</li> <li>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.</li> <li>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</li> <li>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</li> <li>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</li> </ol>	

	8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӨМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Ветеринарлық фельдшер	
13. "Мал шаруашылығы кешендерінің және фермалардың бригадирі" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	6121-9		
Қызмет атауының коды:	6121-9-001		
Кәсіп атауы:	Мал шаруашылығы кешендерінің және фермалардың бригадирі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым)" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. 75. Малшы. 4-параграф. Малшы, 6-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым)" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. 75. Малшы. 1-параграф. Малшы, 3-разряд.		
	Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым), Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. 75. Малшы. 2-параграф. Малшы, 4-разряд.		
	Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (64-шығарылым), Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 22 қаңтарда № 35802 болып тіркелді. 75. Малшы. 3-параграф. Малшы, 5-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіп)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта буын маманы )	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;	
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6121-3-005 - Жылқы өсіруші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Асыл тұқымды өнім, тауарлық өнім өндіру, асыл тұқымды жылқыларды өсіру, ат күтуші мен жылқы өсірушінің жұмыстарын үйлестіру	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Асыл тұқымды жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау және үйлестіру 2. Тауарлық жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау және үйлестіру
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <p>3-разрядқа арналған машықтар 1. Құлындардың өсуі, дамуы және саулығы туралы деректерді жинау. 2. Бонитирлеу, таңба басу және жануарлардың тұқымдық іріктеу жұмыстарына қатысу. 3. Табындағы мал қозғалысын есепке алу және өсіру көрсеткіштерін талдау. 4. Артық тұқымдық жануарларды өзектендіруге ұсыныстар жасау. 5. Тұқымдық табынға арналған ілеспе құжаттарды рәсімдеу. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Құлындардың өсуі, дамуы және саулығын есепке алу. 2. Құлындар мен жас малдың тұқымдық қасиеттерін белгіленген өлшемшарттар бойынша бағалау. 3. Іріктеу, жарамсыз ету және сату бойынша шешім қабылдау үшін деректерді дайындау. 4. Жануарларды өткізу немесе сату кезінде ілеспе құжаттарды рәсімдеу. 5. Жас малды өсіру және азықтандыру жағдайларын бақылауды қамтамасыз ету. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық жас жылқылардың саулығы, өсуі және дамуы туралы деректерді жинау және жүйелеу. 2. Өнімділік, генетикалық әлеует және тұқымдық іріктеу талаптарына сәйкестік көрсеткіштерін талдау. 3. Тұқымдық малды өсіру, бордақылау және өзектендіруге дайындау жоспарларын әзірлеуге қатысу. 4. Тұқымдық жұмыс бойынша бастапқы есеп жүргізу және есептік құжаттама жасау. 5. Жас малды өсірудің барлық кезеңдерінде күтіп-бағу және азықтандыру технологиясының сақталуын бақылау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық жас жылқылардың жасы, жынысы, күйі және генетикалық белгілері бойынша деректерді жинау және жүйелеу. 2. Өсіру кезеңінде жылқылардың өсуі, дамуы және саулығының жай-күйін талдау. 3. Өнімділік және зоотехниялық көрсеткіштер негізінде жас малды бағыттар</p>

<p>1-дағды: Жылқылардың асыл тұқымды мал басын өсіруді және өткізуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингтеу, жинау және талдау</p>	<p>бойынша бөлуді айқындауға қатысу. 4. Мониторинг нәтижелеріне сәйкес тұқымдық жас малды өсіру технологиясын түзету бойынша ұсыныстар дайындау. 5. Өзектендіруге дейінгі кезеңде азықтандыру мен күтіп-бағу нормаларының сақталуын бақылау.</p>
	<p>Білімдер: 3-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық жас жылқыларды өсіру технологиясының негіздері. 2. Тұқымдық табынның сапасы мен өнімділігін бағалау критерийлері. 3. Жануарларды сәйкестендіру, есепке алу және таңба басу қағидалары. 4. Сатылым кезінде ветеринарлық сүйемелдеуге қойылатын талаптар. 5. Тұқымдық есеп пен жануарларды сату бойынша нормативтік құжаттар. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Жас тұқымдық жылқыларды жасына және мақсатына қарай өсіруге қойылатын талаптар. 2. Жылқыларды бағалау және бонитировка жүргізу тәртібі. 3. Тұқымына қарай жас малдың даму нормативтері. 4. Тұқымдық жануарларды сату кезінде құжаттарды рәсімдеу қағидалары. 5. Жылқылардың тұқымдық құндылығы мен болашағын бағалау өлшемшарттары. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық мал шаруашылығы негіздері, селекциялық жұмыстың әдістері және жас малды іріктеу критерийлері. 2. Тұқымға және жас ерекшеліктеріне байланысты тұқымдық жылқыларды өсіру және бордақылау нормалары мен технологиялары. 3. Жануарларды сатуға дайындауға қойылатын талаптар (сертификация, ветеринарлық нормалар, тасымалдау). 4. Шығу тегі мен өнімділігіне қатысты құжаттаманы қоса алғанда, тұқымдық есеп пен есептілік жүргізу тәртібі. 5. Тұқымдық жылқыларды сату кезінде тұқымдық шаруашылықтармен, мемлекеттік органдармен және сатып алушылармен өзара әрекеттесу принциптері. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымға, мақсатына және шаруашылық жағдайына байланысты тұқымдық жас малды өсірудің технологиялары мен әдістемелері. 2. Жылқыларды сатуға немесе негізгі тұқымдық табынға ауыстыру үшін іріктеу кезінде олардың күй-жайы мен өнімділігін бағалау параметрлері. 3. Тұқымдық жануарларды өсіру және өткізу бойынша деректерді есепке алу, өңдеу және талдау әдістері. 4. Өсіру кезеңінде күтіп-бағу, азықтандыру және ветеринарлық қамтамасыз етуге қойылатын зоотехниялық талаптар. 5. Тұқымдық жас малды сатуға дайындау қағидалары мен өлшемшарттары және тиісті құжаттамамен сүйемелдеу.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>

Асыл тұқымды жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау және үйлестіру

2-дағды:

Жылқылардың асыл тұқымды мал басын көбейтуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингтеу, жинау және талдау

Машықтар:

3-разрядқа арналған машықтар 1. Буаз биелердің саулығы, жасы және өнімділігі бойынша деректерді жинау және жүйелеу. 2. Биелердегі күйлеу белгілерін бақылау және уақытында ұрықтандыруға жарамды жануарларды анықтау. 3. Жұптастыруды ұйымдастыруға қатысу және көбею кестесінің орындалуын қадағалау. 4. Жануарларды таразылау, айдау және есепке алу шараларына қатысу. 5. Ұрықтандыру, құлындау нәтижелерін тіркеу және көбею көрсеткіштерін бақылау. 4-разрядқа арналған

машықтар 1. Айғырлар мен биелердің асыл тұқымдық қасиеттері туралы мәліметтерді жинау. 2. Көбею жағдайын бағалау жұптастырумен қамту, ұрықтану, құлын алу көрсеткіштері. 3. Көбею бойынша дерекқорды қалыптастыру және жаңарту. 4. Тектік шежірелерді талдау және мақсатты жұптастыруды жоспарлау. 5. Жұптастыру, ұрықтандыру және құлындау нәтижелері бойынша құжаттарды рәсімдеу. 5-разрядқа арналған

машықтар 1. Буаз биелердің физиологиялық жай-күйі мен көбею көрсеткіштері туралы деректерді жинау және жүйелеу. 2. Күйлеу, құлындау және төл алу көрсеткіштерін талдап, көбею шараларын жоспарлау. 3. Биелердің күйлеуін анықтау, ұрықтандыру, құлындау және төл алу есебін жүргізу. 4. Биелердің саулығы мен өнімділігін бағалап, оларды тұқымдық топқа іріктеу.

5. Жұптастыру науқанын ұйымдастыруға, ұрықтандыруды бақылауға және айғырларға жүктемені жоспарлауға қатысу. 6. Құлындардың сақталуы мен дамуы бойынша деректерді тіркеу және олардың өміршеңдігін арттыру шараларына қатысу. 7. Жиналған ақпарат негізінде тұқымдық табынды көбейту бойынша қарапайым жоспарлар мен кестелер құрастыру. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тұқымдық жылқылардың физиологиялық күйі мен көбею белсенділігі туралы деректерді жинау және жүйелеу. 2. Көбею көрсеткіштеріне әсер ететін ұстау, азықтандыру және суару жағдайларын талдау. 3. Күйлеу, жыныстық жетілу және көбеюге дайындығының белгілерін анықтау. 4. Алынған деректер негізінде тұқымдық жоспарларға түзету енгізу бойынша ұсыныстар дайындау.

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Жылқыларды көбейтудің негіздері және күйлеу кезеңін анықтау әдістері. 2. Тұқымдық жануарларға қойылатын талаптар және оларды іріктеу критерийлері. 3. Көбею процесінде қолданылатын негізгі зоогигиеналық және ветеринарлық нормалар. 4. Жануарлардың өнімділігін бақылау, тіркеу және есепке алу әдістері. 5. Тұқымдық есеп жүргізудің

негіздері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Селекциялық-тұқымдық жұмыс және генетиканың негіздері. 2. Жануарлардың көбею қабілетін бағалау әдістері. 3. Тұқымдық есеп жүргізу талаптары. 4. Күйлеу, ұрықтандыру және құлындау мерзімдері мен белгілері. 5. Тұқымдық жылқы шаруашылығында жұп таңдаудың әдістері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық табынды көбейтудің технологиялық негіздері мен заманауи әдістері (табиғи жұптастыру мен қолдан ұрықтандыруды қоса алғанда). 2. Жыныстық жетілу мерзімдері, биелердегі күйлеу белгілері, аналық табынды іріктеу және жұптастыруға дайындау қағидалары. 3. Ұрықтандыру, буаздық, құлындау және төл алу бойынша есеп жүргізу қағидалары. 4. Қысқы және жазғы маусымдарда күйлеу, буаз және құлын емізетін биелерді ұстауға қойылатын талаптар. 5. Тұқымдық өнімділікті арттыру, құлындардың амандығын сақтау және дамуын жақсарту әдістері. 6. Жылқылардағы көбею ауруларының алдын алу шаралары. 7. Биелер мен құлындарды топтарға бөліп орналастыру кезіндегі зоотехниялық жұмыстың негіздері. 8. Көбею кезінде қолданылатын санитарлық өңдеу, ветеринарлық препараттар және азықтық қоспаларды қолдану қағидалары мен нормалары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық жылқылар мен айғырлардың анатомиясы, физиологиясы және көбею функциясының негіздері. 2. Тұқымдық табынды (соның ішінде жұптастыруға дайындау кезеңінде) азықтандыру, суару және ұстаудың нормалары мен технологиялары. 3. Жыныстық жетілу мен күйлеудің белгілері, оларды анықтау және құжаттау әдістері. 4. Ұрық материалының сапасына қойылатын талаптар және оны алуға әсер ететін жағдайлар. 5. Көбею процесіне әсер ететін аурулардың алдын алу бойынша негізгі әдістер.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:

3-разрядқа арналған машықтар 1. Негізгі табынның жыныс-жас құрылымы мен көбею көрсеткіштері туралы деректерді жинау. 2. Биелер мен тұқымдық айғырлардың жай-күйін талдау. 3. Құлындау және шағылыстыру жоспарларын жасауға қатысу. 4. Көбею процесін: күйлеу, қолдан ұрықтандыру мен құлындауды есепке алу. 5. Көбею бойынша құжаттарды рәсімдеу. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Тауарлық табындағы көбею көрсеткіштері туралы деректерді жинау және қорытындылау. 2. Биелер мен айғырлардың өнімділігі мен көбею қабілетін бағалау. 3. Өндірістік міндеттерді ескере отырып, көбеюді жақсарту

1-дағды:  
Жылқылардың тауарлық мал басын көбейтуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингтеу, жинау және талдау

бойынша ұсыныстар әзірлеу. 4. Ұрықтандыру, құлындау және төл шығымы бойынша есеп жүргізу. 5. Тауарлық шаруашылықтарда көбею технологиясының сақталуын бақылау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Тауарлық биелер табынының көбею сапасы туралы ақпаратты жинау және талдау. 2. Биелердің физиологиялық жай-күйін бағалап, шағылыстыру науканының кестесін жасау. 3. Тауарлық табында көбею технологиясының орындалуын бақылау және оның өнімділігін арттыру шараларын ұйымдастыру. 4. Көбеюді есепке алу мен жоспарлауға қажетті құжаттарды дайындау. 5. Болашақ тауарлық табынның саны мен құрылымын болжауға қатысу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тауарлы табынның көбею көрсеткіштерін (шағылыстыру деңгейі, ұрықтану индексі, құлын алу және т.б.) жинау және талдау. 2. Биелер табынының жыныстық жетілуі мен репродуктивтік жай-күйін есепке алу. 3. Жануарларды репродуктивтік мәртебесі мен биологиялық ерекшеліктеріне қарай топтастыру. 4. Ұрықтандыру, шағылыстыру және төл шығымын болжау үшін мәліметтерді дайындау. 5. Көбеюге әсер ететін зоогигиеналық талаптардың сақталуын бақылау.

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Тауарлық жылқы басының өсімін молайту технологиясының негіздері . 2. Көбею көрсеткіштері және оларды есептеу әдістері. 3. Ұрықтандырушы және аналық малды күтіп-бағу талаптары. 4. Жасанды және табиғи ұрықтандыру әдістері. 5. Бастапқы зоотехникалық құжаттаманың түрлері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Жылқылардың биологиялық ерекшеліктері және көбею циклі. 2. Тауар малының өнімділігі мен төл беру көрсеткіштері. 3. Көбеюді жоспарлау және есепке алу негіздері. 4. Жасанды және табиғи ұрықтандыру әдістері. 5. Көбею кезінде жоғалтуларды азайтуға арналған алдын алу шаралары. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тауар малының көбею технологиясының негіздері, оның ішінде қызығу кезеңін анықтау, төлеу және ұрықтандыру мерзімдері. 2. Жылқылардағы жыныстық жетілу белгілері, көбеюдің физиологиялық ерекшеліктері. 3. Құрсақты және төлден кейінгі кезеңдегі қозыларды күту және күтіп-бағу талаптары. 4. Тауар фермаларындағы көбею процесін бақылау және есепке алу әдістері. 5. Тауар жылқыларын өсіру мен есеп жүргізуді реттейтін нормативтік құжаттар. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Тауар жылқыларының көбею технологиясының негіздері. 2. Көбею тиімділігінің көрсеткіштері және оларды есептеу әдістері. 3. Жыныстық қызығу белгілері, төлеу мерзімдері және



		<p>kozyларды ұрықтандыру қағидалары. 4. Сәтті көбеюге ықпал ететін күтіп-бағу шарттары. 5. Көбею кезеңіндегі қозыларды ветеринарлық-зоотехникалық күтудің нормалары.</p>
<p>2-еңбек функциясы: Тауарлық жылқы шаруашылығындағы өндірістік процестерді жоспарлау және үйлестіру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Жылқылардың тауарлық мал басын өсіруді жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингтеу, жинау және талдау</p>	<p>Машықтар: 3-разрядка арналған машықтар 1. Жас малдың тірі салмағын, жасын және саулығын бағалау. 2. Сақтау, салмақ қосу және азықтандыру қасиеттері бойынша деректер жинау. 3. Өсіру және азықтандыру жоспарларын құруға қатысу. 4. Жылқылардың қозғалысын, топтастырылуын және жасқа байланысты аударылуын есепке алу. 5. Қолданылатын азықтардың және күтіп-бағу жағдайларының тиімділігін талдау. 4-разрядка арналған машықтар 1. Тауар бағытындағы жас малдың өсуі, дамуы және сақталымы туралы деректер жинау. 2. Азықтандыру, жаттықтыру және басқа өсіру кезеңдерінің нәтижелерін талдау. 3. Жылқыларды өсіруде ресурстарды тиімді пайдалану бойынша ұсыныстар жасау. 4. Шаруашылық жағдайларын ескере отырып, өсіру жоспарларын құруға қатысу. 5. Малдың даму және азықтандыру параметрлері бойынша есеп жүргізу және есеп беру. 5-разрядка арналған машықтар 1. Тауар бағытындағы жас малдың өсуі, дамуы және сақталуы туралы деректерді жинау және жүйелеу. 2. Жылқыларды күтіп-бағу, азықтандыру және пайдалану жағдайларын бағалау, өсіру технологиясын түзету мақсатында. 3. Өсіру көрсеткіштерін талдау негізінде малдың өнімділік қасиеттерін жақсарту бойынша ұсыныстар жасау. 4. Жас малды жас және жыныс бойынша іріктеу және топтастыруды ұйымдастыру. 5. Шаруашылық міндеттері мен кәсіпорын мүмкіндіктерін ескере отырып, өсіру және толықтыру жоспарын даярлау. 6-разрядка арналған машықтар 1. Тауар бағытындағы жас малдың салмақ қосуы, дамуы және сақталуы туралы деректерді жинау және жүйелеу. 2. Тауар малын өсіру және азықтандыру технологиясының тиімділігін талдау. 3. Өсу нормативтерінен ауытқуларды анықтау және оларды түзету бойынша ұсыныстар жасау. 4. Биологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, жылқыларды жас, жыныс және мақсат бойынша топтарға бөлу. 5. Азықтандыру және сату жоспарларын құру үшін есептік материалдар дайындау.</p> <p>Білімдер: 3-разрядка арналған білімдер 1. Тауарлық жылқы ұрпағын өсіру технологиясының негіздері. 2. Жас малды азықтандыру, суару және күтіп-бағу нормалары. 3. Жануарлардың өнімділігі мен даму</p>

		<p>денгейін бағалау әдістері. 4. Азықтандыру және өсіру жағдайларына қойылатын талаптар. 5. Жылқы өсіру бойынша есеп жүргізу және есеп беру формалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Тауарлық жас малды өсірудің негізгі кезеңдері және оларға қойылатын талаптар. 2. Өнімділік және жас малдың сақталым көрсеткіштері. 3. Тірі салмақ пен дене күйін бағалау әдістері. 4. Азықтандыру мен суару нормалары мен режимдері азықтандыру кезінде. 5. Азықтандыру технологиялық схемалары және сатуға дайындау. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тауарлық жылқы ұрпағын онтогенездің әртүрлі кезеңдерінде өсіру технологиясы. 2. Жас малды азықтандыру, суару, серуендету және ветеринарлық-санитарлық қызмет көрсету нормалары. 3. Жас малдың тірі салмағын, экстерьерін және бейімделу қабілеттерін бағалау критерийлері. 4. Жануарларды күтіп-бағу шарттарына маусымдық және жас ерекшеліктеріне байланысты қойылатын талаптар. 5. Тауарлық бағыттағы жылқылардың өсіру және сақталу көрсеткіштерін есепке алу формалары мен әдістері. -разрядқа арналған білімдер 1. Тауарлық бағыттағы жылқыларды өсіру және азықтандыру технологиясының негіздері. 2. Салмақ қосу нормативтері, өсіру мерзімдері және азықтандыру көрсеткіштері. 3. Азықтандыру, күтіп-бағу және ветеринарлық қамтамасыз ету талаптары. 4. Тауарлық ұрпақ сапасының көрсеткіштері, іріктеу және сұрыптау критерийлері. 5. Өндіріс экономикасының негіздері: өзіндік құн, рентабельдік, өнім шығымын есепке алу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Командада жұмыс істей білу          Мақсаткерлік          Тәртіптілік          Дәлдік          Сыпайылық          Мейірімділік          Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p>	
	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.          2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.          3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.          4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.          5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Ветеринарлық фельдшер	
14. "Бас зоотехник" кәсіптің карточкасы			
Топ коды:	1310-1		
Қызмет атауының коды:	1310-1-011		
Кәсіп атауы:	Бас зоотехник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы", Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>10-параграф. Бас зоотехник</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Мал шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары білім бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы немесе ветеринария бағыты бойынша және кәсіптік қызмет бағыты бойынша жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	3142-0-010 - Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі		
	Басшылықты жүзеге асыру, өнім өндірісін ұлғайтуды, өзіндік құнын төмендетуді, оның сапасын арттыруды және сүтті жылқы шаруашылығы		

Қызметтің негізгі мақсаты:	саласының тиімділігін қамтамасыз ететін ғылыми негізделген жүйелерді әзірлеуді және енгізуді қамтамасыз ету	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жылқы өсіру бойынша жалпы басшылық</li> <li>2. Жылқыларды өсірудің ғылыми негізделген тәсілдерін әзірлеу және енгізу</li> <li>3. Өнім өндірісін ұлғайтуды қамтамасыз ету, өзіндік құнын төмендету, оның сапасын және сүтті жылқы шаруашылығы саласының тиімділігін арттыру</li> </ol>
	Қосымша еңбек функциялары:	
1-еңбек функциясы: Жылқы өсіру бойынша жалпы басшылық	1-дағды: Селекциялық және асыл тұқымдық жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Өнімділік бағыты мен тұқым ерекшеліктерін ескере отырып, селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жоспарларын әзірлеу және енгізу.</li> <li>2. Асыл тұқымдық және зоотехникалық көрсеткіштерді талдау, іріктеу мен жұптастыру бағыттарын анықтау.</li> <li>3. Асыл тұқымдық есеп жүргізу, көбеюді, іріктеу мен жарамсыздан шығаруды бақылауды ұйымдастыру.</li> <li>4. Асыл тұқымдық жұмыста зоотехниктердің, ветеринар мамандардың және қызмет көрсетуші персоналдың жұмысын үйлестіру.</li> <li>5. Шаруашылықтың қызметінің асыл тұқымдық стандарттар мен заңнама талаптарына сәйкестігін бақылау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер.</li> <li>2. Асыл тұқымдық стандарттар, іріктеу және жұптастыру әдістері.</li> <li>3. Жылқылардың генетикасы, селекциясы, анатомиясы мен физиологиясының негіздері.</li> <li>4. Жануарлардың асыл тұқымдық құндылығын бағалау мен талдаудың заманауи әдістері.</li> <li>5. Асыл тұқымдық құжаттаманы және есептілікті жүргізу тәртібі.</li> </ol>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	2-дағды: Жылқы шаруашылығы бойынша зоотехникалық құжаттаманы, есепке алуды және белгіленген есептілікті жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мал шаруашылығы бөлімшелерінде зоотехникалық және асыл тұқымдық құжаттаманы жүйелі жүргізуді ұйымдастыру.</li> <li>2. Көбею, өнімділік және малдың қозғалыс көрсеткіштерін уақытылы және сенімді есепке алу бақылауын қамтамасыз ету.</li> <li>3. Нормативтік талаптарға сәйкес белгіленген есептілікті құрастыру және тапсыру.</li> <li>4. Есептік деректерді жинау мен өңдеумен айналысатын мамандар мен операторлардың өзара іс-қимылын үйлестіру.</li> <li>5. Басқарушылық шешімдер қабылдау және өндірістік процестерді түзету үшін есеп деректерін талдау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p>

	жөніндегі жұмысты ұйымдастыру	<p>1. Мал шаруашылығы шаруашылықтарының қызметіне қатысты заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер. 2. Жылқы өсіру саласында зоотехникалық және асыл тұқымдық есеп жүргізу тәртібі. 3. Негізгі өндірістік көрсеткіштер бойынша есептілікті құрастырудың формалары, мерзімдері және әдістері. 4. Агроөнеркәсіптік салады өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері. 5. Зоотехникалық құжаттаманы есепке алу және автоматтандырудың заманауи әдістері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Жылқыларды өсірудің ғылыми негізделген тәсілдерін әзірлеу және енгізу	<p>1-дағды: Асыл тұқымды жылқыларды өз төлінен өсірудің озық технологияларын енгізу</p>	<p>Машықтар: 1. Мал шаруашылығының ерекшеліктерін ескере отырып, жылқылардың ұрпақ алуын қазіргі технологияларды талдау және бейімдеу. 2. Жасанды ұрықтандыру, эмбрионды трансплантация және басқа биотехнология әдістерін енгізу. 3. Асыл тұқымды биелердің күйлеу, ұрықтану, буаздылық, құлындау процесін бақылау. 4. Жас малдың асыл тұқымдылық құндылығын арттыруға арналған іс-шаралар әзірлеу. 5. Қолданыстағы өсімді молайту әдістерінің тиімділігін бағалау үшін мамандармен өзара әрекеттесу.</p> <p>Білімдер: 1. Асыл тұқымды жылқының өсімін молайту саласындағы қазіргі заманғы технологиялар. 2. Жылқылардың генетикасы, селекциясы және биотехнологиясының негіздері. 3. Жаңа өсіру әдістерін қолданғанда асыл тұқымдық құжаттама талаптары. 4. Жануарлардың асыл тұқымдық құндылығы мен репродуктивтік қабілетін бағалау әдістері. 5. Асыл тұқымдық іс және мал шаруашылығында биоқауіпсіздікке қатысты нормативтік құқықтық база.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	<p>2-дағды: Жылқы шаруашылығында сүт өнімдерін өндірудің озық технологияларын енгізу</p>	<p>Машықтар: 1. Қымыз дайындаудың қазіргі әдістерін және биенің сүтін алу технологияларын талдау және қолдану. 2. Санитарлық-гигиеналық талаптарды сақтай отырып, биелерді сауудың өндірістік процесін ұйымдастыру. 3. Алынған сүт өнімінің сапасы мен қауіпсіздігін бақылау. 4. Сауылатын биелерді сауымды арттыру үшін жем-шөп, су ішу және күтіп-бағу нормалары мен режимдерін қамтамасыз ету. 5. Өндіріс процесінің тиімділігін арттыратын техникалық құралдар мен механизмдерді енгізу.</p> <p>Білімдер: 1. Биелерді сауу технологиялары және сүттің бастапқы өңделуі. 2. Биенің сүтін және қымызды</p>

		<p>сақтау, өңдеу және өткізу әдістері. 3. Өнім сапасы мен қауіпсіздігіне қойылатын санитарлық нормалар. 4. Биелердің лактация кезеңінің биологиялық ерекшеліктері. 5. Сүтті жылқы шаруашылығында қолданылатын қазіргі заманғы жабдықтар мен технологиялар.</p>
<p>3-еңбек функциясы: Өнім өндірісін ұлғайтуды қамтамасыз ету, өзіндік құнын төмендету, оның сапасын және сүтті жылқы шаруашылығы саласының тиімділігін арттыру</p>	<p>1-дағды: Сүт өндірісінің сапасын арттыру</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Сүтті сауып алу және сақтау кезінде гигиеналық нормалардың сақталуын ұйымдастыру. 2. Сауылатын биелердің саулығының жай-күйін бақылау және сүт сапасына әсер ететін ауруларды уақтылы анықтау. 3. Лактациялық кезеңде биелерді дұрыс тамақтандыру мен күтімін қамтамасыз ету. 4. Сүт сапасын жақсарту және сауым көлемін арттыруға арналған заманауи әдістер мен технологияларды енгізу. 5. Зертханалық және аспаптық әдістер арқылы сүт сапасын бағалау.</p> <p>Білімдер: 1. Лактация физиологиясы және биелердің сүт беру кезеңінің ерекшеліктері. 2. Сүттің сауылу және сақталу кезінде санитарлық-гигиеналық талаптар. 3. Сүт сапасының төмендеу себептері және оларды жою әдістері. 4. Сүт өндірісі мен сапасын бақылау үшін қолданылатын заманауи технологиялар мен жабдықтар. 5. Малды тамақтандыру мен күтіп-бағу жағдайларының сүт өнімінің сапасына әсері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Сүт және қымыз өндіру технологиясын жетілдіру</p>	<p>Машықтар: 1. Сүт пен қымыз өндірісіндегі қолданыстағы технологиялық процестерді талдау. 2. Өндіріс сапасы мен көлемін арттыру үшін заманауи әдістер мен жабдықтарды енгізу. 3. Өндірістің барлық кезеңдерінде санитарлық-гигиеналық нормалардың сақталуын бақылау. 4. Қызметкерлерді сүт өңдеу және қымыз өндірудің жаңа технологиялары мен әдістеріне оқыту ұйымдастыру. 5. Дайын өнімнің сапасын бақылау мен бағалау, технологиялық ақауларды анықтап жою.</p> <p>Білімдер: 1. Сүт пен қымыз өндірісінің технологиясы, пастерлеу, ферментация және сақтау кезеңдері. 2. Бие сүтінің физиологиялық және биохимиялық ерекшеліктері. 3. Қымыздың ферментациясы мен сапасын бақылаудың соңғы әдістері мен жабдықтары. 4. Сүт өнімін өндіруге қойылатын санитарлық және гигиеналық талаптар. 5. Өндіріс технологиясының өнімнің дәмдік сапасына, сақтау мерзіміне және қауіпсіздігіне әсері.</p>

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Максаткерлік Тәртіптілік Дәлдік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 7	Кәсіп атауы: Ветеринариялық учаске меңгерушісі

#### 4-тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі.

Орындаушы: Б.К. Насырханова, +7 (771) 375 80 45,

E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz

16. Әзірлеуге қатысқан ұйымдар (кәсіпорындар): "Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғам

Жоба жетекшісі: Б.К. Насырханова E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz

Телефон нөмірі: +7 (771) 375 80 45

Орындаушылар: Қ.Ж. Исхан "Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті" КЕАҚ кафедрасының профессоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, профессор.

Техникалық көмек көрсетуші: М.Б. Кенжеғұлова, телефон нөмері:

+7 (775) 603 30 97, E-mail: m.kenzhegulova@nasec.kz

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2025 жылғы 23 шілде.

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2025 жылғы 27 тамыз.

19. Қазақстан Республикасының "Атамекен" ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: 2-нұсқа, 2025 ж.

21. Болжамды қайта қарау күні: 2028 жылғы 26 қазан.

2025 жылғы 7 қарашадағы  
№ 419 бұйрығына қосымша

## **"Қойларды және ешкілерді өсіру" кәсіптік стандарты**

### **1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Қойларды және ешкілерді өсіру" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді.

Кәсіптік стандарт жұмыскерлердің кәсіптік қызметтің белгілі бір түрін жүзеге асыруы, оның ішінде белгілі бір еңбек функцияларын орындауы үшін қажетті біліктілік деңгейлерін айқындау үшін, сондай-ақ жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу үшін қолдануға арналған.

Осы кәсіптік стандарт біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасы мен жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайды, сондай-ақ қойларды және ешкілерді өсіру саласындағы жұмыстарды ұйымдастыруда кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

Кәсіптік стандарт пайдаланушылар пайдалану үшін қолданылады:

1) жұмыскерлер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметке қойылатын талаптарды түсіну, өзінің кәсіптік дамуы мен біліктілігін арттыруды жоспарлау, сондай-ақ бейіндік бағыт бойынша мансаптық ілгерілеуді болжау үшін;

2) жұмыс берушілер – мал шаруашылығы саласында кәсіптік қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеу, аграрлық сектордың заманауи сын-қатерлерін және қажеттіліктерін ескере отырып, мамандардың біліктілігіне қойылатын талаптарды өзектендіру үшін, сондай-ақ кадрларды жалдау, аттестаттау, жылжыту, ротациялау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру және біліктілігін арттыру бағдарламаларын жасау үшін;



3) оқу орындары – мал шаруашылығы саласындағы мамандарды даярлау, бейінді бағыттардың басшылары мен мамандарын қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен мазмұнын айқындау, мал шаруашылығы саласындағы оқытушылар мен сарапшыларды кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін дамыту үшін;

4) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша жұмыскерлердің біліктілік өлшемшарттарын әзірлеу үшін;

5) мемлекеттік органдар – кәсіптік стандартты еңбек нарығы өлшемшарттары, мониторингі және болжау ретінде пайдалану үшін.

Осы кәсіптік стандарт негізінде ұйымдар өндірісті, еңбекті, басқаруды және олардың жауапкершілігін ұйымдастырудың ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіптік білім деңгейін, еңбек функцияларының, білімдері мен дағдыларының тізбесін нақтылай отырып, жұмыскерлерге арналған корпоративтік кәсіптік стандарттарды ішкі қолдану үшін әзірлей алады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) бонитер (сыныптаушы) – бонитирлеу бойынша қызмет көрсету жөніндегі қызметтің басталғаны (тоқтатылғаны) туралы асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы уәкілетті органды (бұдан әрі – уәкілетті орган) хабардар еткен жеке тұлға;

2) бонитирлеу – жануарларды тиісті сыныпты немесе индексті бере отырып, шаруашылыққа пайдаланылатын белгілер кешені бойынша (тұқымдылығы, өнімділік сапасы, экстерьерлік-конституциялық ерекшеліктері) асыл тұқымдық құндылығының деңгейін айқындау;

3) ешкі өсіруші – ешкі өсіру жөніндегі маман;

4) ешкі шаруашылығы – ешкі өсірумен айналысатын мал шаруашылығы саласы;

5) қой өсіруші – қой өсіру жөніндегі маман;

6) қой шаруашылығы – қой өсірумен айналысатын мал шаруашылығы саласы;

7) ғылыми қызметкер – ҒЗИ-да, кәсіпорындарда немесе жоғары оқу орындарында ғылыми қызметпен айналысатын ғалымдардың бірқатар лауазымдарының жалпы атауы ;

8) азықтандыру нормасы – тіршілік етуді қолдау және өнімнің белгілі бір мөлшерін өндіру үшін жануарларға қажетті қоректік, биологиялық белсенді заттар мен энергияның мөлшері;

9) қой шаруашылығы фермасы – қой өсірумен және қой шаруашылығы өнімдерін өндірумен айналысатын ауыл шаруашылығы кәсіпорнының бөлімшесі;

10) қой қора – қойларды күтіп-бағуға арналған қой шаруашылығы фермасының негізгі өндірістік ғимараты;

11) отар – бірге күтіп-бағу және жаю үшін қалыптасқан қой табыны;

- 12) іріктеу – шаруашылық тұрғысынан неғұрлым құнды мал дарағын таңдау;
- 13) бордақылау – жануар денесінде ақуыз бен майдың көп мөлшерін жинақтау және жоғары сапалы ет алу мақсатында артық азықтандыру;
- 14) жайылым – шөп қоректі жануарларды жаю үшін жүйелі пайдаланылатын шөпті өсімдіктері бар ауыл шаруашылығы алқаптары;
- 15) асыл тұқымды жануар – республикалық палатада тіркелген тұқымның өнімділік бағыты мен деңгейіне жауап беретін таза тұқымды жануар;
- 16) асыл тұқымдық өнім (материал) – асыл тұқымды мал, сондай-ақ асыл тұқымды малдан алынған ұрық, эмбриондар, инкубациялық жұмыртқа, тәуліктік балапандар, уылдырық, дернәсілдер мен құтшабақтар, асыл тұқымды аналықтар бал аралар, асыл тұқымды бал ара ұялары және бал ара пакеттері;
- 17) асыл тұқымды табын – мал басын толықтыратын төлді алу және өсіру үшін пайдаланылатын жануар. Асыл тұқымдыға барлық таза тұқымды малдар емес, тек өз қасиеттері бойынша зауыттық мақсаттарға сай келетін және асыл тұқымды тағайындалуды алатын малдар жатады;
- 18) таңдау – ауыл шаруашылығы жануарларының қолда барын жақсартудың және ауыл шаруашылығы жануарларының жаңа, неғұрлым құнды тұқымдарын құрудың неғұрлым пәрменді тәсілдерін таңдау;
- 19) пайдалану табыны – ең бастысы мал шаруашылығы өнімдерін өндіру бойынша жоспарлы тапсырмаларды орындауға арналған табын, ол үшін аз шығынмен өнім беретін жоғары өнімді малдарды өсірген жөн;
- 20) сақман – жасы бірдей және дамуы бірдей еметін қозылары бар қой тобы;
- 21) селекционер – адам үшін пайдалы қасиеттері бар немесе қоршаған орта жағдайларына неғұрлым тиімді бейімделуге көмектесетін жануарлардың, өсімдіктер мен басқа да тірі организмдердің қолда бар түрлерін жақсартумен және жаңа түрлерін шығарумен айналысатын ғалым;
- 22) селекция (лат. seligere "таңдау") – жануарлардың жаңа тұқымдарын, өсімдіктер сорттарын, микроорганизмдер штамдарын жасау және қолданыстағыларын жақсарту әдістері туралы ғылым;
- 23) табынның құрылымы – бұл шаруашылықтағы жануарлардың жыныстық және жастық өлшемшарттарының пайыздық арақатынасы;
- 24) шопан – қой бағатын қойшы;
- 25) информалды білім – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат берілмей жүргізілетін білім беру түрі;
- 26) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі;

27) кәсіптік кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен қалыптастырылған және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті саланың кәсіптік тобының бір бөлігі;

28) кәсіптік топ – ортақ интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын болжайтын саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы;

29) біліктілік – жұмыскердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі;

30) біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын жұмыскердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптардың жиынтығы;

31) еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;

32) кәсіптік стандарт – кәсіптік қызметтің нақты бір саласындағы біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

33) кәсіп – арнайы даярлық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталатын белгілі бір білімді, машықты және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметінің негізгі қызмет түрі;

34) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

35) ұлттық біліктілік шеңбері – салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін деңгейлердің, біліктіліктердің, жалпы кәсіптік құзыреттердің бірыңғай шкаласын айқындайды;

36) машықтар – қызметті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді пайдалану және құзыреттілік таныту қабілеті (логикалық, интуитивтік, шығармашылық және практикалық ойлауды пайдалану);

37) білім – оқу және жеке тәжірибесі арқылы ақпаратты меңгеру нәтижесі, оқу немесе жұмыс саласына қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы, біліктіліктің міндетті түрде бағалануға тиіс бөлігі;

38) құзыреттер – белгіленген біліктілік деңгейінің кәсіптік қызметінде міндеттерді орындауды қамтамасыз ететін субъекті қызметінің сапасы;

39) тәжірибе – белгілі бір уақыт аралығында меңгерілген және тиімді пайдаланылған саналы қызмет, білім және дағдылар.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) ҚР – Қазақстан Республикасы;

2) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы;

3) БА – Біліктілік анықтамасы;

4) ББХСК – Білім берудің халықаралық стандартты жіктемесі;

- 5) КС – Кәсіптік стандарт;
- 6) ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;
- 7) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері;
- 8) ҚжЕӨ – Қойларды және ешкілерді өсіру;
- 9) ТжКБ – Техникалық және кәсіптік білім.

## **2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты**

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Қойларды және ешкілерді өсіру

5. Кәсіптік стандарттың коды: А042

6. ЭҚЖЖ-ға сәйкес секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда көрсетілетін қызметтерді ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.45 Қойларды және ешкілерді өсіру

01.45.0 Қойларды және ешкілерді өсіру

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

72 Ғылыми зерттеулер және әзірлемелер

72.1 Жаратылыстану мен техникалық ғылымдар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11.0 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

75 Ветеринариялық қызмет

75.0 Ветеринариялық қызмет

75.00 Ветеринариялық қызмет

75.00.0 Ветеринариялық қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіптік стандартта қой мен ешкіні өсіруге, мал шаруашылығының өнімділігін арттыруға бағытталған іс-шараларды өткізуге жататын кәсіптердің сипаттамасы келтірілген. Осы кәсіптік стандартқа туынды лауазымдар енгізілмеген: басшылардың орынбасарлары, аға, жетекші және бас мамандар, олардың міндеттері, білімдері, машықтары мен дағдылары базалық лауазымдар негізінде айқындалады және ұйымдағы штаттық нормативтер мен кестелер негізінде белгіленеді.

Аға, жетекші және бас мамандардың қажетті жұмыс өтіліне қойылатын талаптар І біліктілік санатындағы мамандар үшін көзделген талаптармен салыстырғанда 2-3

жылға көбейеді. Технологиялық процесті жүргізу кезінде жекелеген кәсіптердің біліктілігі төмен деңгейлеріндегі жұмыстардың сипаттамаларына сәйкес біліктілігі анағұрлым жоғары мамандардың басшылығымен жүргізіледі. Мұндай жағдайларда біліктілігі неғұрлым жоғары деңгейдегі мамандар технологиялық процестерді жүргізуді немесе сол кәсіптің біліктілігі төмен деңгейдегі мамандардың жекелеген жұмыстарды орындауын ұйымдастыра алады. Біліктіліктің неғұрлым төмен деңгейлерінің сипаттамаларында келтірілген жұмыстар біліктіліктің неғұрлым жоғары деңгейлерінің сипаттамаларында көрсетілмеуі мүмкін.

"Білім" бөлімінде қамтылған теориялық және практикалық білімге қойылатын талаптармен қатар, жұмыскерлер: ішкі еңбек тәртібін, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, экологиялық, өнеркәсіптік қауіпсіздік жөніндегі тәртіп пен нормаларды, санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды, жұмыс орнын ұтымды ұйымдастыру және күтіп-бағу тәртібін білуі тиіс.

8. Кәсіптер карточкаларының тізбесі:

- 1) Шопан - СБШ-ның 1-деңгейі;
- 2) Қой өсіру жөніндегі фермер - СБШ-ның 4-деңгейі;
- 3) Қой өсіру кешенінің және механикаландырылған фермалардың бригадирі - СБШ-ның 4-деңгейі;
- 4) Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі - СБШ-ның 5-деңгейі;
- 5) Ветеринариялық дәрігер - СБШ-ның 6-деңгейі;
- 6) Қой шаруашылығы кешені мен механикаландырылған фермалардың операторы - СБШ-ның 3-деңгейі.

### 3-тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Шопан" кәсіп карточкасы	
Топ коды:	9211-2
Қызмет атауының коды:	9211-2-011
Кәсіп атауы:	Шопан
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 105. Шопан. Параграф 1. Шопан, 3-разряд.
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы

БТБА, БА және басқа да, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктіліктің деңгейі:	Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 105. Шопан. Параграф 2. Шопан, 4-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 105. Шопан. Параграф 3. Шопан, 5-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 105. Шопан. Параграф 4. Шопан, 6-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9211-2-004 - Бақташы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Бекітіп берілген қойлар мен ешкілерді күту, күтіп-бағу, сондай-ақ бағу және суару бойынша қосалқы жұмыстарды орындау.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бекітіп берілген қойлар мен ешкілерді күту және күтіп-бағу бойынша қосалқы жұмыстар 2. Бекітіп берілген қой мен ешкілерді бағу және суару бойынша қосалқы жұмыстар	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>3-разрядқа арналған машықтар 1. Қойлар мен ешкілерді белгіленген режимге сәйкес азықтандыруды, суаруды, тазалауды және жайылымға шығаруды қамтамасыз ету. 2. Жануарларды күтіп-бағуға арналған орындарды қолмен және механикаландырылған тәсілмен тазалау. 3. Жануарлардың жалпы саулық жай-күйін бақылау, ауру белгілерін дер кезінде анықтау. 4. Тұяқтарға, жүнге, желінге және тері жамылғыларына күтім жасау іс-шараларын жүргізу. 5. Күтіп-бағудың зоогигиеналық нормаларын, қауіпсіздік қағидаларын және ветеринариялық талаптарды сақтау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Жануарларды күнделікті қарап-тексеру, ауру белгілері мен мінез-құлқындағы ауытқуларды анықтау. 2. Жануарларды азықтандыру, суару және</p>	

1-дағды:  
Бекітіп берілген қойлар  
мен ешкілерді күту

тазалау жұмыстарын орындау. 3. Жануарлар күтіп-бағатын орындардың санитариялық жай-күйін сақтау. 4. Элементарлы ветеринариялық-алдын алу іс-шараларын орындау (тұяқты өңдеу, санитариялық қырку және т.б.). 5. Азықтандыру мен күтіп-бағудың белгіленген режимін сақтау. 6. Қоршаулардың, суаратын құрылғылардың және басқа да жабдықтардың бүтіндігін бақылау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Жануарлардың физиологиялық жай-күйін ескере отырып, толыққанды азықтандыру рационын қамтамасыз ету. 2. Қойлар мен ешкілерді қарап-тексеруді жүргізу, саулығын айқындау және ауру белгілерін анықтау. 3. Аурулардың алдын алу және алғашқы ветеринариялық көмек көрсету әдістерін қолдану. 4. Қора-жайлар мен жайылымдардың санитариялық-гигиеналық жай-күйін бақылау және, ұстап отыру. 5. Төлдерге, саулықтар мен ешкілерге (төлдеуге дайындау, емізу кезеңі және т.б.) жеке және топтық күтім көрсету. 6. Жануарлардың семіздігін және күйін бағалау және бастапқы есепке алу жұмыстарын жүргізу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Саулықтар ешкілерге, қошқарлар мен тұқымдық текелерге күтімді ұйымдастыру. 2. Жануарларды жасына және физиологиялық ерекшеліктеріне сәйкес азықтандыру, суару және жайылымға шығару. 3. Саулықтардың тұқымдық сапасын жақсарту іс-шараларын жүргізу. 4. Дұрыс күтім жасау және азықтандыру есебінен төл алу көрсеткішін арттыруды қамтамасыз ету. 5. Жануарлардың зоотехникалық және тұқымдық есебін жүргізу. 6. Төлдерді енесінен ажыратқаннан кейін 1,5 жасқа дейінгі кезеңде саулығы мен физикалық дамуын бақылау.

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Қойлар мен ешкілердің анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 2. Жануарлардың физиологиялық жай-күйіне байланысты азықтандыру мен суарудың нормалары. 3. Қойлар мен ешкілерді күтіп-бағу технологиялары (қорада күтіп-бағу, жайылымда күтіп-бағу, аралас әдіс). 4. Ауру белгілері және мамандарды хабардар ету тәртібі. 5. Ұсақ малға күтім жасау кезінде жеке гигиена және еңбекті қорғау қағидалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Қойлар мен ешкілердің анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 2. Ұсақ малға күтім жасауға байланысты зоогигиена және ветеринария негіздері. 3. Азықтандыру мен суару нормалары және режимі. 4. Қора-жайларды санитариялық күтіп-күтіп-бағуға қойылатын талаптар. 5. Ауру белгілері және жануарларға алғашқы көмек көрсету қағидалары. 6. Қойлар мен ешкілерге күтім жасау кезінде қолданылатын мүкәммалдар мен жабдықтар.

		<p>5-разрядқа арналған білімдер 1. Қой мен ешкінің анатомо-физиологиялық ерекшеліктері, негізгі аурулар мен олардың белгілері. 2. Азықтың қоректік құндылығы, өнімділігі мен жасына байланысты азықтандыру нормалары. 3. Төлге, аналық мал басына, сауын ешкілерге күтім жасауға және күтіп-күтіп-бағуға қойылатын талаптар. 4. Асылдандыру жұмысының және мал іріктеудің негіздері. 5. Зоогигиеналық және ветеринариялық күтім жасау қағидалары. 6. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және малмен жұмыс істеу қағидалары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Аналық мал басын, төлді және тұқымдық қошқарлар мен текелерді асыл тұқымдық фермаларда күтіп-бағу технологиясының ерекшеліктері. 2. Қой мен ешкінің асыл тұқымдық сапасын жақсартудың негізгі әдістері. 3. Асыл тұқымдық фермаларда азықтандыру, суару және жаюды ұйымдастыру қағидалары. 4. Қой шаруашылығы мен ешкі шаруашылығында зоотехникалық және асылдандыру есебінің негіздері. 5. Жануарлардың саулығы мен өнімділігінің көрсеткіштері және оларды бағалау әдістері. 6. Асыл тұқымды малды күтіп-бағуға қойылатын санитариялық және ветеринариялық талаптар</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
1-еңбек функциясы: Бекітіп берілген қойлар мен ешкілерді күту және күтіп-бағу бойынша қосалқы жұмыстар		<p>Машықтар: 3-разрядқа арналған машықтар 1. Жануарлардың жасы, физиологиялық жай-күйі мен өнімділік бағытын ескере отырып, әртүрлі күтіп-бағу технологияларын (қорада, жайылымда, лагерлік, серуенсіз және т.б.) қолдану. 2. Таңдалған технологияға сәйкес қора-жайларды, қоршауларды және жайылымдарды дайындау және жабдықтау. 3. Қысқы және жазғы кезеңде күтіп-бағу жағдайларын (температура, желдету, жарықтандыру және т.б.) тиісті деңгейде қамтамасыз ету. 4. Күтіп-бағу параметрлерінің (температура, ылғалдылық, астаулар мен суарғыштардың толуы, қоралардың санитариялық жай-күйі) есебін жүргізу. 5. Күтіп-бағу технологиясы өзгерген кезде жануарларда стресс пен шамадан тыс жүктемелердің алдын алу бойынша іс-шараларды орындау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Күтіп-бағу технологиясын (қорада, жайылымда, аралас) ескере отырып, жұмыстарды орындау. 2. Белгіленген санитариялық нормаларға сәйкес қора-жайларды, жабдықтарды және төсеніштерді дайындау. 3. Жануарларды күтіп-бағу орындарында қолайлы микроклимат жағдайларын қамтамасыз ету. 4. Күтіп-бағу жай-күйі өзгерген кезде жануарларға күтім жасауды жүзеге асыру. 5. Жануарларды күтіп-бағуда зоогигиеналық талаптарды сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Қойлар мен</p>



2-дағды:

Қой мен ешкі басын күтіп-бағу технологияларының түрлері бойынша жұмыстарды орындау

ешкілерді байлаулы, бос байлаусыз, қорада, жайылымда және аралас күтіп-бағу жағдайларында күтіп-бағу технологияларын қолдану. 2. Маусымдық , физиологиялық жағдайын және өнімділік бағытын ескере отырып, күтіп-бағудың ұтымды режимін ұйымдастыру. 3. Қора-жайларда зоогигиеналық нормаларға сәйкес микроклиматты қамтамасыз ету. 4. Қойлар мен ешкілерге арналған күтіп-бағу жабдықтары мен мүкәммалдарды пайдалану және қызмет көрсету. 5. Төлдеу маусымына қора-жайларды дайындауға және малды қайта топтастыру жұмыстарына қатысу. 6. Күтіп-бағу орындарының, астау-суарғыштардың және төсеніштердің санитариялық жағдайын бақылау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Қой мен ешкіні әртүрлі күтіп-бағу технологиялары бойынша (байлаулы, қорада, жайылымда, аралас) жұмыстарды ұйымдастыру және орындау. 2. Жануарларға арналған қора-жайларда микроклимат пен санитариялық нормалардың сақталуын қамтамасыз ету. 3. Күтіп-бағу технологиясына сәйкес азықтандыру мен суарудың сапасын бақылау. 4. Күтіп-бағудың әртүрлі жүйелерінде аурулардың алдын алу және жануарлардың саулығын сақтау іс-шараларын орындау. 5. Жануарларға әртүрлі жағдайларда (мысалы, жазда жайылымда, қыста қорада) күтім жасауды жүзеге асыру. 6. Жануарларды күтіп-бағуға қатысты қажетті есеп пен құжаттаманы жүргізу.

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Қойлар мен ешкілерді күтіп-бағу технологияларының түрлері және олардың ерекшеліктері. 2. Маусымға және жануарлар санатына байланысты күтіп-бағу шарттарына қойылатын талаптар. 3. Күтіп-бағу технологиясын таңдауға әсер ететін физиология негіздері. 4. Әр түрлі күтіп-бағу жүйелерінде зоогигиеналық нормалар мен санитарлық талаптар. 5. Әр технологияға сәйкес жабдықтар, құрал-саймандар мен қора-жайларға қойылатын талаптар. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Қойлар мен ешкілерді негізгі жүйелері мен технологиялары. 2. Жануарлардың жасына және өнімділігіне байланысты зоогигиеналық күтіп-бағу нормалары. 3. Қора-жайлар, жабдықтар мен құрал-саймандарға қойылатын талаптар. 4. Жануарларды күтіп-бағудың маусымдық ерекшеліктері. 5. Күтіп-бағу шарттарының мал саулығы мен өнімділігіне әсері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Қойлар мен ешкілерді күтіп-бағудың негізгі технологиялары: жайылым-қора, қора-үйқамақ, жыл бойғы жайылымдық және т.б. 2. Қора-жайларда және жайылым алаңдарында жануарлардың орналасу тығыздығына қойылатын нормативтер. 3.

		<p>Күтіп-бағу шарттарына қатысты зоогигиеналық талаптар (температура, ылғалдылық, жарықтандыру , желдету). 4. Қора-жай мен құралдарды дайындау және дезинфекциялау әдістері. 5. Маусымдық күтіп-бағу шарттарын өзгертуге қойылатын талаптар (жаз-күз және қыста-көктем кезеңдері). 6. Жануарлармен жұмыс істеу және жабдық қолданудағы қауіпсіздік негіздері. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Қойлар мен ешкілерді күтіп-бағудың әр түрлі технологияларының ерекшеліктері мен талаптары. 2. Жануарларды күтіп-бағуда қолданылатын санитарлық және ветеринарлық нормалар. 3. Жануарларды күтіп-бағу орындарындағы микроклимат, жарықтандыру және желдетуге қойылатын талаптар. 4. Күтіп-бағу жүйесіне байланысты азықтандыру және суғарудың негіздері. 5. Әртүрлі күтіп-бағу шарттарында ауруларды алдын алу және бақылау әдістері. 6. Жануарларды күтіп-бағу бойынша зоотехникалық есеп жүргізу және есептілік қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар: 3-разрядқа арналған машықтар 1. Жануарлардың физиологиялық жай-күйі мен жайылымдардың маусымдық ерекшеліктерін ескере отырып, ең тиімді жайылым маршруттары мен кестесін анықтау . 2. Жайылымдардың азықтық сапасы мен қамтамасыз етілуін бағалау. 3. Жайылымда жануарлардың санын бақылау, жарақаттану, жоғалу және аурудың алдын алу. 4. Жайылымның жүктемесін сақтау және жайылым учаскелерін ауыстыру қағидаларын орындау. 5. Жануарларды жайылымға және жайылымнан қауіпсіз жеткізу. 6. Жайылымда жануарлардың саулығын қадағалап, ауру белгілерін уақтылы анықтау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Ауа райы және жайылымның жай-күйін ескере отырып, жайылым маршруттарын анықтау. 2. Қойлар мен ешкілерді күйзеліссіз және жарақатсыз жайылымға өткізу. 3. Жайылымдық жерлердің біркелкі пайдаланылуын бақылау. 4. Жайылым кезінде жануарлардың жай-күйін қадағалау. 5. Жануарларды серуендету және тынықтыру режимін сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Жайылымдарды маусым мен жайылым түріне байланысты тиімді пайдалану. 2. Жайылымның жай-күйі мен жануарлардың қажеттілігін ескере отырып, қойлар мен ешкілердің жайылым уақытын және маршруттарын жоспарлау. 3. Жайылым режимінің сақталуын қадағалау, артық жемеуден және жайылымның тозуынан сақтану. 4. Жайылымдағы жануарлардың қозғалысы мен қауіпсіздігін ұйымдастыру. 5. Жайылымда</p>

1-дағды:  
Қой мен ешкіні жаюды  
ұйымдастыру

жануарлардың жоғалуы мен жыртқыштардан қорғануды қамтамасыз ету. 6. Жайылым мен су көздерінің санитарлық жай-күйін бақылау. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Маусымдық және ауа райы жағдайларын ескере отырып, қойлар мен ешкілердің жайылымын ұйымдастыру және бақылау. 2. Жайылымдардың тиімді пайдаланылуы үшін оңтайлы маршруттар мен жайылым уақытын анықтау. 3. Жайылымдардың өнімділігін сақтау мақсатында жүктеме нормаларын қадағалау. 4. Жайылым кезінде жануарларды қорғауды ұйымдастырып, олардың жоғалуын болдырмау. 5. Жайылым кезеңіндегі жануарлардың мінез-құлқы мен жай-күйін бақылау. 6. Жайылымды ұйымдастыру бойынша есеп жүргізу және құжаттамасын толтыру.

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Жайылымдардың маусымдық ерекшеліктері және олардың қойлар мен ешкілерді тамақтандыруға әсері. 2. Жануарлардың категориясына байланысты тәуліктік және маусымдық жайылым нормалары. 3. Жайылымды ұйымдастыру және өткізу, малды керу және жайылымды ауыстыру қағидалары. 4. Жайылымдардың санитарлық жай-күйі мен қорғалу талаптары. 5. Жайылымдағы жануарлардың мінез-құлқы негіздері және ұжымды басқару әдістері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Өртүрлі табиғи-климаттық жағдайларда қойлар мен ешкілердің жайылым қағидалары мен әдістері. 2. Тәуліктік жайылым нормалары және жайылымдарға жүктеме. 3. Жер бетінде бағдарлау негіздері. 4. Жануарлардың шаршау және шөлдеуі белгілері. 5. Жайылыммен байланысты аурулардың алдын алу шаралары (мысалы, улану, шөлдеу). 5-разрядқа арналған білімдер 1. Жайылымдық тамақтандыру негіздері және жайылым түрлері (жайылымдық жерлер, шалғындар, шөп шабындықтары). 2. Өртүрлі маусымдарда жайылымды тиімді пайдалану қағидалары. 3. Жайылым кезеңіндегі қойлар мен ешкілердің азық және суға физиологиялық қажеттіліктері. 4. Жайылымдағы жануарларды жыртқыштар мен басқа да қауіптерден қорғау әдістері. 5. Климатқа және жылдың уақытына байланысты жануарлардың мінез-құлқы мен қажеттіліктері ерекшеліктері. 6. Жайылымды ұйымдастыру және өткізу кезінде техника қауіпсіздігі қағидалары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Өртүрлі климаттық және табиғи жағдайларда қойлар мен ешкілердің жайылым ерекшеліктері. 2. Жайылымдық жерлерді рационалды пайдалану қағидалары мен нормалары. 3. Жайылым маусымында жануарлардың азыққа биологиялық қажеттіліктері. 4. Жайылымдарды

		<p>зақымдауды болдырмау және жайылымдағы жануарлардың ауру қаупін азайту әдістері. 5. Жайылым режимі мен жайылым кестесін ұйымдастыру. 6. Жайылымды ұйымдастыру кезінде зоотехникалық есеп жүргізудің негіздері.</p>
2-еңбек функциясы:	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Бекітіп берілген қой мен ешкілерді бағу және суару бойынша қосалқы жұмыстар	2-дағды:	<p>Машықтар:</p> <p>3-разрядка арналған машықтар 1. Жануарлардың физиологиялық жай-күйі, жасы мен өнімділігіне сәйкес суару жұмыстарын ұйымдастыру. 2. Белгіленген нормаларға сай таза әрі балғын судың берілуін қамтамасыз ету. 3. Күтіп-бағу жағдайларына қарай (қорада, жайылымда, маусымдық лагерьде) әртүрлі суару тәсілдері мен құралдарын қолдану. 4. Суаратын құрылғылар мен су жүйелерінің техникалық жай-күйін бақылау және оларды санитарлық өңдеуден өткізу. 5. Су шығыны мен жануарлардың су тұтынуын есепке алу. 6. Суару процесін ұйымдастыру кезінде ветеринарлық-санитарлық нормалардың сақталуын қамтамасыз ету.</p> <p>4-разрядка арналған машықтар 1. Күтіп-бағу режиміне байланысты (жайылымдық, қора-жайылымдық, қоралық) қой мен ешкілерді суаруды ұйымдастыру. 2. Жануарларды қажетті мөлшерде таза әрі балғын сумен қамтамасыз ету. 3. Суаратын жабдықтардың жарамдылығын бақылау және ұсақ ақауларды жою. 4. Су ішетін орындардың санитарлық жай-күйін қадағалау. 5. Орталықтандырылған сумен жабдықтау болмаған жағдайда суды дер кезінде жеткізу.</p> <p>5-разрядка арналған машықтар 1. Жануарлардың физиологиялық қажеттіліктерін ескере отырып, оларды тұрақты және дер кезінде суаруды ұйымдастыру. 2. Күтіп-бағу жағдайларына қарай (қоралық, жайылымдық, аралас) ең тиімді су көздерін таңдау. 3. Су сапасын және оның санитарлық жай-күйін бақылау. 4. Жануарлардың суға еркін қол жеткізуін және суаратын құрылғылардың жарамдылығын қамтамасыз ету. 5. Жануарлардың мінез-құлқын ескере отырып, ыстық және суық маусымдарда суаруды ұйымдастыру. 6. Су шығынын есепке алу және бақылау жүргізу.</p> <p>6-разрядка арналған машықтар 1. Күтіп-бағу түрі мен жай-күйіне (қоралық, жайылымдық, аралас) байланысты қой мен ешкілерді ұтымды суаруды ұйымдастыру және қамтамасыз ету. 2. Санитарлық талаптар мен жануарлардың биологиялық қажеттіліктеріне сәйкес келетін су көздерін таңдап, дайындау. 3. Тұтынылатын судың сапасы мен мөлшерін бақылау, поилкалар мен су жүйелеріндегі ақауларды уақтылы жою. 4. Суаратын құрылғыларды тұрақты түрде күтіп күтіп-бағу және тазарту жұмыстарын ұйымдастыру, судың</p>

Қой мен ешкілерді күтіп-бағу жүйесіне байланысты оларды суаруды ұйымдастыру бойынша жұмысты орындау

ластануына жол бермеу. 5. Су шығыны мен суару жүйелерінің жай-күйін есепке алып отыру. 6. Суару жабдықтарымен жұмыс істеу кезінде еңбек қауіпсіздігі мен техника қауіпсіздігі қағидаларын сақтау.

Білімдер:

3-разрядқа арналған білімдер 1. Қой мен ешкінің жасы мен өнімділігіне байланысты су ішу нормалары. 2. Түрлі күтіп-бағу жүйелеріне сәйкес суарудың тәсілдері мен технологиялары. 3. Су сапасына және суаратын құрылғыларды санитарлық өңдеуге қойылатын талаптар. 4. Ұсақ малдың су алмасу физиологиясының негіздері. 5. Суару режимінің жануарлар саулығы мен өнімділігіне әсері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Жас ерекшелігіне, физиологиялық жай-күйіне және маусымға байланысты қой мен ешкінің тәуліктік су тұтыну нормалары. 2. Поилкалардың, су ыдыстарының және су беру жүйелерінің түрлері мен құрылымы. 3. Суаратын құрылғыларды дезинфекциялау және санитарлық өңдеу қағидалары. 4. Сапасыз немесе жеткіліксіз судың жануарлар саулығына мүмкін салдары. 5. Жайылымдық және қоралық күтіп-бағу жай-күйінде суаруды ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Түрлі күтіп-бағу жүйелерінде қой мен ешкінің физиологиялық су қажеттіліктері. 2. Су сапасының жануарлардың саулығы мен өнімділігіне әсері. 3. Суаруға арналған технологиялар мен жабдықтар (поилкалар, резервуарлар, су құбырлары жүйесі). 4. Су көздері мен поилкаларды күтіп-бағуға арналған санитарлық нормалар мен ережелер. 5. Маусымдық және климаттық жағдайларға қарай суаруды ұйымдастыру ерекшеліктері. 6. Суару жабдықтарымен жұмыс істеу кезінде еңбек қауіпсіздігі қағидалары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Қой мен ешкінің су алмасу физиологиясының ерекшеліктері. 2. Су сапасы мен суару режимінің жануарлардың саулығы мен өнімділігіне әсері. 3. Жануарларды күтіп-бағудың әртүрлі жүйелерінде суаруды ұйымдастырудың айырмашылықтары. 4. Жануарларға су дайындау және беру бойынша санитарлық-гигиеналық нормалар. 5. Суару жабдықтарының құрылымдық ерекшеліктері және пайдалану қағидалары. 6. Су сапасының төмендігі немесе суару режимінің бұзылуынан туындайтын аурулардың алдын алу әдістері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Жауапкершілік  
Ұқыптылық

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Парасаттылық</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген. 8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 2	Кәсіп атауы: Жануарларды қараушы	
10. "Қой өсіру жөніндегі фермер" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	6121-3		
Қызмет атауының коды:	6121-3-012		
Кәсіп атауы:	Қой өсіру жөніндегі фермер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктіліктің деңгейі:	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы Параграф 4. Малшы, 6-разряд.</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Фермер шаруашылығы	Біліктілік: Фермер
- Мал шаруашылығында немесе қой шаруашылығында кемінде 3 жыл еңбек тәжірибесі.			

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>- Қой мен ешкіні өсіру, күту және азықтандыру бойынша практикалық білім.</p> <p>- Асыл тұқымды жұмысты жүргізу және өнімді өткізу дағдылары.</p> <p>- Фермада немесе шаруа қожалықтарында өндірістік қызметті ұйымдастыру тәжірибесі.</p> <p>- Қойларды күтіп-бағу технологиялары мен аурулардың алдын алу туралы білімі.</p>	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6121-3-013 - Мал шаруашылығында маманданған фермер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Фермерлік шаруашылық қызметі жағдайында қой шаруашылығы және ешкі шаруашылығы өнімдерін өндіру.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруді ұйымдастыру, асыл тұқым асыл тұқымды материалды өткізу</p> <p>2. Шаруа (фермер) қожалықтары қызметі нәтижелерін жоспарлау жән</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
1-дағды: Ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірудің технологиялық регламентін сақтау		<p>Машықтар:</p> <p>1. Асыл тұқымды жануарларға (оның ішінде қой мен ешкіге) қолмен және ішінара механикаландырылған күтім жасауды жүзеге асыру.</p> <p>2. Жануарларды азықтандыру, суару, жаю, тазалау және олардың жағдайын бақылау іс-шараларын орындау.</p> <p>3. Ветеринариялық-профилактикалық дауалауды ұйымдастыруға және қатысуға, оның ішінде сынамалар алу мен бастапқы қарап-тексеруді жүргізу.</p> <p>4. Жыныстық белсенділік пен өсімін молайтуға қолайлы жағдайларды қамтамасыз ету.</p> <p>5. Ұрықтандыру және ұрық алуды қоса отырып, өсімін молайтуға байланысты рәсімдерде көмек көрсету.</p>
		<p>Білімдер:</p> <p>1. Асыл тұқымды қой мен ешкінің анатомиясы, физиологиясы және мінез-құлық ерекшеліктерінің негіздері.</p> <p>2. Асыл тұқымды аталықтар мен аналық малды күтіп-бағу және азықтандыру технологиялары.</p> <p>3. Жыныстық жетілудің белгілері және сапалы асыл тұқымды материал алу үшін оңтайлы жағдайлар.</p> <p>4. Жануарлардың жынысы мен жасы, физиологиялық топтары бойынша азықтандыру нормалары.</p> <p>5. Асыл тұқымды өсіру кезіндегі ветеринария, зоогигиена және санитариялық талаптардың негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Қой мен ешкінің асыл тұқымдық және өнімділік сапаларын белгіленген өлшемшарттар бойынша бағалау.</p> <p>2. Отарды жақсарту үшін жұптастыру,</p>

<p>1-еңбек функциясы:          Ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруді ұйымдастыру, асыл тұқымды қойлар мен ешкілерді өсіру және асыл тұқымды материалды өткізу</p>	<p>2-дағды:          Асыл тұқымды қойлар мен ешкілерді өсірудің селекциялық-технологиялық регламентін сақтау</p>	<p>қолдан ұрықтандыру, шағылыстыру және іріктеу әдістерін қолдану. 3. Жануарлардың шығу тегі мен өнімділігін тіркеуді қоса алғанда, зоотехниялық және асыл тұқымдық есеп жүргізу. 4. Асыл тұқымдық құндылықты арттыру іс-шараларын ұйымдастыру (іріктеу, жарамсыз малды шығару, үздік тұқым желілерін сақтау). 5. Тұқым қуалаушылық белгілердің көрінуіне әсер ететін күтіп-бағу жағдайларының сақталуын бақылау.</p> <p>Білімдер:          1. Қой шаруашылығы мен ешкі шаруашылығындағы селекция, генетика және асыл тұқымдық жұмыстың негіздері. 2. Қой мен ешкі тұқымдарының ерекшеліктері, экстерьер мен өнімділікті бағалау өлшемшарттары. 3. Өсіру әдістері мен схемалары (таза тұқымды, будандастыру және т.б.). 4. Асыл тұқымдық құжаттаманы және есептілікті жүргізу қағидалары. 5. Жануарлардың генетикалық әлеуетін іске асыруға күтіп-бағу және азықтандыру шарттарының әсері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>3-дағды:          Асыл тұқымды материалды өткізу үшін шаруа (фермер) қожалығының ресурстарын басқару</p>	<p>Машықтар:          1. Өндірістік міндеттерге сәйкес еңбек ресурстарын жоспарлау және тиімді бөлу. 2. Асыл тұқымдық төлді өсіру, іріктеу және өткізуге дайындау үдерістерін ұйымдастыру. 3. Азық қорын, ветеринариялық препараттарды және техниканы қоса отырып, ресурстардың жұмсалуды есепке алуды және бақылауды жүзеге асыру. 4. Асыл тұқымдық материалды өткізуге арналған коммерциялық ұсыныстарды жасау және шарттар жасасу. 5. Жануарларды тасымалдау және өткізу шарттарының сақталуын бақылау.</p> <p>Білімдер:          1. Шаруа қожалығы экономикасының негіздері және өндірістік үдерістерді жоспарлау. 2. Асыл тұқымдық материалды өткізуге қойылатын нормативтік талаптар (ветеринариялық, асыл тұқымдық, карантиндік). 3. Асыл тұқымдық өндірістің рентабелдігін есепке алу және талдау әдістері. 4. Жануарларды сату кезінде құжаттарды ресімдеу тәртібі (ветанықтамалар, асыл тұқымдық куәліктері және т.б.). 5. Ауыл шаруашылығы жануарларын тасымалдау және логистика қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:          1. Жануарлардың өнімділігін (салмақ қосу, жүн қырқымы, сүт сауымы, төл алу және т.б.) тұрақты түрде есепке алу. 2. Өнімділік көрсеткіштерін талдау және нормадан ауытқуларды анықтау. 3.</p>



<p>2-еңбек функциясы: Шаруа (фермер) қожалықтары қызметі нәтижелерін жоспарлау және бақылау.</p>	<p>1-дағды: Қой мен ешкінің және басқа жануарлардың өндірістік процесі өнімділігіне (салмақ өсімі, сауын және басқа көрсеткіштер) бақылауды қамтамасыз етумен</p>	<p>Жануарлардың өнімділігін арттыру бойынша шараларды ұйымдастыру. 4. Зоотехникалық және ветеринариялық шаралардың орындалуын бақылау. 5. Белгіленген есеп және есеп беру құжаттамасын жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Қой мен ешкі шаруашылығындағы өнімділік көрсеткіштері және оларды есептеу әдістері. 2. Зоотехникалық және асыл тұқымдық есепке қойылатын талаптар. 3. Жануарлардың өнімділігіне әсер ететін факторлар. 4. Жануарлар физиологиясы мен азықтандыру негіздері. 5. Мал шаруашылығындағы қызметті реттейтін нормативтік құжаттар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Қойлар мен ешкілердің және басқа да жануарлардың өндірістік процесі мен өнімділігін (салмақ өсімі, сауымы және басқа көрсеткіштері) бақылауды қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 1. Асыл тұқымды малдарға (соның ішінде қой мен ешкіге) қолмен және жартылай механикаландырылған күтім жасау. 2. Малдарды азықтандыру, суару, жаю, тазалау және олардың жай-күйін бақылау шараларын орындау. 3. Ветеринариялық-алдын алу шараларын ұйымдастыру және қатысу (сынама алу, бастапқы тексеру). 4. Жыныстық белсенділік пен көбеюге қолайлы күтім жағдайларын қамтамасыз ету. 5. Ұрықтандыру және ұрық алу сияқты көбеюге қатысты шараларға көмек көрсету.</p> <p>Білімдер: 1. Асыл тұқымды қой мен ешкінің анатомиясы, физиологиясы және мінез-құлық ерекшеліктерінің негіздері. 2. Асыл тұқымды қошқарлар мен аналық малды ұстау және азықтандыру технологиялары. 3. Жыныстық жетілу белгілері және сапалы асыл тұқымды материал алу үшін қажетті жағдайлар. 4. Жынысы мен жасына, физиологиялық жай-күйіне қарай азықтандыру нормалары. 5. Асыл тұқымды мал өсірудегі ветеринария, зоогигиена және санитарлық талаптардың негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p>	
	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-ІІ Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-ІІ Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-І ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі	
11. "Қой өсіру кешендерінің және механикаландырылған фермалардың бригадирі" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	6121-9		
Қызмет атауының коды:	6121-9-002		
Кәсіп атауы:	Қой өсіру кешендерінің және механикаландырылған фермалардың бригадирі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктіліктің деңгейі:	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>75. Малшы. Параграф 4. Малшы, 6-разряд.</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік: Зоотехник
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Қой мен ешкі шаруашылығында малшы маманы болып кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі. Механикаландырылған қой шаруашылығы кешендері немесе фермаларында кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Ұжымды (бригадаларды, жұмысшы топтарын) басқару тәжірибесі кемінде 1 жыл.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		

Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	8341-9-011 - Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Санитариялық-гигиеналық талаптарды сақтай отырып, қой шаруашылығы кешендері мен фермаларда қой мен ешкі басын күту және өсімін молайту бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Асыл тұқымды қой шаруашылығы кешеніндегі өндірістік процестерді және асыл тұқымдық жұмыстарды жоспарлау және үйлестіру 2. Тауарлық қой шаруашылығындағы барлық өндірістік процестерді және асыл тұқымдық жұмысты жоспарлау және үйлестіру
	Қосымша еңбек функциялары:	
1-еңбек функциясы: Асыл тұқымды қой шаруашылығы кешеніндегі өндірістік процестерді және асыл тұқымдық жұмыстарды жоспарлау және үйлестіру	1-дағды: Асыл тұқымды қой шаруашылығы кешеніндегі асыл тұқымдық жұмыстарды жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингілеу, жинау және талдау	Машықтар: 1. Қойлар мен ешкілердің асыл тұқымдық мал басының жағдайы туралы деректерді жинау және оны жүйелеу. 2. Өсімін молайту, өнімділік және асыл тұқымдық көрсеткіштерді талдауды жүргізу. 3. Зоотехникалық ақпаратты өңдеуге арналған арнайы бағдарламалар мен әдістерді қолдану. 4. Ағымдағы асыл тұқымдық іс-шаралардың тиімділігін бағалау және жоспардан ауытқуларды анықтау. 5. Асыл тұқымды жұмысты түзету үшін есептер мен ұсыныстар дайындау. Білімдер: 1. Қойлар мен ешкілердің генетикасы мен селекция негіздері. 2. Қой шаруашылығы кешендеріндегі асыл тұқымдық жұмыс технологиялары. 3. Зоотехникалық деректерді жинау және өңдеу әдістері. 4. Асыл тұқымдық іс бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар. 5. Мал шаруашылығында статистика және деректерді талдау негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	2-дағды: Асыл тұқымды материалды өткізу жөніндегі жұмысты жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингілеу, жинау және талдау	Машықтар: 1. Асыл тұқымды материалдың болуы, сапасы және саны туралы деректер жинауды жүзеге асыру. 2. Шаруашылықта және өңірде асыл тұқымды материалға сұраным пен ұсынысты талдауды жүргізу. 3. Асыл тұқымды материалды сақтау және тасымалдау жөніндегі талаптардың сақталуын бақылау. 4. Деректер негізінде асыл тұқымды материалды өткізу жоспарын қалыптастыру. 5. Басшылыққа асыл тұқымды материалдың жағдайы мен қозғалысы туралы есептер дайындау. Білімдер: 1. Асыл тұқымды материалды өндіру, сақтау және өткізу технологиясы. 2. Асыл тұқымды материал сапасының стандарттары мен қағидалары. 3. Ауыл

		<p>шаруашылығы маркетингі мен экономикасының негіздері. 4. Асыл тұқымды материалды өткізуді реттетітін нормативтік құжаттар. 5. Өндірістік-шаруашылық қызметті талдау және болжау әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-еңбек функциясы: Тауарлық қой шаруашылығындағы барлық өндірістік процестерді және асыл тұқымдық жұмысты жоспарлау және үйлестіру</p>	<p>1-дағды: Қой мен ешкілердің тауарлық мал басымен асыл тұқымдық жұмыстарды жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингілеу, жинау және талдау</p> <p>2-дағды: Қой мен ешкінің тауарлық мал басымен селекциялық бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру үшін бастапқы деректерді жинау және талдау</p>	<p>Машықтар: 1. Қойлар мен ешкілердің тауарлық мал басының саны, жағдайы және өнімділігі туралы деректер жинау және жүйелеу. 2. Асыл тұқымды жұмысты жоспарлау үшін зоотехникалық және ветеринариялық есептердің нәтижелерін талдау. 3. Мал басының өсімін молдайтуды, өнімділігі және саулығы көрсеткіштерін бағалау. 4. Деректерді талдау негізінде асыл тұқымды жұмысты жақсарту бойынша ұсынымдар әзірлеу. 5. Селекция және мал басын жақсарту бойынша іс-шаралар жоспарларын қалыптастыру.</p> <p>Білімдер: 1. Қой шаруашылығында және ешкі шаруашылығында зоотехния және асыл тұқымды істер негіздері. 2. Жануарлардың өнімділігі мен өсімін молайтуды есептеу және талдау әдістері. 3. Қой мен ешкінің биологиясы мен физиологиясының ерекшеліктері. 4. Тауарлық отарда асыл тұқымдық жұмысты жүргізу технологиялары. 5. Асыл тұқымдық жұмыс пен мал шаруашылығы саласындағы нормативтік құжаттар мен стандарттар.</p> <p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Қой мен ешкінің тауарлық мал басының тұқымдық және өнімділік сапалары бойынша деректерді жинау және өңдеу. 2. Селекциялық бағдарламаларды әзірлеу үшін генетикалық және зоотехникалық көрсеткіштерді талдау. 3. Жануарлардың асыл тұқымдық қасиеттерін іріктеу және есепке алу әдістерін қолдану. 4. Селекциялық бағдарламаларды іске асыру бойынша іс-шараларды орындауды үйлестіру. 5. Селекциялық жұмыстың тиімділігін бағалау және бағдарламаларға түзетулер енгізу.</p> <p>Білімдер: 1. Қой шаруашылығы мен ешкі шаруашылығында генетика, селекция және асыл тұқымды істер негіздері. 2. Жануарлардың асыл тұқымдық және өнімділік қасиеттерін бағалау әдістері мен өлшемшарттар. 3. Селекциялық бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру технологиялары. 4. Селекциялық жұмысқа қойылатын нормативтік</p>

		құжаттар талаптары. 5. Күтіп ұстау және азықтандыру жағдайларының асыл тұқымдық қасиеттерге және өнімділікке әсері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Дербестік және жауапкершілік</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Мейірімділік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы
	5	Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі
12. "Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	3142-0	
Қызмет атауының коды:	3142-0-010	
Кәсіп атауы:	Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5	
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:		
	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан	

БТБА, БА және басқа да, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктіліктің деңгейі:	Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. 15-параграф. Зоотехник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік: Зоотехник
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>I санатты зоотехник: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және II санатты зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес;</p> <p>II санатты зоотехник: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес немесе (зоотехния) мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) зоотехния мамандығы бойынша білім және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес;</p> <p>Санаты жоқ зоотехник: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша немесе зоотехния мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	3142-0-007 - Зоотехник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жоғары өнімді мал табынын құру бойынша селекциялық-асыл тұқымдық жұмысқа жетекшілік ету және қой мен ешкі өсіру бойынша ферманы (кешенді) ұйымдастырушылық-технологиялық басқару.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Бекітілген қызмет көрсету аймағында зоотехникалық жұмыстарды және асылдандыру ісі жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және қамтамасыз ету.</p> <p>2. Қойлар мен ешкілердің асыл тұқымды және тауарлық табындағы өндірістік, шаруашылық қызметінің және селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстың тиімділігін арттыру</p>	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Қой мен ешкінің тауарлы табынында асылдандыру ісі бойынша зоотехникалық іс-шараларды орындауды ұйымдастыру. 2. Өнімділікті арттыру мен отарда сімін молайтуды</p>	

1-еңбек функциясы: Бекітілген қызмет көрсету аймағында зоотехникалық жұмыстарды және асылдандыру ісі жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және қамтамасыз ету.	1-дағды: Қой мен ешкінің тауарлы табынында асылдандыру ісі бойынша жоспарланған зоотехникалық жұмыстарды орындау	<p>жақсарту үшін мал шаруашылығындағы технологиялық процестерді жоспарлау және бақылау. 3. Қой мен ешкінің мал басын күтіп-бағудың, азықтандыру мен күтудің заманауи әдістерін енгізу. 4. Азықтарды, жайылымдарды және басқа ресурстарды тиімді пайдалануды жүзеге асыру. 5. Зоотехникалық құжаттаманы жүргізу және мал саны мен өнімділігін дұрыс есепке алуды қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер: 1. Асылдандыру іс технологиялары және қой мен ешкілерді өсіру ерекшеліктері. 2. Жануарларды азықтандыру, күтіп-бағу және күтудің қазіргі заманғы әдістері. 3. Фермадағы зоотехникалық жұмыстарды ұйымдастыру және жоспарлау қағидаттары. 4. Зоотехникалық құжаттаманы есепке алу және талдау негіздері. 5. Мал шаруашылығындағы қауіпсіздік нормалары мен еңбекті қорғау.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Асыл тұқымды жұмыс бойынша шаруашылық іс-шараларды әзірлеу	<p>Машықтар: 1. Асыл тұқымды отардың ағымдағы жағдайын талдау және жақсарту үшін бағыттарды анықтау. 2. Шаруашылық ерекшелігін ескере отырып, асыл тұқымды жұмыс бойынша шаруашылық іс-шараларының жоспарын әзірлеу. 3. Жануарлардың асыл тұқымды сапасын жақсарту іс-шараларын орындауды үйлестіру. 4. Асыл тұқымды жұмыстың технологияларын сақтауды бақылау және олардың тиімділігін бағалау.</p> <p>Білімдер: 1. Қой мен ешкінің асыл тұқымды жұмыс және селекция негіздері. 2. Асыл тұқымды сапаларын бағалау және отарды жақсарту әдістері. 3. Асыл тұқымды іс бойынша шаруашылық іс-шараларды регламенттер мен нормативтер. 4. Фермада асыл тұқымды жұмыстарды жоспарлау және ұйымдастыру қағидаттары.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді	
1-дағды: Қойлар мен ешкілердің тауарлық табындағы селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстың	<p>Машықтар: 1. Тауарлық отарда селекциялық-асыл тұқымды жұмыстың нәтижелерін талдау. 2. Асыл тұқымды жұмыстағы әлсіз тұстарды анықтау және оларды жоюға арналған іс-шараларды ұсыну. 3. Селекциялық-асыл тұқымды іс-шараларды ұйымдастыру және олардың орындалуын бақылау. 4. Отардың өнімділігі мен өсімін молайту қабілетін жақсарту үшін заманауи селекциялық әдістерді енгізу.</p> <p>Білімдер:</p>	

2-еңбек функциясы: Қойлар мен ешкілердің асыл тұқымды және тауарлық табындағы өндірістік, шаруашылық қызметінің және селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстың тиімділігін арттыру	тиімділігін қамтамасыз ету	1. Тауарлық отарда селекциялық-асыл тұқымды жұмыстың қағидаттары мен әдістері. 2. Асыл тұқымды жұмыстың тиімділігіне әсер ететін биологиялық және шаруашылық көрсеткіштер. 3. Қой мен ешкі селекциясы саласындағы заманауи технологиялар мен жетістіктер. 4. Асыл тұқымды іс бойынша нормативтік құжаттар мен әдістемелік ұсынымдар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Қой мен ешкінің асыл тұқымды табынындағы селекциялық-асылданғыр у жұмыс бойынша іс-шаралар өткізу	Машықтар: 1. Асыл тұқымды отарда селекциялық-асыл тұқымды іс-шараларды жоспарлау және өткізу. 2. Белгіленген тұқымдық және өнімдік белгілер бойынша жануарларды іріктеуді жүргізу. 3. Мал басының генетикалық және өнімдік деректерін есепке алуды және талдауды ұйымдастыру. 4. Асыл тұқымды тапсырмалардың орындалуын бақылау және қажет болған жағдайда жұмысты түзету. Білімдер: 1. Қой шаруашылығында және ешкі шаруашылығында генетика мен асыл тұқымдық негіздер. 2. Селекциялық-асыл тұқымды іс-шараларды өткізу технологиялары және асыл тұқымды мал басына қойылатын талаптар. 3. Асыл тұқымды жануарларды бағалау және іріктеу әдістемелері. 4. Асыл тұқымдық құжаттарды жүргізу және есепке алу қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а.	



	<p>2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	4	Қой шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың бригадирі	
	6	Мал дәрігері	
13. "Ветеринариялық дәрігер" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	2250-0		
Қызмет атауының коды:	2250-0-003		
Кәсіп атауы:	Ветеринариялық дәрігер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктіліктің деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>6-параграф. Ветеринар дәрігер</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>I санатты ветеринар дәрігер: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және II санаттағы ветеринар дәрігер лауазымында жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес;</p> <p>II санатты ветеринар дәрігер: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және ветеринар дәрігер лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес;</p> <p>Санаты жоқ ветеринар дәрігер: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және ветеринария жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>		

Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;	
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	2250-0-001 - Ветеринар 2250-0-002 - Ветеринариялық-санитариялық дәрігер 2250-0-006 - Ветеринариялық дәрігер-консультант	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарлардың саулығын сақтау және қамтамасыз ету, қой мен ешкілердің профилактикасы және емдеу, өнімділік сапасын жақсарту.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аурулардың диагностикасын және олардың жануарларда пайда болу себептерін жүргізу 2. Жануарлардың ауруларын емдеуді және профилактикасын жүргізу 3. Жануарлар ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүргізу
	Қосымша еңбек функциялары:	
	1-дағды: Жануарларда аурулардың алдын алу бойынша іс-шараларды жүзеге асыру	Машықтар: 1. Ветеринариялық-санитариялық алдын алу шараларын ұйымдастыру және өткізу. 2. Иммунизация, дегельминтизация және жануарларды дауалау әдістерін қолдану. 3. Қора-жайлардың, жабдықтардың және жануарлардың санитариялық-гигиеналық жағдайын бақылау. 4. Азықтың, судың сапасына және жануарларды күтіп-бағу жағдайына бақылауды жүзеге асыру. 5. Ветеринариялық құжаттаманы және алдын алу дауалауесебін жүргізу. Білімдер: 1. Эпизоотология негіздері және жануарлар ауруларының жіктелуі. 2. Жұқпалы және жұқпалы емес аурулардың алдын алу әдістері. 3. Аурулардың алдын алу бойынша ветеринариялық заңнама талаптары және нормативтік құжаттар. 4. Ауыл шаруашылығы жануарларының әр түрлі түрлерінің биологиялық ерекшеліктері. 5. Вакцинация, карантиндеу және санитарлық дауалау жүргізу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	2-дағды:	Машықтар: 1. Ауырған жануарларды емдеуді жүзеге асыру. 2. Емдеу кезінде жануарлардың жағдайын бақылау және өзгерістерді дер кезінде тіркеу. 3. Жүргізілген емдеу мен терапия бойынша ветеринариялық құжаттаманы толтыру. 4. Жіті жағдайлар мен жарақаттар кезінде шұғыл көмек көрсету. 5. Терапия және оналту кезеңінде жануарларға күтім жасауды жүзеге асыру.

<p>1-еңбек функциясы: Аурулардың диагностикасын және олардың жануарларда пайда болу себептерін жүргізу</p>	<p>Жануарларға терапия жүргізу</p>	<p>Білімдер: 1. Ветеринариялық препараттардың негізгі топтары және оларды қолдану тәсілдері. 2. Жануарларда жиі кездесетін ауруларды емдеу әдістері мен схемалары. 3. Терапиялық шараларды жүргізудегі асептика және антисептика қағидалары. 4. Дәрілік заттарды есепке алу және сақтау тәртібі. 5. Жануарлардағы нормалардың физиологиялық параметрлері (пульс, температура, тыныс алу). 6. Фармакология негіздері және препараттардың біріктірілген терапиядағы өзара әрекеттестігі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>3-дағды: Эпизоотиялық жағдайға талдау жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Жануарлар арасында ауру жағдайлары бойынша ақпарат жинау және жүйелеу. 2. Қазіргі және мұрағаттық деректер негізінде эпизоотологиялық талдау жүргізу. 3. Жұқпалы ауру қоздырғыштарының таралу жолдары мен көздерін анықтау. 4. Эпизоотияға қарсы іс-шараларды әзірлеуге және оларды түзетуге қатысу.</p>
	<p>Білімдер: 1. Эпизоотология және жануарлардың жұқпалы патологиясының негіздері. 2. Эпидемиологиялық талдау әдістері және эпизоотиялық карталарды жасау. 3. Жұқпалы аурулармен күреске арналған нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар. 4. Төтенше жағдайлар кезінде ветеринариялық қызметтермен және мемлекеттік органдармен өзара әрекет ету тәртібі.</p>	<p>Білімдер: 1. Эпизоотология және жануарлардың жұқпалы патологиясының негіздері. 2. Эпидемиологиялық талдау әдістері және эпизоотиялық карталарды жасау. 3. Жұқпалы аурулармен күреске арналған нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар. 4. Төтенше жағдайлар кезінде ветеринариялық қызметтермен және мемлекеттік органдармен өзара әрекет ету тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>4-дағды: Малды өлгеннен кейінгі диагностикалық союды орындау және патологоанатомиялық диагноз қою</p>	<p>Машықтар: 1. Санитариялық нормаларды сақтай отырып, өлген жануарларға толық сойып тексеру жүргізу. 2. Мүшелер мен тіндердегі патологиялық өзгерістерді сипаттау. 3. Макроскопиялық өзгерістерді клиникалық деректермен салыстыру. 4. Сойып тексеру хаттамаларын және диагноз бойынша алдын ала қорытындыларды ресімдеу.</p>	
	<p>Білімдер: 1. Әртүрлі жануарлар түрлерінің анатомиясы мен физиологиясы. 2. Жұқпалы және жұқпалы емес аурулар кезіндегі патоморфологиялық өзгерістер белгілері. 3. Сойып тексеру кезінде қауіпсіздік техникасы мен биоқорғаныс қағидалары. 4. Патолого-анатомиялық құжаттарды ресімдеуге қойылатын талаптар.</p>	<p>Білімдер: 1. Әртүрлі жануарлар түрлерінің анатомиясы мен физиологиясы. 2. Жұқпалы және жұқпалы емес аурулар кезіндегі патоморфологиялық өзгерістер белгілері. 3. Сойып тексеру кезінде қауіпсіздік техникасы мен биоқорғаныс қағидалары. 4. Патолого-анатомиялық құжаттарды ресімдеуге қойылатын талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p>

2-еңбек функциясы: Жануарлардың ауруларын емдеуді және профилактикасын жүргізу	1-дағды: Жануарларға терапия жүргізу	1. Диагнозға, жануар түріне және дозасына сәйкес дәрілік препараттарды таңдау. 2. Ауырған жануарға күтім жасау шараларының орындалуын бақылау. 3. Жануардың жай-күйінің динамикасын бақылау және терапияны түзету.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Негізгі ветеринариялық препараттардың фармакологиялық қасиеттері. 2. Жұқпалы және жұқпалы емес ауруларды диагностикалау және терапия әдістері. 3. Әртүрлі емдеу әдістерін қолдануға арналған көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер. 4. Зоогигиена негіздері және ветеринариялық-санитариялық талаптар.
	2-дағды: Жануарлар ауруларының алдын алу бойынша іс-шараларды жүзеге асыру	Машықтар: 1. Вакцинацияны, дегельминтизацияны және паразиттерден дауалауды жоспарлау және жүргізу. 2. Қора-жайларды, жабдықтарды және мүкәмалдарды санитариялық дауалауға бақылауды жүзеге асыру. 3. Жануарлардың ауруларын алдын алу мақсатында оларды күтіп-бағу жағдайларын бақылау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Эпизоотология және инфекциялық бақылау қағидаттары. 2. Жануарлардың түрі мен жасына қарай профилактикалық схема. 3. Мал шаруашылығы объектілерінің санитариялық жағдайына қойылатын нормативтік талаптар. 4. Биоқауіпсіздік және инфекциялық коздырғыштардың енуін болдырмау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	1-дағды: Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау және оның орындалуын талдау	Машықтар: 1. Эпизоотиялық жағдайды ескере отырып, ветеринариялық алдын алу іс-шараларының кешенді жоспарын әзірлеу. 2. Жүргізілген іс-шаралардың тиімділігін талдау және түзетулер енгізу. 3. Жоспардың орындалуы бойынша есептік құжаттаманы ресімдеу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды жоспарлау және жүргізу тәртібі. 2. Эпизоотиялық жағдайды және алдын алу тиімділігін бағалау әдістері. 3. Ветеринария және зоогигиена саласындағы нормативтік құжаттар талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
		Машықтар: 1. Объектілерде дезинфекциялық тосқауылдардың күйін тұрақты түрде бақылауды және

3-еңбек функциясы: Жануарлар ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүргізу	2-дағды: Дезинфекциялық тосқауылдардың күйін, дезинфекция жүргізу сапасын және объектілердегі микроклимат параметрлерін тексеру	қарап-тексеруді жүзеге асыру. 2. Белгіленген стандарттар бойынша дезинфекциялық іс-шараларды жүргізу сапасын бағалау. 3. Қора-жайлардағы микроклимат параметрлерін ( температура, ылғалдылық, желдету) өлшеу және тексеру. 4. Тексеру нәтижелерін құжаттау және кейіннен жою үшін бұзушылықтарды анықтау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Дезинфекциялық тосқауылдардың құрылымы мен қызмет көрсетуіне қойылатын нормативтік талаптар . 2. Дезинфекция әдістері мен құралдары, олардың тиімділігі мен қауіпсіздігі. 3. Микроклимат факторларының жануарлардың саулығына және дезинфекция тиімділігіне әсері. 4. Мал шаруашылығы қора-жайларындағы санитариялық қауіпсіздік қағидалары мен стандарттары.
	3-дағды: Мал шаруашылығы объектілерінде карантиндік іс-шараларды жүзеге асыру	Талап етілмейді
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Машықтар: 1. Жануарларды әкелу және тасымалдау кезінде карантинді ұйымдастыру және бақылау. 2. Карантиндік қора-жайлар мен жануарлардың жағдайын қарап-тексеруді және бағалауды жүргізу. 3. Карантиндік режимнің санитариялық нормалары мен қағидаларын сақтауды қамтамасыз ету. 4. Карантиндік іс-шаралар бойынша қажетті құжаттамаларды жүргізу. Білімдер: 1. Карантиндік іс-шараларды жүргізу қағидалары мен нормативтері. 2. Инфекциялық аурулардың таралуын анықтау және алдын алу әдістері. 3. Өртүрлі жануар түрлері үшін карантинді ұйымдастыру ерекшеліктері. 4. Карантиндік аймақтар мен процедураларға қойылатын санитариялық-гигиеналық талаптар.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Ойлау икемділігі Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Дәлдік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік	
		1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 5 7	Кәсіп атауы: Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі Ветеринариялық учаске меңгерушісі
14. "Қой шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	8341-9	
Қызмет атауының коды:	8341-9-013	
Кәсіп атауы:	Қой шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:		
БТБА, БА және басқа да, үлгілік біліктілік	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>89. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы. Параграф 1. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы, 2-разряд.</p> <p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>89. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы. Параграф 2. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы, 3-разряд.</p> <p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p>	

сипаттамалары бойынша біліктіліктің деңгейі:	89. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы. Параграф 3. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы, 4-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы		
	89. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы. Параграф 4. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы, 5-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы		
	89. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы. Параграф 5. Қой өсіру кешендері мен механикаландырылған фермаларының операторы, 6-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Біліктілік: Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	8341-9-011 - Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың машиналары мен жабдықтарын пайдалана отырып, қой шаруашылығы мен ешкі шаруашылығы өнімдерін өндіру үшін қойлар мен ешкілердің тауарлық мал басын күту және өсіру бойынша жұмыстарды орындау.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қой шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың машиналары мен жабдықтарын пайдалана отырып, қойлар мен ешкілердің тауарлық мал басын күту және өсіру бойынша жұмыстарды орындау 2. Қой шаруашылығы және ешкі шаруашылығы өнімдерін өндіру бойынша механикаландырылған жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 2-разрядқа арналған машықтар 1. Қойлар мен ешкілердің тауарлық мал басын өсіру технологиясын ескере отырып, азықты дайындау және оны механикаландырылған тәсілмен таратуды орындау. 2. Кезекшілік барысында малдың	

сақталуын қамтамасыз ету, қажет болған жағдайда союды ұйымдастыру. 3. Тоғыту ваннасы мен душ қондырғыларын қолдана отырып, қой мен ешкіні тоғытуды жүргізу. 4. Электрмен қырку пункттерінде электрқозғалтқыштар мен желдету жүйелеріне қызмет көрсету. 5. Қойларды қолмен және механикаландырылған қыркуға арналған кескіш құралдарды қайрау және жеткізу. 6. Механизмдердің жұмысын бақылау, ақауларды анықтау. 7. Жабдықтардағы бұзылуларды жою үшін слесарьды немесе электрмонтерді уақтылы шақыруды қамтамасыз ету. 8. Жабдықтармен және малмен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтау. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Тауарлы және асыл тұқымды фермаларда тәжірибелі оператордың басшылығымен механикаландырылған түрде малға күтім жасау және азықтандыру жұмыстарын жүргізу. 2. Машинаны және жабдықтарды қолдана отырып, кешендердегі технологиялық операцияларға қатысу. 3. Жүнді бекітілген стандарттарға сәйкес престерде буып-түю. 4. Қырку қондырғыларын, генераторлар мен престерді ретке келтіру, құрастыру және бөлшектеу жұмыстарын жүргізу. 5. Жабдықтардың техникалық күйін бақылау және анықталған ақаулар туралы хабарлау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Фермалар мен кешендерде тұсақтарға, піштірілген қойларға және ісектерге, жарамсыз деп танылған мал бастарына механикаландырылған күтім жасау жұмыстарын жүргізу. 2. Технологиялық талаптарды сақтай отырып, малдарды азықтандыруды, суаруды және күтімді ұйымдастыру. 3. Көңді тазарту және мал шаруашылығы кешендеріндегі қора-жайлар мен аумақтың тазалығын сақтау. 4. Мал басының өнімділігі мен сақталуын арттыру мақсатында күтіп-бағу және азықтандыру жағдайларын жақсарту бойынша іс-шаралар жүргізу. 5. Ауырған малдарға алғашқы көмек көрсету. 6. Электрмен қырку машиналары арқылы қой мен ешкіні дәстүрлі әдіспен механикаландырылған түрде қырку. 7. Мүкәмалды, қора-жайларды тазалау, жинау және дезинфекциялау жұмыстарын орындау. 8. Дезинфекциялық құрал-жабдықтармен және қырку машиналарымен жұмыс істеу, олардың жарамдылығын қамтамасыз ету. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Қой мен ешкінің тауарлық мал басын өсіру технологиясының талаптарын ескере отырып, азықты жеткізу, дайындау және тарату бойынша механикаландырылған жұмыстарды орындау. 2. Жұмыс барысында азықтандыру сапасы мен малдың күйін бақылау. 3. Азықтандыру кезінде пайдаланылатын жабдықтардың ақаусыз жұмысын және уақтылы техникалық қызмет көрсетілуін қамтамасыз ету. 6-



1-дағды:  
Қойлар мен ешкілердің тауарлық мал басын өсіру технологиясын сақтай отырып, азықтарды жеткізу, азықтандыруға дайындау, тарату бойынша механикаландырылған жұмыстарды орындау

разрядқа арналған машықтар 1. Асыл тұқымды малдың азықтандырылуы, суарылуы және көң шығарылуын ұйымдастыру және бақылау. 2. Асыл тұқымдық сапаларды жақсарту және төл алу көлемін арттыру шараларын жүргізу. 3. Электрмен қырку машиналарында қой мен ешкіні жылдам әдіспен механикаландырылған түрде қырку. 4. Механикаландыру құралдары мен жабдықтарына дұрыс күтім жасауды және оларды басқаруды қамтамасыз ету.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер 1. Өндірістік үдерістерді механикаландыру кезінде мал ұстау жағдайларына қойылатын негізгі талаптар. 2. Қайрау станоктарының, шомылдыру ванналарының, электрқозғалтқыштар және басқа да қызмет көрсетілетін жабдықтардың құрылысы, жұмыс тәртібі және пайдалану қағидалары. 3. Қой мен ешкіде жиі кездесетін аурулардың белгілері, ауырған немесе жарақаттанған малға алғашқы көмек көрсету тәсілдері. 4. Жануарларды сою және теріні сақтау қағидалары. 5. Электротехника бойынша қарапайым мәліметтер. 6. Жануарлармен және жабдықтармен жұмыс істеу кезіндегі еңбекті қорғау және техника қауіпсіздігі қағидалары. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Қой мен ешкіге қатысты ветеринария және зоогигиена негіздері. 2. Қырку агрегаттарын, электрогенераторларды және престерді реттеу, орнату және бөлшектеу тәртібі мен қағидалары. 3. Қой мен ешкінің тауарлық мал басын өсіру және азықтандыру технологиясы. 4. Жабдықтармен және малмен жұмыс істеу кезіндегі еңбекті қорғау және техника қауіпсіздігі қағидалары. 5. Қызмет көрсетілетін жабдықты механикаландыру және пайдалану негіздері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Жануарларды кешенді механикаландыру жағдайында ұстау технологиясы. 2. Қой басының өнімділігін арттыру әдістері. 3. Ветеринария және зоогигиена негіздері. 4. Негізгі азық түрлері, олардың қоректік құндылығы және азықтандыру нормалары. 5. Жануарлардың ақуызға, дәрумендер мен минералдарға деген қажеттілігі. 6. Қырку машиналары мен дезинфекциялық жабдықтардың құрылысы және пайдалану қағидалары. 7. Жануарларды күту және ғимараттарды күтіп ұстау кезіндегі санитарлық-гигиеналық талаптар. 8. Механикаландырылған жұмыстарды орындау кезіндегі еңбекті қорғау және техника қауіпсіздігі негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Тауарлық қой мен ешкі басын өсіру технологиясы, әртүрлі жыныс-жас топтарын азықтандыру ерекшеліктері. 2. Механикаландырылған азықтандыруға арналған машиналар мен жабдықтардың құрылысы және

1-еңбек функциясы:  
Қой шаруашылығы кешендерінің және

<p>механикаландырылған фермалардың машиналары мен жабдықтарын пайдалана отырып, қойлар мен ешкілердің тауарлық мал басын күту және өсіру бойынша жұмыстарды орындау</p>	<p>пайдалану қағидалары. 3. Азық түрлері, олардың қоректік құндылығы және жануарларды азықтандыру нормалары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Асыл тұқымды аналықтар, өндірушілер және төлдерді кешенді механикаландыру жағдайында ұстау технологиясы. 2. Қой мен ешкі табынының асыл тұқымдық қасиеттерін жақсарту әдістері. 3. Фермалар мен кешендерде қолданылатын механикаландыру құралдарының құрылысы, жұмыс істеу принципі және пайдалану қағидалары. 4. Қой мен ешкіні жылдам әдіспен қырку тәсілдері мен техникасы. 5. Асыл тұқымды малға күтім жасау барысында қолданылатын зоотехния және ветеринария негіздері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Машықтар:  2-разрядқа арналған машықтар 1. Қой мен ешкіні жасы мен физиологиялық жай-күйін ескере отырып азықтандыру жұмыстарын орындау. 2. Әртүрлі жыныс-жас топтары үшін азықтандыру тәртібі мен азық мөлшерін сақтау. 3. Зоотехникалық талаптарды сақтай отырып, жануарларды дұрыс күтіп-бағуды қамтамасыз ету. 4. Берілетін азықтың сапасы мен мөлшерін бақылау. 5. Жануарларды күтіп-бағу және азықтандыру орындарының тазалығын сақтау. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Қой мен ешкінің әртүрлі жыныс-жас топтарын азықтандыруда зоотехникалық талаптарды сақтау. 2. Азықтың сапасы мен мөлшерін бақылау, белгіленген нормаларға сәйкес дер кезінде азық беру. 3. Жануарларды жасы мен физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, дұрыс күтіп-бағу жағдайларын қамтамасыз ету. 4. Жануарлардың мінез-құлқы мен жай-күйін бақылап, ауытқуларды дер кезінде анықтау. 5. Қора-жайлар мен жайылымдардың тазалығы мен санитарлық жай-күйін сақтау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Қой мен ешкінің әртүрлі жыныс-жас топтарын күтіп-бағуда зоотехникалық талаптардың сақталуын бақылау және қамтамасыз ету. 2. Жануарлардың жасы мен физиологиялық жағдайыне қарай азықтандыруды ұйымдастыру. 3. Қора-жайлар мен жайылымдарда санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау. 4. Малдың саулығы мен өнімділігін бақылау және мониторинг жүргізу. 5. Азықтандыру мен күтіп-бағуға байланысты қажетті зоотехникалық құжаттаманы жүргізу. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Қой мен ешкіні жынысы мен жасына байланысты азықтандыру және күтіп-бағу бойынша зоотехникалық нормалардың сақталуын қамтамасыз</p>

2-дағды:

Тауарлық мал басының  
әртүрлі  
жыныстық-жастық  
топтарының қойлары мен  
ешкілерін азықтандыруға  
және күтіп-күтіп-бағуға  
қойылатын  
зоотехникалық  
талаптарды сақтау

ету. 2. Жануарлардың саулығы мен мінез-құлқын бақылап, ауытқуларды анықтау. 3. Зоотехникалық талаптарға сәйкес жануарларды топтап орналастыруды ұйымдастыру. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Тауарлық малдың әртүрлі жыныс-жас топтарына арналған зоотехникалық азықтандыру талаптарының сақталуын қамтамасыз ету. 2. Жануарлардың физиологиялық қажеттіліктерін ескере отырып, тиімді азықтандыруды ұйымдастыру. 3. Малдың саулығы мен өнімділігін сақтау үшін күтіп-бағу жағдайларын бақылау. 4. Жануарлардың мінез-құлқы мен күйін қадағалап, ауытқуларды уақтылы анықтау 5. Малдың сақталуы мен өнімділігін арттыру мақсатында күтіп-бағу жағдайларын жақсарту әдістерін қолдану.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер 1. Қой мен ешкіні азықтандыру зоотехникасының негіздері. 2. Тауарлық малдың әртүрлі жыныс-жас топтарын азықтандыру нормалары мен режимдері. 3. Дұрыс азықтандырудың жануарлардың саулығы мен өнімділігіне әсері. 4. Қой мен ешкіні күтіп-бағу шарттарына қойылатын негізгі талаптар. 5. Жануарлармен және жем-шөппен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік қағидалары. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Зоотехниканың негіздері, әртүрлі жыныс-жас топтарындағы қой мен ешкінің физиологиясы мен биологиясының ерекшеліктері. 2. Қой мен ешкінің әртүрлі топтарына физиологиялық жағдайыне қарай азықтандыру нормалары. 3. Қой мен ешкіні күтіп-бағу және күту шарттарына қойылатын талаптар. 4. Жануарлардың сау күйінің белгілері және аурудың алғашқы белгілері. 5. Жануарлармен жұмыс істеу кезіндегі еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау қағидалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Қой мен ешкінің әртүрлі жыныс-жас топтарын күтіп-бағудың ерекшеліктері. 2. Жануарларды азықтандыру мен күтуге қатысты зоотехникалық нормалар мен талаптар. 3. Азықтандыру нормалары және жануарлардың қоректік заттарға деген қажеттіліктері. 4. Азықтандыру мен күтіп-бағуға байланысты аурулардың алдын алу әдістері. 5. Қой мен ешкіні күтіп-бағудағы ветеринария және гигиена негіздері. 6. Зоотехникалық жұмыстарды орындау кезіндегі қауіпсіздік техникасының қағидалары. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Әртүрлі жыныс-жас топтағы қой мен ешкіні азықтандыру мен күтіп-бағуға қойылатын негізгі зоотехникалық талаптар. 2. Күтіп-бағу және азықтандыру жағдайларының жануарлардың өнімділігі мен саулығына әсері. 3. Зоотехникалық талаптарды орындау барысында жануарлардың жай-күйін бақылау және бағалау әдістері. 6-

		<p>разрядқа арналған білімдер 1. Қой мен ешкінің әртүрлі жыныс-жас топтарының биологиялық және физиологиялық ерекшеліктері. 2. Тауарлық малға арналған азықтандыру және күтіп-бағу бойынша зоотехникалық нормалар. 3. Азық түрлері, олардың қоректік құндылығы және пайдалану нормалары. 4. Мал қораларын ұйымдастыру және күтіп-бағу жағдайларын қамтамасыз ету негіздері. 5. Аурулардың алдын алу және мал шаруашылығы кешендеріндегі гигиенаны сақтау әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>1-дағды:</p>		<p>Машықтар:  2-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімдерін механикаландырылған түрде өндіру жұмыстарын технологиялық регламентке сай орындау. 2. Өндірістің әр кезеңінде өнім сапасын бақылау. 3. Өндірісте қолданылатын жабдықтар мен машиналарды пайдалану тәртібін сақтау. 4. Жабдықтарды уақтылы дайындау және техникалық қызмет көрсетуін қамтамасыз ету. 5. Орындаған жұмыстар бойынша қарапайым есеп құжаттарын жүргізу. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімдерін технологиялық регламентке сәйкес өндіру жұмыстарын орындау. 2. Өнімді (жүн, сүт, ет және т.б.) өңдеу мерзімі мен жағдайларын сақтауын бақылау. 3. Өнімді санитарлық нормаларды сақтай отырып тазалау, сұрыптау және орау жұмыстарын жүргізу. 4. Өнім өндіруге арналған жабдықтар мен механизмдермен жұмыс істеу, олардың жарамды күйін қамтамасыз ету. 5. Өнім сапасы мен орындалған технологиялық операциялар бойынша қарапайым есеп жүргізу. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімдерін технологиялық регламентке сай өндіру жұмыстарын орындау. 2. Өнімнің барлық өндіріс кезеңдерінде сапасын бақылау. 3. Механикаландырылған өндіріс жабдығын ұйымдастыру және жұмысын қамтамасыз ету. 4. Технологиялық процестегі бұзушылықтарды уақтылы анықтап, жою. 5. Өндірілген өнімнің есеп-қисабы мен есептілігін жүргізу. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін өндіруде технологиялық регламенттің сақталуын қамтамасыз ету. 2. Өндіріс процесінің барлық кезеңдерінде өнім сапасын бақылау. 3. Регламенттен ауытқуларды уақтылы анықтап, оларды жою. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Қой мен ешкінің жылдам әдіспен механикаландырылған шегірілуін орындау. 2. Асыл тұқымды малды зоотехникалық талаптарға сәйкес күтіп-бағу және тамақтандыру технологияларын қолдану. 3. Қой</p>

<p>Қой шаруашылығы және ешкі шаруашылығы өнімдерін өндірудің технологиялық регламентін сақтау</p>	<p>және ешкі шаруашылығы өнімдерін өндіруге арналған жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>2-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін өндірудің технологиялық процесінің негіздері. 2. Жабдықтар мен машиналардың техникалық сипаттамалары және оларды пайдалану қағидалары. 3. Қой және ешкі шаруашылығы өнімінің сапасына қойылатын талаптар. 4. Жабдықтармен жұмыс кезінде еңбек қорғау және техника қауіпсіздігінің негіздері. 5. Өндірістік процестегі санитария және гигиена қағидалары. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін өндіру технологиясының негіздері. 2. Өнім өндірісіндегі технологиялық регламенттің мазмұны мен талаптары. 3. Өнім өндірісі мен сақтау кезінде санитария және гигиена қағидалары. 4. Қызмет көрсетілетін жабдықтардың құрылымы және жұмыс істеу принциптері. 5. Өндірісте жұмыс істегенде техника қауіпсіздігі мен еңбек қорғаудың негіздері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін өндірудің технологиялық регламенті. 2. Қолданылатын жабдықтардың техникалық сипаттамалары және пайдалану қағидалары. 3. Өнім сапасын бақылаудың негіздері. 4. Өндірістегі гигиена және санитария талаптары. 5. Еңбек қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау қағидалары. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін өндірудің технологиялық регламенті. 2. Қой және ешкі шаруашылығы кешендеріндегі технологиялық процестердің ерекшеліктері. 3. Өнім сапасына қойылатын талаптар және өндірістің әр түрлі сатыларында бақылау әдістері. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Кешенді механизация жағдайында тұқымдық аналықтар, ұрпақтар мен жас малды күтіп-бағу технологиясы. 2. Механизация құралдары мен механизмдерін құрылымы, пайдалану қағидалары және техникалық қызмет көрсетуі. 3. Қой және ешкі тұқымының сапасын жақсарту әдістері.</p>
<p>2-еңбек функциясы:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Талап етілмейді</p>
<p>Қой және ешкі шаруашылығы өнімдерін өндіру бойынша механикаландырылған жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін технологиялық регламентке сәйкес дайындау жұмыстарын орындау. 2. Өнімді сақтау және тасымалдау кезінде белгіленген нормалар мен талаптарды сақтау. 3. Шикізат пен дайын өнімнің стандарттарға сәйкес сапасын бақылау. 4. Өнімді дайындауға арналған</p>

құрал-жабдық пен инвентарды қарапайым түрде дайындау. 5. Орындаған жұмыстар мен өнімнің жай-күйі бойынша есеп жүргізу. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін дайындауда бастапқы жұмыстарды белгіленген технологиялық талаптарға сәйкес орындау. 2. Өнімді қабылдау, сұрыптау және кейінгі сақтау немесе өңдеуге дайындау. 3. Дайындау операцияларын орындауда санитарлық және гигиеналық талаптарды сақтау. 4. Өнім сапасын бастапқы кезеңдерде визуалды бақылау. 5. Өнімнің бастапқы өңдеуі мен сақталуына арналған жабдықты пайдалану және оның жұмыс жай-күйін қадағалау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін технологиялық регламентке сәйкес толық көлемде дайындау жұмыстарын орындау. 2. Кіретін шикізат пен дайын өнімнің сапасын бағалау, стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету. 3. Өнімді сақтау немесе тасымалдау үшін орау, таңбалау және орналастыру жұмыстарын ұйымдастыру. 4. Өндірістік процестің барлық кезеңдерінде санитарлық-гигиеналық және қауіпсіздік нормаларын сақтау. 5. Өндірістік құжаттарды рәсімдеу және дайындалған өнім бойынша есеп жүргізу. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін технологиялық регламентке сәйкес дайындау жұмыстарын ұйымдастыру және орындау. 2. Дайындалған өнімнің сапасы мен қауіпсіздігі талаптарының сақталуын бақылау. 3. Өнім дайындауға арналған жабдықтар мен құралдардың күтімін қамтамасыз ету. 4. Технологиялық нормалардан ауытқуларды уақтылы анықтап, жою. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Белгіленген стандарттарға сәйкес өнімді (жүн, ет, сүт) іріктеу, бастапқы өңдеу және сұрыптау жұмыстарын жүргізу. 2. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін механикаландырылған түрде орау және консервілеу жұмыстарын орындау. 3. Өнімді жинау және сақтау кезінде санитарлық-гигиеналық нормалардың сақталуын бақылау.

2-дағды:

Қой шаруашылығы және ешкі шаруашылығы өнімдерін дайындаудың технологиялық регламентін сақтау

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін жинау технологиялық регламентінің негізгі қағидалары. 2. Өнімді сақтау, сұрыптау және тасымалдау қағидалары. 3. Өнімнің сапасына қойылатын талаптар және сапаны бақылау әдістері. 4. Өнімді жинау кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидалары. 5. Өндірістегі санитарлық нормалар мен ережелердің негіздері. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін жинау технологиясы мен тәртібі. 2. Өнімді жинауға арналған технологиялық регламент талаптары. 3. Өнімді жинау кезінде

		<p>санитарлық нормалар мен ережелердің негіздері. 4. Өнімді жинау және сақтау үшін қолданылатын жабдықтардың құрылымы мен пайдалану қағидалары. 5. Жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасының негіздері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін жинаудың технологиялық регламенті. 2. Жиналған өнімнің сапасын бақылау әдістері. 3. Өнімді жинау және сақтау кезінде санитария және гигиена қағидалары. 4. Өнімді сақтау және тасымалдауды ұйымдастыру. 5. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша нормативтік талаптар. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Қой және ешкі шаруашылығы өнімін жинаудың технологиялық регламенті. 2. Қой және ешкі шаруашылығы өнімдерінің түрлері, олардың жинау және сақтау ерекшеліктері. 3. Өнімді жинауда қойылатын негізгі сапа, санитария және қауіпсіздік талаптары. 4. Өнімді жинауға арналған жабдықтар мен құралдардың пайдалану қағидалары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Қой шаруашылығы және ешкі шаруашылығы өнімін дайындау, өңдеу және сақтау бойынша технологиялық регламенттер. 2. Жүн, сүт және еттің сапасына қойылатын талаптар, сұрыптау және стандарттау әдістері. 3. Мал шаруашылығы өнімін өндіру мен дайындау кезінде қолданылатын санитария және гигиена негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды</p>

	<p>бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	2	Жануарларды қараушы
	4	Қой шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың бригадирі

#### 4-тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі.

Орындаушы: Б.К. Насырханова, +7 (771) 375 80 45, b.nasyrhanova@nasec.kz

16. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғамы; Қой-ешкі шаруашылығы ғылыми-зерттеу институты, "Қазақ мал шаруашылығы және жем-шөп шаруашылығы ғылыми-зерттеу институты".

Жоба жетекшісі: Б.К. Насырханова E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz Телефон нөмірі: +7 (771) 375 80 45

Орындаушылар: Т.Е. Кенжебаев "Қазақ мал шаруашылығы және жемшөп өндіру ғылыми-зерттеу институты" ЖШС-ның Қой және ешкі шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының бөлім меңгерушісі. Телефон нөмірі: +7 (778) 828 77 88.

Техникалық көмек көрсетуші: М.Б. Кенжеғұлова, телефон нөмірі:

+7 (775) 603 30 97, E-mail: m.kenzhegulova@nasec.kz

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 27.08.2025 ж.

19. Қазақстан Республикасының "Атамекен" Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: 2Нұсқа, 2025 ж.

21. Болжамды қайта қарау күні: 26.10.2029 г.

2025 жылғы 7 қарашадағы  
№ 419 бұйрығына қосымша

#### "Құстарды өсіру" кәсіптік стандарты

#### 1-тарау. Жалпы ережелер



1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Құстарды өсіру" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді.

Кәсіптік стандарт жұмыскерлердің кәсіптік қызметтің белгілі бір түрін жүзеге асыруы, оның ішінде белгілі бір еңбек функцияларын орындауы үшін қажетті біліктілік деңгейлерін айқындауға, сондай-ақ жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын әзірлеуге арналған.

Осы кәсіптік стандарт біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасы мен жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайды, сондай-ақ құстарды өсіру саласындағы жұмыстарды атқаратын ұйымдарда кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

Кәсіптік стандарт мынадай пайдаланушылардың пайдалануы үшін қолданылады:

1) жұмыскерлер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметке қойылатын талаптарды түсінуі, өзінің кәсіптік дамуы мен біліктілігін арттыруды жоспарлау, сондай-ақ бейіндік бағыт бойынша мансаптық ілгеріледуді болжау үшін;

2) жұмыс берушілер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеу, еңбек нарығының заманауи қажеттіліктеріне жауап беретін жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптарды жаңарту, персоналды жалдау және аттестаттау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, ілгерілету және ротациялау бағдарламаларын жасау үшін;

3) білім беру және оқу орындары – мал шаруашылығы саласындағы мамандарды даярлау, бейіндік бағыттардың басшылары мен мамандарын қайта даярлау мен олардың біліктілігін арттыру, мал шаруашылығы саласындағы оқытушылар мен сарапшыларды кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін дамыту үшін білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен мазмұнын айқындау үшін;

4) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша жұмыскерлердің біліктілік өлшемшарттарын әзірлеу үшін;

5) мемлекеттік органдар – кәсіптік стандартты еңбек нарығы өлшемшарттары, мониторингі және болжамы үшін.

Осы кәсіптік стандарт негізінде ұйымдар өндірісті, еңбекті, басқаруды және олардың жауапкершілігін ұйымдастырудың ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіптік білім деңгейін, еңбек функцияларының, білімдері мен дағдыларының тізбесін нақтылай отырып, жұмыскерлерге арналған корпоративтік кәсіптік стандарттарды ішкі қолдану үшін әзірлей алады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) құс шаруашылығы – ауыл шаруашылығы құсының әртүрлі түрлерін өсірумен айналысатын мал шаруашылығы саласы. Одан жұмыртқа, ет, қауырсын, мамық және оның өңделген өнімдерін алу мақсатында өсірілетін құс;

2) жас құстарды өсіру – тәуліктік жастан бастап союға немесе жыныстық жетілуге дейін жас құстардың өсуіне қажетті зоотехникалық және ветеринарлық жағдайлар кешенін құру;

3) құстарды торда ұстау – құстарды торлы батареяда ұстау;

4) құстарды еденде ұстау – төсем материалын немесе торлы немесе тақтай едендерді пайдаланып құстарды ұстау;

5) құстың балапанын шығару – шығарылған кондициялық балапан мөлшерінің инкубатордағы барлық салынған жұмыртқалардың санына қатынасымен анықталатын және пайызбен көрсетілетін жұмыртқаларды инкубациялау нәтижелерінің көрсеткіші;

6) құсты ұстау – құсты өсіру және пайдалану кезеңінде құсты орналастыру тәсілі құстың тәуліктік төлін өндіру бойынша кәсіп;

7) инкубациялық-құс шаруашылығы станциясы – құстың тәуліктік балапанын өндіретін мамандандырылған кәсіпорын;

8) жұмыртқа инкубациясы-инкубатордағы жұмыртқадан балапандарды шығару;

9) инкубатор – балапан басып шығаруға арналған жабдық;

10) инкубациялық станция-құстың тәуліктік төлін алуға арналған технологиялық жабдығы бар арнайы жабдықталған ғимарат;

11) инкубациялық жұмыртқа – балапандарды шығару мақсатында инкубаторға салуға жарамды ұрықтандырылған жұмыртқа;

12) жұмыртқаны инкубациялау ұзақтығы – құстың жұмыртқасын инкубаторға салғаннан бастап кепкен балапанды іріктеуге дейінгі кезең;

13) жұмыртқаны инкубациялау режимі – инкубаторда жасалатын орта жағдайлары;

14) жұмыртқа салу схемасы-құс жұмыртқаларының партияларын белгілі бір тәртіппен инкубаторға орналастыру схемасы;

15) информалды білім беру – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты беру сүйемелденбейтін білім беру түрі;

16) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарланған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі;

17) кәсіптік кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен қалыптастырылған және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті саланың кәсіптік тобының бір бөлігі;

18) кәсіптік топ – ортақ интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын болжайтын саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы;

19) біліктілік – жұмыскердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі;

20) біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын жұмыскердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптардың жиынтығы;

21) еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;

22) кәсіптік стандарт – кәсіптік қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

23) кәсіп – арнайы даярлық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталатын белгілі бір білімді, іскерлікті және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметінің негізгі түрі;

24) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

25) ұлттық біліктілік шеңбері – салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін деңгейлердің, біліктіліктердің, жалпы кәсіптік құзыреттердің бірыңғай шкаласын айқындайды;

26) машықтар – қызметті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді пайдалану және құзыреттілік таныту қабілеті (логикалық, интуитивтік, шығармашылық және практикалық ойлауды пайдалану);

27) білім – оқу және жеке тәжірибесі арқылы ақпаратты меңгеру нәтижесі, оқу немесе жұмыс саласына қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы, біліктіліктің міндетті түрде бағалануға тиіс компоненті;

28) құзыреттер – белгілі бір біліктілік деңгейіндегі кәсіптік қызметінде міндеттерді орындауды қамтамасыз ететін субъекті қызметінің сапасы;

29) тәжірибе – саналы қызмет, белгілі бір уақыт аралығында меңгерілген және тиімді пайдаланыла алатын білім және дағды.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) ҚР – Қазақстан Республикасы;

2) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы;

3) БА – Біліктілік анықтамасы;

4) ББХСС – Білім берудің халықаралық стандартты сыныптауышы;

5) КС – Кәсіптік стандарт;

6) ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері;

7) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері;

8) ҚӨ – Құстарды өсіру.

## 2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Құстарды өсіру

5. Кәсіптік стандарттың коды: А044

6. ЭҚЖЖ сәйкес секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.47 Ауыл шаруашылығы құстарын көбейту

01.47.1 Ет алу үшін құсты, асыл тұқымды құстарды және балапандар өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.47 Ауыл шаруашылығы құстарын көбейту

01.47.2 Жұмыртқа өндіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.47 Ауыл шаруашылығы құстарын көбейту

01.47.3 Аралас, етті жұмыртқалы өндіріс

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.47 Ауыл шаруашылығы құстарын көбейту

01.47.4 Инкубаторлық-құс шаруашылығы станцияларының қызметі

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

75 Ветеринарлық қызмет

75.0 Ветеринарлық қызмет

75.00 Ветеринарлық қызмет

75.00.0 Ветеринарлық қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: кәсіптік стандартта құстарды өсіруге қатысты негізгі кәсіптердің сипаттамасы, сондай-ақ құстарды өсіру бойынша жұмыстарды орындаумен айналысатын жұмысшылардың жұмыс сипаттамасы мен еңбек функциялары келтірілген. Құс шаруашылығының кәсіптік қызмет түрінің негізгі

мақсаты: жұмыртқа мен ет өндіруге арналған әр түрлі құстарды, тұқымдарды және кросстарды өсіру мен ұстаудың технологиялық процесін орындау.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Құс өсіруші - СБШ-ның 3 деңгейі;

2) Ветеринариялық-санитариялық дәрігер - СБШ-ның 6 деңгейі;

3) Зоотехник - СБШ-ның 5 деңгейі;

4) Технолог- құс өсіруші - СБШ-ның 5 деңгейі;

5) Мал дәрігері - СБШ-ның 6 деңгейі;

6) Құс фабрикасындағы және механикаландырылған ферманың операторы - СБШ-ның 3 деңгейі.

### 3-тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Құс өсіруші" кәсібінің карточкасы		
Топ коды:	6122-1	
Қызмет атауының коды:	6122-1-001	
Кәсіп атауы:	Құс өсіруші	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:		
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 99. Құс өсіруші. 1-параграф. Құс өсіруші, 2--разряд.	
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 99. Құс өсіруші. 2-параграф. Құс өсіруші, 4-разряд.	
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 99. Құс өсіруші. 3-параграф. Құс өсіруші, 5-разряд.	
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Зоотехния
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;	
	6122-1-002 - Жұмыртқаларды шығарумен айналысатын құс өсіруші (фермер)	

Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6122-1-003 - Қырғауыл өсіруші 6122-9-002 - Құс өсіруші-вакцинатор	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Құстарды өсіру және ұстау	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Құс өсіру 2. Құстарды күтіп-бағу
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <p>2-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Құсты азықтандыру және азық беру тәртібін сақтау.</li> <li>2. Құстың жағдайын бақылау, әлсіз және ауру дарақтарды анықтау.</li> <li>3. Құсты күтіп-баптау, түнгі уақытта да қадағалау, өліп қалған құсты жинау.</li> <li>4. Құсхананың температуралық және ауа алмасу тәртібін сақтау.</li> <li>5. Жұмыртқаларды қолмен іріктеу, өлшеу, жуу, таңбалау және қаптау.</li> <li>6. Торларды, жабдықтарды және құрал-саймандарды тазалау және дезинфекциялау.</li> </ol> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ересек құстар мен балапандарды еденде ұстау кезінде күтіп-баптау.</li> <li>2. Микроэлементтер қосылған жем дайындау және тарату.</li> <li>3. Су беру жүйесін реттеу, суаттар мен астауларды, ұяларды тазалау, саңырау құс саңғысын шығару.</li> <li>4. Құсты іріктеу және жарамсыздарын шығару.</li> <li>5. Жұмыртқаларды жинау, орналастыру, қаптау және өткізу.</li> <li>6. Алдын алу және емдеу шараларына қатысу.</li> <li>7. Құсханадағы ауа алмасуын, температура мен ылғалдылықты бақылау.</li> <li>8. Құрал-жабдықтарды, оның ішінде тор жүйесіндегі табақтарды тазалау және күтіп ұстау.</li> </ol> <p>5-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Торда ұсталатын өнеркәсіптік құс тобына күтім жасау.</li> <li>2. Асыл тұқымды балапандарға, ата-аналық және селекциялық-асыл тұқымға күтім жасау.</li> <li>3. Құсты азықтандыру, суару және саңғысын тазалау.</li> <li>4. Құстың өнімділігін арттыруға бағытталған шараларды қолдану.</li> <li>5. Құсты қоректік заттары теңестірілген жеммен азықтандыру.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <p>2-разрядка арналған білімдер</p>
	1-дағды: Құс басын азықтандыру, құстың жағдайын бақылау	

1. Құсты күтіп-баптау және ұстау қағидалары.
  2. Құстар ауруының белгілері.
  3. Құсты ұстау және өсіруге қойылатын негізгі зооветерианарлық және санитарлық талаптар.
  4. Жұмыртқаларды іріктеу, таңбалау және қаптау қағидалары.
  5. Дезинфекциялау ерітінділерінің құрамы мен қолданылуы.
- 4-разрядка арналған білімдер
1. Ауыл шаруашылығы құстарының анатомиясы мен физиологиясының негіздері.
  2. Құстардың өнімділігін арттыру әдістері.
  3. Технологиялық жабдықтарды пайдалану және күтіп-баптау қағидалары.
  4. Құстарды азықтандыру нормалары мен тәртібі.
  5. Құстың ақуыз, витаминдер мен минералды заттарға қажеттілігі.
- 5-разрядка арналған білімдер
1. Торлық батареялардың құрылысы және торда ұстауда қолданылатын жабдықтар.
  2. Асыл тұқымды құсты өсіру және ұстау ерекшеліктері.
  3. Селекциялық-асыл тұқымды жұмыстың негізгі әдістері.
  4. Құсты азықтандыру нормалары мен режимдері, ақуыздарға, витаминдер мен минералдарға қажеттілігі.
  5. Құстардың өнімділігі мен денсаулық жағдайын бағалау әдістері.
  6. Торда ұстау кезінде санитария, гигиена және ветеринарлық-алдын алу шараларының қағидалары.
  7. Құстың анатомиясы мен физиологиясының негіздері.
  8. Құсты өсіру кезінде жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету қағидалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:

- 2-разрядка арналған машықтар 1. Құсхананың белгіленген температурасы мен желдетілуін сақтау.
  2. Бөлмедегі ылғалдылық пен жарықтандыруды қадағалау.
  3. Бөлмені тазалау және дезинфекциялау жұмыстарына қатысу.
  4. Микроклимат жағдайы өзгерген кезде құстың жағдайын бақылау.
  5. Желдету және жылыту жабдықтарын қосу/сөндіру бойынша қарапайым нұсқауларды орындау.
- 4-разрядка арналған машықтар 1. Құсханадағы температураны, ылғалдылықты және ауа алмасуды белгіленген нормаларға сәйкес бақылау және реттеу.
2. Желдету және жылыту жабдықтарын баптау және техникалық қызмет көрсету.
  3. Микроклиматтағы ауытқуларды анықтау және себептерін жою.
  - 4.

1-еңбек функциясы:  
Құс өсіру

2-дағды:  
Құс қорасындағы  
микроклиматты реттеу

Микроклимат параметрлерін есепке алып, құстың жасы мен физиологиялық жағдайына қарай режимдерді түзету. 5. Жабдықтар мен үй-жайларды күтіп ұстау кезінде санитарлық нормаларды сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Торда күтіп-бағудағы құсханаларда оңтайлы микроклиматты ұйымдастыру және бақылау. 2. Автоматты желдету, жылыту және ауа ылғалдандыру жүйелерін баптау. 3. Микроклиматтың асыл тұқымды құстың жағдайына, өнімділігіне және көбею функцияларына әсерін бағалау. 4. Құстың физиологиялық жағдайына қарай микроклимат режимдерін әзірлеуге және түзетуге қатысу. 5. Микроклимат параметрлерін талдау, есепке алу және мәліметтерді тиімділікті арттыру үшін қолдану.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер 1. Құсты ұстаудағы микроклиматқа қойылатын негізгі талаптар. 2. Құсты күтіп-бағу және ұстау қағидалары. 3. Микроклимат бұзылған кездегі қызып кету, тоңу және басқа да реакциялардың белгілері. 4. Ауаға, температураға, ылғалдылыққа қойылатын негізгі санитарлық нормалар мен талаптар. 5. Микроклиматты сақтауға арналған қарапайым жабдықтардың мақсаты мен қолдану қағидалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Әртүрлі жастағы және өнімділік топтарындағы құстарға арналған микроклиматтың оңтайлы параметрлері. 2. Температура, ылғалдылық, ауа алмасудың құстың денсаулығы мен өнімділігіне әсері. 3. Желдету және жылыту жабдықтарының жұмыс істеу принциптері. 4. Микроклимат жүйелерін пайдалану және техникалық қызмет көрсету қағидалары. 5. Микроклиматтық жағдайлардың үй-жайлардың санитарлық-гигиеналық жағдайымен байланысы. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Түрлі санаттағы құстарды торда ұстау кезіндегі микроклиматтың нормативтік параметрлері. 2. Асыл тұқымды, аналық және селекциялық топтарға арналған микроклиматты сақтаудың ерекшеліктері. 3. Климаттық жабдықтардың құрылысы, жұмыс принциптері және техникалық қызмет көрсетуі. 4. Микроклиматтың құстың иммунитетіне, өнімділігіне және сақталуына әсері. 5. Құсханалардағы микроклиматтық жағдайларды бақылау, тіркеу және талдау әдістері.

Дағдыны тану мүмкіндігі  
:

Талап етілмейді

Машықтар:

2-разрядқа арналған машықтар 1. Құсханаларды аулау жұмысына дайындау: терезелерді қараңғылау, қалқандар орнату. 2. Құсты қолмен, жаракатсыз



3-дағды:

Құстарды торларда немесе жәшіктерде ұстау және орналастыру; құс қораларын құстарды аулауға дайындау; терезелерді қараңғылау, құс қорасының секцияларында экрандарды орнату; құспен торларды алып жүру және оларды көлікке тиеу; ауланған құсты басқа цехқа беру немесе оны союға тапсыру

аулау. 3. Құсты тығыздық нормасына сәйкес жәшіктерге немесе торларға орналастыру. 4. Құсы бар торларды тиеу орнына тасымалдау. 5. Құсты көлікке тиеу және басқа бөлімге немесе союға өткізуге қатысу. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Құсханаларды аулауға дайындауды ұйымдастыру (қараңғылау, қалқандар орнату, секцияларды бөлу). 2. Құсты жарақатсыз, күйзелісті азайта отырып, талаптарға сай аулау. 3. Ауланған құстың жағдайын алдын ала бағалап, сұрыптау. 4. Құсты санитарлық және зоогигиеналық талаптарды сақтай отырып, жәшікке/торға орналастыру. 5. Құсты көлікке тиеу және басқа цехқа не союға өткізу барысын бақылау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Құсты аулау және өндірістік аймақтар арасында көшіру процесін жоспарлау және үйлестіру. 2. Құсхананы санитарлық және биоқауіпсіздік талаптарын ескере отырып дайындауды ұйымдастыру. 3. Құсты тор мен жәшікке орналастырғанда тығыздық нормаларын сақтауын қадағалау. 4. Аулау мен тасымалдау кезінде құстың күйзелісін және жарақат алуын азайту. 5. Аулау және тиеу процесіне қатысатын қызметкерлерге нұсқама өткізу және олардың жұмысын бақылау.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер 1. Құсты қауіпсіз аулау және тасымалдау қағидалары. 2. Құсты жәшік пен контейнерге орналастыру тығыздығының нормалары. 3. Аулау және тасымалдау кезінде күйзелісті азайту әдістері. 4. Құсхананы аулауға санитарлық дайындау қағидалары. 5. Құсты көлікке орналастыру және бекіту тәсілдері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Құсты аулау мен тасымалдау кезіндегі зоотехникалық және ветеринарлық-санитарлық нормалар. 2. Құсты орналастыру тығыздығы мен тасымалдау жағдайларына қойылатын талаптар. 3. Аулау кезінде шығындар мен күйзелісті азайту әдістері. 4. Құсқа қатысты жұмыс барысында еңбек қауіпсіздігі мен техника қауіпсіздігі қағидалары. 5. Құсханалар мен жабдықтарды аулауға дайындау қағидалары. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Құсты аулау және тасымалдау кезінде санитарлық және індетке қарсы қауіпсіздік талаптары. 2. Аулау кезіндегі әртүрлі тұқымдар мен жастағы құстардың мінез-құлық ерекшеліктері. 3. Биологиялық ырғақтар мен құстың жағдайын ескере отырып, аулауды ұйымдастыру әдістері. 4. Құсты тиеу және тасымалдау нормалары (семірту, сою, қайта отырғызу мақсатына байланысты). 5. Құсты аулау, сұрыптау және өндірістік бөлімшелер арасында тапсыру бойынша технологиялық нұсқаулықтар.

Дағдыны тану мүмкіндігі  
:

Талап етілмейді

1-дағды:  
Құс пен үй-жайға күтім  
жасау

Машықтар:  
2-разрядка арналған машықтар 1. Құсты күнделікті күтіп-баптау: азықтандыру, суару, денсаулығын бақылау. 2. Құс тұратын бөлмелерде тазалық пен тәртіпті сақтау. 3. Көңді уақтылы тазалау және төсенішті ауыстыру. 4. Құсханалардағы температуралық режим мен желдетуді қадағалау. 5. Ауру құстарды анықтауға және оқшаулауға көмек көрсету. 4-разрядка арналған машықтар 1. Жыныстық жетілген құстар мен жас төлдерді еденде бағып-күту жұмыстарын ұйымдастыру. 2. Құс тұратын бөлмелердегі микроклиматты (температура, ылғалдылық, ауа айналымы) реттеу. 3. Құсханалардың санитарлық жағдайын бақылау, тазалау және дезинфекциялау жұмыстарын жүргізу. 4. Суат, астау, тор сияқты жабдықтарды күтіп ұстау және ақауларын жою. 5. Құстың жағдайы мен күтім жағдайының нашарлау себептерін анықтап, жою. 5-разрядка арналған машықтар 1. Торда ұстайтын өндірістік құс тобына, племя жас төл мен ата-ана табынына күтім жасауды ұйымдастырып, бақылау. 2. Арнайы жабдықтар көмегімен құсханаларда микроклиматтың оңтайлы параметрлерін сақтау. 3. Бөлмелер мен жабдықтардың санитарлық жағдайын қолдау бойынша профилактикалық шараларды өткізу. 4. Құсқа күтім жасау мен бөлмелерді ұстауға жауапты персоналдың жұмысын үйлестіру. 5. Күтім жағдайларының құстың денсаулығы мен өнімділігіне әсерін талдау және оны жақсарту шараларын қабылдау.

Білімдер:  
2-разрядка арналған білімдер 1. Ауыл шаруашылық құстарын күтіп-бағуға қойылатын негізгі талаптар. 2. Сау және ауру құстардың белгілері. 3. Жабдықтар мен бөлмелерді санитарлық тазалау және дезинфекциялау қағидалары. 4. Микроклиматтың құс жағдайына әсері. 5. Құстармен және күтім құралдарымен қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдері. 4-разрядка арналған білімдер 1. Құстың анатомиясы мен физиологиясының негіздері, еденде және торда ұстаудың ерекшеліктері. 2. Құсханаларда микроклиматты оңтайлы жағдайда сақтау және реттеу әдістері. 3. Технологиялық жабдықтарды пайдалану және күту қағидалары. 4. Құстарды ұстауға арналған санитарлық-гигиеналық нормалар. 5. Күтім жағдайлары мен микроклиматтың құс денсаулығы мен өнімділігіне әсері. 5-разрядка арналған білімдер 1. Торлық батареялар мен микроклиматты реттейтін жабдықтардың құрылымы және жұмыс істеу принциптері. 2. Асыл тұқымды және селекциялық-асылдандыру бағытындағы

2-еңбек функциясы:  
Құстарды ұстау

	<p>құстарды ұстау ерекшеліктері. 3. Құс өсіру ғимараттарында микроклиматты сақтау бойынша заманауи әдістер мен нормалар. 4. Құс шаруашылығындағы өндірістік процестерді басқару негіздері. 5. Құсты ұстаудағы санитарлық-гигиеналық талаптар мен қауіпсіздік нормалары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-дағды: Бөлме мен жабдықтардың күтімі</p>	<p>Машықтар: 2-разрядқа арналған машықтар 1. Құсханалар мен жұмыс орындарын тазалау және залалсыздандыру жұмыстарын жүргізу. 2. Ұяшық жабдықтарын, суаттарды, астауларды және құрал-саймандарды қолмен жуу және тазалау. 3. Жұмыс күні бойы құсханадағы тазалық пен тәртіпті сақтау. 4. Жабдықтармен және үй-жайлармен жұмыс істеу кезінде санитарлық және қауіпсіздік қағидаларын сақтау. 5. Қарапайым құрал-жабдықтардың жарамдылығын бақылау және ақаулар туралы хабарлау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Қолмен және механикаландырылған әдістермен құсханаларды кешенді тазалау және залалсыздандыру ұйымдастыру және жүргізу. 2. Ұяшық жабдықтарын, суаттарды, астауларды және құрал-саймандарды технологиялық нормаларға сай жуу және дезинфекциялау. 3. Құсханадағы технологиялық жабдықтардың жұмысқа жарамдылығын бақылау және қамтамасыз ету. 4. Жабдықтарға профилактикалық жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстарын жүргізу. 5. Үй-жайлар мен жабдықтарды күтіп-ұстауда санитарлық және ветеринариялық талаптарды сақтау. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Өндірістік биоқауіпсіздікті ескере отырып, санитарлық-гигиеналық шараларды ұйымдастыру. 2. Үй-жайлардың және жабдықтардың техникалық жай-күйін бақылау, ақауларды анықтау. 3. Жабдықтарды залалсыздандыру мен техникалық қызмет көрсетудің кестелерін жасау. 4. Үй-жайлар мен техникаларды пайдалануда ветеринарлық және санитарлық нормалардың сақталуын қамтамасыз ету. 5. Жабдықтарды тазалау, дезинфекциялау және автоматтандырылған қызмет көрсетудің заманауи технологияларын енгізу.</p> <p>Білімдер: 2-разрядқа арналған білімдер 1. Құс шаруашылығында санитария және гигиена бойынша негізгі талаптар. 2. Құс шаруашылығы ғимараттарын тазалау және дезинфекциялау қағидалары. 3. Ұяшықтық және қызмет көрсететін жабдықтардың тағайындалуы және дұрыс қолданылуы. 4. Тазалау жұмыстарын орындау</p>

		<p>кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасының негізгі талаптары. 5. Залалсыздандыру ерітінділердің құрамы және дайындалуы. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Құс шаруашылығы ғимараттарын ұстау бойынша санитарлық-гигиеналық нормалар мен талаптар. 2. Өндірістік құс шаруашылығында қолданылатын тазалау және дезинфекция технологиялары. 3. Технологиялық жабдықтар мен құрал-жабдықтардың құрылымы және пайдалану қағидалары. 4. Жабдықтармен және химиялық заттармен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасының талаптары. 5. Ғимараттағы микроклимат пен тазалықтың құстың денсаулығы мен өнімділігіне әсері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Құс ұстаудың әртүрлі технологиялары кезінде ғимараттардың санитарлық жағдайына қойылатын талаптар. 2. Ауа тазартқыш, жылыту, суару және тамақтандырудың автоматты жүйелерінің жұмыс принциптері. 3. Жабдықтағы ақауларды анықтау және жою әдістері. 4. Санитарлық талаптар мен еңбекті қорғау саласындағы нормативтік-құқықтық база. 5. Құс шаруашылығында қолданылатын заманауи залалсыздандыру құралдары мен әдістер, олардың ерекшеліктері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік  Ұқыптылық  Күйзеліске тұрақтылық  Шыдамдылық  Командада жұмыс істей білу  Мейірімділік  Парасаттылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.  2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.  3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.  4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.  5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы  6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.  7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30</p>

	желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді. 8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	5	Зоотехник
10. "Ветеринариялық-санитариялық дәрігер" кәсібіннің карточкасы		
Топ коды:	2250-0	
Қызмет атауының коды:	2250-0-002	
Кәсіп атауы:	Ветеринариялық-санитариялық дәрігер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:		
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары. ҚР АШМ 21.08.2019 жылғы № 307 бұйрығымен бекітілген. ҚР ұлттық жіктеуіші 01. 2017 ж.11 бекітілді. 05. 2017 ж. №130-од. Ветеринария	
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Ветеринария Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Тиісті салада кемінде 3 жыл	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;	
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	2250-0-003 - Ветеринариялық дәрігер 1342-2-004 - Ветеринариялық зертхана меңгерушісі 2250-0-005 - Ветеринариялық дәрігер (эпидемиолог)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Құс ауруларының алдын алу, дезинфекция, дезинсекция және дератизация. Өнімнің сапасы мен қауіпсіздігіне ветеринарлық-санитарлық бақылау.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Құс еті мен сойылған өнімдерге ветеринарлық-санитариялық сараптама жүргізу. 2. Жұмыртқа мен инкубациялық өнімдерге ветеринариялық-санитариялық сараптама жүргізу. 3. Құс шаруашылығы объектілерінің ветеринариялық-санитариялық саламаттылығын қамтамасыз ету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
		Машықтар: 1. Құсты союға рұқсат беру үшін алдын ала тексеру нәтижелері негізінде жарамдылығын анықтау. 2. Құсты сойғаннан кейін ветеринарлық-санитарлық

1-еңбек функциясы: Құс еті мен сойылған өнімдерге ветеринарлық-санитарлық сараптама жүргізу.	1-дағды: Жаппай емдеу жүргізу - профилактикалық емдеу	сараптама әдістерін қолдана отырып тексеру жүргізу. 3. Құс етінің бөлшектелген бөліктерін қарап, тағамға жарамдылығын анықтау. 4. Жалғандыққа күдік туындаған жағдайда құс етінің түрлік тиесілігін анықтау. 5. Құс еті мен сойылған өнімдерді зерттеуге арналған зертханалық жабдықтарды қолдану. 6. Құс еті мен сойылған өнімдерге ветеринарлық-санитарлық талаптарға сәйкес ветеринариялық құжаттар рәсімдеу.
		Білімдер: 1. ҚР заңнамасына сәйкес құс еті мен сойылған өнімдерге қойылатын ветеринарлық-санитарлық және тағамдық талаптар. 2. Құсты, етті және ішек-қарынын сойғанға дейінгі және кейінгі тексеру тәртібі. 3. Құс етінің балғындығын анықтау әдістері. 4. Құс етін сәйкестендіру және оның түрлік тиесілігін анықтау әдістері. 5. Құс сойылған өнімдерді токсикалық заттар мен ластаушы элементтерге зертханалық тексеру жүргізу қағидалары. 6. Азыққа жарамсыз деп танылған құс етін зарарсыздандыру, кәдеге жарату және жою тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Инкубациялық жұмыртқалар мен өнімдерге ветеринариялық-санитариялық сараптама жүргізу.	Машықтар: 1. Инкубаторға салынар алдында жұмыртқаларға ветеринарлық-санитарлық тексеру жүргізу. 2. Жұмыртқа қабығының бүлінуі, ластануы немесе зақымдану белгілерін анықтау. 3. Зертханалық талдау үшін сынамалар алу. 4. Жұмыртқалардың инкубацияға немесе тағамдық мақсатта пайдалануға жарамдылығын анықтау. 5. Ветеринарлық-санитарлық сараптама нәтижелері бойынша құжаттарды рәсімдеу. 6. Жұмыртқаларды сараптамаға дейін және кейін сақтау шарттарын бақылау.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Құс шаруашылығында қолданылатын жұмыртқалардың сапасына қойылатын нормативтік талаптар. 2. Жұмыртқа сапасын визуалды және зертханалық әдістермен бағалау тәсілдері. 3. Жарамсыз жұмыртқаларды залалсыздандыру және жою қағидалары. 4. Ветеринариялық құжаттарды рәсімдеу тәртібі. 5. Жұмыртқаларды сақтауға арналған жабдықтардың санитариялық жағдайына қойылатын талаптар. 6. Инкубация үдерісіндегі гигиена және ветеринария негіздері.	
	Талап етілмейді	
	Машықтар: 1. Құс фабрикалары мен инкубаторларда ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды	

	<p>1-дағды: Құс шаруасында ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу</p>	<p>әзірлеп, іске асыру. 2. Құстар ұсталатын орындарда зоогигиеналық талаптардың сақталуын бақылау. 3. Құс қораларының эпизоотиялық жағдайы мен санитарлық жай-күйіне мониторинг жүргізу. 4. Профилактикалық дезинфекция, дератизация және дезинсекция шараларын өткізу. 5. Ветеринариялық құжаттама мен есеп жүргізу. 6. Санитарлық өткізу пункттерін, арнайы режимдер мен биологиялық қауіпсіздік аймақтарын ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер: 1. Құс өсіру және ұстауға қатысты ветеринариялық нормалар мен ережелер. 2. Құс шаруашылығы ғимараттары мен жабдықтарына қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар. 3. Алдын алу және ошақты дезинфекция әдістері. 4. Ветеринариялық есеп пен құжаттаманы жүргізу тәртібі. 5. Құс шаруашылығындағы эпизоотология мен эпидемиология негіздері. 6. Құс өсіру және ұстау кезінде биологиялық қауіпсіздік талаптары.</p>
<p>2-еңбек функциясы: Жұмыртқа мен инкубациялық өнімдерге ветеринарлық-санитарлық сараптама жүргізу.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>2-дағды: Құс шаруасында ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Инкубациялық жұмыртқа, күндік құс және ересек құсты тасымалдауға көлік құралдарын дайындау. 2. Құс пен құс өнімдерін тасымалдау кезінде ветеринариялық-санитариялық бақылауды жүзеге асыру. 3. Тасымалдау шарттарын бақылау: тығыздығы, желдету, ұзақ тасымалдау кезінде тамақтандыру мен су беру. 4. Тасымалдау барысында құстың ауру белгілері анықталған кезде ветеринариялық-санитариялық шараларды жүргізу. 5. Құс пен жұмыртқа тасымалына арналған көлікті жуу және дезинфекция сапасын бақылау.</p> <p>Білімдер: 1. Инкубациялық жұмыртқа, күндік құс және ересек құсты тасымалдау кезінде ветеринариялық-санитариялық талаптар. 2. Жұмыртқа, құс еті және басқа құс шаруашылығы шикізатын тасымалдау талаптары. 3. Құс пен жұмыртқаны тасымалдау кезінде ветеринариялық жолсерік құжаттарын рәсімдеу тәртібі. 4. Құс тасымалданғаннан кейін көлік құралдарын дезинфекциялау қағидалары. 5. Тасымалданатын құсқа жұмыс істеу кезінде алдын алу шаралары және еңбекті қорғау талаптары.</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>
		<p>Машықтар: 1. Құс фабрикалары мен инкубаторларда ветеринарлық-санитарлық іс-шараларды әзірлеу және жүзеге асыру. 2. Құс ұстау орындарында зоогигиеналық талаптардың сақталуын бақылау. 3.</p>

<p>3-еңбек функциясы: Құс шаруашылығы нысандарында ветеринарлық-санитарлық аман-саулықты қамтамасыз ету.</p>	<p>1-дағды: Құс шаруашылығы объектілерінде зоогигиеналық және ветеринарлық-санитарлық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу.</p>	<p>Эпизоотиялық жағдайды және құс кораларының санитарлық ахуалын мониторингтеу. 4. Алдын алу шаралары ретінде дезинфекция, дератизация және дезинсекция жүргізу. 5. Ветеринарлық құжаттаманы және есептерді жүргізу. 6. Санитарлық пропусктерді, арнайы режимдерді және биоқауіпсіздік аймақтарын ұйымдастыру.</p>
		<p>Білімдер: 1. Құсты ұстау және өсіруді реттейтін ветеринарлық нормалар мен қағидалар. 2. Құс шаруашылығына арналған ғимараттар мен жабдықтарға санитарлық-эпидемиологиялық талаптар. 3. Алдын алу және ошақты дезинфекция әдістері. 4. Ветеринарлық есептілік пен құжаттаманы жүргізу тәртібі. 5. Құс шаруашылығындағы эпизоотология және эпидемиология негіздері. 6. Құсты өсіру және ұстау кезінде биоқауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Құс, жұмыртқа және құс өнімдерін тасымалдау кезінде ветеринарлық-санитарлық бақылау</p>	<p>Машықтар: 1. Тасымалдауға инкубациялық жұмыртқалар, жаңа туған құс және ересек құстарды дайындау. 2. Құстар мен құс өнімдерін тасымалдау кезінде ветеринарлық-санитарлық бақылау жүргізу. 3. Тасымалдау шарттарын бақылау: орналастыру тығыздығы, желдету, ұзақ тасымалдауда тамақтандыру және су беру. 4. Құстардың тасымалдау кезінде ауру белгілері анықталса, ветеринарлық-санитарлық шаралар жүргізу. 5. Құстар мен жұмыртқаны тасымалдауға арналған көліктердің жуу және дезинфекция сапасын бақылау.</p> <p>Білімдер: 1. Инкубациялық жұмыртқалар, жаңа туған құс және ересек құстарды тасымалдауға арналған ветеринарлық-санитарлық қағидалар. 2. Жұмыртқа, құс еті және басқа құс шаруашылығы шикізатын тасымалдау талаптары. 3. Құстар мен жұмыртқаларды тасымалдау кезінде ветеринарлық жолдамалық құжаттарды рәсімдеу тәртібі. 4. Құстарды тасымалдаудан кейін көліктерді дезинфекциялау қағидалары. 5. Тасымалданатын құстармен жұмыс істеу кезінде алдын алу шаралары мен еңбекті қорғау талаптары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>	
<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу</p>		



Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	6	Ветеринарлық дәрігер	
11. "Зоотехник" кәсібінің карточкасы			
Топ коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-007		
Кәсіп атауы:	Зоотехник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. Параграф 15. Зоотехник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Зоотехния	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>I санатты зоотехник: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және II санатты зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес;</p> <p>II санатты зоотехник: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес немесе (зоотехния) мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) зоотехния мамандығы бойынша білім және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес;</p> <p>Санаты жоқ зоотехник: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша немесе зоотехния мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	1310-1-011 - Бас зоотехник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Асыл тұқымды құстарды өсіру, өсіру, ұтымды пайдалану және қорғау, олардың денсаулығы мен жоғары құнарлылығын сақтау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Құс шаруашылығы өнімінің жоғары өнімділігі мен сапасын қамтамасыз ету мақсатында құстарды көбейту, өсіру және оларға күтім жасау жөніндегі жұмыстарды бақылау және үйлестіру</p> <p>2. Ветеринариялық-санитариялық қағидалар мен нормаларға сәйкес құстарға күтім жасау. Жем шығындарының кітаптарын жүргізеді. Құстарды тамақтандыру рационын құрайды.</p>	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Құс фабрикаларында малды ұстау, азықтандыру және күтудің прогрессивті әдістерін енгізу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Құстың физиологиялық қажеттіліктерін ескере отырып, оны күтіп-бағу, азықтандыру және күтім жасау жұмыстарын ұйымдастыру. 2. Теңгерілген жемдер мен рациондарды қолдана отырып, заманауи азықтандыру технологияларын әзірлеу және енгізу. 3. Құстың өнімділігін талдау және оны арттыру бойынша шараларды әзірлеу. 4. Құсқа күтім жасау бойынша персоналдың жұмысын үйлестіру және зоогигиеналық талаптардың сақталуын бақылау.</p>	
		<p>Білімдер:</p> <p>1. Ауыл шаруашылығы құстарының генетикасы, физиологиясы, анатомиясы және зоологиясының негіздері. 2. Әр жастағы және өнімділік бағыты</p>	

<p>1-еңбек функциясы:          Құс шаруашылығы өнімінің жоғары өнімділігі мен сапасын камтамасыз ету мақсатында құстарды өсіру, өсіру және оларға күтім жасау жөніндегі жұмыстарды бақылау және үйлестіру</p>		<p>әртүрлі құстарды ұтымды азықтандыру мен ұстау принциптері. 3. Құстың өнімділігі мен денсаулығын бағалау әдістері. 4. Құс шаруашылығындағы ветеринария негіздері. 5. Зоотехникалық көрсеткіштерді есепке алу және талдау үшін компьютерлік технологияларды қолдану. 6. Құс шаруашылығындағы менеджмент, жоспарлау, еңбек ұйымдастыру және экономика негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды:          Құстарды күтіп-бағу режимін анықтайды ( температура, ылғалдылық)</p>	<p>Машықтар:          1. Зоогигиеналық нормалар мен өндірістік мақсаттарға сай келетін құс ұстау технологияларын тандау. 2. Құс күтіп-бағылатын орындарда микроклиматтың (температура, ылғалдылық, желдету) оңтайлы көрсеткіштерін жасау және қолдау. 3. Құстың жасы мен физиологиялық жағдайына байланысты микроклиматты бақылау және реттеу. 4. Ұстау жағдайларын бақылауға арналған техникалық құралдар мен жабдықтарды пайдалану.</p> <p>Білімдер:          1. Микроклимат параметрлерінің құстың денсаулығына, мінез-құлқына және өнімділігіне әсері. 2. Құстың әртүрлі жас және өнімділік топтарына арналған микроклиматтың нормативтік көрсеткіштері (температура, ылғалдылық, ауа құрамы). 3. Ұстау жағдайларының бұзылуының салдарлары және оларды жою әдістері. 4. Құс қораларындағы желдету және климаттық жүйелердің жұмыс істеу принциптері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-еңбек функциясы:</p>	<p>1-дағды:          Алғашқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізу және бекітілген қызмет көрсету аймағында құстарды өсіру</p>	<p>Машықтар:          1. Қоректендіру, өнімділік, аурушандық және басқа да көрсеткіштер бойынша зоотехникалық құжаттамада есеп жазбаларын жүргізу. 2. Құс басының қозғалысы мен жемнің шығынын құжаттамада жүргізу үшін заманауи есептеу техникасын, байланыс және коммуникациялық құралдарын пайдалану. 4. Қызмет көрсетілетін аймақта ветеринарлық-санитарлық талаптардың сақталуын бақылау.</p> <p>Білімдер:          1. Алғашқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізу қағидалары, оның нысандары мен толтыру тәртібі. 2. Жоспарлау және есеп беру негіздері: айлық, тоқсандық және жылдық жоспарларды құрастыру. 3. Құс ұстауға арналған ветеринарлық-санитарлық нормалар. 4. Құс өсіру кезіндегі тән тәуекелдер және оларды азайту әдістері.</p>

<p>Ветеринариялық-санитариялық қағидалар мен нормаларға сәйкес құстарға күтім жасау. Жем шығындарының кітаптарын жүргізеді. Құстарды тамақтандыру рационын құрайды</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>2-дағды: Құстарды тамақтандыру рационын құрайды</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Құс тұқымы, жасы, өнімділігі және физиологиялық жағдайына байланысты қоректендіру рациондарын әзірлеу және түзету. 2. Қоректендірудің озық және экономикалық тиімді әдістерін енгізуді қамтамасыз ету. 3. Қоректендіруге тапсырмалар құрастыру және олардың өндірісте орындалуын бақылау. 4. Жем-шөп сапасын бағалау және оның зоотехникалық талаптарға сәйкестігін анықтау.</p> <p>Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы құстарының ас қорыту жүйесінің анатомиялық және физиологиялық ерекшеліктері. 2. Қоректендіру, зоогигиена, физиология, генетика, зоотехния және зоотехнология негіздері. 3. Рациондардың қоректік құндылығы мен теңгерімділігіне қойылатын талаптар. 4. Жемді сақтау, дайындау және тарату әдістері.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p>	

	8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	6	Бас зоотехник	
12. "Технолог- құс өсіруші" кәсібінің карточкасы			
Топ коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-024		
Кәсіп атауы:	Технолог- құс өсіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Инженер-технолог (Технолог)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Тағам өндірісінің технологиясы	Біліктілік:
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Мал шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	I санатты технолог- құс өсіруші: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және II санатты инженер-технолог лауазымында кемінде 2 жыл жұмыс өтілі; II санатты технолог- құс өсіруші: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және санатсыз инженер-технолог лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі; Санатсыз технолог- құс өсіруші: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім, жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды немесе тиісті мамандық (біліктілік) бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (арнайы орта, кәсіптік орта) білім және I санатты техник лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	3142-0-007 - Зоотехник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Асыл тұқымды құстарды өсіру, көбейту, ұтымды пайдалану және қорғау, олардың саулығы мен жоғары құнарлылығын сақтау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Технологиялық процесті ұйымдастыру және жоспарлау, бақылау және талдау, содан кейін басқару міндеттерін шешу 2. Құс шаруашылығы өнімдерін өндіру
	Қосымша еңбек функциялары:	
1-еңбек функциясы: Технологиялық процесті ұйымдастыру және жоспарлау, бақылау және талдау, содан кейін басқару міндеттерін шешу	1-дағды: Құс шаруашылығы өнімдерін өндіруді басқару	<p>Машықтар:</p> <p>1. Өндіріс процесінде нақты проблемалармен жұмыс істеуге назар аударыңыз 2. Құс шаруашылығы өнімдерін өндіруде жақсы жұмыс істейтін заманауи әдістер, технологиялар жиынтығына ие болу; Ауыл шаруашылығы құстарын өсіруде, күтіп-ұстауда және алынатын өнімді өңдеуде (жұмыртқа, ет, қауырсын, мамық) 3. Құс шаруашылығы өнімдерін өндіру мен өңдеудің нақты міндеті үшін жаңа әдісті құруға қабілетті болу 4. Кәсіпорынның ерекшеліктеріне сәйкес күрделі жағдайларда қарапайым шешімдерді іздеу және табу үшін жағдайды қарастыруға кешенді түрде жақындау. 5. Уақтылы басқару шешімдерін қабылдау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Құс шаруашылығы өнімдерін өндіру мен өңдеудің заманауи технологиялары 2. Қазіргі заманғы жұмыртқа мен ет кресттерінің түрлері және оларға қойылатын талаптар. 3. Зоогигиена, микроклимат, жарықтандыру, желдету және құс тығыздығына қойылатын нормалар. 4. Құс өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігіне қойылатын стандарттар мен талаптар. 5. Құс фабрикасының өндірістік циклінің барлық кезеңдеріне арналған технологиялық регламенттер мен нұсқаулықтар.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	2-дағды: Құс шаруашылығының ресурс үнемдейтін, инновациялық технологияларын іздеу және қолдану	<p>Машықтар:</p> <p>1. Кәсіпорын қызметін талдау, өндірісте тиімді технологияларды жобалау және енгізу. 2. Нарықтағы өзгерістерге жедел әрекет ету және құс шаруашылығы саласындағы өндірістің басым бағыттарын айқындау. 3. Ресурстарды (жем, энергия, су) пайдалану тиімділігін бағалау және оларды оңтайландыру бойынша шаралар ұсыну. 4. Өндірістік процестерді бақылау және талдау деректерін технологияларды жетілдіру үшін пайдалану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірісте технологияларды жобалау және енгізу әдістері. 2. Тәуекелдерді анықтау және бағалау әдістері. 3. Құс шаруашылығындағы ресурстарды үнемдеу және энергия тиімділігінің негіздері. 4. АӨК-тегі тұрақты даму және экологиялық қауіпсіздік қағидаттары.</p>

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Құс шаруашылығы өнімдерін өндіру	1-дағды: Құс шаруашылығының ресурс үнемдейтін, инновациялық технологияларын іздеу және қолдану	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауыл шаруашылығы құстарын азықтандырудың толықтығын бақылау 2. Құрама жем рецептерін сапасы мен құны бойынша оңтайландыру 3. Белгілі бір кезеңге жем мен жем қоспаларының қажеттілігін анықтау. 4. Ауылшаруашылық құстарын тамақтандыруда ақпараттық технологияларды қолдану. 5. Азық рациондарының құс өнімділігі мен денсаулығына әсерін талдау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ауыл шаруашылығы құсына арналған жемшөп пен жемшөп қоспаларының түрлері мен азықтық құндылығы 2. Құстардың ас қорыту физиологиясы 3. Құрама жем рецептерін құрастыру және теңестіру техникасы. 4. Ауылшаруашылық құстарының қоректік заттарға қажеттілігі. 5. Жем мен жем қоспаларының тағамдық және қауіпсіздігін бағалау. 6. Азықтандыруды есепке алу және жоспарлауға арналған автоматтандырылған жүйелерді қолданудың негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Құс шаруашылығы өнімдерін өндіру	2-дағды: Құс шаруашылығында технологияларды қалдықсыз қолдану	<p>Машықтар:</p> <p>1. Құс шаруашылығы кәсіпорындарының қалдықтарының көлемі мен құрамын анықтау. 2. Құс түріне, жасына және физиологиялық күйіне байланысты көңнің мөлшері мен сапасын бағалау. 3. Көң мен басқа өндірістік қалдықтарды жинауды, сақтауды және тасымалдауды ұйымдастыру. 4. Қалдықтарды тыңайтқышқа, биологиялық отын және жемдік қоспаларға қайта өңдеу технологияларын қолдануды бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Көнді тыңайтқыш пен биологиялық отын ретінде қайта өңдеудің заманауи әдістері. 2. Құс сою қалдықтарын өңдеу технологиялары, соның ішінде ет-сүйек ұны, қауырсын және қан ұнын өндіру. 3. Құс шаруашылығы қалдықтарымен жұмыс істеуге қойылатын экологиялық талаптар мен қауіпсіздік нормалары. 4. Құс шаруашылығында қалдықсыз технологияларды енгізудің экономикалық тиімділігі негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Құс шаруашылығы кәсіпорындарында асылдандыру жұмыстарын ұйымдастыру. 2. Құсты сәйкестендіру, белгілеу және асыл тұқымдық есеп жүргізу. 3. Құсты іріктеу, бонитирлеу және оның асыл тұқымдық құндылығын бағалау. 4. Құс</p>

	<p>3-дағды: Құс шаруашылығындағы селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс . Құс шаруашылығы өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігін бақылау.</p>	<p>шаруашылығы өнімдерінің сапасын, қауіпсіздігін және стандарттарға сәйкестігін бағалау. 5. Асыл тұқымдық және өндірістік жұмыс бойынша құжаттама жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы құстарын өсіру, іріктеу және селекциялау әдістері. 2. Құстың негізгі тұқымдары, кросстары, желілері және олардың өнімділік ерекшеліктері. 3. Асыл тұқымдық құндылық көрсеткіштері және оларды есептеу әдістері. 4. Құс өнімдерінің (ет, тағамдық және инкубациялық жұмыртқа) сапасы мен қауіпсіздігін бағалау әдістері . 5. Құс шаруашылығы өніміне қойылатын техникалық регламенттер мен нормативтік талаптар. 6. Асыл тұқымдық құжаттама мен есептілікті жүргізу қағидалары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Максаткерлік Дәлдік Сыпайылық Бастамашылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 6	Кәсіп атауы: Бас технолог



13. "Мал дәрігері" кәсібінің карточкасы			
Топ коды:	2250-0		
Қызмет атауының коды:	2250-0-003		
Кәсіп атауы:	Мал дәрігері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. Ветеринарлық дәрігер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Тиісті салада кемінде 3 жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	2250-0-003 - Ветеринариялық дәрігер 2250-0-005 - Ветеринариялық дәрігер (эпидемиолог) 2250-0-002 - Ветеринариялық-санитариялық дәрігер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы құсының денсаулығын сақтау және қамтамасыз ету, аурулардың алдын алу және емдеу, құстың асыл тұқымды және өнімді қасиеттерін жақсарту, өндірістің барлық кезеңдерінде ветеринариялық бақылауды қамтамасыз ету. Құс шаруашылығы өнімінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін оған ветеринариялық-санитариялық сараптама жүргізу.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аурулардың диагностикасы және олардың құстарда пайда болу себептері 2. Құс ауруларын емдеу және алдын алу 3. Құстардың ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүзеге асыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Құстарға диагноз қою үшін клиникалық, зертханалық, иммунологиялық және аспаптық зерттеулер жүргізу. 2. Ветеринариялық практикада құс ауруларын диагностикалаудың заманауи әдістері мен емдеу хаттамаларын қолдану. 3. Құстардағы патологиялық үдерістердің себептері мен даму механизмдерін анықтап, негізделген ветеринариялық қорытынды жасау. 4. Құс	

1-еңбек функциясы: Аурулардың диагностикасы және олардың құстарда пайда болу себептері	1-дағды: Құстар ауруларын диагностикалау принциптерін қолдану.	<p>ауруларын есепке алу, талдау және диагностикалау үшін арнайы бағдарламаларды пайдалану. 5. Диагностикалық шаралар кезінде еңбек қауіпсіздігі, ветеринариялық қауіпсіздік және санитарлық талаптарды сақтау.</p> <p>Білімдер: 1. ҚР-ның ветеринария саласындағы заңнамасы, оның ішінде құс шаруашылығына қатысты нормалар. 2. Құстарды клиникалық және зертханалық зерттеу әдістері. 3. Ауыл шаруашылығы құстарының негізгі ауруларының жіктелуі мен белгілері. 4. Құстарға жүргізілетін аспаптық зерттеулер нәтижелерін талдау әдістемесі. 5. Диагностикалық жабдықтармен және құстармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік шаралары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Ауыл шаруашылығы құстарына өлгеннен кейінгі диагностикалық сойып-зерттеу жүргізу және патологоанатомиялық диагноз қою	<p>Машықтар: 1. Құстың өлу себебін анықтау мақсатында ветеринариялық тексеру және өлген құсқа сойып-зерттеу жүргізу. 2. Өлген құстан зертханаға жолданатын патологиялық материалды іріктеп алу. 3. Сойып-зерттеу барысында арнайы құралдар мен жабдықтарды қолдану. 4. Құстың мүшелері мен жүйелеріндегі өзгерістерді талдау арқылы патологоанатомиялық диагноз қою. 5. Өлген құсты ашу актісін рәсімдеу және сараптама нәтижелері бойынша қорытынды дайындау.</p> <p>Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы құстарының өлексесін ашу әдістері мен техникасы. 2. Сойып-зерттеу кезінде құс ағзалары мен тіндерін тексеру реттілігі. 3. Өлген құстан зертханаға жіберілетін сынамаларды іріктеу қағидалары (нормативтік құжаттарға сәйкес). 4. ҚР заңнамасына сәйкес құстарға сойып-зерттеу жүргізудің ветеринариялық-санитариялық нормалары. 5. Патологоанатомиялық ашу актісін (хаттама) толтыру талаптары.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді	
	1-дағды:	<p>Машықтар: 1. Құстардың ауруларын емдеуде терапиялық, хирургиялық және алдын алу әдістерін қолдану. 2. Ауырған құстарды емдеу, күтіп-бағу, азықтандыру және ұстау кезінде санитарлық-зоогигиеналық нормалардың сақталуын бақылау. 3. Құсты емдеуде арнайы жабдықтарды, құрал-саймандарды және дәрілік препараттарды қолдану. 4. Құсты емдеуге арналған ветеринариялық препараттардың сапасын нормативтік талаптарға сай бағалау. 5. Құстарға емдеу шараларын жүргізу кезінде еңбек қауіпсіздігі мен биологиялық қорғаныс қағидаларын сақтау.</p>

2-еңбек функциясы: Құс ауруларын емдеу және алдын алу	Құстардағы аурулардың алдын алу бойынша іс-шараларды жүзеге асыру	Білімдер: 1. Құстардың түрлі ауруларына байланысты дәрілік заттарды таңдау және емдеу сызбаларын қолдану қағидаттары. 2. Құс шаруашылығына тән ауруларды ветеринариялық емдеу және алдын алу әдістері. 3. Құстардағы өмірлік маңызды функциялардың физиологиялық нормалары мен патологиялары. 4. Құсты емдеу кезінде қолданылатын жабдықтар мен құралдардың құрылысы, мақсаты және қауіпсіз қолдану қағидалары. 5. Құс шаруашылығында қолданылатын ветеринариялық препараттардың фармакологиялық ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
	2-дағды: Емдеу-профилактикалық емдеу жүргізу, термометрия құсты жаппай зерттеу кезінде диагностикалық препараттарды енгізу	Машықтар: 1. Құс фабрикаларында және шаруа қожалықтарында алдын алу, ветеринариялық-санитарлық және зоогигиеналық іс-шаралар жоспарларын әзірлеу және енгізу. 2. Құс шаруашылығы нысандарының, сондай-ақ құс өнімдерін сақтау, өңдеу және өткізу орындарының ветеринариялық-санитарлық жағынан қолайлы жағдайын қамтамасыз ету. 3. Қора-жайларда, инкубаторларда және іргелес үй-жайларда дезинфекция, дезинсекция және дератизация жұмыстарын ұйымдастыру және бақылау. 4. Құстар мен адамдарды ортақ инфекциялардан қорғауға арналған ветеринариялық заңнама мен санитарлық нормалардың орындалуын қамтамасыз ету. 5. Құстарды ұстау, азықтандыру және аурулардың алдын алу бойынша зооветеринариялық ережелердің сақталуын бақылау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Құс шаруашылығы нысандарында дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізудің әдістері мен құралдары. 2. Құстарды ұстауға және құс өнімдерін өндіруге қойылатын ветеринариялық-санитариялық талаптар. 3. Құс шаруашылығына қатысты ҚР-ның ветеринария саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары. 4. Құстардың табиғи-ошақты және антропозооноздық ауруларының алдын алудың заманауи тәсілдері. 5. Құстың өлекселерін, инкубациялық және биологиялық қалдықтарды кәдеге жарату тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
		Машықтар: 1. Құс фабрикаларында, инкубаторларда және шаруа қожалықтарында ветеринариялық-алдын алу және карантиндік іс-шаралар жоспарын әзірлеу. 2. Құстарда жұқпалы аурулар анықталған жағдайда

	<p>1-дағды: Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау және оның орындалуын талдау</p>	<p>карантиндік іс-шараларды ұйымдастыру және олардың орындалуын бақылау. 3. Құс шаруашылығы нысандарында карантиндік іс-шараларды есепке алу, қадағалау және талдау үшін арнайы ақпараттық жүйелер мен дерекқорларды пайдалану.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 1. Қазақстан Республикасының "Ветеринария туралы" заңы және құс шаруашылығындағы ветеринариялық бақылауды реттейтін нормативтік актілер. 2. Қора-жайларда және құс шаруашылығы нысандарында карантиндік іс-шараларды жүргізу қағидалары мен нұсқаулықтары. 3. Ауыл шаруашылығы құстарында қауіпті және аса қауіпті жұқпалы аурулар анықталған жағдайда карантин мен шектеу шараларын енгізу тәртібі.</p>
<p>3-еңбек функциясы: Құстардың ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүзеге асыру</p>	<p>2-дағды: Құс шаруашылығы нысандарындағы эпизоотиялық ахуалды талдау жүргізу</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығы құстарында жұқпалы аурулар анықталған жағдайда ветеринариялық есеп пен есептілік жоспарын құрастыру. 2. Құс арасындағы эпизоотиялық ошақты толық оқшаулау және эпизоотиялық жағдайға сәйкес ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды қамтамасыз ету. 3. Құс қораларында және құс шаруашылығы объектілерінің аумағында дезинфекция, дезинсекция, дератизация және қажет болған жағдайда дезактивация жұмыстарын ұйымдастыру және бақылау.</p> <p>Білімдер: 1. Қазақстан Республикасының "Ветеринария туралы" Заңы және құс шаруашылығына қолданылатын ветеринариялық нормативтер. 2. Құс ұстауға арналған үй-жайларда дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу тәсілдері мен құралдары. 3. Құс қораларындағы микроклиматтың нормативтік көрсеткіштері (температура, ылғалдылық, желдету). 4. Құс арасында жұқпалы аурулар таралған жағдайда ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар: 1. Ауыл шаруашылығы құстарына ветеринариялық қарап-тексеруді ұйымдастыру және оларды сойылғанға дейінгі күйін бақылауды қамтамасыз ету. 2. Құсты союға дейінгі дайындау және құс шаруашылығы өнімдерінің (ет, жұмыртқа, қосалқы өнімдер) мен өсімдік тектес өнімдердің сапасын бағалау кезінде ветеринариялық-санитариялық</p>

	<p>3-дағды: Жануарлар мен өсімдіктер тектес өнімдерге, соның ішінде құс шаруашылығы өнімдеріне ветеринариялық-санитариялық сараптама жүргізу.</p>	<p>сараптама қағидаларын қолдану. 3. Құс және өсімдік тектес өнімдерді зерттеу кезінде зертханалық жабдықтармен және аспаптармен жұмыс істеу. 4. Құс және өсімдік тектес өнімдерді сақтау мен тасымалдау кезінде олардың ветеринариялық-санитариялық жай-күйін бақылау.</p> <p>Білімдер: 1. Құс етіне, жұмыртқаға, қосалқы өнімдерге және өсімдік тектес өнімдерге ветеринариялық-санитариялық сараптама әдістері. 2. Жануарлар мен өсімдіктер тектес өнімдер мен шикізатты сынамаларды тіркеу, сараптама нәтижелерін есепке алу журналдарының нысандары. 3. ҚР заңнамасындағы құс еті, жұмыртқа, жануарлар және өсімдік тектес өнімдердің қауіпсіздігіне қойылатын талаптар және олардың санитариялық нормаларға сәйкестігі. 4. Қолдануға жарамсыз деп танылған құс және өсімдік тектес өнімдерді залалсыздандыру, кәдеге жарату және жою тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік Парасаттылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</li> <li>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</li> <li>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</li> <li>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.</li> <li>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</li> <li>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</li> <li>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</li> <li>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</li> </ol>	

СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 7	Кәсіп атауы: Бас ветеринариялық дәрігер	
14. "Құс фабрикасындағы және механикаландырылған ферманың операторы" кәсібінің карточкасы			
Топ коды:	8341-9		
Қызмет атауының коды:	8341-9-014		
Кәсіп атауы:	Құс фабрикасындағы және механикаландырылған ферманың операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша қосалғы біліктілік деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>92. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 5. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы, 6-разряд.</p>		
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>92. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 1. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы, 2-разряд.</p>		
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>92. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 2. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы, 3-разряд.</p>		
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>92. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 3. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы, 4-разряд.</p>		
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>92. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы. Параграф 4. Құс фабрикалары мен механикаландырылған фермалардың операторы, 5-разряд.</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Біліктілік:

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;	
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6122-1-002 - Жұмыртқаларды шығарумен айналысатын құс өсіруші (фермер) 6122-1-003 - Қырғауыл өсіруші 6122-9-002 - Құс өсіруші-вакцинатор 6122-3-001 - Құстарды жасанды ұрықтандыру жөніндегі оператор	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жұмыртқаларды сұрыптауды, калибрлеуді, жууды, таңбалауды және орауды, сондай-ақ тапсырушылардан жұмыртқаларды қабылдауды қамтамасыз ету	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жабдықты пайдалана отырып, жұмыртқаларды сұрыптау және калибрлеу, жұмыртқа жуғыштарда ластанған жұмыртқаларды жуу жұмыртқаны таңбалау, салу және орау; оралған өнімдерді тасымалдау 2. Жұмыртқаны инкубациялау процесін орындау 3. Тәуліктік төлді іріктеу, сұрыптау, есепке алу, тапсыру
	Қосымша еңбек функциялары:	
		Машықтар: 2-разрядқа арналған машықтар 1. Инкубациялық жұмыртқаларды қабылдап, категориялар бойынша сұрыптау. 2. Инкубацияға жарамсыз жұмыртқаларды жұмыртқа жуу машиналарын пайдалана отырып жуу. 3. Жұмыртқаларды белгіленген талаптарға сәйкес таңба жасау. 4. Жұмыртқаларды кассеталар мен инкубациялық лотоктарға қауіпсіздік техникасын сақтай отырып орналастыру. 5. Қаптамаларды беру және жинау, жұмыс орны мен жабдықтарды таза ұстау. 3-разрядқа арналған машықтар 1. Инкубациялық жұмыртқаларды стандарттар бойынша сұрыптау. 2. Жұмыртқаларды қабылдау және инкубацияға дайындау жұмыстарында (залалсыздандыру, таңба, сұрыптау) қатысу. 3. Жұмыртқаларды жуу және сұрыптау жабдықтарымен жұмыс істеу. 4. Жұмыртқаларды инкубацияға салмас бұрын сапасын және бүтіндігін бақылау. 5. Инкубациялық лотоктар мен қаптамаларды жұмысқа дайындау. 4-разрядқа арналған машықтар 1. Толық сәйкестендіру белгісімен бақылау ұяларынан жұмыртқа жинау. 2. Жұмыртқаларды сұрыптау, залалсыздандыру, сәулелендіру және бекітілген технология бойынша инкубаторға салу. 3. Инкубациялық бөлмелер мен инкубаторларда микроклимат параметрлерін (температура, ылғалдылық, желдету) сақтау. 4. Инкубациялық материалды бақылау, жарамсыз жұмыртқаларды

шығарып алу. 5. Жұмыртқадан шыққан төлдерді түсіру, сұрыптау, есепке алу, әлсіз төлдерді жою және тәуліктік құстарды орау жұмыстарын ұйымдастыру. 6. Инкубаторлар, залалсыздандырғыш құрылғылар, жуғыштар және басқа жабдықтарға техникалық қызмет көрсету. 7. Бөлмелерді, инкубаторларды, ыдыстар мен құралдарды залалсыздандыру. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Инкубациялық жұмыртқаларды сапасына, салмағына және сыртқы көрінісіне қарай қабылдау және тексеру. 2. Жұмыртқаларды тұқымына, сызығына және категориясына қарай сұрыптау және өлшем бойынша іріктеу. 3. Жұмыртқаларды ұя нөмірі, жұмыртқа салған құс және салу күнін көрсетіп таңба жасау. 4. Жұмыртқаларды салмақтап, аналардың нөмірлеріне сәйкес инкубациялық лотоктарға орналастыру. 5. Жұмыртқаларды орналастыру және тасымалдау үшін механикаландырылған жабдықтарды пайдалану. 6. Жұмыртқамен жұмыс істегенде санитарлық талаптардың сақталуын бақылау. 7. Тұқымдық құжаттамаға сәйкес жұмыртқаларды инкубацияға салуды есепке алу. 6-разрядқа арналған машықтар 1. Инкубациялық жұмыртқаларды тұқымдарға, кросстарға және сызықтарға сәйкес талаптарға сай қабылдау және тексеру. 2. Жұмыртқаларды тұқымдық құндылықтары мен биологиялық көрсеткіштеріне қарай тереңірек сұрыптау. 3. Жұмыртқаларды селекциялық белгілер мен тұқымдық деректерге сәйкес белгілеп маркалау. 4. Жұмыртқаларды тұқым ерекшеліктері мен шығару бағдарламаларын ескере отырып инкубациялық лотоктарға орналастыру. 5. Инкубацияға дайындаудың барлық кезеңдерінде жұмыртқаның сапасын бақылау. 6. Жұмыртқаларды сұрыптау және орналастыру кезінде механикаландырылған және автоматтандырылған құралдарды қолдану. 7. Селекциялық тапсырмаларды ескере отырып инкубация процесін жоспарлау және ұйымдастыруға қатысу.

1-дағды:  
Инкубацияға  
жұмыртқаларды  
қабылдау, сұрыптау,  
таңбалау және салу

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер 1. Жұмыртқаларды инкубацияға сұрыптау, таңбалау және қою қағидалары. 2. Жұмыртқалардың сапа категориялары және инкубациялық материалға қойылатын талаптар. 3. Жұмыртқа жуу және сұрыптау машиналарының құрылымы мен жұмыс принципі. 4. Жұмыртқаларды инкубацияға дайындауда санитарлық-гигиеналық нормалар. 5. Инкубациялық жұмыртқаларды сақтау және тасымалдау қағидалары. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Инкубациялық жұмыртқалардың сапасы мен сұрыпталуы бойынша мемлекеттік стандарттар. 2. Жұмыртқаларды залалсыздандыру және



инкубацияға дайындау әдістері. 3. Жұмыртқаларды қабылдау, таңбалау және инкубациялық шкафтарға қою тәртібі. 4. Жұмыртқаларды сұрыптау және жууға арналған жабдықтың құрылымы. 5. Қойма және құрал-жабдықтарды санитарлық өңдеу қағидалары. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Әртүрлі құс түрлерінің жұмыртқаларын инкубациялау технологиясы, салу режимдері мен ерекшеліктері. 2. Инкубаторлардың түрлі маркалары мен түрлерінің құрылысы және жұмыс істеу принциптері. 3. Жұмыртқаларды инкубацияның барлық кезеңдерінде биологиялық және визуалды бақылау әдістері. 4. Инкубациялық цехтарға арналған ветеринарлық-санитарлық қағидалар. 5. Залалсыздандыру жабдықтарының құрылысы, қолданылуы және қауіпсіздік қағидалары. 6. Балапандарды сұрыптау, таңбалау және жөнелтуге дайындауға қойылатын нормативтік талаптар. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Инкубациялық жұмыртқаның сапасы мен іріктелуіне қойылатын талаптар. 2. Жұмыртқаларды тұқым мен линиялар бойынша сұрыптау, таңбалау және орналастыру тәртібі. 3. Жұмыртқаның инкубациялық қасиеттеріне әсер ететін құс анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 4. Тұқымдық материалды іріктеу және дайындау әдістері. 5. Жұмыртқаларды сұрыптау, өлшеу және орналастыруға арналған жабдықтардың құрылысы. 6. Инкубациялық жұмыртқамен жұмыс істеу кезінде ветеринарлық-санитарлық талаптар. 7. Тұқымдық құжаттаманы жүргізу және жұмыртқаларды есепке алу тәртібі. 8. Инкубациялық жұмыртқамен жұмыс кезінде ветеринарлық-санитарлық нормалар мен биологиялық қауіпсіздік талаптары. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Тұқымдық және селекциялық құсты торда ұстау технологиясы. 2. Инкубациялық жұмыртқаларды биологиялық және селекциялық бағалау әдістері. 3. Әртүрлі тұқым, кросс және линияларға арналған жұмыртқа сапасының стандарттары. 4. Жұмыртқаларды механикаландырылған сұрыптау, өлшеу және орналастыруға арналған жабдықтардың құрылысы. 5. Құстың өнімділік белгілерінің тұқым қуалауы мен көбею ерекшеліктері. 6. Барлық ауыл шаруашылық құс түрлерінің зоотехника, анатомия және физиология негіздері. 7. Жеке іріктеу, бонитировка (бағалау) және селекциялық құжаттаманы жүргізу әдістері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:  
2-разрядқа арналған машықтар

1-еңбек функциясы:

Жабдықты пайдалана отырып, жұмыртқаларды сұрыптау және калибрлеу, жұмыртқа жуғыштарда л а с т а н ғ а н жұмыртқаларды жуу жұмыртқаны таңбалау, салу және орау; оралған өнімдерді тасымалдау

1. Инкубациялық жұмыртқаларды залалсыздандыру жұмыстарын қолмен немесе арнайы құрылғыларды қолданып орындау.

2. Жұмыртқаларды маманның бақылауымен инкубациялық табақтарға орналастыру.

3. Инкубацияға дейін жұмыртқаларды сақтау қағидаларын сақтау (температура, ылғалдылық, желдету).

4. Нұсқау бойынша ауа температурасы мен ылғалдылығын қарапайым түрде тіркеу.

5. Жұмыртқаларды залалсыздандыру және сақтау үшін құрал-жабдықтарды дайындау.

3-разрядқа арналған машықтар

1. Белгіленген нормаларға сай залалсыздандыру қондырғылары мен ерітінділерін қолданып жұмыртқаларды залалсыздандыру.

2. Жұмыртқаларды тұқымы, линиясы және сақтау мерзімін ескере отырып инкубациялық табақтарға салу.

3. Жұмыртқаларды сақтау және инкубациялау бөлмелеріндегі температура мен ылғалдылық режимін бақылау және жазып отыру.

4. Құрал-жабдықтардың (табақтар, сөрелер, сақтау камералары) жағдайын қадағалау және санитарлық өңдеу жүргізу.

5. Жұмыртқаларды сақтау немесе инкубациялау орнына ветеринарлық талаптарды сақтай отырып дайындау және тасымалдау.

4-разрядқа арналған машықтар

1. Арнайы құралдар мен технологияларды қолданып жұмыртқалар мен инкубациялық жабдықтарды залалсыздандыруды ұйымдастыру және жүргізу.

2. Инкубаторлар мен жұмыртқаларды сақтау бөлмелеріндегі температура мен ылғалдылық режимін бақылау және қажет болған жағдайда түзету.

3. Жұмыртқаларды сақтау және инкубациялау жағдайлары бойынша деректерді нақты есепке алу және тіркеу.

4. Инкубацияға салуға арналған жұмыртқаларды сапа санаттары бойынша сұрыптау.

5. Технологиялық талаптар мен тұқым ерекшеліктерін ескере отырып, инкубациялық табақтарды дайындау және уақытылы салуды қамтамасыз ету.

5 -разрядқа арналған машықтар

1. Жұмыртқаларды, инкубациялық жабдықтарды және үй-жайларды заманауи әдістер мен құралдарды қолданып залалсыздандыру жұмыстарын жоспарлау және бақылау.

2. Инкубаторлардағы температура-ылғалдылық режимі мен газ алмасуын кешенді бақылау,

2-дағды:  
Залалсыздандыру,  
жұмыртқаны сақтау,  
инкубациялық науаларды  
с а л у ,  
температуралық-ылғалды  
режимді тіркеу

технологиялық нормативтерге сәйкес параметрлерді түзету.

3. Жұмыртқаларды сақтау және инкубациялау жағдайлары бойынша нақты деректерді тіркеу және талдау жүргізу, шығымдылықты барынша арттыруға жағдай жасау.

4. Құстың генетикалық және тұқымдық ерекшеліктерін ескере отырып, инкубациялық табақтарды дайындау мен салуды ұйымдастыру.

5. Жұмыртқаларды сақтау сапасын бақылау, өнімділікке әсер ететін ауытқуларды анықтау және жою. 6-разрядқа арналған машықтар

1. Инкубациялық жабдықтарды, жұмыртқаларды және үй-жайларды жоғары тиімді құралдар мен технологияларды қолданып кешенді залалсыздандыру жұмыстарын ұйымдастыру және бақылау.

2. Автоматтандырылған басқару жүйелерін қолдана отырып, инкубаторларда оңтайлы температура-ылғалдылық режимі мен газ алмасу параметрлерін өз бетінше орнату және түзету.

3. Температура-ылғалдылық режимі бойынша деректерді талдау және түсіндіру, ауытқуларды анықтап, шығымдылықты барынша қамтамасыз ету үшін түзету шараларын қабылдау.

4. Генетикалық ерекшеліктер мен тұқымдық талаптарды ескере отырып, инкубациялық табақтарды салу процесіне басшылық жасау, жұмыстардың дәлдігі мен сапасын қамтамасыз ету.

5. Тұқымдық және технологиялық құжаттамаларды жүргізу мен бақылауды қамтамасыз ету, барлық инкубация параметрлері мен нәтижелерін тіркеу.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер 1. Жұмыртқаларды инкубаторға салуға дейінгі санитарлық өңдеу қағидаларының негіздері. 2. Жұмыртқаларды сақтау жағдайлары: рұқсат етілген температуралық және ылғалдық көрсеткіштер. 3. Жұмыртқаларды жинау мерзімі мен құс түрлеріне қарай табақтарға салу тәртібі. 4. Инкубациялық жұмыртқамен жұмыс істеуге қойылатын ветеринариялық-санитариялық талаптардың негіздері. 5. Температура мен ылғалдылықты есепке алуға арналған қарапайым құралдардың қызметі мен пайдалану қағидалары. 3-разрядқа арналған білімдер 1. Өртүрлі құс түрлерінің инкубациялық жұмыртқаларын сақтау нормалары мен режимдері. 2. Жұмыртқаларды, құрал-саймандар мен жабдықтарды залалсыздандыру қағидалары мен құралдары. 3. Жұмыртқаларды сақтау және салуға қатысты құжаттаманы жүргізудің негіздері. 4. Инкубациялық жұмыртқаға қойылатын талаптар (сапасы, жаңалығы, бүтіндігі). 5. Инкубациялық

учаскелердегі санитарлық-гигиеналық нормалардың негіздері. 4-разрядқа арналған білімдер 1. Жұмыртқаларды және жабдықтарды залалсыздандыру технологиясы: қолданылатын құралдардың түрлері мен қолдану нормалары. 2. Инкубацияның барлық кезеңдерінде әртүрлі құс түрлері мен тұқымдарына арналған температуралық-ылғалдық режимдердің ерекшеліктері. 3. Жұмыртқаларды сақтау және инкубациялау үдерісін биологиялық бақылаудың негіздері. 4. Инкубация бойынша нормативтік құжаттаманы жүргізу және бақылау қағидалары. 5. Жұмыртқаларды сақтау және өңдеу жағдайларының балапан сапасы мен шығымына әсері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Жұмыртқалар мен жабдықтарды залалсыздандырудың заманауи әдістері мен құралдары және оларды қолдану нормативтері. 2. Инкубаторлардағы микроклиматты (температура, ылғалдылық, газ алмасу) реттеудің технологиялық ерекшеліктері. 3. Инкубация және жұмыртқа сақтау сапасын биологиялық және техникалық бақылау әдістері. 4. Микроклимат пен санитарлық шаралардың балапан сапасы мен шығымына әсері. 5. Тұқымдық жұмыстардың ерекшеліктері, инкубациялық үдерістегі технологиялық мәліметтерді есепке алу және тіркеу. 6-разрядқа арналған білімдер 1. Инкубаторлардағы микроклиматты бақылау және реттеуге арналған заманауи автоматтандырылған және механикаландырылған жүйелер. 2. Құс шаруашылығында экологиялық қауіпсіздікті ескере отырып қолданылатын озық залалсыздандыру әдістері мен нормативтері. 3. Түрлі құс тұқымдары мен түрлерінің жұмыртқаларын сақтау және инкубациялаудың технологиялық және биологиялық негіздері. 4. Микроклиматты бақылау деректерін талдау әдістері және оларды инкубациялық үдерістерді оңтайландыруда қолдану. 5. Заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, тұқымдық жұмысты жүргізу, есепке алу және құжаттандыру қағидалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:

2-разрядқа арналған машықтар

1. Жұмыртқаларды қабылдап, мөлшері мен сапасына қарай сұрыптау және калибрлеу.

2. Жұмыртқаларды арнайы жұмыртқа жуу машиналарымен жуу.

3. Инкубацияға арналған жұмыртқаларды белгіленген талаптарға сай таңбалап, орналастыру.

4. Инкубация параметрлерін (температура, ылғалдылық) қолмен немесе нұсқаулық бойынша тіркеу.

5. Ұрықсыз немесе бүлінген жұмыртқаларды анықтау үшін овоскоппен бақылау жүргізу.

6. Инкубацияға қатысты жабдықтар мен үй-жайлардың тазалығын қамтамасыз ету.

3 -разрядқа арналған машықтар

1. Инкубация режимінің параметрлерін ( температура, ылғалдылық, желдету) тіркеу.

2. Ұрықсыз және ақаулы жұмыртқаларды анықтау үшін овоскоппен бақылау жүргізу.

3. Ұрықсыз және бүлінген жұмыртқаларды іріктеп, алып тастау.

4. Инкубация процесіне байланысты есеп жүргізу және құжаттарды толтыру.

5. Инкубаторлар мен жабдықтарды инкубацияға дайындауды қамтамасыз ету.

4-разрядқа арналған машықтар

1. Бақылау ұяларынан жұмыртқаларды жинап, ұя нөмірін, мекиеннің нөмірін және жұмыртқа салған күнін белгілеу.

2. Құстар тобын жинақтауға, іріктеуге және сақиналауға қатысу.

3. Құстарды жарамсыз деп тану және жұмыртқаларды мемлекеттік стандартқа сәйкес сұрыптау.

4. Құстарды азықтандыру және суару жұмыстарын арнайы азықтандыру машиналары арқылы ұйымдастыру.

5. Жұмыртқаларды залалсыздандыру, сәулелендіру және инкубаторға салу.

6. Жұмыртқаларды бақылап қарап, сапасыздарын іріктеп алып тастау.

7. Инкубаторлар мен бөлмелерде температура, ылғалдылық және газ алмасу режимін сақтау.

8. Жұмыртқалары бар лотоктарды инкубациялық шкафтан балапан шығаратын шкафқа ауыстыру және шыққан балапандармен лотоктарды түсіру.

9. Шыққан балапандарды сұрыптау, сәулелендіру, әлсіздерін санау және жою.

10. Бір күндік балапандарды қораптарға салып, шаруашылықтарға жөнелту үшін буып-түю.

11. Инкубаторларды, жабдықтарды, ыдыстарды және бөлмелерді тазалау.

12. Жабдықтар мен механизмдерге техникалық қызмет көрсету.

13. Үй-жайларды залалсыздандыру жұмыстарын жүргізу.

5 -разрядқа арналған машықтар

1. Өндірістік табындағы ересек құстарға, балапандарға және бройлерлерге механикаландырылған күтім жасау.
2. Құстарды қажеттіліктеріне сай теңестірілген жемдермен суару және азықтандыру.
3. Құстарға күтім жасау бойынша алдын алу және емдеу шараларын жүргізу.
4. Тезекті шығару, бөлмелерді тазалау, суаратын астауларды жуу, жем астауларын тазарту.
5. Механикаландыру құралдарын басқару, жабдықтарды баптау, реттеу және ұсақ жөндеу жұмыстарын жүргізу.
6. Құсханалардағы ауа алмасуын, температураны және ылғалдылықты реттеу.
7. Ұялар мен мекиендер бойынша жұмыртқаларды есепке алу, тұқым желілері мен түрлері бойынша іріктеу.
8. Тұқымдық құсты жинақтау, жұмыртқаларды аналық нөмірі бойынша өлшеу және инкубациялық лотоктарға салу.
9. Балапандар мен ересек құстарды өлшеу, лотоктардан балапандарды таңдау және сақиналау.
10. Белгіленген тұқымдық құжаттаманы жүргізу.

#### 6-разрядка арналған машықтар

1. Торда ұстайтын құстарға, тұқымдық балапанға және селекциялық-тұқымдық табынға механикаландырылған күтім жасау.
2. Құстарды азықтандыру, суару, нәжісті кешенді механизация арқылы шығару.
3. Құстың өнімділігі мен тұқымдық сапасын жақсартуға бағытталған іс-шараларды орындау.
4. Құсты бонитировкадан (сапалық бағалау) өткізуге қатысу.
5. Жұмыртқаларды тұқым, кросс және желілері бойынша сұрыптау.
6. Су тәуліктік балапандарды жынысына қарай ажырату және сапасына қарай сұрыптау.
7. Құсқа арналған бөлмелердегі механикаландыру және жарықтандыру құралдарын басқару.

#### Білімдер:

##### 2-разрядка арналған білімдер

1. Жұмыртқаларды санаттары бойынша сұрыптау және калибрлеудің техникалық шарттары.
2. Инкубациялық жұмыртқаларды таңбалау, орау, сақтау және тасымалдау қағидалары.
3. Жұмыртқа сұрыптайтын және жууға арналған машиналардың құрылысы мен жұмыс істеу принциптері.
4. Инкубация параметрлеріне қойылатын негізгі талаптар (температура, ылғалдылық).
5. Жұмыртқаның күйін анықтауға арналған овоскопия негіздері.

1-дағды:

Инкубация режимінің параметрлерін тіркеу, жұмыртқаларды бақылау овоскопия жүргізу.

### 3-разрядка арналған білімдер

1. Өртүрлі құс түрлерінің жұмыртқаларын инкубациялау режимінің негізгі параметрлері мен талаптары.
2. Овоскопия жүргізу әдістемесі мен принциптері.
3. Инкубаторлар мен қосымша жабдықтардың құрылысы және пайдалану ерекшеліктері.
4. Инкубациялық үй-жайларға қойылатын ветеринарлық-санитарлық талаптар.
5. Инкубациялық үдерісті есепке алу және бақылау қағидалары.

4-разрядка арналған білімдер 1. Бақылау ұяларынан жұмыртқаларды жинау және есепке алу технологиясы.

2. Құсты топтау және сақина салу негіздері.
3. Жұмыртқаларды сұрыптау және жарамсыздан шығару бойынша мемлекеттік стандарттар.
4. Құсқа арналған бордақылау машиналарының жұмыс істеу принциптері.
5. Жұмыртқаларды залалсыздандыру, сәулелендіру және инкубаторға салу әдістері.
6. Жұмыртқаларды бақылау арқылы қарау және таңдау технологиясы.
7. Инкубаторларда микроклиматты (температура, ылғалдылық, ауа алмасу) сақтау параметрлері.
8. Инкубациялық лотоктарды жылжыту және өңдеу рәсімдері.
9. Құс балапандарын сұрыптау, сәулелендіру және бағалау әдістері.
10. Біркүндік балапандарды орау және тасымалдау талаптары.
11. Инкубаторлар мен үй-жайларды санитарлық өңдеу және күтіп ұстау қағидалары.
12. Инкубатордағы жабдықтар мен механизмдердің техникалық құрылымы.

### 5-разрядка арналған білімдер

1. Ауыл шаруашылығы құсының анатомиясы мен физиологиясы.
2. Жас құс пен ересек құстарды ұстау технологиясы мен әдістері, бройлерлерді өнеркәсіптік негізде өсіру.
3. Құстарды күтіп-бағуға және азықтандыруға арналған аспаптар мен аппараттардың құрылымы және жұмыс істеу принциптері.
4. Ветеринария негіздері және құс ауруларының алдын алу.
5. Құсты күту мен жабдықтармен жұмыс істеуді механикаландыру әдістері мен қағидалары.
6. Тұқымдық құсты есепке алу және тиісті құжаттаманы жүргізу қағидалары.
7. Құсты теңгерімді жемдермен азықтандырудың нормалары мен әдістері.

2-еңбек функциясы:  
Жұмыртқаны  
инкубациялау процесін  
орындау

6-разрядка арналған білімдер

1. Құсты және тұқымдық жас құсты кешенді механикаландыру жағдайында торлы ұстау технологиясы.
2. Қызмет көрсетілетін құс бастарының өнімділігін арттыру әдістері.
3. Торлы ұстау кезінде қолданылатын жабдықтың құрылымы және оған қызмет көрсету.
4. Тұқымдық құсты өсіру мен ұстаудың ерекшеліктері.
5. Селекциялық-тұқымдық жұмыстың негізгі әдістері.
6. Құсты жеке бағалау және іріктеу белгілері.
7. Тауықтардың негізгі кросстары мен линиялары.
8. Механикаландыру және жарықтандыру құралдарын басқару қағидалары.
9. Ауыл шаруашылығы құстарының барлық түрлерінің анатомиясы мен физиологиясының негіздері.
10. Жас құсты сапасы мен жынысы бойынша сұрыптауға қойылатын зоотехниялық талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі  
:

Талап етілмейді

Машықтар:

2-разрядка арналған машықтар

1. Инкубациялық науалардан қабығы зақымдалған және дақ түскен жұмыртқаларды алып тастау.
2. Мұндай жұмыртқаларды белгіленген нормаларға сәйкес есепке алу.
3. Жұмыртқаларды қолмен инкубациялық науалардан шығарушы инкубатордың науаларына көшіру.
4. Жұмыртқаларды қарапайым механикаландырылған құралдармен (мысалы, арбалармен) көшіру.
5. Жұмыртқаларды көшіру кезінде ұқыптылық пен бүтіндігін сақтау.

3-разрядка арналған машықтар

1. Қабығы зақымдалған және дақты жұмыртқаларды технологиялық талаптарға сәйкес алып, есепке алу.
2. Жұмыртқаларды қолмен және механикаландырылған құралдармен (арбалар) инкубациялық науалардан шығару науаларына қауіпсіздік қағидаларын сақтай отырып көшіру.
3. Жұмыртқаларды көшіру кезінде сапасын бақылау және инкубацияға жарамсыздарын дер кезінде анықтау.
4. Шығару науаларына жұмыртқаларды дұрыс орналастыруды қамтамасыз ету, инкубация процесінің біркелкілігін сақтау.
5. Алынып, көшірілген жұмыртқалар бойынша құжаттаманы жүргізу.



#### 4-разрядка арналған машықтар

1. Қабығы зақымдалған және дақ түскен жұмыртқаларды нормативтік талаптарға сай алып, нақты есепке алу.

2. Инкубациялық науалардан (арбалардан) жұмыртқаларды шығарушы инкубатор науаларына қолмен және механикаландырылған құралдармен көшіруді ұйымдастыру және орындау.

3. Жұмыртқалардың сапасын бақылау және инкубацияға жарамдылығына қарай санаттар бойынша сұрыптау.

4. Жұмыртқаларды шығару науаларына дұрыс орналастыруды және біркелкі бөлуді қамтамасыз ету, инкубация режимін оңтайландыру.

5. Жұмыртқаларды есепке алу мен көшіру бойынша толық және нақты құжаттаманы жүргізу, анықталған ақауларды қоса есепке алу.

6. Жұмыртқаларды көшіруге арналған жабдыққа техникалық қызмет көрсету және ұсақ жөндеу жұмыстарын жүргізу.

#### 5-разрядка арналған машықтар

1. Қабығы зақымдалған және дақ түскен жұмыртқаларды алу, сұрыптау және есепке алу процесін ұйымдастырып, бақылау.

2. Инкубациялық науалардан шығару шкафтарына жұмыртқаларды кешенді механикаландырылған жүйелер мен автоматтандырылған жабдықтарды пайдаланып тасымалдауды қамтамасыз ету.

3. Жұмыртқаларды тасымалдауға арналған жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және ұсақ жөндеу жұмыстарын жүргізу.

4. Жұмыртқалардың зақымдану себептерін талдап, оларды азайтуға бағытталған шараларды әзірлеу.

5. Ақаулы жұмыртқалардың қозғалысы мен жоюы туралы дәл есеп-қисап пен құжаттаманы жүргізу.

#### 6-разрядка арналған машықтар

1. Құс фабрикасы немесе инкубациялық цехтағы ақаулы жұмыртқаларды алу, сұрыптау және есепке алу процестерін басқару.

2. Адам араласуын азайтатын кешенді автоматтандырылған жұмыртқа тасымалдау жүйелерін ұйымдастыру және бақылау.

3. Өндірістік көрсеткіштерді талдап, жұмыртқалардың зақымдану себептерін анықтау және оларды жою мен алдын алу шараларын енгізу.

4. Қызметкерлерді жабдықпен жұмыс істеу және ақаулы жұмыртқаларды есепке алу бойынша оқыту және нұсқау жүргізу.

5. Дақтар мен зақымдалған жұмыртқаларды сапалы есепке алу және жою стандарттары мен нұсқаулықтарын әзірлеп, енгізу.

2-дағды:

Қабығы зақымдалған жұмыртқалар мен тұмандарды алып қою және есепке алу, Жұмыртқаларды қолмен жылжыту, инкубациялық науалардан (арбалардан)

Білімдер:

шығару инкубаторының  
науаларына  
механикаландырылған

2-разрядка арналған білімдер

1. Зақымдалған жұмыртқаларды (қабығы мен тумақтары) есепке алу және алып тастау қағидалары .
2. Жұмыртқаларды тасымалдау мен жылжитқанда қауіпсіз және абайлап ұстаудың негіздері.
3. Инкубациялық және шығару лотоктарының құрылымы мен тағайындалуы.
4. Жұмыртқаларды жылжытуға арналған қарапайым механикалық құралдарды (тележкалар және т.б.) пайдалану қағидалары.
5. Жұмыртқалардың бүтіндігін сақтау инкубация процесінің сәтті өтуі үшін маңызды екендігі.

3-разрядка арналған білімдері:

1. Зақымдалған жұмыртқаларды (қабық, тумақтар) іріктеу және есепке алу бойынша технологиялық талаптар.
2. Жұмыртқаларды механикалық түрде жылжыту қағидалары және жабдық құрылымы (лотоктар, тележкалар).
3. Зақымдалған жұмыртқалардың инкубация сапасына әсері және оларды анықтау әдістері.
4. Инкубация процесінде құжаттарды есепке алу негіздері.
5. Жұмыртқалармен және жабдықпен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасының негіздері.

4-разрядка арналған білімдер

1. Зақымдалған жұмыртқаларды есепке алу және алып тастау бойынша технологиялық нормативтер мен стандарттар.
2. Жұмыртқаларды жылжытуға арналған механикаландырылған құралдардың құрылысы, жұмыс істеу принциптері және пайдалану қағидалары.
3. Жұмыртқа қабығы мен тумақтарының зақымдануының инкубациялық көрсеткіштерге әсері және сапаны бақылау әдістері.
4. Инкубациялық процесте құжаттарды рәсімдеу және есепке алу тәртібі.
5. Жұмыртқалармен және жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау қағидалары.
6. Инкубаторлық учаскелерде жұмыс үрдісін ұйымдастыру және сапаны бақылау негіздері.

5-разрядка арналған білімдер

1. Инкубациялық және шығару бөлмелерінде жұмыртқаларды жылжыту процестерін механикаландырудың заманауи технологиялары мен әдістері.
2. Инкубацияға арналған арнайы жабдықты пайдалану, баптау және жөндеу принциптері.

		<p>3. Зақымдалған жұмыртқаларды есепке алу және жою бойынша сапа стандарттары мен талаптары.</p> <p>4. Жұмыртқаның сапасына әсер ететін құс зоотехниясымен және биологиясымен байланысты негізгі білімдер.</p> <p>5. Өндірістік процестерді басқару және сапаны бақылау ұйымдастыру әдістері. 6-разрядқа арналған білімдер</p> <p>1. Инкубация мен жұмыртқаларды өңдеудегі автоматтандыру және роботтандырудың озық технологиялары.</p> <p>2. Жұмыртқаларды жылжыту және сұрыптау жабдығының кешенді құрылымы мен техникалық сипаттамалары.</p> <p>3. Зақымдалған жұмыртқаларды жою кезінде ветеринарлық-санитарлық бақылау және экологиялық қауіпсіздік қағидалары мен нормалары.</p> <p>4. Құс фабрикаларында және инкубаторлық кешендерде сапа мен өнімділікті басқару әдістемелері.</p> <p>5. Құс шаруашылығындағы технологиялық процестерді талдау және оңтайландырудың қазіргі заманғы әдістері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <p>2-разрядқа арналған машықтар</p> <p>1. Жас құсты таңдау үшін қарапайым технологиялық жабдық пен ыдысты дайындау.</p> <p>2. Жас құсты сыртқы белгілер бойынша таңдау.</p> <p>3. Жас құсты әрі қарай өңдеу үшін ыдысқа орналастыру.</p> <p>4. Инкубация қалдықтарын жинау және жою.</p> <p>3 -разрядқа арналған машықтар</p> <p>1. Таңдау және сұрыптау үшін жабдықты дайындау және баптау.</p> <p>2. Өндірістік талаптарға сәйкес жас құсты жынысы мен сапасы бойынша таңдау.</p> <p>3. Жас құсты ветеринарлық өңдеу орнына тасымалдауды ұйымдастыру.</p> <p>4. Инкубация қалдықтарын дұрыс жоюды бақылау.</p> <p>4- разрядқа арналған машықтар</p> <p>1. Жас құсты тұқымына, сызықтарына және сапасына қарай кешенді сұрыптау.</p> <p>2. Жас құсты орау және жөнелтуге дайындау процесін басқару.</p> <p>3. Сұрыпталған және жарамды жас құсты есепке алу .</p> <p>4. Ветеринарлық нормалар мен ережелердың сақталуын қамтамасыз ету.</p> <p>5-разрядқа арналған машықтар</p>

1-дағды:

Технологиялық жабдықтарды, жас малды іріктеуге арналған ыдыстарды дайындау. Тәуліктік төлді сапасы мен жынысы бойынша іріктеу және сұрыптау

1. Жас құсты таңдау, сұрыптау және есепке алу бүкіл процесін ұйымдастыру және бақылау.
2. Ветеринарлық өңдеу және жас құсты шаруашылықтарға жөнелту жұмыстарын үйлестіру.
3. Жас құстың сапасын талдау және заманауи әдістерді қолданып таңдау жүргізу.
4. Технологиялық жабдықтарды оңтайлы пайдалануын қамтамасыз ету.

6-разрядқа арналған машықтар

1. Жас құстың жынысы, сызығы, тұқымы және өнімділік белгілері бойынша жеке бағалау жүргізу.
2. Жас құстың сақталу және сапа көрсеткіштерін бақылау және талдау.
3. Жас құсты сұрыптау, топтау және оларды тұқымдық және өндірістік шаруашылықтарға жөнелтуді басқару.
4. Тұқымдық бағыттар бойынша есеп жүргізу және селекциялық міндеттерге сәйкес топтар құру.
5. Жас құспен жұмыс істеудің барлық кезеңдерінде ветеринарлық-санитарлық қауіпсіздікті қамтамасыз ету.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер

1. Жас құстың сапасын анықтайтын негізгі белгілер.
2. Жабдықтар мен құралдарды дайындау қағидалары.
3. Жас құспен жұмыс істеу кезінде санитарияның негіздері.

3-разрядқа арналған білімдер

1. Жас құсты сұрыптау бойынша технологиялық талаптар.
2. Санитарлық-ветеринарлық өңдеу қағидалары.
3. Қалдықтарды жоюдың түрлері мен әдістері.

4-разрядқа арналған білімдер

1. Жас құсты зоотехникалық нормаларға сәйкес классификациялау.
2. Жас құсты тасымалдау кезіндегі ветеринарлық-санитарлық талаптар.
3. Қажетті құжаттаманы жүргізу. 5 разрядқа арналған білімдер

1. Жас құсты селекциялау және іріктеу бойынша заманауи әдістер.

2. Құс өсірісті сақтау және тасымалдаудың прогрессивті технологиялары.
3. Сапаны басқару және құжат айналымы. 6-разрядқа арналған білімдер

1. Жаңа туған жас құсты генетикалық және селекциялық бағалау әдістері.
2. Тұқымдық құсқа қойылатын зоотехникалық және ветеринарлық талаптар.
3. Асыл тұқымдыларға құжаттама мен есеп жүргізу тәртібі.

3-еңбек функциясы:

Тәуліктік төлді іріктеу, сұрыптау, есепке алу, тапсыру

	<p>4. Құсты автоматтандырылған іріктеу және сұрыптау заманауи технологиялары.</p> <p>5. Селекциялық-тұқымдық жұмыста сапаны басқарудың негіздері.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
<p>2-дағды: Шығару науалары мен инкубаторлардан Шығару науаларын, ыдыстарды, инкубаторларды, қосалқы жабдықтарды жуу инкубация қалдықтарын шығару.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мамандардың жетекшілігімен жас құсты белгіленген аймақтарға тасымалдау.</li> <li>2. Қалдықтарды утилизацияға арналған контейнерлерге тиеуге қатысу.</li> <li>3. Жас құс пен қалдықтармен жұмыс кезінде жеке гигиена қағидаларын сақтау.</li> </ol> <p>3-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жас құсты ветеринарлық өңдеу орнына тасымалдау.</li> <li>2. Жас құсты алдын ала көзбен қарауға қатысу.</li> <li>3. Инкубациялық қалдықтарды қолмен түрі бойынша сұрыптау.</li> </ol> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жас құсты ветеринарлық өңдеуге дайындау (жасына, жағдайына қарай).</li> <li>2. Жас құс топтарын есепке алу және маркілеу.</li> <li>3. Қалдықтарды жинау, орау және утилизацияға шығару тәртібін бақылау.</li> </ol> <p>5-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ветеринарлық өңдеуді регламенттерге сәйкес бақылау.</li> <li>2. Жас құстың қозғалысын есепке алу және құжаттау.</li> <li>3. Қалдықтарды жинау, зарарсыздандыру және утилизацияға беру ұйымдастыру.</li> </ol> <p>6 разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ветеринарлық өңдеу үшін жас құсты орналастыру мен тасымалдауды басқару.</li> <li>2. Санитарлық нормалар мен биоқауіпсіздікті қамтамасыз ету.</li> <li>3. Инкубациялық қалдықтарды утилизациялау жоспарын құру және бақылау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <p>2-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жас құсты орналастыруға қойылатын қарапайым санитарлық талаптар.</li> <li>2. Қалдықтар үшін ыдыстардың мақсаты мен түрлері.</li> <li>3. Инкубатордағы жұмыс кезінде қауіпсіздік пен санитарияның жалпы қағидалары.</li> </ol> <p>3-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Дені сау және әлсіз жас құстың белгілері.</li> </ol>

		<p>2. Инкубациялық қалдықтарды жинау және уақытша сақтау әдістері.</p> <p>3. Жас құспен жұмыс істеу кезінде санитарлық нормалар. 4-разрядқа арналған білімдер</p> <p>1. Ветеринарлық процедураларды ескере отырып, жас құсты орналастыру талаптары.</p> <p>2. Инкубация қалдықтарын сұрыптау қағидалары.</p> <p>3. Құсқа ветеринарлық өндеудің негіздері.</p> <p>5-разрядқа арналған білімдер</p> <p>1. Жас құсты ветеринарлық өндеудің нормалары.</p> <p>2. Өңдеу мен утилизацияны есепке алу журналдарына қойылатын талаптар.</p> <p>3. Қалдықтармен жұмыс істеу кезінде биологиялық қауіпсіздік шаралары.</p> <p>6-разрядқа арналған білімдер</p> <p>1. Инкубаторларда құсқа ветеринарлық өндеу регламенттері.</p> <p>2. Биологиялық қалдықтарды утилизациялау бойынша заңнамалық талаптар.</p> <p>3. Қазіргі заманғы утилизация әдістері және олардың қауіпсіздігі.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Шыдамдылық</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Мейірімділік</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Қазақстан Республикасының Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы. ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы, ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p>	

	8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	5	Зоотехник

#### 4-тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі.

Орындаушы: Насырханова Б.К., +7 (771) 375 80 45, b.nasyrhanova@nasec.kz

16. Әзірлеуге қатысқан ұйымдар (кәсіпорындар): "Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғам

Жоба жетекшісі: Насырханова Б.К. E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz

Телефон нөмірі: +7 (771) 375 80 45

Орындаушылар: Шарипов Р.И., "Қазақстан құс өсірушілер одағы" заңды және жеке тұлғалар бірлестігінің директоры, телефон нөмірі:

+7 (777) 444 60 04, E-mail: ptitcevod@mail.ru

Альпеисов Ш.А., "Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті" КеАҚ, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор.

Техникалық көмек көрсетуші: М.Б. Кенжеғұлова, телефон нөмірі:

+7 (775) 603 30 97, E-mail: m.kenzhegulova@nasec.kz

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2025 жылғы 23 шілде.

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2025 жылғы 22 қыркүйек.

18. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

19. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: 2-нұсқа, 2025 ж.

20. Болжамды қайта қарау күні: 2029 жылғы 26 қазан.

2025 жылғы 7 қарашадағы  
№ 419 бұйрығына қосымша

#### "Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру" кәсіптік стандарты

##### 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді.

Кәсіптік стандарт жұмыскерлердің кәсіптік қызметтің белгілі бір түрін жүзеге асыруы, оның ішінде белгілі бір еңбек функцияларын орындауы үшін қажетті біліктілік деңгейлерін айқындау үшін, сондай-ақ жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу үшін қолдануға арналған.

Осы кәсіптік стандарт біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасы мен жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайды, сондай-ақ сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру саласындағы жұмыстарды атқаратын ұйымдарда кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

Кәсіптік стандарт мынадай пайдаланушылардың пайдалануы үшін қолданылады:

1) жұмыскерлер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметке қойылатын талаптарды түсінуі, өзінің кәсіптік дамуы мен біліктілігін арттыруды жоспарлау, сондай-ақ бейіндік бағыт бойынша мансаптық ілгерілеуді болжау үшін;

2) жұмыс берушілер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеу, еңбек нарығының заманауи қажеттіліктеріне жауап беретін жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптарды жаңарту, персоналды жалдау және аттестаттау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, ілгерілету және ротациялау бағдарламаларын жасау үшін;

3) білім беру және оқу орындары – мал шаруашылығы саласындағы мамандарды даярлау, бейіндік бағыттардың басшылары мен мамандарын қайта даярлау мен олардың біліктілігін арттыру, мал шаруашылығы саласындағы оқытушылар мен сарапшыларды кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін дамыту үшін білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен мазмұнын айқындау үшін;

4) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша жұмыскерлердің біліктілік өлшемшарттарын әзірлеу үшін;

5) мемлекеттік органдар – кәсіптік стандартты еңбек нарығы өлшемшарттары, мониторингі және болжамы үшін.

Осы кәсіптік стандарт негізінде ұйымдар өндірісті, еңбекті, басқаруды және олардың жауапкершілігін ұйымдастырудың ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіптік білім деңгейін, еңбек функцияларының, білімдері мен дағдыларының тізбесін нақтылай отырып, жұмыскерлерге арналған корпоративтік кәсіптік стандарттарды ішкі қолдану үшін әзірлей алады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) бонитирлеу – жануарлардың асыл тұқымдық құндылығы деңгейін тиісті сынып немесе индекс бере отырып, шаруашылыққа пайдалы белгілер кешені (тұқымдылығы, өнімдік сапасы, сыртқы тұрпаттық-бітімдік ерекшеліктері) бойынша айқындау; 2) малдың ақауы – өсімді молайтуға және кейіннен көбейтуге жарамсыз малдарды табыннан шығару;

3) бұқа – ірі қара малдың еркегі;

4) өгіз – аталық бездері алынып тасталған ірі қара бұқасы;

5) тұқымдық бұқа – асыл тұқымды өсіруге арналған еркек мал;



- 6) бұқашық – еркек бұзау;
- 7) жарамсыз сиырларды іріктеу – жыл басындағы мал басы санынан бір жыл ішінде табыннан жарамсыз болып іріктелген сиырлардың үлесі;
- 8) малды одан әрі өсіруге қалдыру – кейіннен өндірісте пайдалану мақсатында оларды басқа шаруашылықтарға өткізу үшін өнімділігі төмен жас санатына сәйкес келетін жануарларды табыннан алып тастау;
- 9) бұзаулардың 100 сиырға шығысы – жыл басында қолда бар әрбір 100 сиыр мен құнажынға қайта есептегенде, күнтізбелік жылы туған тірі бұзау саны;
- 10) терең буыз сиыр – ірі қара малдың буаздығы жеті айдан асқан аналығы;
- 11) 100 сиырға шаққандағы бұзаулардың іскерлік шығымы – жыл басындағы әрбір 100 сиырға шаққанда мәжбүрліктен сойылған және өлген малды шегергендегі ағымдағы жылғы тірі бұзаулар саны;
- 12) сиыр – бұзаулағаннан кейінгі ірі қара мал аналығы;
- 13) теліме сиыр – лактация кезінде бір немесе бірнеше бұзауды емізетін сиыр;
- 14) ірі қара мал – *Bos. Taugus* тұқымдасына жататын қолға үйретілген күйіс қайыратындар;
- 15) бұзаулау аралық кезең – екі аралас немесе кейінгі бұзаулаулар арасындағы аралық;
- 16) өлі туған бұзау – бұзаулау кезінде өлі туған бұзау;
- 17) төл – асыл тұқымды өсіруге немесе бордақылауға арналған алты айдан асқан бұқашықтар мен қашарлар;
- 18) сүтті-етті (етті-сүтті) мал – сүт және ет немесе ет және сүт өндіруге арналған құрама тұқымдарға жататын ірі қара мал;
- 19) сүтті мал – сүт өндіруге арналған тұқымға жататын ірі қара мал;
- 20) құнажын – ұрықтанған қашар;
- 21) төлдеу - буаздылық кезеңнің бұзаудың туылуымен аяқталуы;
- 22) малдың өлімі – эпизоотия, табиғи апаттар немесе күтіп-бағу және азықтандырудың тиісті шарттарын сақтамау салдарынан жануарлардың өлімі;
- 23) бірінші бұзау - бірінші төлдегеннен кейін және екінші төлдегенге дейін сиыр;
- 24) сиырдың өнімді кезеңі – сиырдың бірінші бұзаулауынан жарамсыз болып іріктелгенге немесе өлім-жітімге дейінгі кезеңі;
- 25) буаздылық проценті – ірі қара малдың ұрықтандырылған аналықтарының жалпы санынан буаз малдың үлесі;
- 26) табын толықтыру – тиісті жас санатындағы жоғары өнімді малды табынға қосу;
- 27) күйек мерзімі – бұзаулағаннан немесе түсіктен кейін ұрықтандыруға немесе шайқауға дейінгі кезең;
- 28) бұзау – алты айлық жасқа дейінгі мал төлі;
- 29) егіз бұзау – бір буаздықтан бір жұмыртқадан немесе әртүрлі жұмыртқадан жұп болып туған бұзау;

- 30) қашар – алты айлық жастан асқан табысты ұрықтандыруға дейінгі ірі қара малдың аналығы;
- 31) ұрғашы бұзау – аналық жынысты бұзау;
- 32) ауыр бұзаулау – шұғыл ветеринариялық көмекпен төлдеу;
- 33) мал шаруашылығы – үй ірі қара малын өсірумен және пайдаланумен айналысатын мал шаруашылығы саласы;
- 34) қысырлық – жыл ішінде аналықтардан төлді жете алмау проценті;
- 35) информалды білім беру – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты беру сүйемелденбейтін білім беру түрі;
- 36) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарланған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі;
- 37) кәсіптік кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен қалыптастырылған және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті саланың кәсіптік тобының бір бөлігі;
- 38) кәсіптік топ – ортақ интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын болжайтын саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы;
- 39) біліктілік – жұмыскердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі;
- 40) біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын жұмыскердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптардың жиынтығы;
- 41) еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;
- 42) кәсіптік стандарт – кәсіптік қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;
- 43) кәсіп – арнайы даярлық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталатын белгілі бір білімді, іскерлікті және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметінің негізгі түрі;
- 44) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;
- 45) ұлттық біліктілік шеңбері – салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін деңгейлердің, біліктіліктердің, жалпы кәсіптік құзыреттердің бірыңғай шкаласын айқындайды;

46) машықтар – қызметті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді пайдалану және құзыреттілік таныту қабілеті (логикалық, интуитивтік, шығармашылық және практикалық ойлауды пайдалану);

47) білім – оқу және жеке тәжірибесі арқылы ақпаратты меңгеру нәтижесі, оқу немесе жұмыс саласына қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы, біліктіліктің міндетті түрде бағалануға тиіс бөлігі;

48) құзыреттер – белгіленген біліктілік деңгейінің кәсіптік қызметінде міндеттерді орындауды қамтамасыз ететін субъекті қызметінің сапасы;

49) тәжірибе – саналы қызмет, белгілі бір уақыт аралығында меңгерілген және тиімді пайдаланыла алатын білім және дағдылар.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

- 1) БА – Біліктілік анықтамасы;
- 2) БҚЕ – Бағдарламалық қамтамасыз ету;
- 3) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы;
- 4) ББХСС – Білім берудің халықаралық стандартты сыныптауышы;
- 5) ЕжААШ – Емдеу және алдын алу шаралары;
- 6) ЖҚҚ – Жеке қорғаныс құралдары;
- 7) ЖҰ – Жасанды ұрықтандыру.
- 8) КС – Кәсіби стандарт
- 9) ҚР – Қазақстан Республикасы
- 10) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері
- 11) СБІҚМӨ – Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру
- 12) ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері
- 13) ІҚМ – Ірі қара мал

## **2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты**

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру

5. Кәсіптік стандарттың коды: А046

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.41 Сүтті бағыттағы ірі қара малды көбейту

01.41.0 Сүтті бағыттағы ірі қара малды көбейту

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

72 Ғылыми зерттеулер және әзірлемелер

72.1 Жаратылыстану мен техникалық ғылымдар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11.0 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

75 Ветеринариялық қызмет

75.0 Ветеринариялық қызмет

75.00 Ветеринариялық қызмет

75.00.0 Ветеринариялық қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: кәсіптік стандартта сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру саласына жататын, бұзаулар мен жас малдарды өсірумен, сүтті мал шаруашылығы өнімдерін өндірумен айналысатын кәсіптердің сипаттамасы келтірілген.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Ветеринариялық техник - СБШ-ның 5 деңгейі;

2) Бас мал дәрігері - СБШ-ның 7 деңгейі;

3) Ауыл шаруашылығындағы ұйымның басшысы (директор, президент және т.б.) - СБШ-ның 7 деңгейі;

4) Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық - СБШ-ның 1 деңгейі;

5) Сүт өндірісінің зоотехнигі - СБШ-ның 4 деңгейі;

6) Сүт фермаларының жұмысшысы - СБШ-ның 3 деңгейі;

7) Мал өсіруші - СБШ-ның 3 деңгейі;

8) Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор - СБШ-ның деңгейі;

9) Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы - СБШ-ның 3 деңгейі;

### 3-тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Ветеринариялық техник" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	3240-0		
Қызмет атауының коды:	3240-0-005		
Кәсіп атауы:	Ветеринариялық техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. 13-параграф. Жануарларды қолдан ұрықтандыру жөніндегі техник		
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

Кәсіптік білім деңгейі:	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Ветеринария	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ветеринариялық техник: жоғары білім мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша немесе техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) зоотехния және/немесе ауыл шаруашылығы биотехнологиясы немесе ветеринария немесе осы бейін бойынша кемінде үш жыл жұмыс өтілін растайтын құжаттың болуы.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	3240-0-004 - Ветеринарлық вакцинатор 2250-0-002 - Ветеринариялық-санитариялық дәрігер 2250-0-001 - Ветеринар		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ірі қара малдың өлім-жітімі мен ауруларының алдын алу бойынша шаруашылықтың жұмыстарын және ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларын орындау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ветеринариялық-профилактикалық іс-шаралардың өндірістік процестерін жоспарлау, ұйымдастыру 2. Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Мал ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық шараларды жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Мал ауруының алдын алу үшін ветеринариялық-хирургиялық амалдар мен тәсілдерді жүргізу.</li> <li>Дәрілік, дезинфекциялық және басқа да профилактикалық заттарды таңдауды жүзеге асыру.</li> <li>Ересек мал басы мен төлдердің ауруларының алдын алу үшін емдеу-профилактикалық шараларды жүргізу.</li> <li>Вакцинация, дегельминтизация және басқа да профилактикалық өңдеулер бойынша жоспарлар құрастыру және оларды жүзеге асыру.</li> <li>Жануарларды күтіп-бағуға арналған орындарда санитарлық-гигиеналық нормалардың сақталуын бақылау.</li> <li>Профилактикалық іс-шаралар бойынша ветеринариялық құжаттаманы және есептілікті жүргізу.</li> <li>Аурулардың алдын алу және ерте анықтау мәселелері бойынша қызмет көрсетуші персоналға кеңес беру.</li> </ol>	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Қазақстан Республикасының Конституциясы.</li> </ol>	

		<p>2. "Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы" ҚР Заңы.</p> <p>3. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</p> <p>4. Асыл тұқымды және өнімді мал шаруашылығы мәселелерін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер.</p> <p>5. Еңбекті қорғау талаптары.</p> <p>6. Ірі қара мал ауруларының алдын алу және емдеудің тиімді әдістері мен тәсілдері.</p> <p>7. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері.</p> <p>8. Жануарлардың кең таралған аурулары туралы негізгі мәліметтер.</p>
<p>1-еңбек функциясы: Ветеринариялық-профил актикалық іс-шаралардың</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>өндірістік процестерін жоспарлау, ұйымдастыру</p>	<p>2-дағды: Ветеринариялық-емдік іс-шараларды жүргізу және олардың нәтижелерін жалпылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ірі қара малды дәрі-дәрмекпен және хирургиялық емдеу әдістерін қолдану.</p> <p>2. Жабдықтар мен құралдардың қажетті түрлерін таңдауды жүзеге асыру.</p> <p>3. Компьютерлік қолданбалы бағдарламаларды қолдана отырып жүргізілген емдік-профилактикалық іс-шараларға талдау жасау.</p> <p>4. Орындаған ветеринариялық процедураларды, тағайындауларды және жануарлардың жағдайының динамикасын есепке алу.</p> <p>5. Ветеринариялық препараттарды тиісті сақтауын, таңбалануын және қолданылуын қамтамасыз ету.</p> <p>6. Қолданылған емдеу әдістерінің тиімділігін бағалау және қажет болған жағдайда емдеу сызбасын түзету.</p> <p>7. Күрделі немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде ветеринариялық дәрігермен өзара әрекеттесу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. "Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы" ҚР Заңы.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</p> <p>3. Асыл тұқымды және өнімді мал шаруашылығындағы қызметті регламенттейтін нормативтік-құқықтық актілер.</p> <p>4. Еңбекті қорғау және тіршілік қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>5. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері.</p> <p>6. Мал шаруашылығы орынжайларындағы микроклиматқа қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптар.</p> <p>7. Малдардың өлуі мен ауруының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды жүргізу қағидалары.</p> <p>8. Изоляторда ауру жануарларды күту қағидалары.</p>

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	1-дағды: Жануарларды емдеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Изоляторда ауру жануарларға күтім жасау.</li> <li>2. Жарақаттану, улану кезінде малға алғашқы көмек көрсету.</li> <li>3. Ашық жараларды өңдеу.</li> <li>4. Жануарлардың өлекселерін ашу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. "Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы" ҚР Заңы.</li> <li>2. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</li> <li>3. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері.</li> <li>4. Жиі қолданылатын дәрілік заттар, олардың әсері және мал ағзазына енгізу тәсілдері.</li> <li>5. Дәрі-дәрмектерді, биопрепараттарды, дезинфекциялық құралдарды, құрал-саймандар мен дезинфекциялық техниканы сақтау қағидалары және пайдалану тәртібі.</li> </ol>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету	2-дағды: Изоляторда ауру жануарларды күту, термометрия, жараларды өңдеу	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Оқшаулағышта ауру жануарларға күтім жасау, жараларды өңдеу тәсілдері.</li> <li>2. Жарақаттану, улану кезінде малға алғашқы көмек көрсету.</li> <li>3. Жануарлардың физиологиялық жағдайын бақылап, дене қызуын (термометрия) өлшеу.</li> <li>4. Қан кетуді уақытша тоқтату әдістерін орындау (жгут салу, қатты таңғыш байлау, күйдіру және т.б.).</li> <li>5. Ветеринариялық дәрігердің нұсқауы бойынша шұғыл инъекциялар жасау.</li> <li>6. Жарақат алған жануарларды қауіпсіздік техникасын сақтай отырып көшіру және бекіту.</li> <li>7. Шұғыл ветеринариялық шаралар жүргізу үшін орынды және құрал-саймандарды дайындау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Қазақстан Республикасының Конституциясы.</li> <li>2. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы" Қазақстан Республикасының Заңы.</li> <li>3. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Заңдар.</li> <li>4. "Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы" Заң.</li> <li>5. "Ветеринария туралы" Заң.</li> <li>6. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері.</li> <li>7. Карантиндегі изолятордағы және изолятордағы ауру жануарларды күту қағидалары.</li> <li>8. Жануарларға емдік көмек көрсету тәсілдері.</li> <li>9. Дәрілік заттарды енгізу тәсілдері.</li> </ol>

		10. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде, құрал-саймандарды, жабдықтарды пайдалану кезінде жеке қауіпсіздік қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік  Дербестік және жауапкершілік  Күйзеліске тұрақтылық  Шыдамдылық  Командада жұмыс істей білу  Тәртіптілік  Дәлдік  Сыпайылық  Мейірімділік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.  2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.  3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.  4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.  5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы  6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.  7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.  8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	4	Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор
	6	Мал дәрігері
10. "Бас мал дәрігері" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	1342-2	
Қызмет атауының коды:	1342-2-001	
Кәсіп атауы:	Бас мал дәрігері	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7	
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:		



БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. 7-параграф. Бас ветеринар дәрігер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша білім және кәсіптік қызмет бағыты бойынша жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	2250-0-003 - Ветеринариялық дәрігер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарлардың саулығын сақтау және қамтамасыз ету, барлық мал түрлерінің профилактикасы және оларды емдеу, жануарлардың өнімділік сапасын жақсарту		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мал ауруларының және олардың пайда болу себептерінің диагностикасын жүргізу 2. Мал ауруларын емдеуді және профилактикасын жүргізу 3. Мал ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Малдардың жұқпалы және жаппай жұқпалы емес ауруларының алдын алу және жою бойынша нормативтік-құқықтық актілерді талдау	

<p>1-дағды: Мал ауруларының алдын алу бойынша іс-шараларды жүзеге асыру</p>	<p>2. Жұмыста мал шаруашылығы кәсіпорындарына арналған мамандандырылған компьютерлік қолданбалы бағдарламаларды пайдалану.</p> <p>3. Жануарлардағы аурулардың алдын алу бойынша профилактикалық жоспарларды әзірлеп, енгізу.</p> <p>4. Профилактикалық шараларды жүргізу кезінде ветеринариялық персоналдың әрекеттерін үйлестіру.</p> <p>5. Эпизоотологиялық талдау жүргізу және аурулардың пайда болу тәуекелдерін бағалау.</p> <p>6. Ветеринариялық-санитарлық нормалар мен ережелердің сақталуын бақылау.</p> <p>7. Жүргізілген профилактикалық шаралар мен вакцинациялар туралы есеп жүргізу және есептілік ұстау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</p> <p>2. Малда емдік-профилактикалық емшараларын орындау әдістері.</p> <p>3. Мал шаруашылығы кешенінде дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері.</p> <p>4. Жануарлардың инфекциялық және инвазиялық ауруларының эпизоотологиясы мен эпидемиологиясы.</p> <p>5. Вакцинациялау және жануарларды өңдеу мерзімдері, әдістері мен схемалары жануар түрі мен жасына байланысты.</p> <p>6. Ветеринариялық құжаттаманы рәсімдеуге қойылатын талаптар (журналдар, актілер, есеп нысандары).</p> <p>7. Мал шаруашылығы кәсіпорындарындағы биоқауіпсіздік және санитарлық ажырату қағидалары.</p> <p>8. Жануарлардың ауруларын алдын алу бойынша Дүниежүзілік мал саулығы ұйымының стандарттары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Әр түрлі этиологиясы бар жануарларды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық және акушерлік - гинекологиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану.</p> <p>2. Мамандандырылған жабдықтар мен құралдарды пайдалану.</p> <p>3. Клиникалық белгілерге сүйене отырып, алдын ала диагноз қою.</p> <p>4. Жануардың түрі, жасы және жағдайын ескере отырып, препараттардың мөлшерін және енгізу жиілігін тағайындау.</p> <p>5. Манипуляциялар кезінде асептика мен антисептиканы қамтамасыз ету.</p>

<p>1-еңбек функциясы: Жануарлар ауруларының және олардың пайда болу себептерінің диагностикасын жүргізу</p>	<p>2-дағды: Жануарларға терапия жүргізу</p>	<p>6. Емдеу тиімділігін бақылау және терапиялық жоспарға түзетулер енгізу. 7. Емдеу нәтижелері бойынша ветеринариялық құжаттарды рәсімдеу (карталар, актілер, есептер).</p> <p>1. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен жануарлардың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен өлшемшарттары. 2. Өртүрлі этиологиядағы жануарлар ауруларының алдын алу және емдеу үшін дәрілік шикізаттың, дәрілік препараттардың, биопрепараттардың, биологиялық белсенді қоспалардың фармакологиялық және токсикологиялық сипаттамалары. 3. Клиникалық, зертханалық және аспаптық мәліметтерді диагностикалау және интерпретациялау әдістері. 4. Дәрілер мен биопрепараттарды сақтау, тасымалдау және жою қағидалары. 5. Түрлі жануарлардағы терапия ерекшеліктері. 6. Ветеринариялық препараттардың негізгі топтарының қарсы көрсетілімдері мен жанама әсерлері. 7. Ветеринариялық терапия мен дәрілік заттарды қолдануды реттейтін нормативтік құжаттар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>3-дағды: Эпизоотиялық жағдайға талдау жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Диагноз қою үшін клиникалық және зертханалық зерттеулердің нәтижелерін талдау және түсіндіру. 2. Жануардың ағзасы мен жүйелеріне клиникалық зерттеу жүргізу. 3. Белгіленген аумақтағы жануарлардың аурушаңдық деректерін жинақтау және жүйелеу. 4. Ауру қоздырғыштың мүмкін көздерін, берілу жолдары мен факторларын анықтау. 5. Ауру ошақтарын шектеу және жою бойынша ұсыныстар әзірлеу. 6. Қолда бар мәліметтер негізінде эпизоотиялық жағдайдың дамуын болжау. 7. Қарсыэпизоотиялық шаралар жоспарын жасауға қатысу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жануарлар ағзасының мүшелері мен жүйелерін зерттеу алгоритмі. 2. Жануардың қалыпты және патология кезіндегі функционалдық жай-күйінің параметрлері. 3. Эпизоотология және эпидемиологиялық талдаудың негіздері. 4. Жануарлардың негізгі жұқпалы және инвазиялық ауруларының классификациясы, этиологиясы және патогенезі.</p>

	<p>5. Эпизоотиялық тергеулерді жүргізу және рәсімдеу тәртібі.</p> <p>6. Эпизоотиялық мониторинг әдістері және ауруларды бақылау жүйелері.</p> <p>7. Жануарлардың аса қауіпті ауруларымен күресуге арналған нормативтік-құқықтық актілер мен нұсқаулықтар.</p> <p>8. Эпизоотиялық деректерді статистикалық талдау және визуализация әдістері.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
4-дағды: Малды өлгеннен кейінгі диагностикалық союды орындау және патологоанатомиялық диагноз қою	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Диагноз қою үшін клиникалық және зертханалық зерттеулердің нәтижелерін талдау және түсіндіру.</li> <li>2. Жануарларды союды орындау үшін арнайы жабдықтар мен құралдарды пайдалану жөніндегі жұмысты ұйымдастыру.</li> <li>3. Жануарлардың труптарын санитарлық-эпидемиологиялық нормаларды сақтай отырып тінту.</li> <li>4. Әр түрлі жұқпалы және жұқпалы емес ауруларға тән морфологиялық өзгерістерді анықтау.</li> <li>5. Тінту нәтижелерін құжаттау және патологоанатомиялық зерттеу хаттамасын рәсімдеу.</li> <li>6. Зертханалық зерттеулер үшін биологиялық материалдар (гистология, бактериялогия және т.б.) алу.</li> <li>7. Соңғы диагнозды қою үшін патологоанатомиялық өзгерістерді клиникалық-эпизоотологиялық деректермен бірге талдау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Патологоанатомиялық диагноз қою кезінде жануарлардың өліктерін ашу әдістемесі, жануарлардың патологиялық анатомиясы.</li> <li>2. Жануарлардың органдары мен жүйелерінің нормативтік клиникалық параметрлері.</li> <li>3. Әр түрлі этиологиясы бар жануарларды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану.</li> <li>4. Жануарлардың ауруларының патологиялық морфологиясы мен патогенезінің негіздері.</li> <li>5. Патологоанатомиялық зерттеулер кезінде биоқауіпсіздік талаптары.</li> <li>6. Патологиялық материалды алу, орау және зертханаға жіберу тәртібі.</li> <li>7. ҚР ветеринариялық нормаларына сәйкес тінту нәтижелерін рәсімдеу хаттамалары.</li> </ol>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	Машықтар:

	<p>1-дағды: Малда терапия жүргізу</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мамандандырылған жабдықтар мен құралдарды пайдалану.</li> <li>2. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану.</li> <li>3. Әр түрлі этиологиясы бар малдарды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану.</li> <li>4. Жануарлардың жекелеген ерекшеліктерін (жасы, салмағы, жағдайы, түрі) ескере отырып, емдеу схемаларын тағайындау және түзету.</li> <li>5. Терапияның тиімділігін бақылау және қажет болған жағдайда емдеуге өзгерістер енгізу.</li> <li>6. Профилактикалық шаралар жүргізу (вакцинация, дегельминтизация, витаминотерапия және т.б.).</li> <li>7. Ауруларды емдеу және алдын алу бойынша ветеринариялық құжаттаманы жүргізу.</li> <li>8. Емдік манипуляциялар кезінде қауіпсіздік техникасын сақтау қамтамасыз ету.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен жануарлардың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен өлшемшарттары.</li> <li>2. Ветеринариялық препараттардың қауіпсіздігі мен қолданылуына қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптар.</li> <li>3. Ветеринариялық препараттардың негізгі топтарының түрлері мен әсер ету механизмдері.</li> <li>4. Дәрілерді дозалау, енгізу және сақтау қағидалары.</li> <li>5. Терапия тиімділігін диагностикалау және бақылаудың заманауи әдістері.</li> <li>6. Ауруларды емдеу және алдын алу кезінде ветеринариялық құжаттаманы жүргізу тәртібі.</li> <li>7. Қазақстан Республикасындағы ветеринариялық қызметті реттейтін нормативтік-құқықтық актілер.</li> </ol>
<p>2-еңбек функциясы: Жануарлар ауруларын емдеуді және профилактикасын жүргізу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарлардың жұқпалы және жұқпалы емес ауруларының алдын алу және жою бойынша нормативтік-құқықтық актілерді талдау.</li> <li>2. Жануарлардың ауруларының алдын алу үшін ветеринариялық жабдықтарды пайдалану бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.</li> <li>3. Эпизоотиялық жағдай мен маусымдық ерекшеліктерді ескере отырып, профилактикалық іс-шаралар жоспарын әзірлеп, енгізу.</li> <li>4. Белгіленген кестеге сәйкес вакцинация, дегельминтизация және санитарлық өңдеулердің жүргізілуін бақылау.</li> </ol>

	<p>2-дағды: Мал ауруларының алдын алу бойынша іс-шараларды жүзеге асыру</p>	<p>5. Нормативтік талаптарға сай профилактикалық іс-шаралар бойынша есеп жүргізу және есептілікті ұйымдастыру.</p> <p>6. Қызметкерлерге профилактика және санитарлық қауіпсіздік қағидалары бойынша нұсқаулық беру.</p> <p>7. Жүргізілген профилактикалық іс-шаралардың тиімділігін бағалап, түзету шараларын әзірлеу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</li> <li>2. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен малдың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен критерийлері.</li> <li>3. Жануарларда емдік-профилактикалық емшараларын орындау әдістері</li> <li>4. Жануарларды күтіп-бағу және тамақтандыру шарттарына қойылатын талаптар, аурулардың алдын алу мақсатында.</li> <li>5. Эпизоотология негіздері және санитарлық-гигиеналық нормалар.</li> <li>6. Вакцинация, дегельминтизация, дезинфекция және басқа да профилактикалық іс-шараларға арналған нормативтер мен нұсқаулықтар.</li> <li>7. Биоқауіпсіздік принциптері және шаруашылықта инфекциялардың таралуын болдырмау әдістері.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>1-дағды: Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау және оның орындалуын талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мал шаруашылығы кәсіпорындарына арналған кәсіби қолданбалы бағдарламалар мен ақпараттық базаны пайдалану.</li> <li>2. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану.</li> <li>3. Эпизоотикалық жағдайды және өндірістік тапсырмаларды ескере отырып, кешенді емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын әзірлеу.</li> <li>4. Ветеринариялық іс-шараларды орындау барысында мамандар мен қызметкерлердің әрекеттерін үйлестіру.</li> <li>5. Жоспардың орындалуын бақылау, тиімділігін талдау және түзетулер енгізу.</li> <li>6. Профилактикалық процедураларды жүргізу әдістері мен мерзімдерін негіздеу.</li> <li>7. Профилактикалық іс-шаралардың нәтижелері бойынша есеп дайындау және оларды бақылау органдарына тапсыру.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</li> </ol>

		<p>2. Ветеринариялық қадағалау объектілерінде карантиндік іс-шараларды жүргізу жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар.</p> <p>3. Мал шаруашылығы қора-жайларындағы микроклимат параметрлерінің нормативтік көрсеткіштері.</p> <p>4. Профилактикалық іс-шараларды жоспарлауда эпизоотологиялық принциптер.</p> <p>5. Фермалар мен мал шаруашылығы кешендеріндегі биоқауіпсіздікті бағалау әдістері.</p> <p>6. Инфекциялардың таралуына және аурулардың алдын алуға әсер ететін зоогигиена негіздері.</p> <p>7. Профилактикалық іс-шаралар бойынша ветеринариялық есептілік пен құжаттаманы жүргізу талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
<p>3-еңбек функциясы: Жануарлар ауруларының алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүргізу</p>	<p>2-дағды: Дезбарьерлердің жай-күйін, дезинфекция жүргізу сапасын және мал шаруашылығы объектілеріндегі микроклимат параметрлерін тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану</li> <li>2. Арнайы жабдықтар мен құралдарды пайдалана отырып дезинфекция жүргізу.</li> <li>3. Дезбарьерлердің тиімділігін бағалап, олардың жұмыстағы бұзушылықтарын уақтылы анықтау.</li> <li>4. Тиісті құралдарды қолданып микроклимат параметрлерін (температура, ылғалдылық, желдету) өлшеу.</li> <li>5. Фермалар мен оған жақын аумақтарда дезинфекция, дезинсекция және дератизация іс-шараларын ұйымдастыру және бақылау.</li> <li>6. Өткерілген санитарлық-қарсыэпизоотикалық іс-шаралар бойынша құжаттама жүргізу және есеп беру.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</li> <li>2. Инфекциялық, паразиттік және инфекциялық емес аурулармен малдың дәрі-дәрмектік және дәрі-дәрмектік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен критерийлері.</li> <li>3. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері.</li> <li>4. Мал шаруашылығы объектілерінде дезбарьерлерді ұйымдастыру және пайдалану бойынша нормативтік талаптар.</li> <li>5. Микроклиматтық факторлардың жануарлардың саулығы мен өнімділігіне әсері.</li> <li>6. Дезинфекциялық жұмыстарды жүргізу кезінде қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары.</li> <li>7. Дезинфекция, дезинсекция және дератизацияға арналған қазіргі заманғы құралдар мен препараттар, олардың ерекшеліктері мен шектеулері.</li> </ol>

Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
3-дағды: Мал шаруашылығы объектілерінде карантиндік іс-шараларды жүзеге асыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Карантиндік іс-шараларды өткізу бойынша жұмысты ұйымдастыру.</li> <li>2. Малды диагностикалық зерттеулерге дайындауды жүргізу.</li> <li>3. Мал шаруашылығы кәсіпорындарында карантиндік іс-шараларды ұйымдастыру бойынша мамандандырылған ақпараттық деректер базасын қолдану.</li> <li>4. Қаралатын жануарларды оқшаулау және карантинде күтіп-бағу кезінде ветеринариялық ережелердің сақталуын қамтамасыз ету.</li> <li>5. Карантиндік шараларды жүзеге асыру барысында ветеринариялық және санитарлық қызметтермен үйлестіру жүргізу.</li> <li>6. Инфекциялардың және аурулардың таралуының алдын алу бойынша барлық шаралардың орындалуын бақылау.</li> <li>7. Карантиндік шаралардың нәтижелері туралы есеп беру және құжаттаманы жүргізу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. "Ветеринария туралы" ҚР Заңы.</li> <li>2. Ветеринариялық қадағалау объектілерінде карантиндік іс-шараларды жүргізу жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар.</li> <li>3. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері.</li> <li>4. Биологиялық қалдықтарды сақтау және кәдеге жарату қағидалары.</li> <li>5. Жануарлардың өлекселерін кәдеге жарату қағидалары.</li> <li>6. Инфекциялық аурулардың таралу ерекшеліктері және оларды карантин жағдайында локализациялау әдістері.</li> <li>7. Карантиндегі жануарларды оқшаулау және күтіп-бағу технологиялары мен әдістемелері.</li> <li>8. Карантин нысандарына қойылатын санитарлық және эпидемиологиялық талаптар.</li> <li>9. Мемлекеттік ветеринариялық қызмет органдары және карантин жүргізудің сапасын бақылау органдарымен өзара әрекет еру қағидалары.</li> </ol>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу	



Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Максаткерлік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ақпаратты іздеу және талдау Парасаттылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді. 8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 6	Кәсіп атауы: Ветеринариялық зертхана меңгерушісі
11. "Ауыл шаруашылығындағы ұйымның басшысы (директор, президент және т.б.)" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	1210-0	
Қызмет атауының коды:	1210-0-073	
Кәсіп атауы:	Ауыл шаруашылығындағы ұйымның басшысы (директор, президент және т.б.)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7	
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:		
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. 2-тарау. Агроөнеркәсіптік кешен саласындағы басшылар мен мамандар лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары 1-бөлім. Басшылардың лауазымдары 1-параграф. Ауыл шаруашылығы саласындағы ұйым (филиал) басшысы.</p>	
	Білім деңгейі:	

Кәсіптік білім деңгейі:	жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Бизнес және басқару	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) бизнес және басқару және/немесе құқық және/немесе әлеуметтік ғылымдар және/немесе өсімдік шаруашылығы және/немесе мал шаруашылығы және/немесе және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және басшылық лауазымдардағы жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	1210-0-049 - Ауыл шаруашылығы ұйымының директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы ұйымының табысты жұмыс істеуі және тұрақты дамуы мақсатында менеджменттің қазіргі заманғы әдістерін пайдалана отырып басқару		
<b>Еңбек функцияларының сипаттамасы</b>			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін басқару</li> <li>2. Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын әзірлеуді ұйымдастыру</li> <li>3. Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын іске асыруды ұйымдастыру</li> <li>4. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингілеуді және бағалауды жүзеге асыру.</li> </ol>	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымының сыртқы	<b>Машықтар:</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жағдайды талдау.</li> <li>2. Ауыл шаруашылығы ұйымының жекелеген құрылымдарының тиімділігін бағалау.</li> <li>3. Жауапкершілікті бөліп беру</li> <li>4. Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау.</li> <li>5. Проблемалық мәселелерді шешу.</li> <li>6. Мал шаруашылығы мен өсімдік шаруашылығының барлық салаларының дамуындағы тенденцияларды болжау.</li> <li>7. Тәуекелдерді бағалау.</li> </ol> <b>Білімдер:</b>	

1-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін басқару	ортасын және ішкі ортасын талдау	<p>1. Ауыл шаруашылығы ұйымының өндірістік қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2. Сыртқы ортаны мониторингілеу принциптері, әдістері, технологиялары.</p> <p>3. Сыртқы ортаны талдау әдістері.</p> <p>4. Елдегі және шетелдегі саяси, құқықтық, әлеуметтік-мәдени, экономикалық, технологиялық жағдайдың даму заңдылығы.</p> <p>5. Ауыл шаруашылығы ұйымының тиімділігіне әсер ететін сыртқы орта факторларын талдау принциптері, әдістері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Сыртқы ортаны және ішкі ортаны есепке алу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жағдайды бағалау.</p> <p>2. Проблемалық мәселелерді шешу.</p> <p>3. Оқиғалардың дамуын болжау.</p> <p>4. Көптеген көздерден ақпаратты іздеуді және өңдеуді жүзеге асыру.</p> <p>5. Өз ұстанымын қорғау.</p> <p>6. Оппоненттерді сендіру.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
1-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымының жалпы стратегиясын әзірлеу		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ақпаратты синтездеу.</p> <p>2. Қызмет нәтижелерін және тәуекелдерді бағалау.</p> <p>3. Проблемалық мәселелерді шешу.</p> <p>4. Оқиғалардың дамуын болжау.</p> <p>5. Конференцияларға, семинарларға, көрмелерге қатысады.</p> <p>6. Өндірістік жарақаттанудың және кәсіптік аурулардың алдын алу бойынша профилактикалық іс-шараларды жүргізуді қамтамасыз етеді.</p>
		<p>Білімдер:</p> <p>1. Барлық мүдделі топтар арасында ауыл шаруашылығы ұйымының миссиясына, стратегиялық мақсаттарына қатысты бірауыздылығын қамтамасыз ету әдістері, технологиялары.</p> <p>2. Ауыл шаруашылығы ұйымын дамытудың стратегиялық басымдықтарын анықтау принциптері.</p>

<p>2-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын әзірлеуді ұйымдастыру</p>		<p>3. Ауыл шаруашылығы ұйымының қысқа, орта, ұзақ мерзімді стратегиялық міндеттерін анықтау технологиялары. 4. Стратегиялық жоспарды әзірлеудің тәсілдері мен технологиялары. 5. Стратегиялық міндеттерді шешу үшін қажетті ресурстарды анықтау технологиялары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Ауыл шаруашылығы ұйымының бизнес-жоспарын әзірлеуге басшылық ету</p>	<p>Машықтар: 1. Қызметті жоспарлау. 2. Қызмет нәтижелерін бағалау. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Қол астындағыларды ынталандыру. 5. Ақпаратты трансляциялау. 6. Ұйымның (филиалдың) штаттық кестесін, қаржылық жоспарын, жылдық есебін және жылдық бухгалтерлік теңгерімін бекітеді. 7. Жұмыскерлерге уақтылы және толық көлемде еңбекақы төлеуді қамтамасыз етеді.</p> <p>Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы ұйымының өндірістік қызметінің ерекшелігі. 2. Бизнес-жоспарды іске асыру үшін мерзімдер мен ресурстарды анықтаудың құралдары мен технологиялары. 3. Бизнес-жоспарлау әдістемесі. 4. Еңбек қауіпсіздігі және оны қорғау мен өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидаларды.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>1-дағды: Ресурстарды іріктеу және оларды бөлу</p>	<p>Машықтар: 1. Жағдайды және өзгерістерді талдау. 2. Қызметті жоспарлау. 3. Шешімдерді қабылдау. 4. Ресурстарды бөлу. 5. Тәуекелдерді бағалау. 6. Ұйымның құрылымдық бөлімшелерінің жұмысын және өзара іс-қимылын ұйымдастырады.</p> <p>Білімдер: 1. Саланың ерекшелігі. 2. Ауыл шаруашылығы ұйымының ресурстарға қажеттілігін бағалау әдістері, технологиялары, құралдары. 3. Ресурстық жоспарлаудың принциптері мен технологиялары. 4. Ресурстарды пайдалану тиімділігінің критерийлерін анықтау әдістемесі. 5. Кірістер мен шығыстардың бюджеттік сметасын және ұйымның табыс әкелетін қызметінен алынған</p>

		қаражат бойынша кірістер мен шығыстар сметасын жасаудың және келісудің тәртібін.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
3-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы ұйымының стратегиясын іске асыруды ұйымдастыру	2-дағды: Кәсіпорынның құндылықтарын, мәдениетін, жалпы саясатын қалыптастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Қол астындағыларды ынталандыру.</li> <li>2. Жоспарларды, жобаларды, қызмет нәтижелерін, жекелеген процедуралардың тиімділігін, жағдайды бағалау.</li> <li>3. Жанжалды жағдайлардың алдын алу және оларды шешу.</li> <li>4. Оқиғалардың дамуын болжау.</li> <li>5. Өзін-өзі басқаруды және уақытты басқаруды ( тайм-менеджмент) жүзеге асыру.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ұйымдастыру мәдениетінің құндылықтарын, нормалары мен қағидаларын әзірлеу құралдары.</li> <li>2. Ұйымдастыру мәдениетінің нормалары мен қағидаларының сақталуын бақылау құралдары.</li> <li>3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы.</li> <li>4. Жанжалдарды шешу принциптері.</li> <li>5. Қарамағындағылардың қызмет стандарттарын анықтау әдістері.</li> </ol>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	3-дағды: Ұйымдастыру құрылымын, жеке саясат пен процедураларды әзірлеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Қызметті жоспарлау.</li> <li>2. Жанжалды жағдайлардың алдын алу және оларды шешу.</li> <li>3. Оқиғалардың дамуын болжау.</li> <li>4. Көптеген көздерден ақпаратты синтездеу.</li> <li>5. Жұмыс күшіне сапалы талдау жүргізу (әлеует, мотивация, мобильділік).</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Стратегиялық міндеттерді шешуге барабар ұйымның құрылымын анықтау тәсілдері.</li> <li>2. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін реттейтін құжаттарды әзірлеу және бекіту механизмі.</li> <li>3. Бақылау нысандары, әдістері, принциптері. Бақылау функцияларын іске асыру механизмі.</li> <li>4. Сыртқы әлеммен тиімді коммуникациялардың принциптері, әдістері, технологиялары.</li> <li>5. БАҚ өкілдерімен және қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау ерекшеліктері.</li> </ol>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жағдайды, қызмет нәтижелерін, жекелеген процедуралардың тиімділігін бағалау.</li> </ol>

4-еңбек функциясы:  
 Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингілеуді және бағалауды жүзеге асыру.

<p>1-дағды:                  Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін мониторингілеу және бағалау</p>	<p>2. Көптеген көздерден ақпаратты синтездеу.                  3. Жоспарлардың орындалу дәрежесін, ұйымдастыру мәдениетінің нормалары мен қағидаларының сақталуын, ресурстарды пайдаланудың тиімділігін бағалау.                  4. Бақылау іс-шараларының тиімділігін бағалау.</p> <p>Білімдер:                  1. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметін сипаттайтын деректерді жинау және өңдеудің тиімді жүйелерін ұйымдастыру технологиясы.                  2. Ұйымның негізгі өндірістік-экономикалық көрсеткіштерін бәсекелестердің қызметін сипаттайтын ұқсас әдістермен салыстыру әдістері.                  3. Жоспарлар мен болжамдардың орындалуын талдау принциптері, әдістері, технологиялары, құралдары.                  3. Жоспарлар мен болжамдардың орындалуын талдау принциптері, әдістері, технологиялары, құралдары.                  4. Қазақстан Республикасының Жер кодексі.                  5. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" ҚР Заңы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-дағды:                  Ауыл шаруашылығы ұйымы қызметінің нәтижелері туралы есептер дайындау</p>	<p>Машықтар:                  1. Өзін-өзі басқаруды және уақытты басқаруды ( тайм-менеджмент) жүзеге асыру.                  2. Жағдайды, қызмет нәтижелерін, жекелеген процедуралардың тиімділігін бағалау.                  3. Қызметті жоспарлау.                  4. Оқиғалардың дамуын болжау.                  5. Проблемалық жағдайларды шешу.                  6. Ұйымның қызметінде заңдылықтың сақталуын қамтамасыз етеді.</p> <p>Білімдер:                  1. Түрлі мүдделі тараптар үшін ұйымның қызметі туралы есептерді дайындау технологиясы.                  2. Билік органдарына және басқа да мүдделі тараптарға есеп беру тәртібі.                  3. Ұйымның шаруашылығын жүргізу және басқару әдістерін.                  4. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін.                  5. Тиісті ауыл шаруашылығы саласының ғылыми жетістіктері мен озық тәжірибесін.                  6. "Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы" ҚР заңын.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жауапкершілік</p>	

<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Дәлдік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік Мотивация Тәлімгерлік (тәлімгерлік, коучинг) Бастамашылық Компьютерлік сауаттылық Сыни ойлау Көшбасшылық Логикалық ойлау Көп мәселелік</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы 6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді. 7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді. 8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
<p>СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ деңгейі: 7</p>	<p>Кәсіп атауы: Ветеринариялық зертхана меңгерушісі</p>
<p>12. "Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық" кәсіптің карточкасы</p>		
<p>Топ коды:</p>	<p>9211-3</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>9211-3-003</p>	
<p>Кәсіп атауы:</p>	<p>Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>1</p>	
<p>СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:</p>		

<p>БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді.</p> <p>261-параграф. Малдарға, оның ішінде аса қиын және ерекше малдардың қауіпті топтарына қарау жөніндегі жұмысшы.</p>		
<p>Кәсіптік білім деңгейі:</p>	<p>Білім деңгейі: бастауыш білім</p>	<p>Мамандық: -</p>	<p>Біліктілік: -</p>
	<p>Білім деңгейі: негізгі орта білім</p>	<p>Мамандық: -</p>	<p>Біліктілік: -</p>
<p>Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:</p>	<p>Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.</p>		
<p>Формалды емес және информалды біліммен байланыс:</p>	<p>Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;</p>		
<p>Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:</p>	<p>6121-3-004 - Мал шаруашылығындағы білікті жұмысшы</p>		
<p>Қызметтің негізгі мақсаты:</p>	<p>Сүтті бағыттағы ірі қара малды өсіру, күту, күтіп-ұстау және өсімін молайту бойынша қосалқы жұмыстарды орындау</p>		
<p>Еңбек функцияларының сипаттамасы</p>			
<p>Еңбек функцияларының тізбесі:</p>	<p>Міндетті еңбек функциялары:</p>	<p>1. Табындағы сауын сиырларды, бұзаулары бар теліме сиырларды, профилактикалық және сүтті кезеңдегі бұзауларды және ірі қара малдың тұқымдық төлін күту жөніндегі қолмен жүргізілетін және ішінара механикаландырылған жұмыстар</p> <p>2. Жануарларды күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстардың технологиялық тізбегін орындау</p>	
	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p>		
<p>1-дағды: Табындағы сауын сиырларды, бұзаулары бар теліме сиырларды күтіп-ұстау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Механикаландырылған кешендер мен фермалар жағдайында сауын сиырларды күтуді жүзеге асыру.</p> <p>2. Сауын сиырларды күту қағидаларын сақтау.</p> <p>3. Механикаландырылған кешендер мен фермаларда жабдықтарды баптауды және оларға қызмет көрсетуді жүргізу.</p> <p>4. Малдың денсаулық жағдайын бақылап, ауру белгілері байқалған жағдайда дер кезінде хабарлау.</p> <p>5. Сауын сиырлар мен бұзаулы сиырларды белгіленген рацион бойынша азықтандыру және суару.</p> <p>6. Мал ұстайтын орындарда тазалық пен санитариялық жағдайды сақтау.</p> <p>7. Сауын сиырлардың өнімділігін және жем-шөптің жұмсалуын есепке алу.</p> <p>8. Малға күтім жасауда жекелей және топтық тәсілді қолдану.</p> <p>Білімдер:</p>		



<p>1-еңбек функциясы: Табындағы сауын сиырларды, бұзаулары бар теліме сиырларды, профилактикалық және сүтті кезеңдегі бұзауларды және ірі қара малдың тұқымдық төлін күту жөніндегі қолмен жүргізілетін және ішінара механикаландырылған жұмыстар</p>		<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ветеринария және зоогигиена негіздері.</li> <li>2. Сүтті тұқымды ірі қара малдың өнімділік-биологиялық ерекшеліктері.</li> <li>3. Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру негіздері.</li> <li>4. Сиыр сауу технологиялары.</li> <li>5. Сауын сиырлар мен бұзаулы сиырларға арналған азықтандыру нормалары мен рациондары.</li> <li>6. Қора-жайлар мен жабдықтарды санитарлық өңдеу қағидалары.</li> <li>7. Зоотехникалық құжаттарды жүргізу тәртібі.</li> <li>8. Ірі қара малға күтім жасау кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасының негіздері.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Профилактикалық және сүтті кезеңдегі бұзауларды, ірі қара малдың толықтырушы төлін өсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бұзаулау және емізу кезеңінде төлді өсіру технологиясын сақтау.</li> <li>2. Аналық мал басына төлдеуге жәрдемдесу бойынша жұмыстарды көрсету.</li> <li>3. Бұзаулар мен төлді қарқынды өсіруді жүргізу.</li> <li>4. Түрлі жыныстық-жастық топтардағы сүтті бағыттағы ірі қара малды азықтандыру және суару технологиясын сақтау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Азықтың зоогигиениалық маңызы.</li> <li>2. Азық сапасын бағалау және сертификаттау негіздері.</li> <li>3. Азықты малға беруге дайындау технологиясы.</li> <li>4. Сүтті өнімділік бағытындағы ірі қара малдың бұзаулары мен төлін өсіру және күтіп-ұстау технологиялары.</li> <li>5. Азық дайындау технологиялары.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>1-дағды: Сауын сиырларды азықтандыру және суару технологиясын сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Азықтандыру және суару режимін сақтау.</li> <li>2. Механикаландырылған агрегаттарға қызмет көрсету.</li> <li>3. Жем-шөпті таратпас бұрын оның сапасын бақылау.</li> <li>4. Рацион мен жануарлардың физиологиялық жағдайын ескере отырып, жем дайындап, тарату.</li> <li>5. Азықтандыру, жем-шөп пен судың шығыны бойынша есеп жүргізу.</li> <li>6. Астаулардың, суаттардың және жем дайындайтын цехтың тазалығы мен санитарлық жағдайын қамтамасыз ету.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Азықтың қоректілігі мен қорытылуын есепке алғандағы азықтандыру нормалары мен режимі.</li> </ol>

		<p>2. Фермалар мен кешендерде ірі қара малды күтіп-ұстаудың зоогигиеналық нормалары.</p> <p>3. Жем-шөптің классификациясы және олардың коректік құндылығы.</p> <p>4. Азықтандырудың сауынды сиырлардың өнімділігі мен саулығына әсері.</p> <p>5. Су сапасына қойылатын талаптар және жануарларды суару технологиясы.</p> <p>6. Жем таратқыштар, суаттар және басқа да жабдықтармен жұмыс істеудің негіздері.</p>
<p>2-еңбек функциясы: Жануарларды күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстардың технологиялық тізбегін орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Бұзаулар мен толықтырушы төлді азықтандыру және суару технологиясын сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сүтті және сүттіден кейінгі кезеңде бұзауларды азықтандыру және суару технологиясын сақтау.</li> <li>2. Толықтырушы төлді азықтандыру және суару технологиясын сақтау.</li> <li>3. Сүт алмастырғыштар мен ботқаларды дайындау, жем мен судың температуралық режимін сақтау.</li> <li>4. Жем-шөптің желінуін және бұзаулардың жағдайын бақылау.</li> <li>5. Жас малдың азықтандыруы мен өсуін жеке есепке алу.</li> <li>6. Құрал-саймандардың, астаулар мен суаттардың тазалығын қамтамасыз ету.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сүтті өнімділік бағытындағы ірі қара малдың ересек мал басының және төлдерінің су тұтынуының тәуліктік нормалары.</li> <li>2. Азық қорыту физиологиясы және биологиясы.</li> <li>3. Бұзауларды азықтандырудың жас ерекшеліктері ( өсу кезеңдері, ірі азықтарға көшу).</li> <li>4. Бұзаулар мен жас малға қолданылатын азықтардың құрамы мен коректік құндылығы.</li> <li>5. Жас малды азықтандыру кезіндегі санитария мен гигиена талаптары.</li> <li>6. Азықтандырудағы ауытқулардың белгілері (іш өту, өсуінің артта қалуы және т.б.) және олардың алдын алу шаралары.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тәртіптілік Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік</p>	
	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-ІІ Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-І ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 3	Кәсіп атауы: Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
13. "Сүт өндірісінің зоотехнигі" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-009		
Кәсіп атауы:	Сүт өндірісінің зоотехнигі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>15-параграф. Зоотехник</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Зоотехния	Біліктілік:
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
	I санатты сүт өндірісінің зоотехнигі: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал		

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және II санатты зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес;</p> <p>II санатты сүт өндірісінің зоотехнигі: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес немесе (зоотехния) мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) зоотехния мамандығы бойынша білім және санаты жоқ зоотехник лауазымындағы жұмыс өтілі 5 жылдан кем емес;</p> <p>Санаты жоқ сүт өндірісінің зоотехнигі: жоғары білім (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейіні бойынша доктор) мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша немесе зоотехния мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	3142-0-010 - Бөлімше (кешен, ауыл шаруашылығы учаскесі, ферма) зоотехнигі	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ауыл шаруашылығы жануарларының барлық түрлері мен тұқымдарын күтіп-ұстаудың, азықтандырудың және өсірудің технологиялық процесін ұйымдастыру	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Өнім өндірісін жақсарту үшін әр түрлі тұқымдағы ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау</li> <li>2. Жануарлардың жыныстық-жас топтарына (физиологиялық жай-күйі бойынша) жылжуды жүзеге асыру, ветеринариялық-санитариялық қағидалар мен нормаларға сәйкес малды азықтандыру және күту</li> <li>3. Азықты тиімді пайдалануды ұйымдастыру, фермаларда күтіп-бағудың, азықтандырудың және күтім жасаудың жаңа әдістерін енгізу</li> <li>4. Жоғары өнімді жануарларды шығару бойынша селекциялық-асылдандыру жұмысына басшылық ету</li> <li>5. Мал шаруашылығында асыл тұқымды бастапқы есепке алу құжаттарын жүргізу</li> </ol>
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Өнімді өндіру үшін шешудің әртүрлі тәсілдерін болжайтын практикалық міндеттерді таңдау.</li> <li>2. Жануарлардың сапасын жақсарту үшін қажетті әрекеттерді жүзеге асыру;</li> <li>3. Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру мен өткізудің экономикалық тиімді технологияларын таңдау және пайдалануды жүзеге асыру.</li> <li>4. Жануарлардың физиологиялық жағдайы мен тұқымдық ерекшеліктерін ескере отырып, азықтандыру және ұстау жоспарларын әзірлеу.</li> </ol>

	<p>1-дағды:  Өнім өндіру үшін әр түрлі тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау бойынша жұмыстарды орындау</p>	<p>5. Жануарлардың тұқымдық стандарттар мен өнімділік бағытына сәйкестігін бақылау.  6. Жануарларды сыртқы пішіні, өнімділік және көбею қасиеттері бойынша бағалау.  7. Малдың қозғалысы, өнімділігі және тұқымдық құндылығы бойынша есеп жүргізу және есеп беру.  8. Алдын алу және емдеу шараларын үйлестіру мақсатында ветеринариялық мамандармен өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>Білімдер:  1. Өнім өндіру үшін әртүрлі тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын дайындауда кәсіптік практикалық, теориялық білімдер және практикалық тәжірибе.  2. Өнім өндіру үшін әртүрлі тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын дайындауда стратегиялық тәсілдерді қолдана отырып, міндеттер мен проблемаларды шешу тәсілдері.  3. Әртүрлі тұқымдағы жануарларды күтіп-бағу, азықтандыру және пайдалану бойынша нормативтер мен талаптар.  4. Сүтті ірі қара мал шаруашылығындағы генетика, селекция және асылдандыру жұмыстарының негіздері.  5. Сүтті ірі қара тұқымдарының ерекшеліктері және олардың өнімділікке әсері.  6. Сүт өнімдерінің сапасын бағалау әдістері және оның шығымына әсер ететін факторлар.  7. Зоотехникалық ақпаратты есепке алу және талдау бойынша заманауи цифрлық жүйелер.</p>
<p>1-еңбек функциясы:  Өнім өндірісін жақсарту үшін әр түрлі тұқымдағы ауыл шаруашылығы жануарларын дайындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды:  Мал шаруашылығын дамыту, табынның өсімін жақсарту, малдардың өнімділігін арттыру,</p>	<p>Машықтар:  1. Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және олардың өсімін молайту кезінде теориялық білімді практикада қолдану.  2. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірумен айналысатын орындаушылар ұжымының жұмысын ұйымдастыру.  3. Бекітілген қызмет көрсету аймағында жануарларды өсіру және құжаттауда практикалық және танымдық дағдыларды қолдану.  4. Төлі мен асыл тұқымдық құндылығын арттыруға бағытталған бағдарламаларды әзірлеу және енгізу.  5. Табындағы репродуктивтік көрсеткіштерді ( ұрықтану, буаздық, төл алу және т.б.) бағалау және бақылау.  6. Өнімділік пен көбеюге әсер ететін аурулардың алдын алу шараларын ұйымдастыру.  7. Зоотехниялық іс-шаралардың тиімділігін талдау және жоспарларға түзетулер енгізу.</p>

	<p>төлдің шығуын арттыру бойынша іс-шараларды әзірлеуді және орындауды ұйымдастыру</p>	<p>8. Төл алу көрсеткішін арттыру және өлім-жітімді азайту бойынша жоспарлар әзірлеуге қатысу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарлардың генетикасы, физиологиясы, зоологиясы және ветеринария базалық білімі.</li> <li>2. Ауыл шаруашылығы жануарларының зоологиясы, анатомиясы, физиологиясы.</li> <li>3. Ауыл шаруашылығы жануарлары бойынша есептілік және ақпарат тәртібі.</li> <li>4. Табынды көбейтудің заманауи әдістері (жасанды ұрықтандыру, биотехнологиялар).</li> <li>5. Сүт бағытындағы ірі кара малдың өнімділік көрсеткіштері және оларды арттыру әдістері.</li> <li>6. Сүтті мал шаруашылығындағы өндірістік процесті басқару принциптері.</li> <li>7. Өндірістік міндеттерді ескере отырып, табынның саны мен құрылымын жоспарлаудың негіздері.</li> <li>8. Төлді көбейту және бордақылау шараларының экономикалық тиімділігін есептеу әдістері.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-еңбек функциясы:</p>	<p>1-дағды: Бастапқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізу және бекітілген қызмет көрсету аймағында мал өсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.Кәсіптік қызмет шеңберінде құжаттау және есеп жүргізу.</li> <li>2.Қазіргі заманғы есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану.</li> <li>3.Жануарларды бақылау өлшеулерін жүргізуді; табынның қозғалыс айналымын жасауды ұйымдастыру.</li> <li>4. Ауыл шаруашылық учаскесі, цехы қызметінің негізгі техникалық-экономикалық көрсеткіштерін есептеу.</li> <li>5. Мал шаруашылығы бойынша тапсырмалардың жобаларын әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Айлық, тоқсандық және жылдық жоспарларды әзірлеу қағидалары.</li> <li>2. Бастапқы зоотехникалық құжаттама бойынша кәсіби қызметті орындауды жүзеге асыру.</li> <li>3. Қызметтің осы түріне тән тәуекелдер оларды бақылай және барынша азайта алады.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарлардың азықтандырудың прогрессивті тәсілдерін қамтамасыз ету.</li> <li>2. Мал шаруашылығы бойынша тапсырмалардың жобаларын әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету.</li> </ol>

<p>Жануарлардың жыныстық-жас топтарына (физиологиялық жай-күйі бойынша) жылжуды жүзеге асыру, ветеринариялық-санитариялық қағидалар мен нормаларға сәйкес малды азықтандыру және күту</p>	<p>2-дағды: Азық шығынының кітабын жүргізу. Жануарларды азықтандыру рационын құру</p>	<p>3. Жануарлардың жасы, өнімділігі және физиологиялық жағдайын ескере отырып, азықтандыру рационын құрастыру.</p> <p>4. Азықтардың сапасын және олардың қауіпсіздік талаптарына сәйкестігін бақылау.</p> <p>5. Азықтардың шығынын түрлері, жануарлар топтары және азықтандыру кезеңдері бойынша есепке алу.</p> <p>6. Өнімділік көрсеткіштеріне (салмақ қосу, сүт өнімі және т.б.) сүйене отырып, азықтандыру тиімділігін талдау.</p> <p>7. Рационды есептеу және азық шығынын жүргізу үшін арнайы бағдарламаларды (мысалы, RationBalancer, 1С және т.б.) пайдалану.</p> <p>8. Жануарлардың макро- және микроэлементтерге, дәрумендерге және энергияға деген қажеттілігін анықтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясы мен физиологиясының ерекшеліктері.</p> <p>2. Ауыл шаруашылығы жануарларының дұрыс қоректену қағидалары және қоректік уланудың алдын алу қағидалары.</p> <p>3. Азықтардың жіктелуі және олардың қоректік құндылығы.</p> <p>4. Әр жастағы және физиологиялық жағдайдағы жануарларды азықтандыру нормалары.</p> <p>5. Рационның жануарлар саулығы мен өнімділігіне әсері.</p> <p>6. Азықтарды сақтау және тасымалдау қағидалары.</p> <p>7. Азықтандыруға байланысты зоогигиена негіздері (режим, суару, астау мен су құбырларының санитариясы).</p> <p>8. Азық нормаларын және азық айналымын есептеу әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Стратегиялық жоспарлауда, жұмысты бағалауда, жағдайды талдауда практикалық және танымдық дағдыларды қолдану.</p> <p>2. Өнім өндіру үшін қажетті ең тиімді технологияларды таңдау.</p> <p>3. Өндірістік қызметтің тиімділігін бағалау.</p> <p>4. Жергілікті жағдайлар мен ресурстарды ескере отырып, жануарларды күтіп-бағу және азықтандырудың инновациялық технологияларын талдау және енгізу.</p> <p>5. Жануарларды күтіп-бағу және азықтандырудың жаңа әдістері бойынша персоналды оқытуды және нұсқамалық өткізуді ұйымдастыру.</p>

<p>3-еңбек функциясы: Азықты тиімді пайдалануды ұйымдастыру, фермаларда күтіп-бағудың, азықтандырудың және күтім жасаудың жаңа әдістерін енгізу</p>	<p>1-дағды: Фермаларда күтіп-ұстаудың және азықтандырудың прогрессивті әдістерін енгізу</p>	<p>6. Азықты ұтымды пайдалану және малға оңтайлы күтім жасау мақсатында ферманың барлық бөлімшелерінің жұмысын үйлестіру. 7. Енгізілген технологиялардың жануарлар саулығы мен өнімділігіне әсерін бақылау және бағалау. 8. Азықтандыру және күтіп-бағу үдерістерін басқаруға арналған цифрлық құралдар мен бағдарламалық жасақтаманы пайдалану.</p> <p>Білімдер: 1. Жануарлардың генетикасының, физиологиясының, зоологиясы мен ветеринарияның негіздері. 2. Жануарлардың негізгі аурулары және олардың алдын алу әдістері. 3. Мал шаруашылығы бойынша жобалық тапсырмаларды әзірлеу қағидалары. 4. Өнімділікті арттыруға және жануарлар саулығын сақтауға бағытталған жануарларды ұстаудың заманауи әдістері мен технологиялары. 5. Азық пен ферма ресурстарын ұтымды пайдаланудың экономикалық негіздері. 6. Тұрақты мал шаруашылығының принциптері және экологиялық талаптар. 7. Енгізілетін технологиялардың тиімділігін бағалау әдістері және жануарлардың өнімділік көрсеткіштері. 8. Фермаларда жаңа технологияларды қолдану кезінде еңбек қорғау және техника қауіпсіздігі қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Ұйымның селекциялық-асылдандыру жұмысы жоспары бойынша белгіленген есепке алу нысандарына асыл тұқымды мал өнімділігінің бастапқы деректерін енгізу</p>	<p>Машықтар: 1. Мал өнімділігі көрсеткіштерін бастапқы есепке алудың белгіленген нысандарын ресімдеу. 2. Асыл тұқымды малдардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың стандартты бағдарламаларын пайдалану. 3. Жалпы есеп базасына жібермес бұрын енгізілген деректердің дұрыстығы мен толықтығын тексеру. 4. Деректердегі ауытқулар мен қателіктерді анықтау үшін өнімділіктің базалық көрсеткіштерін талдау. 5. Деректерді өңдеу барысында олардың сақталуын және құпиялылығын қамтамасыз ету. 6. Ақпаратты нақтылау және түзету үшін басқа мамандармен (зоотехниктермен, ветеринарлармен) өзара іс-қимылды үйлестіру.</p> <p>Білімдер: 1. Ұйымның селекциялық - асылдандыру жұмысының жоспары бойынша әр түрлі мал өнімділігінің көрсеткіштерін асыл тұқымды есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі.</p>



		<p>2. Ұйымда әр түрлі жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша стандартты бағдарламаларды пайдалану тәртібі.</p> <p>3. Жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін статистикалық өңдеу және талдау негіздері.</p> <p>4. Ауыл шаруашылығы ұйымдарындағы ақпараттық қауіпсіздік пен деректерді қорғау талаптары.</p> <p>5. Селекциялық-асыл тұқымдық құжаттаманы жүргізу кезінде қызметтер арасындағы өзара әрекет ету қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>1-дағды: Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және өсімін молайту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және олардың өсімін молайту кезінде теориялық білімді практикада қолдану.</li> <li>2. Нұсқаулыққа сәйкес асыл тұқымды малдарды және олардың нөмірлері мен лақап аты бойынша материалдарды сәйкестендіру.</li> <li>3. Нұсқаулықтарға сәйкес жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өлшеуді жүзеге асыру.</li> <li>4. Асыл тұқымды малдарды іріктеуді және таңдауды жүзеге асыру.</li> <li>5. Бір немесе бірнеше тұқымды будандастыруды жүргізу.</li> <li>6. Малдардың өнімділігін арттыру, табынның өсімін жақсарту және мал төлінің шығуын арттыру бойынша жұмыстар жүргізу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы малдарын өсіру және өсімін молайту мәселелерін шешу үшін қажетті ақпарат.</li> <li>2. Жануарлардың генетикасының, физиологиясының, зоологиясы мен ветеринарияның негіздері.</li> <li>3. Мал шаруашылығында компьютерлік техниканы пайдалану қағидалары.</li> <li>4. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясының ерекшеліктері, асырау тәсілдері, сондай-ақ азықтандыру кезіндегі нюанстар.</li> <li>5. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірудің заманауи технологиялары; асылдандыру ісі.</li> <li>6. Жануарлардың негізгі аурулары және олардың алдын алу әдістері;</li> <li>7. Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстарының әр түрлі түрлерін сәйкестендіру (лақап ат беру, ен салу, таңбалау, чиптеу) техникасы.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>4-еңбек функциясы: Жоғары өнімді жануарларды шығару бо й ы н ш а</p>		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ұйымның селекциялық-асылдандыру жұмысының жоспары бойынша жануарлар мен құстарды өлшеуге арналған жабдықтар мен құралдарды пайдалану.</li> </ol>

<p>селекциялық-асылдандыру жұмысына басшылық ету</p>	<p>2-дағды: Малдың асыл тұқымдық құндылығын анықтау</p>	<p>2. Асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін жануарлар мен құстарды аспаптық өлшеу техникасын меңгеру.</p> <p>3. Жануарлардың асыл тұқымдық құндылығын бағалау үшін алынған өлшем деректерін талдау.</p> <p>4. Асыл тұқымды жоғары өнімді жануарларды селекциялық-асыл тұқымдық жұмыста қолдану бойынша есептер мен ұсыныстар дайындау.</p> <p>5. Өлшеу жүргізу және асыл тұқымдық құндылықты бағалау кезінде мамандардың жұмысын үйлестіру.</p> <p>6. Құрал-жабдықты дұрыс пайдалану және өлшеу әдістері бойынша персоналды оқыту жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның селекциялық-асылдандыру жұмысын жүргізудегі малдың асыл тұқымдық құндылығын анықтаудың маңызы.</p> <p>2. Малдың асыл тұқымдық құндылығын анықтау жөніндегі ұйымның селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жоспарының бөлімі.</p> <p>3. Асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін жануарлар мен құстарды аспаптық өлшеу қағидалары мен тәртібі.</p> <p>4. Әр түрлі жануарлар мен құстармен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.</p> <p>5. Аспаптық өлшеулер нәтижелерін статистикалық өңдеу және интерпретациялау әдістері.</p> <p>6. Жануарлардың асыл тұқымдық құндылығына әсер ететін генетика негіздері.</p> <p>7. Дәл өлшеулер жүргізу үшін жабдықтың техникалық күйіне және калибрлеуге қойылатын талаптар.</p> <p>8. Селекциялық-асыл тұқымдық жұмыста сапаны басқару және бақылау негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Зоотехникалық құжаттаманы жүргізу. 2. Арнайы бағдарламаларды пайдалана отырып, мал шаруашылығы бойынша белгіленген есептілікті есепке алуды және жүргізуді ұйымдастыру. 3. Есепке алу нысандары мен журналдарын уақтылы және дұрыс толтырылуын қамтамасыз ету. 4. Асыл тұқымдық ақпаратты сақтау және өңдеу үшін электрондық деректер базаларын пайдалану. 5. Енгізілетін деректердің сапасы мен толықтығын бақылау. 6. Басшылық пен бақылаушы органдарға арналған есептерді қалыптастыру. 7. Асыл тұқымдық құжаттаманың құпиялылығы мен сақталуын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Есептеу техникасының, коммуникациялардың және байланыстың қазіргі заманғы құралдары.</p>

<p>5-еңбек функциясы: Мал шаруашылығында асыл тұқымды бастапқы есепке алу құжаттарын жүргізу</p>	<p>1-дағды: Есепке алуды және есептілікті жүргізу</p>	<p>2. Әртүрлі малдардың өнімділік, өсімін молайту және асыл тұқымдық қасиеттерін есепке алу әдістері .</p> <p>3. Зоотехникалық және асыл тұқымды есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі.</p> <p>4. Зоотехникалық және асыл тұқымды есеп жүргізудің қолданыстағы нысандары.</p> <p>5. Мал шаруашылығында компьютерлік техниканы пайдалану қағидалары.</p> <p>6. Мал шаруашылығындағы электрондық есепке алу жүйелерімен жұмыс істеу қағидаттары (мысалы, 1С, SELEX, басқа салалық бағдарламалар).</p> <p>7. Деректермен жұмыс істеу кезінде ақпараттық қауіпсіздік талаптары.</p> <p>8. Ауыл шаруашылық ұйымдарында құжаттаманы мұрағаттау және сақтау қағидалары.</p> <p>9. Асыл тұқымдық есеп пен есептілікті жүргізу саласындағы заңнама.</p> <p>10. Асыл тұқымды шаруашылықтарда жануарлардың әртүрлі санаттары мен өнімдерін есепке алудың ерекшеліктері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Белгіленген есеп жүргізу нысандарын, асыл тұқымды мал өнімділігінің бастапқы деректерін енгізу</p>	<p>Машықтар: 1. Мал өнімділігі көрсеткіштерін бастапқы есепке алудың белгіленген нысандарын ресімдеу. 2. Асыл тұқымды малдардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың стандартты бағдарламаларын пайдалану. 3. Малдың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламаларды пайдалану.</p> <p>Білімдер: 1. Ұйымның селекциялық - асылдандыру жұмысының жоспары бойынша мал өнімділігінің көрсеткіштерін асыл тұқымды есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі.</p> <p>2. Ұйымда жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша стандартты бағдарламаларды пайдалану тәртібі.</p> <p>3. Ұйымда өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламаларды пайдалану тәртібі.</p> <p>4. Ұйымда бастапқы есептік асыл тұқымды құжаттарды мұрағаттау тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Ойлау икемділігі Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік</p>	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Парасаттылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі: 4 6	Кәсіп атауы: Сүт фермаларының жұмысшысы Мал дәрігері
14. "Сүт фермаларының жұмысшысы" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	6121-9	
Қызмет атауының коды:	6121-9-005	
Кәсіп атауы:	Сүт фермаларының жұмысшысы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:		
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы V бөлік 20-бөлім. Мал шаруашылығындағы жұмыстар және жұмысшы кәсіптері. 74. Сауыншы. 1-параграф. Сауыншы, 4-разряд.</p> <p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p>	

	V бөлік 20-бөлім. Мал шаруашылығындағы жұмыстар және жұмысшы кәсіптері. 74. Сауыншы.2-параграф. Сауыншы, 6-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6121-9-006 - Фермер, сүт өнімдері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру жөніндегі негізгі өндірістік процестерді орындау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сүтті бағыттағы асыл тұқымды мал шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу 2. Тауарлы сүтті ірі қара мал шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар: 4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бұзаулар мен сиырлардың жыныстық күйін анықтау.</li> <li>2. Өсімді молайтудың есептік құжаттарын жүргізу (ұрықтардыру журналы, қызу және төл карталары).</li> <li>3. Жануарларды жынысы, жасы, физиологиялық жай-күйіне қарай іріктеу және топтау.</li> <li>4. Жануарларды ұрықтандыру тәртібі мен мерзімдерін сақтау.</li> <li>5. Ақпарат жинау және талдау үшін негізгі цифрлық құралдарды пайдалану.</li> <li>6. Белгіленген параметрлер бойынша тұқымдық топтарды қалыптастыруға қатысу.</li> </ol> <p>6-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Өсімді молайтуды жоспарлау үшін деректер жинау процесін ұйымдастыру және бақылау (ұрықтандыру кезеңі, ұрықтандыру, буаздық, төлдеу)</li> <li>2. Өсімді молайтуды көрсеткіштерін талдау (ұрықтандыру индексі, буаздық коэффициенті, түсік, қайта ұрықтандыру және т.б.).</li> </ol>	

1-дағды:  
Сүтті бағыттағы ірі қара малдың асыл тұқымды мал басын көбейтуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді мониторингтеу, жинау және талдау

3. Өсімді молайтуды жоспарлау үшін цифрлық есеп және талдау жүйелерін пайдалану (1С, SELEX, Excel және т.б.).
4. Өсімді молайтудың бұзылу себептерін анықтау және оларды жою шараларын ұсыну.
5. Ұрықтандыру, буаздық және төлдеу жоспарын құрастыру және орындалуын бақылау.
6. Сиырлар мен бірінші төлдеген бұзаулардың төлдеу алдындағы және төлдегеннен кейінгі физиологиялық жай-күйін бақылау.
7. Генетикалық, зоотехникалық және өнімділік деректеріне негізделген тұқымдық топтарды қалыптастыруға қатысу.
8. Бірінші төлдеген бұзаулар мен жаңа төлдеген сиырларды жекелей көрсеткіштерге сәйкес сиыр сүтінің көбеюін қамтамасыз ету.
9. Бұзауларға ветеринариялық өңдеу жүргізу және төлдеуге бақылау жасау.

Білімдер:

- 4-разрядка арналған білімдер
1. Сиырлар мен қашарлардың көбею физиологиясының негіздері.
2. Жануарлардың жыныстық күйінің мерзімділігі мен белгілері.
3. Зоотехникалық құжаттарды жүргізу түрлері мен тәртібі.
4. Тұқымдық ядроға жануарларды іріктеу талаптары.
5. Сүтті бағыттағы мал шаруашылығындағы тұқымдық жұмыстың негіздері.
6. Ұрықтандыру мен бақылау тексерулерінің нормативтік мерзімдері.
7. Тұқымдық шаруашылықтарда есеп пен есептілікті жүргізу талаптары.
- 6-разрядка арналған білімдер
1. Ірі қара малдың көбею физиологиясы, жыныстық күйлері мен төлдеудің гормоналды және мінез-құлық белгілері.
2. Сиырлардың анатомиясы мен физиологиясы, желіннің құрылысы мен сүт түзілу ерекшеліктері.
3. Төлдеудің жақындағанын білдіретін белгілер және төл қабылдау алгоритмі.
4. Жаңа туған бұзауларға ветеринариялық өңдеу жүргізу және күтім жасау талаптары.
5. Сиырларды төлдегеннен кейін азықтандыру, суару және күтіп-бағу нормативтері.
6. Сиырлар мен алғаш төлдеген қашарлардың сүт өнімділігін арттыратын сүтті көбейтуді бастау әдістері.
7. Тұқымдық көрсеткіштер (сауын көлемі, тегі, өнімділік индексі) және негізгі табынға іріктеу өлшемшарттары.

1-еңбек функциясы:  
Сүтті бағыттағы асыл тұқымды мал

шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-дағды: Сүтті бағыттағы ірі кара малдың толықтырушы төлін өсіру мен өткізуді жоспарлау		<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бұзауларды туған сәттен бастап есепке алу: сәйкестендіру, жынысы, салмағы, тегі.</li> <li>2. Өсімді көбейтетін табынға өсіруге арналған жас малды зоотехниялық белгілеріне қарай іріктеу.</li> <li>3. Бұзаулардың жасына байланысты азықтандыру және суару схемаларының орындалуын бақылау.</li> <li>4. Жас малдың әр түрлі өсу кезеңдеріндегі жалпы жай-күйі мен дамуын бағалау (өсу, күйіс қайтару, тәбет).</li> <li>5. Өсімді көбейтетін бұзауларды вакциналау және дегельминтизациялау кестесін жасауға қатысу.</li> <li>6. Бұзауларды жас ерекшеліктеріне сәйкес уақтылы топтарға бөлу (жеке орындардан топтық қораларға көшіру және т.б.).</li> <li>7. Жас малды күтіп-бағуға арналған үй-жайлар мен жабдықтарды дайындауға көмектесу.</li> </ol> <p>6-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жас малды өсіру бағдарламаларын генетикалық әлеуетін ескере отырып әзірлеу және түзету.</li> <li>2. Қашарларды іріктеу кезінде ата-енелік желілердің өнімділігі мен тұқым қуалаушылығына талдау жүргізу.</li> <li>3. Жас малды күту, вакциналау және бордақылау бойынша қызметкерлердің жұмысын үйлестіру.</li> <li>4. Жас малды ұрықтандыруға дайындау іс-шараларын жоспарлау және ұйымдастыру.</li> <li>5. Негізгі табынға енгізу немесе жарамсыз деп тану мақсатында биометриялық көрсеткіштерді (өсу, дене пішінінің индексі) бағалау.</li> <li>6. Жас мал ұстайтын аймақтарда ветеринариялық-санитариялық талаптардың сақталуын бақылау.</li> <li>7. Қашарлардың сақталуы, өсуі, жарамсыздығы және өткізілуі бойынша есеп беру құжаттарын жасау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <p>4-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жас ірі кара малдың өсуі мен дамуының физиологиясының негіздері.</li> <li>2. Бұзауларды жас топтары мен өсіру кезеңдеріне қарай жіктеу.</li> <li>3. Бұзауларды өсіру кезіндегі ұстау жағдайларына, микроклиматқа және гигиенаға қойылатын талаптар.</li> <li>4. Бұзауларды әр кезеңде азықтандыру және суару нормалары.</li> <li>5. Табынға іріктеуге арналған негізгі белгілер (тірі салмақ, тегі, экстерьер және т.б.).</li> </ol>

		<p>6. Жас мал арасында аурулардың алдын алу негіздері (вакциналау, дегельминтизация).</p> <p>7. Жас мал бойынша бастапқы зоотехникалық құжаттаманы жүргізу тәртібі.</p> <p>6-разрядка арналған білімдер</p> <p>1. Табынды қалыптастыру үшін жануарларды іріктеудегі генетикалық-селекциялық принциптер.</p> <p>2. Тұқымдық құндылық көрсеткіштері және оларды есептеу әдістері.</p> <p>3. Тұқымдары мен түрлері бойынша ремонттық жас малды өсірудің стандарттары мен нормативтері.</p> <p>4. Қашарларды өсіруге жұмсалатын шығындарды жоспарлау және экономикалық бағалау негіздері.</p> <p>5. Жас малды алғашқы ұрықтандыруға дайындауға қойылатын талаптар (жасы, салмағы, физиологиялық жетілуі).</p> <p>6. Тұқымдық жас малды сатуға қойылатын ветеринариялық, құқықтық және есептік талаптар.</p> <p>7. Жас малдың өсуі мен дамуын автоматты түрде бақылаудың заманауи әдістері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <p>1. Сауын табындағы көбею көрсеткіштері (ұрықтандыру индексі, буаздық, төлдеу және т.б.) туралы ақпарат жинау.</p> <p>2. Ұрықтандыру, төлдеу және мал қозғалысы бойынша есеп жүргізу.</p> <p>3. Қашарлар мен сиырлардың күйлеу белгілерін және ұрықтандыруға дайындығын анықтау.</p> <p>4. Көбею кезеңіндегі сиырлар мен қашарлардың жалпы жағдайын көзбен бағалау.</p> <p>5. Көбеюге қатысты есепке алу және журналдарды (қағаз немесе электронды түрде) жүргізудің базалық нысандарын қолдану.</p> <p>6. Жиналған мәліметтерді талдау үшін зоотехник немесе ветеринар маманға тапсыру.</p> <p>7. Ұрықтандыруға жануарларды дайындау бойынша тапсырмаларды орындау (фиксация, гигиена және т.б.).</p> <p>6-разрядка арналған машықтар</p> <p>1. Табындағы репродуктивтік тиімділікті зоотехникалық және ветеринариялық мәліметтер негізінде кешенді талдау.</p> <p>2. Арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету көмегімен сандық есептерді (буаздық, ұрықтандыру, төлдеу бойынша) түсіндіру.</p> <p>3. Талдау нәтижелері бойынша көбею көрсеткіштерін жақсарту жөнінде ұсыныстар әзірлеу.</p> <p>4. Көбею бойынша далалық және зертханалық мәліметтерді салыстыру және нақтылау.</p>



<p>1-дағды:</p> <p>Сүтті бағыттағы ірі қара малдың тауарлық мал басын көбейтуді жоспарлау үшін бастапқы деректерді жинау және талдау</p>	<p>5. Ұрықтандыру мен төлдеудің кестесін маусымдылықты, өнімділікті және жануарлардың физиологиялық жағдайын ескере отырып жоспарлау.</p> <p>6. Көбеюді жақсартуға бағытталған шаралардың экономикалық тиімділігін бағалау.</p> <p>7. Аналитикалық есептерді құрастыру және оларды басшылыққа таныстыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>4-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сиырлар мен қашарлардың көбею физиологиясының негіздері.</li> <li>2. Өнімділік көрсеткіштері және олардың көбеюге әсері.</li> <li>3. Сиырлар мен бірінші рет бұзаулаған малдың күйлеу белгілері.</li> <li>4. Ұрықтандыру мен төлдеу бойынша құжаттаманы жүргізу тәртібі.</li> <li>5. Көбею кезеңінде жануарларды күтіп-бағу шарттарына қойылатын талаптар.</li> <li>6. Жануарларды ұрықтандыруға дайындауда азықтандыру мен гигиенаның рөлі.</li> <li>7. Жануарлармен жұмыс істеу кезіндегі санитария және қауіпсіздік техникасының негіздері.</li> </ol> <p>6-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Репродуктивті өнімділікті талдаудың заманауи әдістері және көбею биотехнологиялары.</li> <li>2. Зоотехникалық бағдарламалармен жұмыс істеу принциптері (1С:Мал шаруашылығы, SELEX, Uniform Agri және т.б.).</li> <li>3. Өнімді ұзақ өмір сүруге және малды жарамсыз етуге әсер ететін көрсеткіштер.</li> <li>4. Тауарлы табынды көбею тұрғысынан жоспарлау және бағалау бойынша нормативтер мен регламенттер.</li> <li>5. Төмен буаздық пен қайталап ұрықтандыру себептерін анықтау және жою әдістері.</li> <li>6. Топ немесе бүкіл табын деңгейінде көбею циклін басқарудың негіздері.</li> <li>7. Тауарлық сүтті ірі қара шаруашылығындағы көбею тиімділігінің биоэкономикалық талдау принциптері.</li> </ol>	<p>5. Ұрықтандыру мен төлдеудің кестесін маусымдылықты, өнімділікті және жануарлардың физиологиялық жағдайын ескере отырып жоспарлау.</p>
<p>2-еңбек функциясы:</p> <p>Тауарлы сүтті ірі қара мал шаруашылығында өндірістік процестерді орындауға қатысу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ІҚМ өсірудің қолданыстағы технологияларын талдау және оларды жетілдіру мүмкіндіктерін анықтау.</li> <li>2. Жергілікті жағдайларды ескере отырып, жаңа технологиялық процестерді енгізу бойынша ұсыныстар әзірлеу.</li> </ol>

2-дағды:

Асыл тұқымды және тауарлық ірі қара малды өсірудің жаңа технологиясын енгізу бойынша шаралар әзірлеу

3. Жаңа технологиялардың жануарлардың өнімділігі мен саулығына әсерін бағалау.

4. Инновацияларды енгізу бойынша іс-шаралар жоспарын құрастыру және оның орындалуын бақылау.

5. Жаңа технологияларды қолдану бойынша персоналға нұсқаулық өткізу және оқыту.

6-разрядқа арналған машықтар

1. Ғылыми зерттеулер мен өндірістік жағдайларды ескере отырып, ІҚМ өсірудің инновациялық технологияларын енгізу бойынша кешенді бағдарламаларды әзірлеу және бейімдеу.

2. Жаңа технологиялық процестерді енгізу кезінде әртүрлі бөлімдер мен мамандардың жұмысын үйлестіру.

3. Статистикалық деректер мен мониторинг негізінде енгізілген технологиялардың тиімділігіне кешенді талдау жүргізу.

4. Жаңа өсіру технологиялары бойынша персоналға арналған әдістемелік ұсынымдар мен стандарттарды әзірлеу.

5. Жаңа технологиялар саласындағы қызметкерлердің біліктілігін арттыру мен оқытуды ұйымдастыру.

6. Технологиялық процестерді жаңғырту жобаларын басқару және олардың экономикалық тиімділігін бағалау.

Білімдер:

4-разрядқа арналған білімдер 1. ІҚМ-дағы генетика және асылдандыру жұмысының негіздері.

2. Асыл тұқымды және тауарлық ІҚМ өсірудің заманауи әдістері мен технологиялары.

3. Жануарлардың дамуы мен өнімділігіне күтім мен азықтандыру жағдайларының әсері.

4. ІҚМ өсіруді реттейтін технологиялық регламенттер мен нормативтік құжаттар.

5. Енгізілген технологиялардың тиімділігін бағалау әдістері.

6-разрядқа арналған білімдер

1. Асыл тұқымды және тауарлық ІҚМ өсіру саласындағы заманауи инновациялық технологиялар мен ғылыми жетістіктер.

2. Технологиялық жаңалықтарды енгізу тиімділігін бағалау және жобалық басқару әдістемелері.

3. Ауыл шаруашылығы өндірісінің экономикасы және инновацияларға инвестиция салуды жоспарлау негіздері.

4. Мал шаруашылығында жаңа технологияларды енгізуді реттейтін нормативтік және әдістемелік құжаттар.

5. Жаңа жұмыс тәсілдеріне бейімделу және персоналды өзгерістерге бейімдеу ерекшеліктері.

		6. Мал шаруашылығындағы мониторингтің, автоматтандырудың және цифрландырудың заманауи жүйелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік  Күйзеліске тұрақтылық  Шыдамдылық  Командада жұмыс істей білу  Мақсаткерлік  Аналитикалық ойлау  Сыпайылық  Мейірімділік  Төзімділік пен еңбексүйгіштік  Парасаттылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.  2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.  3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.  4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.  5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы  6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.  7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.  8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы
	5	Сүт өндірісінің зоотехнигі
15. "Мал өсіруші" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	6121-3	
Қызмет атауының коды:	6121-3-002	
Кәсіп атауы:	Мал өсіруші	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:		

БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 75. Малшы. 2-параграф. Малшы, 4-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	8341-9-011 - Мал шаруашылығы кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың машиналары мен жабдықтарын пайдалана отырып, ІҚМ күту бойынша жұмыстарды орындау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Азықты дайындау, сақтау және беру, азықты тиеу және тарату 2. Мал шаруашылығы орынжайларында сумен жабдықтау және ірі қара малды автосуару, көң жинау және шығару, орынжайларда белгіленген микроклиматты сақтау бойынша жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Азықты тиеу және тарату	Машықтар: 1. Ірі қара малды азықтандыру рациондарын құру. 2. Азықты тиеу және тарату бойынша механикаландыру құралдарына қызмет көрсету. 3. Азық тарату кезінде белгіленген рационға сәйкес мөлшерді дәл өлшеуді бақылау. 4. Азықтың сапасын таратпас бұрын көзбен бағалау. 5. Азық таратқыштар мен жұмыс аймақтарының санитарлық жағдайын сақтау. 6. Жұмыс алдында жабдықтардың ақаусыздығын күн сайын тексеру. 7. Берілген азық пен қалған қалдықтарды есепке алу. 8. Мал азықтандыру кестесін сақтау және олардың жасына, өнімділігіне байланысты ерекшеліктерді ескеру.	
		Білімдер: 1. Азықты тиеу және тарату үшін машиналар мен жабдықтарды дайындау және пайдалану қағидалары . 2. Азық беру нормалары. 3. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау	

		<p>қағидалары. 4. Азық түрлері және оларды тарату ерекшеліктері (ұнтақталған, ылғалды, сүрлем, шөп және т.б.). 5. Азықтандырудағы ауытқулардың малдың саулығы мен өнімділігіне әсері. 6. Азық тарату жабдықтары мен құралдарын санитарлық өңдеу талаптары. 7. Азықтандыруды ұйымдастырудағы зоогигиена негіздері. 8. Азық қалдықтарын есепке алу және сақтау тәртібі. 9. Ірі қара малдың жасына және физиологиялық жағдайына байланысты азық тұтыну ерекшеліктері. 10. Азықты тасымалдау және тарату кезінде шығын мен бұзылуды болдырмау әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>1-енбек функциясы: Азықты дайындау, сақтау және беру, азықты тиеу және тарату</p>	<p>2-дағды: Азықты дайындау, сақтау және беру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Азық дайындау үшін машиналар мен жабдықтарды жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану.</li> <li>2. Азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтарды технологиялық желінің жұмыс режиміне баптауды орындау.</li> <li>3. Келіп түскен жемдердің сапасын бақылау және олардың сақтау жағдайын қадағалау.</li> <li>4. Жемдерді (жем, сүрлем, құрама жем және т.б.) сақтау үшін дұрыс салу қағидаларын сақтау.</li> <li>5. Жемнің шығынын және сақтау мерзімін есепке алу.</li> <li>6. Белгіленген рационға сәйкес жемқоспаларды дайындау.</li> <li>7. Жемдермен жұмыс істеу кезінде санитарлық нормаларды сақтау.</li> <li>8. Жұмыс барысында жабдықтардағы ұсақ ақауларды жою.</li> <li>9. Жемдермен және жабдықтармен жұмыс істеу кезінде жеке қорғаныс құралдарын пайдалану.</li> <li>10. Жем дайындау мен беруді есепке алуға арналған құжаттармен (журналдар, есеп парағы және т.б.) жұмыс істеу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Азықтың құрамы мен қоректілігі, азықтық рациондар.</li> <li>2. Азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтарды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету қағидалары.</li> <li>3. Азық дайындауға арналған машиналар мен жабдықтардың әрекет ету принципі, құрылымы, техникалық және тенологиялық баптаулары.</li> <li>4. Азық дайындаудың технологиялық процесі.</li> <li>5. Азық дайындаудың технологиялық сұлбалары.</li> <li>6. Азықтық компоненттер мен дайындалатын азықтың сапасын бағалау параметрлері.</li> </ol>

	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Мал шаруашылығы орынжайларында сумен жабдықтау және ірі қара малды автосуару, көң жинау және шығару, орынжайларда белгіленген микроклиматты сақтау бойынша жұмыстарды орындау	1-дағды: Сумен жабдықтау және автосуару	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сумен қамтамасыз етуді және автосуарғышты механикаландыру құралдарына қызмет көрсету.</li> <li>2. Жабдықты жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану .</li> <li>3. Сумен жабдықтау мен автосуаруға арналған жабдықтардың ақаулығын диагностикалау.</li> <li>4. Су берудің біркелкілігін қамтамасыз ету.</li> <li>5. Жабдықты пайдалану барысында бақылау аспаптары мен автоматика құралдарын пайдалану.</li> <li>6. Реттеу жұмыстарын орындау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сумен жабдықтау мен автосуаруға арналған машиналар мен жабдықтардың тағайындалуы мен құрылымы.</li> <li>2. Сумен жабдықтау мен автосуаруға арналған жабдықты дайындау және пайдалану қағидалары.</li> <li>3. Суаруға арналған судың сапасы.</li> <li>4. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.</li> </ol>
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	Талап етілмейді
	2-дағды: Көңді жинау және шығару	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Көңді жинау және шығару жөніндегі механикаландыру құралдарына қызмет көрсету.</li> <li>2. Машинаны жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану.</li> <li>3. Машиналар мен жабдықтардың ақаулығын диагностикалау.</li> <li>4. Машиналар мен жабдықтың жұмыс істеу процесінде бақылау аспаптары мен автоматика құралдарын пайдалану.</li> <li>5. Транспорттердің беру біркелкілігін қамтамасыз ету .</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Технологиялық процесті іске асыруға арналған машиналардың элементтері (жұмыс органдары).</li> <li>2. Көңді жинау мен шығаруға арналған машиналар мен жабдықтардың тағайындалуы мен құрылымы.</li> <li>3. Көңді жинау мен шығаруға арналған машиналар мен жабдықтарды дайындау және пайдалану қағидалары.</li> <li>4. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.</li> </ol>
Дағдыны тану мүмкіндігі : :	Талап етілмейді	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мал шаруашылығы орынжайларында микроклиматты қамтамасыз ету бойынша механикаландыру құралдарына қызмет көрсету.</li> </ol>

	<p>3-дағды: Орынжайлардағы микроклиматтың нормативтік параметрлерін камтамасыз ету</p>	<p>2. Жабдықты жұмысқа дайындау тәсілдерін қолдану .</p> <p>3. Жабдықтың жұмыс істеу процесінде бақылау аспаптары мен автоматика құралдарын пайдалану.</p> <p>4. Машиналар мен жабдықтардың ақаулығын диагностикалау.</p> <p>5. Реттеу жұмыстарын орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жекелеген жұмыс органдары мен жалпы машинаның құрылым схемалары және әрекет ету принципі.</p> <p>2. Микроклиматтың белгіленген параметрін қолдауға арналған жабдықтың техникалық сипаттамалары.</p> <p>3. Микроклиматтың белгіленген параметрін сақтап тұруға арналған жабдықты дайындау және пайдалану қағидалары.</p> <p>4. Машиналар мен жабдықтарды пайдалану кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Сыпайылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
	<p>СБШ деңгейі:</p>	<p>Кәсіп атауы:</p>

СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Сүт өндірісінің зоотехнигі	
16. "Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	6121-9		
Қызмет атауының коды:	6121-9-004		
Кәсіп атауы:	Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 90. Малды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор. Параграф 1. Малды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор, 5-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6121-9-005 - Сү фермасының жұмысшысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жаппай емдеу-профилактикалық өңдеу жүргізу, Ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды орындау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сүтті бағыттағы ірі қара малдың өлім-жітімі мен ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды орындау 2. Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Әр түрлі этиологиясы бар малдарды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық тәсілдерді және манипуляцияларды қолдану. 2. Дәрілік және дезинфекциялық заттарды қолдану.	



<p>1-еңбек функциясы: Сүтті бағыттағы ірі қара малдың өлім-жітімі мен ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды орындау</p>	<p>1-дағды: Ж а п п а й емдеу-профилактикалық өңдеу жүргізу</p>	<p>3. Жануарлар мен құстар ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шаралар жүргізу. 4. Дегельминтизация, вакцинация, инъекция және басқа да алдын алу шараларын жүргізу. 5. Жануарларға жарақаттар, улану және жедел жағдайлар кезінде алғашқы ветеринариялық көмек көрсету. 6. Жануарларды және олар ұстайтын орындарды санитарлық өңдеуден өткізу. 7. Жүргізілген іс-шаралар бойынша есеп жүргізу және есептілік жасау.</p> <p>Білімдер: 1. Ірі қара малдың анатомиясы мен физиологиясы. 2. Жануарлар мен құстардың кең таралған аурулары туралы негізгі мәліметтер және оларды диагностикалау принциптері. 3. Ауру жануарларды емдеу және алдын алу шаралары. 4. Ветеринариялық препараттарды қолдану тәртібі, дозалары және шығарылу түрлері. 5. Мал шаруашылығындағы санитария, гигиена және дезинфекция негіздері. 6. Ветеринариялық шараларды орындау кезіндегі еңбек қауіпсіздігі талаптары. 7. Ветеринариялық-алдын алу жұмыстарын реттейтін нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау және оның орындалуын талдау</p>	<p>Машықтар: 1. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану. 2. Мамандандырылған жабдықтар мен құралдарды пайдалану. 3. Мамандандырылған ақпараттық деректер базаларымен жұмыс істеу. 4. Вакцинация, дегельминтизация және басқа да профилактикалық өңдеулердің кестесін құрастыру. 5. Ветеринариялық-алдын алу шаралары жоспарының ІҚМ орындалуын бақылау және оның тиімділігін бағалау. 6. Есептік құжаттарды дайындау және жоспардан ауытқу себептерін талдау. 7. Ветеринариялық-алдын алу шараларын орындау бойынша қызметкерлердің іс-әрекеттерін үйлестіру.</p> <p>Білімдер: 1. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері. 2. Биологиялық қалдықтарды сақтау және кәдеге жарату қағидалары. 3. Жануарлардың өлекселерін кәдеге жарату қағидалары. 4. Мал шаруашылығы қора-жайларындағы микроклимат параметрлері. 5.</p>

		Малдардың өлуі мен ауруының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды жүргізу қағидаларын білу. 6. Изоляторда ауру жануарларды күту.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-еңбек функциясы: Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету	1-дағды: Изоляторда ауру жануарларды күту, термометрия, жараларды өңдеу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Оқшаулағышта ауру жануарларға күтім жасау, жараларды өңдеу тәсілдері. 2. Жарақаттану, улану кезінде түйелерге алғашқы көмек көрсету. 3. Қан кетуді уақытша тоқтату шараларын орындау (катты таңғыштар, бұрау, күйдіру және т.б.). 4. Ветеринар дәрігерінің нұсқауымен шұғыл инъекциялар мен басқа да манипуляцияларды жүргізу. 5. Зардап шеккен жануарларды қауіпсіздік техникасын сақтай отырып көшіру және бекіту.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 2. Изоляторда ауру жануарларды күту қағидаларын білу. 3. Жануарларға емдік көмек көрсетудің тәжірибелік тәсілдері. 4. Дәрілік заттарды енгізудің тәжірибелік тәсілдері. 5. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде, құрал-саймандарды, жабдықтарды пайдалану кезінде жеке қауіпсіздік қағидалары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Жануарларды емдеу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Изоляторда ауру жануарларға күтім жасау. 2. Жарақаттану, улану кезінде малға алғашқы көмек көрсету. 3. Ашық жараларды өңдеу. 4. Жануарлардың өлекселерін ашу. 5. Жүргізілген емдеу шаралары мен бақылауларды тіркеу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 2. Қолданылатын дәрілік заттар, олардың әсері және мал ағзасына енгізу тәсілдері. 3. Дәрі-дәрмектерді, биопрепараттарды, дезинфекциялық құралдарды, құрал-саймандар мен дезинфекциялық техниканы сақтау қағидалары және пайдалану тәртібі. 4. Емдік манипуляциялар жүргізу кезінде асептика және антисептика негіздері. 5. Жануарларды емдеу бойынша тіркеу мен есеп жүргізу тәртібі.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	Жауапкершілік Дербестік және жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тәртіптілік Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді.</p> <p>8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы
	5	Ветеринариялық техник
17. "Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	8341-9	
Қызмет атауының коды:	8341-9-011	
Кәсіп атауы:	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:		
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы</p> <p>87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. 1-аараграф. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 2-разряд.</p>	
	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы</p>	

БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. 2-параграф. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 4-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. 3-параграф. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 5-разряд.		
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы 87. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы. 4-параграф. Мал өсіру кешендері мен механикаландырылған фермалардың операторы, 6-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ауыл шаруашылығын механикаландыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Нұсқама/ жұмыс орнында тағылымдамадан өту немесе қысқа мерзімді оқыту;		
Кәсіптің басқа мүмкін атаулары:	6121-3-010 - Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы 3240-0-009 - Жануарларды қолдан ұрықтандыру жөніндегі техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қолдан ұрықтандыруға қатысты барлық өндірістік процестерді жоспарлау және үйлестіру		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жануарларды жыныстық күйін анықтау және сиырлар мен қашарлардың жыныстық күйін анықтау 2. Малдарды қолдан ұрықтандыруды жүргізуге шығыс материалдарын, жабдықтар мен құралдарды дайындау 3. Қолдан ұрықтандыруға арналған тұқымдық бұқалардан шәует өнімін алу және дайындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 2-разрядқа арналған машықтар	

1. Жануарлардың мінез-құлқы мен жағдайын бақылап, жыныстық қызудың белгілерін анықтау.
2. Сиырлар мен қашарлардың жыныстық қызуын сыртқы белгілер (мазасыздық, бөлінділер және т.б.) арқылы анықтау.
3. Жыныстық қызудың бар-жоғын нақтылау үшін сынаушы бұқа арқылы жыныстық қызуды анықтау.
4. Сынаушы бұқалармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету.
5. Жыныстық қызу жағдайындағы жануарларды есепке алу.
6. Ұрықтандыруға жататын жануарларды таңдап, оларды рәсімге дайындау.

#### 4-разрядка арналған машықтар

1. Сиырлар мен қашарлардың жыныстық қызуын сыртқы белгілер мен мінез-құлық реакциялары арқылы анықтау.
2. Жануарларда жыныстық қызу жағдайын нақтылау үшін пробник-бұқаларды қолдану.
3. Ұрықтандыруға жататын жануарларды іріктеп, оларды ЖҰ пунктіне бағыттау.
4. Жыныстық қызу күйінде анықталған жануарларды есепке алу.
5. Сынаушы бұқалармен жұмыс барысында қауіпсіздік пен бақылауды қамтамасыз ету.
6. Жыныстық күйін анықтау кезінде зоогигиеналық талаптарды сақтау.

#### 5-разрядка арналған машықтар

1. Жануарлардың мінез-құлқын бақылап, жыныстық қозудың белгілерін анықтау (қозғалмау рефлексі, жыныс мүшелерінің ісінуі мен бөлінділер және т.б.).
2. Сынаушы бұқаларды пайдаланып, сиырлар мен қашарларда жыныстық қозуды нақтылау.
3. Жыныстық қозу жағдайындағы жануарлардың жеке есебін жүргізу.
4. Жыныстық қозудағы сиырларды қолдан ұрықтандыру пунктіне айдап апару.
5. Сынама бұқалармен және қашарлармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасын сақтау.
6. Ұрықтандырудың тиімділігін арттыру үшін жыныстық қозу мерзімін дәл анықтауды бақылау.
7. Сынама бұқаларды санитарлық талаптарға сәйкес күтіп-ұстау.

#### 6-разрядка арналған машықтар

1. Автоматтандырылған жүйелер мен мониторинг бағдарламаларын қолданып, жыныстық қозуды ерте және дәл диагностикалау.
2. Сиырлар мен қашарлардың репродуктивтік жағдайын бағалау үшін визуалды және тактильдік тексеру әдістерін қолдану.
3. Жасырын жыныстық қозуды анықтау және оның ұзақтығын белгілеу.

1-дағды:

Сыртқы белгілері бойынша және сынама бұқаларды пайдалана отырып, күйітті сиырлар мен қашарларды анықтау

4. Жыныстық қозу жағдайлары мен ұрықтандыру нәтижелері бойынша электрондық дерекқор жүргізу .

5. Бұқалар мен аналық мал арасындағы өзара әрекетті қауіпсіз әрі тиімді ұйымдастыру, жарақаттардың алдын алу.

6. Малды ұрықтандыруды ұйымдастыру бойынша персоналдың жұмысын үйлестіру, жыныстық қозуға келу графигін жоспарлау.

7. Жыныстық қозуды синхрондау қолданылатын болса, гормондық препараттарды енгізуге жануарларды дайындау жұмыстарын жүргізу.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер

1. Сиырлар мен қашарларда жыныстық қозудың физиологиялық белгілері.

2. Сынама бұқаларды қолдану әдістері мен қағидалары.

3. Сынама бұқаларды ұстау және олармен жұмыс істеу қағидалары.

4. Ірі қара малмен жұмыс істеу кезіндегі зоогигиена негіздері және еңбек қауіпсіздігі техникасы.

5. Жыныстық қозу жағдайындағы жануарларды тіркеу мен есепке алу тәртібі.

4-разрядқа арналған білімдер 1. Сиырлар мен қашарларда жыныстық қозудың белгілері мен фазалары.

2. Жыныстық қозуды анықтау әдістері мен техникасы, оның ішінде сынаушы бұқаларды қолдану.

3. Сынама бұқаларды ұстау, іріктеу және қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары.

4. Жыныстық қозудағы жануарларды есепке алу талаптары.

5. Ірі қара малдың репродуктивті физиологиясының негіздері.

6. Табынды көбейту кезінде сақталатын зоогигиеналық нормалар.

5-разрядқа арналған білімдер

1. Сиырлар мен қашарларда жыныстық қозудың негізгі мінез-құлықтық және физиологиялық белгілері.

2. Сынама бұқаларды күтіп-бағу және пайдалану қағидалары.

3. Сиырлардың жыныс жүйесінің анатомиялық және физиологиялық ерекшеліктері.

4. Ұрықтандырудың оңтайлы мерзімін анықтау әдістері.

5. Жануарларды қолдан ұрықтандыруға дайындау тәртібі.

6. Жыныстық қозудағы жануарларды есепке алу жүргізу қағидалары.

1-еңбек функциясы:  
Жануарларды жыныстық күйін анықтау және сиырлар мен қашарлардың жыныстық күйін анықтау

7. Ірі қара малмен жұмыс істеу кезіндегі еңбек қауіпсіздігі талаптары.
  8. Ветеринария негіздері және ірі қара малдың репродуктивтік циклі.
- 6-разрядка арналған білімдер
1. Қызу (жыныстық күйлеу) кезеңінің жасырын ( субклиникалық) белгілері және оларды анықтау әдістері.
  2. Ұрықтандыруға қолайлы кезеңнің басталуын көрсететін биохимиялық және мінез-құлық маркерлері.
  3. Микроклимат пен азықтандыру рационының ИҚМ-да жыныстық күйлеудің байқалуына әсері.
  4. Жыныстық күйлеуді синхрондау және көбею процесін гормоналды бақылау әдістері.
  5. Репродукцияны бақылаудың автоматтандырылған жүйелерінің жұмыс принциптері (мысалы, педометрлер, мойын белгішелері және т.б.).
  6. Жыныстық күйлеудің уақытында немесе дұрыс анықталмауына байланысты зооветеринариялық қауіптер.
  7. Жануарларды ұрықтандыру алдында санитарлық-гигиеналық дайындау қағидалары.
  8. Сынама бұқаларды жоғары өнімділік пен қауіпсіздікті қамтамасыз ететін жағдайларда күтіп-бағу талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:

2-разрядка арналған машықтар

1. Белгіленген форма бойынша ұрықтандыру журналына жазбалар енгізу.

2. Маманның нұсқауымен жыныстық күйлеуді анықтау есеп карточкаларын толтыру.

3. Жыныстық күйлеуі анықталған малдардың күнін және нөмірін белгілеу.

4. Есеп құжаттарын ретпен сақтау және зоотехник/ветдәрігерге қолжетімділігін қамтамасыз ету.

5. Ұрықтандыру нәтижелерін талдау үшін жазбаларды уақтылы мамандарға тапсыру.

4-разрядка арналған машықтар

1. Жыныстық күйлеудің циклділігін ескере отырып, ұрықтандыру журналын және күйлеу карточкаларын өз бетінше жүргізу.

2. Ұрықтандыру, қайта ұрықтандыру және буаз болмау (прохолост) нәтижелерін тіркеу.

3. Есеп құжаттарындағы сәйкессіздік пен қателіктерді анықтау және оларды түзету.

4. Ұрықтандыру деректерін кейінгі көбеюді талдау үшін жүйелеу.

5. Жазбаларды түзету кезінде ветеринариялық және зоотехникалық мамандармен өзара әрекеттесу.

6. Ұрықтандыру және күйлеуді анықтау бойынша есеп беру үшін жиынтық кестелерді дайындау.

5-разрядка арналған машықтар

1. Ұрықтандыру деректерін буаздық нәтижелерімен салыстырып, ұрықтандыру тиімділігін анықтау.

2. Ұрықтандыру есебін зоотехникалық және ветеринариялық іс-шаралармен байланыстырып жүргізу.

3. Ұрықтандыру кестелерін құрастыру мен буаздықты бақылау тексерулерін жоспарлауға қатысу.

4. Ауытқулар мен стандарттан тыс жағдайларды (күйлеудің өтіп кетуі, кеш анықтау, асқынулар және т.б.) рәсімдеу.

5. Репродукцияны есепке алу бойынша цифрлық жүйелерді қолдану (бар болған жағдайда) немесе деректерді енгізуге дайындау.

6. Репродукция бойынша есептік нысандар мен жиынтықтарды алдын ала дайындау.

6-разрядка арналған машықтар

1. Ұрықтандыру деректерін талдау, үрдістерді анықтау және репродуктивтік көрсеткіштерді жақсарту бойынша ұсыныстар дайындау.

2. Журналдар мен карточкаларға деректердің уақытылы және толық енгізілуін бақылау, нақты нәтижелермен салыстыру.

3. Есептік құжаттарды белгіленген сақтау мерзімдеріне сәйкес жүйелеу және архивтеу.

4. (Егер көзделсе) басқа қызметкерлердің есеп жүргізу дұрыстығын бақылау.

5. Репродукцияны басқарудың цифрлық жүйелерін (АСУ, 1С, Zootech және т.б.) жоғары деңгейде қолдану.

6. Ұрықтандыруға қатысты құжаттар бойынша ветеринариялық және зоотехникалық тексерістерге дайындықты жүргізу.

2-дағды:

Ұрықтандыру журналында және жыныстық күйітті анықтау туралы карточкада жазба жүргізу

Білімдер:

2-разрядка арналған білімдер

1. Фермаларда қолданылатын негізгі есеп формалары (ұрықтандыру журналы, күйлеу карточкасы және т.б.).

2. Журналдарды қолмен және/немесе электронды түрде толтыру қағидалары.

3. Күйлеуді және ұрықтандыруды тіркеу кезінде қолданылатын белгілер мен қысқартулар.

4. Есепті хронологиялық тәртіппен жүргізу тәртібі.

5. Жазбалардың дәлдігі мен шынайылығы үшін жауапкершілік.

6. Қағазбен және негізгі кеңсе құралдарымен (калам, сызғыш және т.б.) жұмыс істеудің қарапайым дағдылары.

4-разрядка арналған білімдер



1. Сиырлар мен қашарлардың күйлеу кезеңі мен белгілері және оны есепке алу қағидалары.
  2. Табынды көбейту бойынша ұзақ мерзімді есеп жүргізу қағидалары.
  3. Жасанды ұрықтандыру пункттерінің жұмысын ұйымдастыру негіздері.
  4. Зоотехникалық құжаттаманы нормативтерге сай жүргізу және сақтау талаптары.
  5. Зоотехникалық және ветеринариялық қызметтерге арналған ұрықтандыру бойынша есеп форматтары мен құрылымы.
  6. Мал топтарына (жөндну жұмыстары, жас мал, қашарлар, сауынды сиырлар және т.б.) байланысты есеп жүргізудің ерекшеліктері.
- 5-разрядка арналған білімдер
1. Ұрықтандыру тиімділігін бағалау әдістері және оны есеп құжаттарына енгізу тәртібі.
  2. Буаздық пен қайталама күйлеуді тіркеу кезінде ветеринариялық қызметпен өзара әрекеттесу тәртібі.
  3. Ұрықтандыру дан кейінгі бақылау тексерістерін жүргізудің стандарттары мен нормативтік мерзімдері.
  4. Ұрықтандыру карточкаларындағы жіктеу және шартты белгілер (топтар бойынша, нөмірлер, нәтижелер).
  5. Көбею көрсеткіштерін талдау негіздері және олардың табын өнімділігіне әсері.
  6. Әртүрлі типтегі фермаларда ұрықтандыру журналдарын жүргізуге қойылатын шаруашылық ішілік талаптар.
- 6-разрядка арналған білімдер
1. Көбейту көрсеткіштерін терең талдау әдістері (ұрықтандыру индексі, жүкті болу коэффициенті және т.б.).
  2. Ірі мал шаруашылықтары мен селекциялық фермалардағы цифрлық дерекқорларға қойылатын талаптар.
  3. Ветеринариялық және мал дәрігерлік нормативтерге сәйкес журналдар мен карточкаларды рәсімдеу қағидалары.
  4. Ішкі және сыртқы бақылауларға арналған жасанды ұрықтандыру бойынша есеп беру стандарттары.
  5. Селекциялық қызметтер, зертханалар және мал дәрігерлік бақылаумен өзара әрекеттесу тәртібі.
  6. Деректердің дұрыстығын тексеру және шын мәніндегі көрсеткіштер мен есептік деректер арасындағы сәйкессіздіктерді жою қағидалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі  
:

Талап етілмейді

Машықтар:

2-разрядка арналған машықтар

1. Нұсқаулықтарға сәйкес шәует алу үшін жұмыс орнын және құралдарды дайындау.
  2. Құрал-жабдықты алғашқы тазалауды орындау (жуу, кептіру).
  3. Құралдар мен тұтыну материалдарын санитарлық талаптарға сай сақтау.
  4. Жоғары білікті маманның бақылауымен құрал-жабдық пен материалдарды жинауға көмектесу.
  5. Жеке гигиенаны сақтау және құралдармен жұмыс істегенде жеке қорғану құралдарын пайдалану.
- 4-разрядка арналған машықтар
1. Шәует алу үшін құрал-жабдықтар жинағын белгіленген нормаларға сай дайындау.
  2. Жасанды вагинаның қолданар алдында жарамдылығын және толықтығын тексеру.
  3. Вагина мен байланысты құралдарды дайындау және сақтау кезінде температура режимін ұстау.
  4. Құрал-жабдықты ветеринариялық-санитарлық ережелерге сәйкес дезинфекциялау.
  5. Шәуетті жинау және тасымалдау ыдыстарын дайындау.
  6. Стерильденген құралдарды қолдануға дейін дұрыс сақтау.
  7. Жұмыс орнын және құрал-жабдықты гигиена мен еңбек қауіпсіздігі талаптарына сай күтіп ұстау.
- 5-разрядка арналған машықтар
1. Жасанды вагинаның техникалық жағдайы мен герметиктілігін қолданар алдында бақылау.
  2. Шәует алу талаптарына сәйкес жасанды вагинаның параметрлерін (температура, қысым) реттеу.
  3. Лабораториялық термометрлер мен термостаттарды қолдана отырып, вагинадағы температураны бақылау.
  4. Зоотехникалық тәжірибеде рұқсат етілген арнайы майлау материалдарын пайдалану.
  5. Қолданылған құрал-жабдыққа қатысты қоса берілетін құжаттаманы (есепке алу, өңдеу, жарамдылық мерзімі) рәсімдеу.
  6. Стерильділік шарттары бұзылған жағдайда құрал-жабдықты қайта санитарлық өңдеуден өткізу.
  7. Ветеринариялық талаптарға сәйкес Шәует алу процедурасына бөлме мен жұмыс үстелін дайындау.
- 6-разрядка арналған машықтар
1. Биологиялық қауіпсіздік пен ветеринариялық нормаларды ескере отырып, құрал-жабдықты дайындау технологиялық процесін ұйымдастыру.
  2. Экспресс-тесттер мен индикаторларды пайдалана отырып, құрал-жабдықтың стерильдігін бақылау.

1-дағды:  
Қынапты және шәует алу үшін өзге де жабдықтарды дайындау

3. Құрал-жабдық жұмысындағы ақаулар мен жарамсыздықтардың себептерін талдау және оларды жоюға шаралар қабылдау.
4. Автоклавтар, термостаттар және стерилизаторлардың параметрлерін калибрлеу және тексеру жұмыстарын жүргізу.
5. Құрал-жабдықты профилактикалық өңдеу схемалары мен кестелерін әзірлеп, оларды жұмыс процесіне енгізу.
6. Құрал-жабдық пен шығын материалдармен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау және санитарлық талаптардың сақталуын қамтамасыз ету.
7. Құрал-жабдықты дайындау және стерилизациялау бойынша кіші қызметкерлердің жұмысын басқару.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер

1. Жасанды мүше мен басқа негізгі құрал-жабдықтың тағайындалуы және жалпы құрылымы.
2. Шәуетті алу кезінде қолданылатын негізгі шығын материалдары мен құралдардың атаулары және мақсаты.
3. Құрал-жабдықты дайындауда санитария және гигиенаның негіздері.
4. Стерильді материалдарды сақтау және тасымалдау талаптары.
5. Құралдармен және жабдықтармен жұмыс кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидалары.

4-разрядқа арналған білімдер

1. Жасанды мүше мен қосымша құрал-жабдықты дайындау операцияларының реттілігі.
2. Мүшені дайындау кезіндегі температура режимі және сақтау шарттары.
3. Шәуетті алу кезінде қолданылатын шығын материалдарының түрлері мен мақсаты.
4. Стерильділіктің нормативтері және құрал-жабдықты санитарлық өңдеудің сапасын бақылау әдістері.
5. Өндірілген Шәуетті сақтау және тасымалдау талаптары.
6. Құрал-жабдықты дайындау кезінде еңбекті қорғау негіздері және жеке қорғау құралдарын қолдану.
7. Шәуетті алу және алғашқы өңдеу кезінде ластануды болдырмау шаралары.

5-разрядқа арналған білімдер

1. Жасанды мүшенің нормативтік параметрлері (су температурасы, қысым, материал).
2. Құрал-жабдық материалына байланысты дезинфекция және стерилизация ерекшеліктері.

2-еңбек функциясы:  
 Малдарды қолдан  
 ұрықтандыруды  
 жүргізуге шығыс  
 материалдарын,  
 жабдықтар мен  
 құралдарды дайындау

3. Құрал-жабдықты дайындау шарттары бұзылған кезде туындайтын санитарлық қауіптер және оларды болдырмау жолдары.
  4. Шәуетті алу бөлмелеріндегі микроклимат талаптары (жарықтандыру, желдету, температура).
  5. Құрал-жабдықты дайындау кезінде қолданылатын зертханалық және қосымша құралдардың түрлері.
  6. Қолданылған және стерильді материалдарды есепке алу және сақтау тәртібі.
  7. Жасанды ұрықтандыруға арналған құрал-жабдықты дайындау бойынша құжат айналымы және журналдарды жүргізу қағидалары.
- 6-разрядқа арналған білімдер
1. Құрал-жабдықты стерильдеудің қазіргі технологиялары мен әдістері (бу, химиялық, УФ сәулелену және басқалар).
  2. Шәуетті алу үшін құрал-жабдықты дайындауда ішкі сапа мен қауіпсіздік бақылау жүйелері.
  3. Құрал-жабдық пен ыдыстардың микробиологиялық бақылауын жүргізу әдістемесі.
  4. Ұрықтандыру құралдарын қолданғанда зоотехникалық және ветеринариялық қауіпсіздік қағидалары.
  5. Репродуктивті жұмысқа қолданылатын ветеринариялық-санитарлық нормалар.
  6. Құрал-жабдықтардың санитарлық талаптарға сәйкес еместігі анықталған кезде әрекет ету алгоритмі.
  7. Жұмыс орнын кешен деңгейінде ұйымдастыру негіздері, жасанды ұрықтандыру маманына арналған.

Дағдыны тану мүмкіндігі  
:

Талап етілмейді

Машықтар:

2-разрядқа арналған машықтар

1. Стерильді ерітінділермен жұмыс істеуге арналған жұмыс орнын және құрал-жабдықтарды дайындау.
2. Белгіленген рецептура бойынша стерильді ерітінділердің компоненттерін мөлшерлеу.
3. Қарапайым стерилизация әдістерін қолдану (қайнату, күйдіру).
4. Ерітінділер мен зертханалық ыдыстармен жұмыс кезінде тазалық пен тәртіпті сақтау.
5. Ерітінділермен жұмыс істегенде жеке қорғаныс құралдарын (ЖҚҚ) қолдану.

4-разрядқа арналған машықтар

1. Лабораториялық құралдарды пайдалана отырып, берілген концентрациядағы стерильді ерітінділерді дайындау.
2. Ерітінділер мен орталарды зарарсыздандыру үшін автоклав, стерилизаторлар мен сүзгілерді қолдану.

3. Шәуетті сұйылтуға арналған биологиялық және синтетикалық орталардың құрамын дайындау және бақылау.

4. Стерильді ерітінділердің мөлдірлігі, біркелкілігі және рН деңгейін бағалау.

5. Ерітінділерді дайындау және қолдану жөнінде қарапайым құжаттарды жүргізу.

5-разрядқа арналған машықтар

1. Орта дайындау кезінде жабдық пен зертханалық ыдыстардың стерильдігін бақылау.

2. Технологиялық талаптарды ескере отырып, күрделі қоректік және сұйылтқыш орталарды дайындау.

3. Ерітінділерді дайындау кезінде компоненттерді автоматты түрде мөлшерлеу құралдарын қолдану.

4. Компоненттердің дәл мөлшерін анықтау үшін зертханалық құрал-жабдықтарды калибрлеу және баптау.

5. Дайындалған ерітінділердің сапасын бақылау (рН, мөлдірлік, стерильдік).

6. Биологиялық орталарды дайындау кезінде ветеринариялық-санитарлық талаптарды сақтау шарттарында жұмыс істеу.

6-разрядқа арналған машықтар

1. Күрделі зертханалық құрал-жабдықтарды пайдалана отырып, стерильді ерітінділерді дайындау процесін ұйымдастыру және бақылау.

2. Шәуетті сақтау және тасымалдау ерекшеліктерін ескере отырып, стерильді орталардың рецептурасын әзірлеу және түзету.

3. Дайындалған орталардың сапасын бақылау нәтижелерін талдау және түсіндіру.

4. Стерильді ерітінділерді дайындау және қолдану бойынша толық трассируемдік пен құжаттаманы жүргізу.

5. Қазіргі талаптарға сай зертханалық жағдайда сапа және санитария стандарттарын енгізу және бақылау.

6. Жас қызметкерлерді зертханалық құрал-жабдықтармен жұмыс істеуге және орта дайындауға оқыту процесін ұйымдастыру және басқару.

2-дағды:

Қолдан ұрықтандыру процесін іске асыру үшін қажетті стерильді ерітінділер мен орталарды дайындау

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер

1. Жасанды ұрықтандыруда қолданылатын ең қарапайым стерильді ерітінділердің тағайындалуы.

2. Ерітінділер мен орталардың құрамындағы негізгі компоненттер.

3. Стерильді ерітінділерді сақтау және белгілеу қағидалары.

4. Зертханалық ыдыс-аяқ пен құралдарды жұмысқа дайындау тәртібі.

5. Ерітінділерді дайындау кезінде санитария және гигиена талаптары.

4-разрядқа арналған білімдер

1. Шәуетті сақтау және сұйылту үшін стерильді орталардың тағайындалуы мен құрамы.
2. Өртүрлі ерітінділер мен зертханалық ыдыс-аяқтарды стерилизациялау әдістері мен режимдері.
3. Стерильді ортаның микробиология негіздері.
4. Стерильді ерітінділерді сақтау кезінде температура режимдері талаптары.
5. Жасанды ұрықтандыру пунктіндегі ерітінділермен жұмыс жасаудағы санитарлық қауіпсіздік нормативтері.

5-разрядқа арналған білімдер

1. Ерітінділердің құрамы мен қасиеттерінің шәуеттердің сақталуына және белсенділігіне әсері.
2. Стерильді орта мен ерітінділердің сапасын бақылау әдістері.
3. Өртүрлі типтегі қоректік және сұйылтқыш орталарды сақтау шарттары мен мерзімдері.
4. Орталарды дайындау кезінде туындайтын ақаулардың негізгі себептері және оларды алдын алу жолдары.
5. Жасанды ұрықтандыру талаптарына сәйкес жабдықтарды жуу және стерилизациялау режимдері.

6. Лабораториялық дозаторлар, автоклавтар және басқа да арнайы жабдықтардың жұмыс істеу принциптері.

6-разрядқа арналған білімдер

1. Жасанды ұрықтандыруға арналған стерильді орталарды дайындаудың заманауи технологиялары мен инновациялық әдістері.
2. Мал шаруашылығында стерильді ерітінділерді стандарттау және сертификаттау принциптері.
3. Өртүрлі орталарда Шәуеттозоидтарды сақтау сапасына және сақталуына әсер ететін биохимиялық процестердің ерекшеліктері.
4. Ерітінділерді дайындау зертханаларында техникалық құжаттаманы және есептілікті жүргізудің қағидалары мен талаптары.
5. Зертханалық тәжірибеде биоқауіпсіздік пен сапаны бақылаудың қазіргі заманғы талаптары.
6. Стерильді орталарды өндіру және сақтау кезінде микробтық және химиялық ластануды анықтау және алдын алу әдістері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:  
2-разрядқа арналған машықтар

1. Бұзаулардан шәует алу үшін құрал-жабдықты нұсқаулыққа сәйкес дайындау.

2. Шәуетті алу процесін санитарлық және ветеринариялық нормаларды сақтай отырып орындау.

3. Шәуеттің сапасын көзбен қарап тексеру (түсі, консистенциясы).

4. Шәуетті қысқа мерзімге сақтау үшін қарапайым ерітінділер мен орталарды дайындау.

5. Шәуетті сақтау ыдыстарына қажетті температура режимін сақтай отырып салу.

6. Шәует алу кезінде бұзауларға қарапайым күтім жасау.

4-разрядқа арналған машықтар

1. Шәуетті алу процесін технологиялық және санитарлық нормаларды сақтай отырып ұйымдастыру және бақылау.

2. Шәуеттің сапасын толық визуалды және микроскопиялық талдау жүргізу (қозғалыс, концентрация, морфология).

3. Шәуетті сұйылту және сақтау үшін арнайы орталарды дайындау және қолдану, сақтау мерзімі мен шарттарын ескеру.

4. Шәует алу және сақтау құрал-жабдықтарын калибрлеу және баптау.

5. Шәует өнімін алу, сапасы мен сақтау жөнінде есеп жүргізу және құжаттарды толтыру. 6. Құрал-жабдықтың техникалық ақауларын уақтылы анықтап, жоюды қамтамасыз ету.

5-разрядқа арналған машықтар

1. Өндірістік міндеттер мен сапа талаптарын ескере отырып, Шәует алу және сақтау жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру.

2. Шәуеттің сапасын және стандарттылығын барлық кезеңдерде – алуынан бастап орауына дейін – бақылау.

3. Шәуеттің өміршеңдігін арттыру үшін алу және сақтау технологиялық процестерін түзету.

4. Қызметкерлерді дайындау және биөніммен жұмыс кезінде санитарлық және ветеринариялық нормалардың сақталуын қадағалау.

5. Шәуеттің сапасының төмендеу себептерін талдау және оларды жоюға арналған шараларды енгізу.

6. Автоматтандыру құралдары мен параметрлерді бақылау арқылы құрал-жабдық жұмысына басқару жүргізу.

6-разрядқа арналған машықтар

1. Ғылыми жетістіктерді ескере отырып, Шәует алу және сақтау үшін жаңа технологияларды әзірлеу және енгізу.

2. Жасанды ұрықтандыру және биөнім сапасын қамтамасыз ету бойынша бірнеше бригаданың жұмысын үйлестіру.

3-еңбек функциясы:  
Қолдан ұрықтандыруға арналған тұқымдық бұқалардан шәует өнімін алу және дайындау

1-дағды:  
Сапалы шәует өнімін алу

3. Шәуеттің сапасына әсер ететін факторларды кешенді талдау жүргізу және оларды оңтайландыруға ұсыныстар әзірлеу.
4. Биөнімнің сапасын бақылау және есепке алу автоматтандырылған жүйелерін өндірістік процеске интеграциялауды қамтамасыз ету.
5. Шәует алу мен сақтауға байланысты өндірістік тәуекелдерді мониторингтеу және басқару.
6. Лаборатория мен жабдықтардың жұмыс тиімділігін арттыруға арналған жоспарларды әзірлеу , оның ішінде жаңғырту мен техникалық қызмет көрсету.

Білімдер:

2-разрядқа арналған білімдер

1. Бұқалар мен сиырлардың жыныс мүшелерінің анатомиясы мен физиологиясының негіздері.
2. Санитарлық талаптарды ескере отырып, бұқалардан Шәует алу технологиясы.
3. Өндірілген шәует түрлері мен қасиеттері, Шәует сапасының көрсеткіштері.
4. Шәуетті қысқа мерзімді сақтау әдістері мен құралдары.
5. Жануарлармен және жабдықтармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы мен еңбек қорғау қағидалары.

6. Шәует алу процесімен байланысты аурулардың алдын алу және ветеринариялық гигиена негіздері.

4-разрядқа арналған білімдер

1. Шәуеттің сапасын дәл бағалау әдістері, соның ішінде микроскопиялық және биохимиялық көрсеткіштер.
2. Шәуетті ұзақ мерзімді сақтау үшін қолданылатын әртүрлі сұйылтқыштар мен орталардың құрамы мен қасиеттері.
3. Шәует алу және сақтау жабдығын пайдалану және техникалық қызмет көрсету қағидалары.
4. Жасанды ұрықтандыру пунктіндегі зоотехникалық құжаттама жүргізу және есеп беру әдістемелері.
5. Биопродукциямен жұмыс істеу кезіндегі санитарлық-гигиеналық талаптар мен ветеринариялық нормалар.

6. Жұмыс орнында еңбек қауіпсіздігі мен қоршаған ортаны қорғау принциптері. 5-разрядқа арналған білімдер

1. Өндірілген шәуетті алу, бағалау және сақтау саласындағы қазіргі заманғы әдістер мен технологиялар.
2. Шәуеттің физиологиясы мен биохимиясы, сақтау шарттарының сапасына әсері.
3. Қолданылатын жабдықтардың техникалық сипаттамалары мен мүмкіндіктері, оның ішінде автоматтандырылған жүйелер.



		<p>4. Өнімнің ішкі сапа бақылауы және стандарттау қағидалары.</p> <p>5. Қызметкерлерді оқыту әдістемелері және қауіпсіздік нормаларының сақталуын бақылау.</p> <p>6. Сапаны басқару және өндірістік тәртіп негіздері. 6-разрядка арналған білімдер</p> <p>1. Ғылыми жетістіктерді ескере отырып, спермопродукцияны алу және сақтау үшін жаңа технологияларды әзірлеу және енгізу.</p> <p>2. Бірнеше жасанды ұрықтандыру бригадасының жұмысын үйлестіру және биопродукция сапасын қамтамасыз ету.</p> <p>3. Шәуеттің сапасына әсер ететін факторларды кешенді талдау жүргізу және оларды оңтайландыруға ұсыныстар әзірлеу.</p> <p>4. Өндірістік процеске сапа бақылауы мен биопродукция есеп жүйесінің автоматтандырылған жүйелерін енгізуді қамтамасыз ету.</p> <p>5. Шәуетті алу және сақтау кезінде өндірістік тәуекелдерді мониторингтеу және басқару.</p> <p>6. Лаборатория мен жабдықтардың жұмыс тиімділігін арттыруға арналған жоспарлар әзірлеу, оның ішінде техникалық қызмет көрсету және жаңғырту.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Дербестік және жауапкершілік</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Дәлдік</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Мейірімділік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР ӘМ 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелді.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30</p>	

	желтоқсандағы № 7-1 / 700 Бұйрығы ҚР ӘМ 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелді. 8. "Жануарлармен жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы. ҚР ӘМ 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелді.	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	1	Әр түрлі қызмет атқарушы, фермерлік шаруашылық
	4	Жануарларды ветеринариялық өңдеу жөніндегі оператор

#### 4-тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

18. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі

Орындаушы: Насырханова Б.К., +7 (771) 375 80 45, b.nasyrhanova@nasec.kz

19. Әзірлеуге қатысқан ұйымдар (кәсіпорындар): "Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғам

Жоба жетекшісі: Б.Қ. Насырханова E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz

Телефон нөмірі: +7 (771) 375 80 45

Орындаушылар: Н.М. Губашев оқу жөніндегі проректор ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, "Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті" КЕАҚ доценті

Техникалық көмек көрсетуші: М.Б. Кенжеғұлова, телефон нөмірі:

+7 (775) 603 30 97, E-mail: m.kenzhegulova@nasec.kz

20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2025 жылғы 23 шілде.

21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2025 жылғы 24 қыркүйек.

22. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

23. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: 2-нұсқа, 2025 ж.

24. Болжамды қайта қарау күні: 2028 жылғы 26 қазан.

2025 жылғы 7 қарашадағы

№ 419 бұйрығына қосымша

#### "Мал шаруашылығындағы селекциялық қызмет (асылдандыру ісі)" кәсіптік стандарты

##### 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Мал шаруашылығындағы селекциялық қызмет (асылдандыру ісі)" (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) "Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді.

Кәсіптік стандарт жұмыскерлердің кәсіптік қызметтің белгілі бір түрін жүзеге асыруы, оның ішінде белгілі бір еңбек функцияларын орындауы үшін қажетті біліктілік

деңгейлерін айқындау үшін, сондай-ақ жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу үшін қолдануға арналған.

Осы кәсіптік стандарт біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, еңбек мазмұнына, сапасы мен жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайды, сондай-ақ мал шаруашылығындағы селекциялық қызмет (асылдандыру ісі) саласындағы жұмыстарды ұйымдастыруда кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

Кәсіптік стандарт пайдаланушылар пайдалану үшін қолданылады:

1) жұмыскерлер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметке қойылатын талаптарды түсіну, өзінің кәсіптік дамуы мен біліктілігін арттыруды жоспарлау, сондай-ақ бейіндік бағыт бойынша мансаптық ілгерілеуді болжау үшін;

2) жұмыс берушілер – мал шаруашылығы саласындағы кәсіптік қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеу, аграрлық сектордың заманауи сын-қатерлерін және қажеттіліктерін ескере отырып, мамандардың біліктілігіне қойылатын талаптарды өзектендіру үшін, сондай-ақ кадрларды жалдау, аттестаттау, жылжыту, ротациялау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру және біліктілігін арттырубағдарламаларын жасау үшін;

3) оқу орындары – мал шаруашылығы саласындағы мамандарды даярлау, бейінді бағыттардың басшылары мен мамандарын қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен мазмұнын айқындау, мал шаруашылығы саласындағы оқытушылар мен сарапшыларды кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін дамыту үшін;

4) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын әзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша жұмыскерлердің біліктілік өлшемшарттарын әзірлеу үшін;

5) мемлекеттік органдар – кәсіптік стандартты еңбек нарығы өлшемшарттары, мониторингі және болжау ретінде пайдалану үшін.

Осы кәсіптік стандарт негізінде ұйымдар өндірісті, еңбекті, басқаруды және олардың жауапкершілігін ұйымдастырудың ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіптік білім деңгейін, еңбек функцияларының, білімдері мен дағдыларының тізбесін нақтылай отырып, жұмыскерлерге арналған корпоративтік кәсіптік стандарттарды ішкі қолдану үшін әзірлей алады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) бонитирлеу – жануарларды тиісті сыныпты немесе индексті бере отырып, шаруашылыққа пайдалаы белгілер кешені бойынша (тұқымдылығы, өнімділік сапасы, экстерьерлік-конституциялық ерекшеліктері) асыл тұқымдық құндылығының деңгейін айқындау;

2) ветеринария – жануарлардың аурулары мен азықтан улануын (зақымдануын) зерделеуге, олардың алдын алуға, диагностикасына, емдеуге және жоюға, мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық бақылау және қадағалау объектілерінің Қазақстан Республикасының ветеринария саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз етуге, сондай-ақ халықты жануарлар мен адамға ортақ аурулардан қорғауға бағытталған арнаулы ғылыми білімдер мен практикалық қызмет саласы;

3) асыл тұқымды малдардың мемлекеттік тіркелімі - асыл тұқымды малдардың сандық, сапалық және тұқымдық құрамы туралы мәліметтер жиынтығы;

4) асыл тұқымды мал – республикалық палатада тіркелген тұқымның өнімділік бағыты мен деңгейіне сай келетін таза тұқымды мал;

5) асыл тұқымды кітап - белгілі бір тұқымдағы неғұрлым құрды асыл тұқымды малдың шығу тегі, өнімділігі және өзге де сапалары туралы деректер жиынтығы;

6) асыл тұқымды өнім (материал) – асыл тұқымды мал, сондай-ақ асыл тұқымды малдан алынған ұрық, эмбриондар, инкубациялық жұмыртқа, тәуліктік балапандар, уылдырық, құртшабақтар мен жас балықтар, асыл тұқымды аналық бал аралары, асыл тұқымды бал ара ұялары және бал ара пакеттері;

7) асыл тұқымдық куәлік - уәкілетті орган бекіткен тәртіппен республикалық палата беретін асыл тұқымдық өнімнің (материалдың) тұқым-тегін, өнімділігін және өзге де сапаларын растайтын құжат;

8) асыл тұқымдық орталық – асыл тұқымды тұқымдық жануарларды күтіп-күтіп-бағу жөніндегі қызметтің басталғаны туралы уәкілетті органды хабардар еткен, олардың ұрығын, эмбриондарды алумен, жинақтаумен, сақтаумен және өткізумен айналысатын заңды тұлға;

9) асыл тұқымдық құндылық - асыл тұқымды малдың тектік әлеуетінің төлдің шаруашылыққа пайдалы белгілеріне ықпал ететін деңгейі

10) жануардың тұқым-тегі – асыл тұқымды жануардың шығу тегі туралы мәліметтер;

11) қолдан ұрықтандыру – жеке-жеке іріктеліп алынған малды маманның бақылауымен шағылыстыру;

12) селекциялық және асыл тұқымдық жұмыс – малды өсіру кезінде өнімділігі бойынша ең жоғары нәтижелерге қол жеткізу үшін дәйекті іс-әрекеттер жиынтығы;

13) таза тұқымды өсіру – селекциялық және асыл тұқымдық жұмыста тектес тұқымдағы малдарды пайдалана отырып, осы тұқымға тән белгілерді топтастыру және түрге бөлу мақсатында бір тұқымдағы асыл тұқымды малды өсіру;

14) асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) – асыл тұқымды мал шаруашылығы саласында басшылықты және мемлекеттік саясатты іске асыруды жүзеге асыратын мемлекеттік орган;

15) информалды білім – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат берілмей жүргізілетін білім беру түрі;

16) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі;

17) кәсіптік кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен қалыптастырылған және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті саланың кәсіптік тобының бір бөлігі;

18) кәсіптік топ – ортақ интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын болжайтын саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы;

19) біліктілік – жұмыскердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі;

20) біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын жұмыскердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптардың жиынтығы;

21) еңбек функциясы – еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;

22) кәсіптік стандарт – кәсіптік қызметтің нақты бір саласындағы біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

23) кәсіп – арнайы даярлық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталатын белгілі бір білімді, машықты және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметінің негізгі қызмет түрі;

24) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

25) ұлттық біліктілік шеңбері – салалық біліктілік шеңберлерін, кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін деңгейлердің, біліктіліктердің, жалпы кәсіптік құзыреттердің бірыңғай шкаласын айқындайды;

26) машықтар – қызметті жүзеге асыру және міндеттерді шешу мақсатында білімді пайдалану және құзыреттілік таныту қабілеті (логикалық, интуитивтік, шығармашылық және практикалық ойлауды пайдалану);

27) білім – оқу және жеке тәжірибесі арқылы ақпаратты меңгеру нәтижесі, оқу немесе жұмыс саласына қатысты фактілер, қағидаттар, теория мен практика жиынтығы, біліктіліктің міндетті түрде бағалануға тиіс бөлігі;

28) құзыреттер – белгіленген біліктілік деңгейінің кәсіптік қызметінде міндеттерді орындауды қамтамасыз ететін субъекті қызметінің сапасы;

29) тәжірибе – белгілі бір уақыт аралығында меңгерілген және тиімді пайдаланылған саналы қызмет, білім және дағдылар.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) БА – Біліктілік анықтамасы;
- 2) БҚЕ – Бағдарламалық қамтамасыз ету;
- 3) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы;
- 4) ББХСС – Білім берудің халықаралық стандартты жіктемесі;
- 5) ЕжААШ – Емдеу және алдын алу шаралары;
- 6) ЖҚҚ – Жеке қорғаныш құралдары;
- 7) ЖҰ – Жасанды ұрықтандыру;
- 8) КС – Кәсіптік стандарт;
- 9) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 10) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері;
- 11) ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері.

## **2-тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты**

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Мал шаруашылығындағы селекциялық қызмет ( асылдандыру ісі)

5. Кәсіптік стандарттың коды: А047

6. ЭҚЖЖ-ға сәйкес секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда көрсетілетін қызметтерді ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.41 Сүтті бағыттағы ірі қара малды өсіру

01.41.0 Сүтті бағыттағы ірі қара малды өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда көрсетілетін қызметтерді ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.42 Басқа да ірі қара малды және енекелерді өсіру

01.42.0 Басқа да ірі қара малды және енекелерді өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда көрсетілетін қызметтерді ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.43 Жылқыларды және басқа да жылқы тұқымдас жануарларды өсіру

01.43.1 Жылқыларды өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда көрсетілетін қызметтерді ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.44 Түйелерді және өзге де түйе тұқымдас жануарларды өсіру

01.44.0 Түйелерді және өзге де түйе тұқымдас жануарларды көбейту

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда көрсетілетін қызметтерді ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.45 Қойларды және ешкілерді өсіру

01.45.0 Қойларды және ешкілерді өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.46 Шошқаларды өсіру

01.46.0 Шошқаларды өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.47 Ауыл шаруашылығы құстарын өсіру

01.47.1 Ет алу үшін құсты, асыл тұқымды құстарды және балапандар өсіру

А Ауыл, орман және балық шаруашылығы

01 Өсімдік шаруашылығы және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда көрсетілетін қызметтерді ұсыну

01.4 Мал шаруашылығы

01.49 Жануарлардың басқа түрлерін өсіру

01.49.0 Жануарлардың басқа түрлерін өсіру

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

72 Ғылыми зерттеулер және әзірлемелер

72.1 Жаратылыстану мен техникалық ғылымдар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

72.11.0 Биотехнологиялар саласындағы ғылыми зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер

М Кәсіптік, ғылыми және техникалық қызмет

75 Ветеринариялық қызмет  
 75.0 Ветеринариялық қызмет  
 75.00 Ветеринариялық қызмет  
 75.00.0 Ветеринариялық қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстарының асыл тұқымды мал басын өсірумен айналысатын асыл тұқымды шаруашылық қызметін, атап айтқанда мал басын толықтыратын төлдер мен құстарды өсіруді, өсімін молайтуды, өсіруді ұйымдастыру.

8. Кәсіптер карточкаларының тізбесі:

- 1) Инженер-зерттеуші - СБШ-ның 6-деңгейі;
- 2) Асылдандыру ісі жөніндегі техник - СБШ-ның 5- деңгейі;
- 3) Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы - СБШ-ның 4-деңгейі;
- 4) Ветеринариялық фельдшер-зертханашы - СБШ-ның 5-деңгейі;
- 5) Қолдан ұрықтандыру пунктiнiң меңгерушiсi - СБШ-ның 7-деңгейі;
- 6) Мал шаруашылығындағы білікті жұмысшы - СБШ-ның 3-деңгейі;

7) Малдар мен құстарды қолдан ұрықтандыру жөніндегі оператор - СБШ-ның 3-деңгейі.

### 3-тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Инженер-зерттеуші" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	2141-1		
Қызмет атауының коды:	2141-1-004		
Кәсіп атауы:	Инженер-зерттеуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 5-параграф. Ғылыми қызметкер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Мал шаруашылығы	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және мамандық бойынша жұмыс тәжірибесі кемінде 5			



Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жыл, өнертабыс пен ғылыми еңбектерге авторлық куәлік қағаздарының бар болуы, ғылыми дәрежесі болған жағдайда жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды .	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-7-008 - Ғылыми қызметкер (ауыл шаруашылығы саласындағы)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарларды өсірудің тиімділігін одан әрі арттыру мақсатында ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ғылыми (ғылыми-техникалық, инновациялық) жобаны іске асыру шеңберінде зерттеу міндеттерін шешу</li> <li>2. Ғылыми (ғылыми-техникалық, инновациялық) жобаларды іске асыру шеңберінде зерттеулер және (немесе) әзірлемелер жүргізуді ұйымдастыру</li> <li>3. Кең кәсіптік және қоғамдық өзара іс - қимыл жасай отырып, жаңа және(немесе) перспективалық ғылыми бағыттар бойынша негізгі ғылыми (ғылыми-техникалық) мамандану шеңберінен шығатын зерттеулер және (немесе) әзірлемелер жүргізуді ұйымдастыру.</li> </ol>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	1-дағды: Зерттеу міндеттерін шешу шеңберінде жекелеген тапсырмаларды орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Зерттеу міндеттерін шешу үшін ақпараттық және патенттік іздеу жүргізу.</li> <li>2. Жүргізілетін зерттеулер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базаларды пайдалану..</li> <li>3. Зерттеудің мақсаттары мен гипотезаларын тұжырымдау және негіздеу.</li> <li>4. Алынған эксперименттік немесе теориялық деректерді талдау және интерпретациялау.</li> <li>5. Мәліметтерді өңдеу және визуализациялау үшін арнайы бағдарламалық жасақтама мен цифрлық құралдарды қолдану.</li> <li>6. Зерттеу нәтижелерінің дәлдігі мен қайталануын қамтамасыз ету.</li> <li>7. Тапсырмаларды орындау кезеңдерін құжаттап, аралық есептерді ұсыну.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жүргізілетін зерттеулер мен әзірлемелер тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешу әдістері мен тәсілдері.</li> <li>2. Ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық база объектілерін пайдалануға қойылатын нормативтік және техникалық талаптар.</li> </ol>

		<p>3. Жүйелік талдау теориясының, ғылыми болжау мен модельдеудің негіздері.</p> <p>4. Ғылыми гипотезалар мен дәлелдер логикасын құру қағидаттары</p> <p>5. Ғылыми деректерді өңдеу, визуализациялау және ұсынудың заманауи әдістері.</p> <p>6. Ғылыми жарияланымдарды рәсімдеу, дәйексөз келтіру және дереккөздерге сілтеме жасау қағидалары.</p> <p>7. Ғылыми этиканың негіздері және ғылыми зерттеулер сапасына қойылатын талаптар.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
<p>1-еңбек функциясы: Ғ ы л ы м и ғылыми-техникалық, инновациялық) жобаны іске асыру шеңберінде зерттеу міндеттерін шешу</p>	<p>2-дағды: Кәсіптік қоғамдастыққа Ғ ы л ы м и ( ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсыну</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді рецензияланатын ғылыми басылымдарда жариялау түрінде ұсыну.</li> <li>2. Ғылыми, ғылыми-практикалық және конференциялық іс-шараларда ғылыми пікірталастар жүргізу.</li> <li>3. Конференциялар, симпозиумдар, семинарлар үшін баяндама тезистерін, презентациялар мен постерлерді дайындау.</li> <li>4. Ғылыми нәтижелерді ұсыну барысында қорытындылар, практикалық ұсыныстар мен ғылыми жаңалықтарды тұжырымдау.</li> <li>5. Ғылыми пікірталастар жүргізу, өз көзқарасын дәлелді түрде қорғау және аудитория сұрақтарына жауап беру.</li> <li>6. Ғылыми коммуникацияға арналған цифрлық платформаларды пайдалану (репозиторийлер, ғылыми әлеуметтік желілер, онлайн-конференциялар).</li> <li>7. Ғылыми конкурстар мен гранттарға қатысу үшін өтінімдер дайындауға қатысу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Авторлық құқық негіздері және ғылыми жарияланымдар этикасы.</li> <li>2. Рецензияланатын отандық және шетелдік ғылыми басылымдарға арналған ғылыми мақалаларды ресімдеуге қойылатын талаптар.</li> <li>3. Ғылыми баяндамалар, баяндамалар және постерлік презентациялар дайындау қағидалары.</li> <li>4. Ғылыми мамандану саласында ғылыми пікірталас жүргізуге жеткілікті деңгейде шет тілі (ағылшын тілі және/немесе басқа) .</li> <li>5. Ғылыми аттестация және индексация жүйелері.</li> <li>6. Ғылыми риторика мен ғылыми дәлелдеу логикасының негіздері.</li> <li>7. Әртүрлі ғылыми іс-шаралардың форматтары мен талаптары (конференциялар, коллоквиумдер, дөңгелек үстелдер және т.б.).</li> </ol>

Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
3-дағды: Жекелеген зерттеу міндеттерін шешуге бағытталған зерттеулер жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Зерттеу тапсырмаларын шешу әдістері мен тәсілдерін талдау.</li> <li>2. Зерттеу мақсаттарын, гипотезаларын және міндеттерін тұжырымдау.</li> <li>3. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базаларды пайдалану.</li> <li>4. Жобаның ғылыми әдіснамасы мен мақсаттарына сәйкес эксперимент кезеңдерін жоспарлау.</li> <li>5. Ғылыми дәлдік пен қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, эксперименттік зерттеулер жүргізу.</li> <li>6. Зерттеу міндеттерін шешу нәтижесінде алынған нәтижелерді тұжырымдау және құжаттау.</li> <li>7. Алынған деректердің дұрыстығын, қайталанғыштығын және ғылыми құндылығын бағалау.</li> <li>8. Зерттеушілер тобында жұмыс істеу, жоба қатысушыларымен өзара іс-қимыл жасау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешу әдістері мен тәсілдері.</li> <li>2. Тиісті ғылыми салада зерттеулер жүргізудің қалыптасқан практикалары, модельдері мен алгоритмдері.</li> <li>3. Ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базаларды пайдалануға қойылатын нормативтік және техникалық талаптар.</li> <li>4. Ғылым мен техникада қолданылатын ақпараттық және мультимедиялық технологиялар.</li> <li>5. Ғылыми деректерді өңдеу, талдау және визуализациялау әдістері.</li> <li>6. Ғылыми дәлдік, қайталанғыштық және дәлелділік қағидаттары.</li> <li>7. Зерттеу қызметіндегі жобалық және ғылыми менеджмент негіздері.</li> <li>8. Зерттеу нәтижелерін рәсімдеуге қойылатын талаптар (хаттамалар, графиктер, кестелер, есептер және т.б.).</li> </ol>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Рөлдер мен жауапкершілік деңгейлерін бөле отырып, ұжымдық ғылыми-зерттеу жұмысын ұйымдастыру..</li> </ol>

<p>1-дағды: Ғылыми ұжымның құзыреттілігін дамыту</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>2. Аз тәжірибелі қызметкерлердің, тағылымдамадан өтушілер мен жас мамандардың кәсіптік дамуын және құзыреттер деңгейін бағалау.</li> <li>3. Ғылыми тапсырмаларды орындау барысында тәлімгерлік жасап, әдістемелік қолдау көрсету.</li> <li>4. Ғылыми ұжым мүшелерінің оқуға және кәсіптік дамуға деген қажеттіліктерін анықтау.</li> <li>5. Қызметкерлердің біліктілігін арттыру курстарына , ғылыми семинарлар мен тағылымдамаларға қатысуын ұйымдастыру және үйлестіру.</li> <li>6. Ғылыми-зерттеу жұмысына жаңа білімдер мен технологияларды енгізу арқылы үздіксіз кәсіптік өсуге жағдай жасау.</li> <li>7. Ғылыми ұжым қызметкерлерінің құзыреттерін дамыту бойынша жеке жоспарлар құру.</li> <li>8. Кері байланысты жүзеге асыру және персоналды дамыту жөніндегі іс-шаралардың тиімділігін бағалау.</li> </ol>
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Тәлімгерлік және ғылыми кадрларды даярлау әдістерін қоса алғанда, ғылыми-педагогикалық қызметтің негіздері</li> <li>2. Жүргізілетін жұмыстардың тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешудің қалыптасқан ғылыми және практикалық тәсілдері.</li> <li>3. Ғылыми қызметкерлерді даярлау, қайта даярлау және біліктілігін арттырудың нысандары, әдістері мен ұйымдастырушылық модельдері.</li> <li>4. Ұлттық және халықаралық кәсіби даму және ғылыми тағылымдама бағдарламалары.</li> <li>5. Ғылыми жұмыскерлердің құзыреттілігі мен кәсіби өсуін бағалау әдістері..</li> <li>6. Ғылыми оқыту саласындағы құқықтық және этикалық нормалар және әртүрлі деңгейдегі мамандар арасындағы өзара іс қимыл.</li> <li>7. Ғылыми қызметкерлерді қашықтықтан немесе бетпе бет оқытуды ұйымдастыруға арналған заманауи цифрлық платформалар мен құралдар.</li> </ol>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жобаның мақсаттары мен тапсырыс берушінің талаптарын ескере отырып, ғылыми және ғылыми-техникалық нәтижелерді бағалаудың негізгі өлшемшарттарын анықтау.</li> <li>2. Белгілі бір ғылыми тақырып бойынша зерттеулерді дамыту перспективаларын талдау және оның өзектілік дәрежесін анықтау.</li> <li>3. Алынған нәтижелердің ғылыми жаңалығын, практикалық маңыздылығын және қолданбалы әлеуетін бағалау.</li> </ol>

<p>2-дағды: Ғ ы л ы м и ғылыми-техникалық) нәтижелерді сараптау</p>	<p>4. Ұсынылған эксперименттік деректердің толықтығы мен шынайылығына сараптамалық бағалау жүргізу.</p> <p>5. Ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар нәтижелері бойынша сараптамалық қорытындылар, ұсынымдар мен пікірлер дайындауға қатысу.</p> <p>6. Алынған нәтижелерді осы саладағы әлемдік деңгейдегі ұқсас зерттеулер мен әзірлемелермен салыстыру.</p> <p>7. Тәуекелдерді, шектеулерді және одан әрі зерттеудің ықтимал бағыттарын анықтау.</p> <p>8. Ғылыми сараптама жүргізу кезінде нормативтік және әдістемелік құжаттарды қолдану.</p>
	<p>Білімдер:</p> <p>1. Өзінің ғылыми мамандануы саласындағы зерттеу сұранымдары мен ғылымды дамытудың басым бағыттары.</p> <p>2. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерге сараптама жүргізудің қалыптасқан практикасы мен әдістемелері.</p> <p>3. Алынған нәтижелердің ғылыми жаңалығын, практикалық қолданбалығын және технологиялық дайындығын бағалау әдістері.</p> <p>4. Ғылыми зерттеулердің нәтижелілігін бағалау өлшемшарттары (ғылымометрия, дәйексөз индексі, енгізу және т.б.).</p> <p>5. Ғылыми және техникалық сараптама жүргізуге арналған ұлттық және халықаралық стандарттар.</p> <p>6. Сараптамалық қорытындыларды, рецензияларды, талдамалық жазбаларды ресімдеу тәртібі.</p> <p>7. Ғылыми сараптама жүргізудегі этикалық нормалар мен стандарттар.</p> <p>8. Ғылыми ақпаратты талдау үшін қолданылатын электрондық платформалар мен дерекқорлар.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Интеллектуалдық қызмет нәтижелерін практикалық тұрғыдан пайдаланудың әртүрлі нұсқаларының артықшылықтарын бағалау.</p> <p>2. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді мынадай нысанда ұсыну: - рецензияланатын ғылыми басылымдардағы жарияланымдар , - ғылыми, ғылыми-практикалық және салалық іс-шаралардағы баяндамалар, - инвесторларға, серіктестерге, мемлекеттік органдар мен кәсіпорындарға арналған презентациялар .</p> <p>3. Ғылыми және қолданбалы пікірталастар жүргізу, ғылыми ұстанымды қорғау.</p>

<p>2-еңбек функциясы:          Ғ ы л ы м и          ғылыми-техникалық,          инновациялық)          жобаларды іске асыру          шеңберінде зерттеулер          және (немесе)          әзірлемелер жүргізуді          ұйымдастыру</p>	<p>3-дағды:          Әлеуетті тұтынушыларға          ғ ы л ы м и          ғылыми-техникалық)          нәтижелерді ұсыну</p>	<p>4. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелердің әлеуетті тұтынушыларын және тапсырыс берушілерін анықтау.          5. Қысқаша және толық аннотациялар, рефераттар, технология сипаттамалары мен патенттік өтінімдер дайындау.          6. Инновациялық жобалар көрмелері, форумдары және конкурстарына қатысу.          7. Ғылыми нәтижелерді нақты салалардың қажеттіліктеріне бейімдеу.          8. Нәтижелерді грант берушілердің, инвесторлардың және мемлекеттік бағдарламалардың талаптарына сай форматтарда ұсыну.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Потенциалды тұтынушылар тарапынан қойылатын ғылыми және қолданбалы сұранымдар.          2. Интеллектуалдық меншік нысандарының нәтижелеріне құқықтарды басқарудың негіздері.          3. Ғылыми жарияланымдарды отандық және шетелдік рецензияланатын басылымдарда ресімдеуге және құрылымдауға қойылатын талаптар.          4. Ғылыми нәтижелерді ұлттық және халықаралық дерекқорларда ұсыну қағидалар.          5. Ғылыми әзірлемелердің коммерциялық әлеуетін бағалау әдістері.          6. Патенттік өтінімдерді беру және интеллектуалдық меншік нысандарын тіркеу тәртібі.          7. Ғылыми әзірлемелерді практикаға енгізу кезеңдері.          8. Ғылыми нәтижелерді ұсыну кезіндегі этикалық нормалар және ашық қолжетімділік талаптарын сақтау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Зерттеудің мақсаттарын, гипотезаларын және міндеттерін, соның ішінде өзара байланысқан бағыттар мен кезеңдерді тұжырымдау.          2. Зерттеудің құрылымын, кезеңдерін және ресурстарын (материалдық, уақыттық, кадрлық) жоспарлау.          3. Зерттеу тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базаларды пайдалану.          4. Кешенді зерттеу тапсырмалары аясында талдау, синтездеу, модельдеу және шешімдерді оңтайландыруды жүргізу.          5. Ғылыми-техникалық мәселелерді шешуде жүйелік және пәнаралық көзқарасты қолдану.</p>

<p>4-дағды: Өзара байланысты зерттеу міндеттерінің кешенін шешу</p>	<p>6. Жоба қатысушыларының жұмысын үйлестіру, зерттеу кезеңдері арасындағы өзара әрекеттестікті қамтамасыз ету.</p> <p>7. Практикалық және коммерциялық маңызға ие ғылыми және ғылыми-техникалық нәтижелерді анықтау және негіздеу.</p> <p>8. Жоба аясында тапсырмалардың орындалу сапасы мен мерзімдерін бақылауды жүзеге асыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ғылыми зерттеулер мен (немесе) әзірлемелерді жоспарлау мен ұйымдастыру әдістері мен құралдары, соның ішінде ғылымдағы жобалық басқару әдістемелері. 2. Зерттеу тақырыбына байланысты өзекті ғылыми мәселелер мен үрдістер, отандық және шетелдік озық әрі бірегей әзірлемелер. 3. Ақпараттық ресурстар мен зерттеу инфрақұрылымын пайдалануға қойылатын нормативтік және техникалық талаптар. 4. Ғылыми деректерді талдау, модельдеу және визуализациялау үшін қолданылатын ақпараттық, цифрлық және мультимедиялық технологиялар. 5. Кешенді ғылыми бағдарламалар мен зерттеу әдістемелік схемаларын құру қағидаттары. 6. Алынған нәтижелердің ғылыми жаңалығын, практикалық маңыздылығын және тиімділігін бағалаудың негіздері. 7. Ғылыми этика мен ғылыми шынайылыққа қойылатын талаптар. 8. Ғылыми қызмет және зияткерлік меншікті қорғау саласындағы заңнама.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>5-дағды:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Зерттеу міндеттеріне сәйкес мамандардың кәсіптік және шығармашылық қабілеттерін анықтап, бағалау және оларды ғылыми топқа тарту.</p> <p>2. Жобаның жалпы мақсаты аясында жеке орындаушылар мен шағын топтарға ғылыми және техникалық тапсырмаларды тұжырымдау.</p> <p>3. Қатысушылардың құзыреттілігі мен мамандануын ескере отырып, жоба аясындағы міндеттерді жоспарлау және бөлу.</p> <p>4. Жоба қатысушылары арасында тиімді өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету, командадағы жұмыс процестерін басқару.</p> <p>5. Ғылыми мақсаттарға қол жеткізуге ұмтылдыру, ғылыми әлеуетті дамыту үшін жағдай жасау арқылы ұжымды ынталандыру.</p> <p>6. Ғылыми ұжым жұмысын ұйымдастыру барысында еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және ғылыми этика нормаларын сақтау.</p> <p>7. Лауазымдық нұсқаулықтар, жұмыс кестелері мен жоба қатысушыларының жұмыс тиімділігін бағалау өлшемшарттарын жасау.</p>

<p>Зерттеу міндеттерін шешу үшін ғылыми ұжымды қалыптастыру</p>	<p>8. Міндеттердің орындалуын бақылау, жоспардан ауытқыған жағдайда жұмыстың барысына түзетулер енгізу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасы, оның ішінде ғылым және білім беру саласындағы жұмыспен қамтуды реттейтін нормалар.</li> <li>2. Ғылыми мекемелер мен зертханаларда қолданылатын еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндірістік санитария қағидалары мен нормалары.</li> <li>3. Қазақстан Республикасының білім беру стандарттарына сәйкес ғылыми мамандану саласындағы бакалавриат, магистратура және PhD түлектеріне қойылатын біліктілік талаптары.</li> <li>4. Ғылыми ортадағы командалық жұмыстың қағидаттары, оның ішінде рөлдерді бөлу және жобалық топтарды қалыптастыру.</li> <li>5. Ғылыми қызметтің этикалық нормалары, оның ішінде ғылыми адалдық пен авторлық қағидаттары.</li> <li>6. Ғылыми-зерттеу саласындағы мамандардың біліктілігі мен құзыреттілігін бағалау әдістері.</li> <li>7. Персоналды және ғылыми жобаларды басқарудың негіздері.</li> </ol>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>1-дағды: Жетекші ғылыми ұжымдардың жаңа және (немесе) перспективалық ғылыми бағыттар бойынша алған ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді жалпылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ғылыми деректерге, теорияларға және тұжырымдамаларға теориялық-әдіснамалық талдау жүргізу.</li> <li>2. Өзара байланысты ғылыми құбылыстар мен үдерістерді талдау, себеп-салдарлық тәуелділіктерді анықтау.</li> <li>3. Ғылыми гипотезалар мен зерттеу міндеттерін пәнаралық тәсіл негізінде тұжырымдау.</li> <li>4. Сыртқы ғылыми ұжымдарды тарта отырып, көп кезеңді зерттеу жобаларын жоспарлау.</li> <li>5. Зерттеу нәтижелеріне әлемдік ғылыми деңгей тұрғысынан салыстырмалы талдау жүргізу.</li> <li>6. Түрлі дереккөздер мен ғылыми бағыттардан алынған ақпаратты жүйелеу және біріктіру.</li> <li>7. Қоғам үшін аса маңызды әрі пайдалы ғылыми нәтижелерді іріктеу, таратуға және/немесе енгізуге дайындау.</li> <li>8. Сараптамалық және мемлекеттік құрылымдарға арналған шолулық-талдамалық материалдар, ғылыми шолулар, баяндама дайындау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Пәнаралық ғылыми зерттеулерді жүргізудің заманауи және ең жаңа әдістері.</li> <li>2. Түрлі ғылыми салалардан алынған білімді интеграциялау әдістемесі.</li> </ol>



	<p>3. Басым бағыттар бойынша ғылым мен техниканың соңғы жетістіктері.</p> <p>4. Қазақстан Республикасының ғылыми-техникалық және әлеуметтік-экономикалық дамудың ұлттық басымдықтары мен стратегиялары.</p> <p>5. Жетекші ғылыми орталықтардың, зертханалардың, институттардың, сондай-ақ ғылыми ынтымақтастықтың халықаралық платформаларының қызметі.</p> <p>6. Ғылыми аналитика және деректерді визуализациялау құралдары.</p> <p>7. Нәтижелерді жалпыға тарату және талдауда ғылыми этика және академиялық адалдық принциптері.</p> <p>8. Ғылыми-техникалық шешімдердің ғылыми және әлеуметтік маңыздылығын анықтау тәсілдері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>2-дағды: Жаңа және (немесе) перспективалық ғылыми бағыттарды дамыту мақсатында ұзақ мерзімді әріптестік қатынастарды және (немесе) консорциумдарды калыптастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жекелеген ғалымдардың және (немесе) орындаушылар ұжымдарының ғылыми бағыттарды дамытуға қосқан ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерінің үлесін бағалау..</li> <li>2. Өзара іс-қимыл мен тиімді ынтымақтастықты қамтамасыз ете отырып, тартылған орындаушылар ұжымдарының қатысуымен зерттеулер жүргізу процесін үйлестіру.</li> <li>3. Ақпарат пен ресурстар алмасу үшін серіктестер арасындағы коммуникацияны ұйымдастыру және қолдау.</li> <li>4. Бірлескен жобаларды жоспарлау және бақылау, консорциум мүшелері арасындағы міндеттерді бөлу.</li> <li>5. Ғылыми жобаның мақсаттарына жетуде ынтымақтастықтың перспективаларын және тәуекелдерін талдау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ғылыми ұжымдардың өзара іс-қимылын реттейтін Қазақстан Республикасының ғылым саласындағы еңбек заңнамасы</li> <li>2. Қазақстан Республикасында бірлескен жобаларда қолданылатын еңбек ұйымдастыруы, еңбекті қорғау қағидалары мен нормалары.</li> <li>3. Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттардағы соңғы жетістіктер мен тенденциялар.</li> <li>4. Зерттеушілер мен (немесе) зерттеу және әзірлеу жұмыстарын жүргізетін ұйымдар туралы ақпаратты қамтитын ақпараттық ресурстар және серіктестерді іздеу үшін дерекқорлар.</li> <li>5. Қазақстан Республикасының зерттеулер мен әзірлемелер саласында жұмыс істейтін персоналдың біліктілігіне қойылатын талаптар және кәсіби құзыреттілік стандарттары.</li> </ol>

		6. Жобаларды тиімді басқару және пәнаралық ұжымдарды үйлестіру әдістері мен қағидаттары
<p>3-еңбек функциясы:          Кең кәсіптік және қоғамдық өзара іс - қимыл жасай отырып, жаңа және(немесе) перспективалық ғылыми бағыттар бойынша негізгі ғылыми (ғылыми-техникалық) мамандану шеңберінен шығатын зерттеулер және (немесе) әзірлемелер жүргізуді ұйымдастыру.</p>	<p>3-дағды:          Ғылым мен технологияның жаңа бағыттарын дамыту үшін қажетті болашақ кәсіптердің бейнелерін және мамандардың құзыреттеріне қойылатын талаптарды қалыптастыру</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:          1. Ақпаратты әртүрлі аудиторияларға бейімдей отырып, жоғары ғылыми-әдістемелік деңгейде беру.          .          2. Мамандардың тиімді өзара әрекеттесуін қамтамасыз ете отырып, ұжымдық ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру.          3. Жоғары білікті ғылыми кадрлардың кәсіптік дамуын бағалау, оқыту және біліктілікті арттыру қажеттіліктерін анықтау.          4. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді көптеген тыңдаушылар мен мүдделі тұлғалар үшін ғылыми-танымал нысанда ұсыну..          5. Ғылым мен технологияның дамуы перспективаларын ескере отырып, мамандардың құзыреттеріне қойылатын талаптарды қалыптастыру          .</p> <p>Білімдер:          1. Ұжымдық жұмысты ұйымдастыру және ғылыми ұжымдарды басқарудың негіздері.          2. Кәсіптік стандарттардың қалыптасуына әсер ететін жаңа және (немесе) перспективті ғылыми бағыттар бойынша соңғы жетістіктер.          3. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі бағыттары және олардың ғылым мен техникадағы кадрлық саясатқа әсері.          4. Қазақстан Республикасының ғылыми-техникалық даму деңгейі және әлемдік ғылым мен технологиялардың даму тенденциялары.          5. Ғылыми-зерттеулер мен (немесе) әзірлемелерді жоспарлау, ұйымдастыру, жүргізу және енгізудің заманауи әдістері, құралдары мен тәжірибелері.          6. Ғылыми және техникалық мамандарға еңбек нарығының қажеттіліктерін талдау және болжау әдістемелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар:          1. Ғылыми-техникалық және әлеуметтік-экономикалық факторларды ескере отырып, жаңа білімнің қолдану саласын анықтау.          2. Жаңа және (немесе) перспективті ғылыми бағыттар бойынша соңғы жетістіктерді сараптау, олардың инновациялық әлеуеті мен практикалық маңыздылығын ескеру.</p>

<p>4-дағды: Ғ ы л ы м и ( ғылыми-техникалық, инновациялық) бағдарламаларды сараптау</p>	<p>3. Мемлекет, бизнес және қоғамның қазіргі және болашақ сұраныстарына бағдарламалардың сәйкестігін талдау. 4. Сараптамалық талдау негізінде ғылыми және инновациялық бағдарламаларды жетілдіруге ұсыныстар әзірлеу.</p> <p>Білімдер: 1. Мемлекет, бизнес және қоғам тарапынан ғылыми және инновациялық жобаларға қойылатын зерттеу сұранымдары. 2. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамудың негізгі бағыттары және олардың ғылыми зерттеулердің басымдықтарына әсері. 3. Қазақстан Республикасының ғылыми-техникалық дамуының деңгейі және әлемдік ғылым мен инновациядағы үрдістер. 4. Жаңа және (немесе) перспективті ғылыми бағыттар бойынша соңғы жетістіктер және олардың енгізу әлеуеті. 5. Ғылыми және инновациялық бағдарламаларды сараптамалық бағалау әдістері мен өлшемшерттары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>5-дағды: Жаңа және (немесе) перспективалық ғылыми бағыттарды дамыту нәтижесінде ғылымда, әлеуметтік-экономикалы қ жүйеде және қоғамда мүмкін өзгерістерді танымал ету</p>	<p>Машықтар: 1. Қоғамға ерекше маңызды зерттеу нәтижелерінің қасиеттері мен салдарын анықтап, олардың ғылыми және практикалық маңыздылығын ашу. 2. Материалдардың ресімделуіне және құрылымына қойылатын талаптарды ескере отырып, жетекші рецензияланатын ғылыми басылымдарда Жарияланымдар нысанында ғылыми ( ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсыну 3. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді кең аудитория үшін және ғылыми ( ғылыми-практикалық) іс-шараларда ұсынудың қолжетімділігі мен түсінігін қамтамасыз ете отырып , ғылыми-танымал нысанда ұсыну. 4. Ақпаратты заманауи коммуникациялық және мультимедиялық технологияларды пайдалана отырып, жоғары ғылыми-әдістемелік деңгейде жеткізу. 5. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелердің әлеуетті тұтынушыларын анықтап, олармен тиімді білім алмасуды қамтамасыз ету. 6. Ғылыми жетістіктерді қорғау және тарату үшін зияткерлік меншік пен лицензиялауды басқару құралдарын пайдалану.</p> <p>Білімдер: 1. Қазақстан Республикасындағы және әлемдегі ғылыми зерттеулердің бағыттарына әсер ететін</p>

		<p>өзекті әлеуметтік, әлеуметтік-экономикалық және әлеуметтік-мәдени проблемалар..</p> <p>2. Авторлық құқық, патенттеу және лицензиялық келісімдер мәселелерін қоса алғанда, зияткерлік қызмет нәтижелеріне құқықтарды басқару негіздері.</p> <p>3. Рецензияланатын ғылыми басылымдарда ғылыми жарияланымдарды рәсімдеуге қойылатын талаптар және ғылыми коммуникация стандарттары.</p> <p>4. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді отандық және шетелдік деректер базалары мен есеп жүйелерінде ұсынудың ерекшеліктері мен талаптары.</p> <p>5. Қоғаммен байланыс пен ғылыми-танымдық қызметтің қазіргі заманғы әдістері мен технологиялары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Аналитикалық ойлау</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Ақпаратты іздеу және талдау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	5	Ветеринариялық фельдшер-лаборант
	7	Қолдан ұрықтандыру пунктiнiң меңгерушiсi

10. "Асылдандыру ісі жөніндегі техник" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-014		
Кәсіп атауы:	Асылдандыру ісі жөніндегі техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді. 4-параграф. Асылдандыру ісі жөніндегі техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Асылдандыру ісі жөніндегі I санатты техник: (зоотехния) мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және асылдандыру ісі жөніндегі II санатты техник лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес; Асылдандыру ісі жөніндегі II санатты техник: (зоотехния) мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және асылдандыру ісі жөніндегі санаты жоқ техник лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес; Асылдандыру ісі жөніндегі санаты жоқ техник : (зоотехния) мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3142-0-019 - Техник-мал өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Асыл тұқымды мал шаруашылығында қызметін жүзеге асыратын ұйымдарда ауыл шаруашылығы жануарларымен және құстарымен селекциялық-асылдандыру жұмыстарын жүргізу.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1 Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстарының тұқымдарын, типтерін, желілерін шығару, жетілдіру және сақтау 2. Асыл тұқымды малдарға кешенді бағалау (бонтировка) жүргізу 3. Мал шаруашылығында асыл тұқымды бастапқы есепке алу құжаттарын жүргізу.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

1. Қолданыстағы нұсқаулыққа сәйкес асыл тұқымды малдарды және олардың нөмірлері мен лақап аты бойынша материалдарды сәйкестендіру.
2. Асыл тұқымды малдың өнімділігі мен өсімін молайту көрсеткіштерін анықтау үшін жабдықты пайдалану.
3. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтай отырып және нұсқаулықтарға сәйкес жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өлшеуді жүзеге асыру.
4. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.
5. Тұқымдарды, типтерді, желілерді шығару, жетілдіру және пайдалану тиімділігін арттыру үшін жануарларды таза тұқымды өсіруді, будандастыруды және гибридтеуді түзету.
6. Жануарларды аспаптық өлшеу техникасын меңгеру.

Білімдер:

1. Жануарлардың тұқымдарын, типтерін, желілерін шығару, жетілдіру және сақтау үшін таза тұқымды өсіруді, будандастыру және гибридтеу әдістерін пайдалану әдістері.
2. Малдарды белгілер кешені бойынша іріктеу және бағалау әдістері: шығу тегі бойынша (шежіре), конституция және экстерьері бойынша, өнімділігі бойынша, технологиялық белгілері бойынша, ұрпақтарының сапасы бойынша, тұқымдық және аналық препараттылығы бойынша.
3. Белгілер кешені бойынша табынды өз төлінен өсіру үшін асыл тұқымды малды іріктеуді жоспарлау әдістері: шығу тегі бойынша (шежіре), конституция және экстерьері бойынша, өнімділігі бойынша, технологиялық белгілері бойынша, ұрпақтарының сапасы бойынша, тұқымдық және аналық препотенттілігі бойынша.
4. Мал өнімділігі мен өсімін молайтудың жоспарланған көрсеткіштеріне қол жеткізуді есепке ала отырып, табынның саны мен құрылымын өзгерту бойынша есептеулерді орындау әдістері.
5. Мал өнімділігі мен өсімін молайтудың жоспарланған көрсеткіштеріне қол жеткізуді ескере отырып, табынның саны мен құрылымының өзгеруін бақылау қағидалары.
6. Мал шаруашылығы саласындағы отандық және шетелдік кәсіпорындардың ғылым жетістіктері мен озық жұмыс тәжірибесі.
7. Жануарларды өсіру әдістері.
8. Ауыл шаруашылығы жануарларының биологиясы, генетика, зоогигиена.
9. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірудің заманауи технологиялары; асылдандыру ісі.

1-дағды:

Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстарын жасау, жетілдіру және пайдалану үшін асыл тұқымды малдың өнімділігін және өсімін молайту көрсеткіштерін айқындау

1-еңбек функциясы:

1 Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстарының тұқымдарын, типтерін, желілерін шығару, жетілдіру және сақтау

	10. Жануарларды өсіру әдістері: таза тұқымды (туыстық, желілер мен тұқымдастар бойынша), будандастыру (ұдайы өндіру, жұту, өнеркәсіптік, кіріспе), тұраралық гибридтеу.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
2-дағды: Бастапқы зоотехникалық және асылдандыру есебін жүргізу бойынша жұмыскерлердің жұмыстарды орындауы	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бастапқы зоотехникалық және асылдандыру есебін жүргізу бойынша жұмыскерлердің жұмысын ұйымдастыру.</li> <li>2. Жануарлар мен материалдарды таңбалау және сәйкестендіру жұмыстарын ұйымдастыру.</li> <li>3. Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша ақпараттық қамтамасыз ету жүйесінде генетикалық сараптама нәтижелерін тіркеу.</li> <li>4. Асыл тұқымды жұмыс бойынша құжаттаманы қатаң түрде бекітілген нысандарға сәйкес жүргізу.</li> <li>5. Еңбек қауіпсіздігі және қорғау қағидаларының және нормаларының сақталуын қамтамасыз ету.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Селекциялық-асылдандыру жұмысында асыл тұқымды малдар мен материалдарды таңбалау және сәйкестендіру мәні.</li> <li>2. Асыл тұқымды малдарды таңбалау қағидалары және техникасы.</li> <li>3. Әртүрлі малдардың өнімділік, өсімін молайту және асыл тұқымдық қасиеттерін есепке алу әдістері.</li> <li>4. Зоотехникалық және асыл тұқымды есепке алу құжаттамасын жүргізу тәртібі.</li> <li>5. Зоотехникалық және асыл тұқымды есеп жүргізудің қолданыстағы нысандары.</li> <li>6. Жануарларды бонитирлеу бойынша нұсқаулықтар.</li> <li>7. Мал шаруашылығы өнімдерін өндірудің заманауи технологиялары; асылдандыру ісі.</li> <li>8. Асыл тұқымды малдардың тіршілік ету оқиғаларын тіркеу тәртібі.</li> <li>9. Жануарлардың селекциялық белгілері.</li> </ol>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жыл сайынғы асыл тұқымды малды боинитирлеу процесінде экстерьерьері мен конституциясы бойынша әртүрлі түрдегі, тұқымды, типтегі, желілердегі жануарларды бағалау.</li> <li>2. Малдардың әртүрлі түрлерін, тұқымдарын, типтерін, желілерін өнімді және өсімін молайту көрсеткіштері бойынша бағалау.</li> </ol>

2-еңбек функциясы: Асыл тұқымды малдарға кешенді бағалау (бонтировка) жүргізу	1-дағды: Әртүрлі тұқымды малдардың, типтердің, желілердің асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін экстерьері мен конституциясын бағалау	3. Малдардың әртүрлі түрлерін, тұқымдарын, түрлерін, желілерін шығу тегі мен ұрпақтарының сапасы бойынша бағалау. 4. Малдың өнімділігі мен өсімін молайту көрсеткіштерін өңдеу және асыл тұқымды мал шаруашылығы жөніндегі базаларға мәліметтерді тіркеу бойынша стандартты және/немесе мамандандырылған ақпараттық бағдарламаларды пайдалану.
		Білімдер: 1. Кешенді белгілер бойынша әр түрлі жануарларды бағалау, іріктеу және таңдау әдістері. 2. Әр түрлі асыл тұқымды малды кешенді бағалауды (бонтирлеу жүргізу) айқындау қағидалары мен шарттары. 3. Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша стандартты және/немесе арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламалар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	2-дағды: Селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жоспары бойынша ұйымда жануарлар мен құстың асыл тұқымдық құндылығын анықтау үшін арнайы орта персоналдың құжаттаманы, құрал-саймандарды және жабдықтарды дайындауды ұйымдастыру	Машықтар: 1. Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша мамандандырылған ақпараттық деректер базасымен жұмыс істеу. 2. Жануарларды шығу тегі мен ұрпағының сапасы бойынша бағалау. 3. Жануарлардың ауруға шалдығуын зерттеуге қатысады, асыл тұқымдық кітабына жазу үшін жануарлардың карточкаларын дайындау. 4. Сату, көрмеде көрсету үшін асыл тұқымды жануарларды іріктеуге және дайындауға қатысу.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Жануарларды шығу тегі мен ұрпағының сапасы бойынша бағалау. 2. Малды асыл тұқымдық құндылығын анықтау нәтижелері бойынша одан әрі пайдалану үшін тағайындау тәртібі. 3. Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша, құрал-саймандық өлшеулерді, әртүрлі түрдегі жануарлардың өнімділік және өсім молайту көрсеткіштерін өңдеу бойынша стандартты және арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламалар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
		Машықтар: 1. Мал өнімділігі көрсеткіштерін бастапқы есепке алудың белгіленген нысандарын ресімдеу. 2. Асыл тұқымды малдардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу үшін



<p>3-еңбек функциясы: Мал шаруашылығында асыл тұқымды бастапқы есепке алу құжаттарын жүргізу.</p>	<p>1-дағды: Ұйымның селекциялық-асылдандыру жұмыс жоспары бойынша белгіленген есепке алу нысандарына асыл тұқымды мал өнімділігінің бастапқы деректерін енгізу</p>	<p>ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың стандартты бағдарламаларын пайдалану. 3. Асылдандыру жұмыстарының жоспарларын әзірлеуге қатысу. 4. Бригадирлердің өндірістік-зоотехникалық есептің бастапқы құжаттарын уактылы ұсынуын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер: 1. Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша ақпараттық қамтамасыз ету жүйесіндегі малдармен селекциялық-асылдандыру жұмысы бойынша есептілік және ақпарат тәртібі. 2. Ұйымда әр түрлі жануарлардың өнімділік көрсеткіштерін өңдеу бойынша стандартты бағдарламаларды пайдалану тәртібі. 3. Мал шаруашылығында асыл тұқымдық есепті жүргізу жөніндегі әдістемелік және нұсқаулық нұсқамаларды. 4. Асыл тұқымды мал шаруашылығы технологиясының негіздерін.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Малдармен селекциялық-асылдандыру жұмысы жөніндегі құжаттарды сақтау</p>	<p>Машықтар: 1. Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша ақпараттық-коммуникациялық жүйе үшін есептерге деректерді енгізу. 2. Мал өнімділігі көрсеткіштерін бастапқы есепке алудың белгіленген нысандарын ресімдеу. 3. Талдаулар үшін сүттің сынамаларын іріктеуді жүргізу. 4. Малдардың өнімділік деректерін асыл тұқымдық карточкаларына енгізу.</p> <p>Білімдер: 1. Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша ақпараттық қамтамасыз ету жүйесіндегі малдармен селекциялық-асылдандыру жұмысы бойынша есептілік және ақпарат тәртібі. 2. Ұйымда бастапқы есептік асыл тұқымды құжаттарды мұрағаттау тәртібі. 3. ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілерін. 4. Еңбек қауіпсіздігі және қорғау қағидалары мен нормаларын.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік</p>	

	Сыпайылық Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	4	Мал шаруашылығындағы техник – ұрықтандырушы	
	6	Инженер-зерттеуші (жалпы бейін)	
11. "Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	6121-3		
Қызмет атауының коды:	6121-3-010		
Кәсіп атауы:	Мал шаруашылығындағы техник-ұрықтандырушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша қосалғы біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>13-параграф. Жануарларды қолдан ұрықтандыру жөніндегі техник</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

	орта білімнен кейінгі ( ветеринария қолданбалы бакалавриат)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Мал шаруашылығындағы техник - ұрықтандырушы: жоғары білім мал шаруашылығы және/немесе ветеринария бағыттары бойынша немесе техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) зоотехния және/немесе ауыл шаруашылығы биотехнологиясы немесе ветеринария немесе осы бейін бойынша кемінде үш жыл жұмыс өтілін растайтын құжаттың болуы.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	жұмыс орнында нұсқама/тағылымдама немесе қысқа мерзімді оқыту	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3240-0-009 - Жануарларды қолдан ұрықтандыру жөніндегі техник	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарларды қолдан ұрықтандыруды жүргізуді ұйымдастыру	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аң аулауда жануарларды анықтау және жануарларды қолдан ұрықтандыруды жүргізу 2. Жануарларды және құсты қолдан ұрықтандыру бойынша есепке алу-есеп беру құжаттамасын ресімдеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
	1-дағды: Өсімін молайту процесіне қатысуға дайындығын анықтау үшін жануарлардың жай-күйін бағалау	Машықтар: 1. Жануар түріне, күтіп-бағу жағдайына және техникалық мүмкіндіктерге байланысты ұрғашы жануарларда жыныстық күйге келу белгілерін анықтаудың оңтайлы әдістерін таңдау. 2. Ұрғашы жануарларда жыныстық күйге келу белгілерін визуалды, қынаптық, тік ішектік, зертханалық және аспаптық әдістер арқылы анықтау. 3. Ұрықтандыруға ең қолайлы уақытты анықтау мақсатында алынған деректерді талдау. 4. Жыныстық күйге келуді диагностикалау кезінде жануарлармен қауіпсіз жұмыс істеуді қамтамасыз ету. Білімдер: 1. Әр түрлі ауыл шаруашылығы жануарларында жыныстық күйге келуді анықтау әдістері мен критерийлері — биотехнологиялық әдістерді қолдану бойынша нормативтік талаптар мен нұсқаулықтарға сәйкес. 2. Жануарлардың көбею жүйесінің жағдайын визуалды, қынаптық, тік ішектік, зертханалық және аспаптық әдістермен бақылау әдістемелері. 3. Ұрғашы жануарлардың көбею физиологиясы циклдары, олардың ұзақтығы және ерекшеліктері. 4. Диагностикалық манипуляциялар кезінде биоқауіпсіздік пен гигиенаның негізгі қағидалары.

<p>1-еңбек функциясы: Аң аулауда жануарларды анықтау және жануарларды қолдан ұрықтандыруды жүргізу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :  2-дағды: Қолдан ұрықтандыруға арналған тұқымдық аталықтардан қауіпсіздікті сақтай отырып шәуетті алу</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Өндіруші аталықтардың сыртқы жыныс мүшелерін, оның ішінде препуцийді дезинфекциялық ерітінділермен гигиеналық өңдеуден өткізу. 2. Шәует алуға арналған жабдықтар мен құралдарды (манекендер, жасанды қынаптар, жинау ыдыстары және т.б.) дайындау. 3. Жануарлардың әртүрлі түрлерінің өндіруші аталықтарынан олардың анатомиялық-физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, шәует алу процедурасын орындау. 4. Жаңа алынған шәуетке макроскопиялық және микроскопиялық бастапқы баға беру (көлемі, түсі, қозғалғыштығы, концентрациясы, патологиялардың болуы). 5. Өндіруші жануарлармен және биоматериалдармен жұмыс кезінде биоқауіпсіздік, санитария және жеке қорғаныс қағидаларын сақтау.</p> <p>Білімдер: 1. Аталық өндірушілерден шәует алар алдындағы санитарлық өндеуді жүргізу техникасы мен тәртібі. 2. Әртүрлі ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстардың аталықтарынан шәует алудың негізгі әдістері. 3. Шәует алуға арналған жабдықтардың құрылысы және оларды пайдалану қағидалары. 4. Шәуеттің сапасына қойылатын нормативтік көрсеткіштер (макроскопиялық және микроскопиялық параметрлер). 5. Өндіруші жануарлармен және биоматериалдармен жұмыс істеу кезінде қолданылатын жеке қорғаныс құралдары мен қағидалары. 6. Ұрықтандыру пункті жағдайында өндіруші жануарлардың мінез-құлқы бойынша зоопсихология негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :  2-дағды: Қолдан ұрықтандыруға арналған тұқымдық аталықтардан қауіпсіздікті сақтай отырып шәуетті алу</p>	<p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Аталық өндірушілерден алынған шәуетті алу, бағалау және пайдалану бойынша есеп-қисап құжаттарын рәсімдеу. 2. Шәуетті ұрықтандыруға дайындау: (терең мұздатылған жағдайда) жібіту немесе қысқа мерзімді сақтау үшін қажетті температураға дейін салқындату және сапасын сақтау. 3. Жануардың түрі мен жағдайына байланысты ұрықтандыру әдісін таңдау.</p>

	<p>3-дағды: Қолдан ұрықтандырудың биотехнологиялық әдістерін қолдануды регламенттейтін нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес малдың аналықтарын қолдан ұрықтандыруды жүргізу</p>	<p>4. Шәуетті аналықтың жыныс мүшелеріне сәйкес жабдықты пайдаланып, стерильдік талаптарын сақтай отырып енгізу.</p> <p>5. Мал шаруашылығында биотехнологияларды қолдануды реттейтін нормативтік құжаттардың, соның ішінде түрлі сақтау әдістерімен (салқындатылған, мұздатылған) алынған шәуетті қолдану талаптарын сақтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Шәуетті есепке алу журналдарын және жасанды ұрықтандыру актілерін жүргізу қағидалары мен нысандары.</p> <p>2. Шәуеттің жарамдылығын бағалау критерийлері: көлемі, концентрациясы, қозғалысы, шәуеттің морфологиясы.</p> <p>3. Өртүрлі жануарлар түрлерінде (қоса алғанда құстарды) қолдан ұрықтандыру әдістері мен техникасы.</p> <p>4. Ұрықтандыруды жүргізуге қойылатын нормативтік талаптар, оның ішінде қауіпсіздік техникасы мен санитариялық нормалар.</p> <p>5. Шәуетті сақтау, тасымалдау және қолдануға дайындау шарттары (оның ішінде криобанктермен жұмыс).</p> <p>6. Ұрықтандырудан кейінгі мүмкін болатын асқынулар мен ауытқулар, сондай-ақ алдын алу шаралары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>1-дағды: Қолдан ұрықтандыру пунктін (станциясын) ветеринариялық-санитариялық өңдеу бойынша есепке алу-есеп беру құжаттамасын толтыру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Дезинфекция, дезинсекция және басқа да санитариялық іс-шаралардың жүргізілуін есепке алу журналын жүргізу және ресімдеу.</p> <p>2. Станцияны (пунктті) қажетті жабдықтармен, материалдармен және дезинфекциялау құралдарымен қамтамасыз етуге арналған өтінімдер құрастыру.</p> <p>3. Алғашқы ветеринариялық құжаттарды белгіленген есепке алу тәртібі бойынша жүйелеу және сақтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Санитариялық өңдеулерді есепке алу журналдарын нормативтік құжаттарға (ветеринариялық-санитариялық ережелер, нұсқаулықтар) сәйкес жүргізу қағидалары.</p> <p>2. Жабдықтар, құралдар мен шығын материалдарын сатып алуға арналған өтінімдерді құрастыру формалары мен тәртібі.</p> <p>3. Жасанды ұрықтандыру пунктінде есеп құжаттарын сақтау және мұрағаттау талаптары.</p>

<p>2-еңбек функциясы: Жануарларды және құсты колдан ұрықтандыру бойынша есепке алу-есеп беру құжаттамасын рәсімдеу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>2-дағды: Қолдан ұрықтандыруға арналған материалдарды, жабдықтар мен құралдарды дайындау бойынша есепке алу-есеп беру құжаттамасын рәсімдеу</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>4. Қайта өндіру пункттерінің санитариялық жағдайын реттейтін ҚР-ның нормативтік құжаттары .</p> <p>Талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Дезинфекциялық және физиологиялық ерітінділерді дайындау мен жұмсау журналдарын, сондай-ақ шәует сапасын бағалау журналын рәсімдеу және толтыру. 2. Пайдаланылған немесе істен шыққан шығын материалдары мен жабдықтарды есептен шығару туралы актілерді құрастыру. 3. Жарамдылық мерзімі өткен немесе пайдалануға жарамсыз материалдар мен жабдықтарды есептен шығаруға арналған құжаттарды белгіленген тәртіпке сәйкес рәсімдеу. 4. Жасанды ұрықтандыру пунктіндегі материалдар, ерітінділер мен жабдықтардың бар-жоғын және қозғалысын есепке алу.</p> <p>Білімдер: 1. Ерітінділерді дайындау, пайдалану және шәует сапасын есепке алу журналдарын жүргізу қағидалары. 2. Материалдар мен жабдықтардың қозғалысы, есебі және есептен шығарылуы бойынша есептік және есеп беру құжаттарының нысандары. 3. Нормативтік құжаттарға сәйкес есептен шығару актілерін құрастыру және рәсімдеу тәртібі. 4. Жасанды ұрықтандыру пунктіндегі есептік құжаттаманы сақтау және мұрағаттау талаптары.</p> <p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік</p>	
		<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы. 3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы. 4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы. 5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Асылдандыру ісі жөніндегі техник	
12. "Ветеринариялық фельдшер-зертханашы" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	3240-0		
Қызмет атауының коды:	3240-0-007		
Кәсіп атауы:	Ветеринариялық фельдшер-зертханашы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша қосалғы біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>7-параграф. Ветеринариялық фельдшер</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Ветеринария	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>I санатты Ветеринариялық фельдшер-лаборант: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және II санатты ветеринариялық фельдшер лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес;</p> <p>II санатты Ветеринариялық фельдшер-лаборант: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім және санаты жоқ ветеринариялық фельдшер лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес;</p> <p>Санаты жоқ Ветеринариялық фельдшер-лаборант: ветеринария мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	<p>2250-0-001 - Ветеринар</p> <p>3240-0-005 - Ветеринариялық техник</p>		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Ветеринариялық диагностикалық, емдеу және алдын алу шараларын жүргізу.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарлар ауруларының пайда болуының алдын алу үшін ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды ұйымдастыру</li> <li>2. Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету</li> </ol>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>1-дағды: Ветеринар дәрігерінің басшылығымен жаппай емдеу-профилактикалық жұмыстарды жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы жануарларының әртүрлі түрлерінің асыл тұқымды мал басы мен төлдерінің ауруларының алдын алу бойынша ветеринариялық-профилактикалық іс-шараларды жүзеге асыру.</li> <li>2. Әр түрлі этиологиясы бар малдарды емдеу үшін терапиялық, хирургиялық тәсілдерді және манипуляцияларды жүзеге асыру.</li> <li>3. Мал шаруашылығы орынжайларын санитарлық дауалауды жүзеге асыру.</li> <li>4. Зертханалық талдау үшін жануарлардан биоматериалдар (қан, нәжіс, зәр, шырыш және т.б.) алу.</li> <li>5. Мал қора-жайларында дезинфекция, дезинсекция және дератизация жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.</li> <li>6. Вакцинация, дегельминтизация және басқа да жоспарлы алдын алу шараларына қатысу.</li> <li>7. Өткізілген ветеринариялық іс-шаралардың нәтижелері бойынша ветеринариялық құжаттарды (журналдар, актілер, есеп нысандары) толтыру.</li> <li>8. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде жеке қорғану құралдарын пайдалану және ветеринариялық-санитариялық талаптарды сақтау.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. "Ветеринария туралы" заң, сондай-ақ Қазақстан Республикасының өзге де заңнамалық және заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілері.</li> <li>2. Жануарлардың кең таралған аурулары туралы негізгі мәліметтер.</li> <li>3. Мал шаруашылығы орынжайларын санитариялық дауалау әдістері.</li> <li>4. Ауыл шаруашылығы жануарларына вакцинациялау және алдын ала өңдеулер жүргізу талаптары.</li> <li>5. Дезинфекция, дезинсекция және дератизация түрлері мен әдістері.</li> <li>6. Биоматериалдарды іріктеу, таңбалау, сақтау және тасымалдау қағидалары.</li> </ol>



1-еңбек функциясы:  
Жануарлар ауруларының пайда болуының алдын алу үшін ветеринариялық-санитариялық іс-шараларды ұйымдастыру

2-дағды:  
Емдеу-профилактикалық іс-шаралар жоспарын жасау және оның орындалуын талдау

7. Эпизоотология негіздері және шаруашылықтарды эпизоотологиялық тексеру әдістері.  
8. Ветеринариялық құжаттарды және есеп беру құжаттарын рәсімдеу тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:  
1. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану.  
2. Мамандандырылған ақпараттық дерекқорларымен жұмыс істеу.  
3. Эпизоотиялық жағдайды ескере отырып, алдын алу және емдеу шараларының жоспар-кестесін жасау.  
4. Жануарлардың аурушандығы туралы ақпаратты жинау, жүйелеу және талдау.  
5. Ауытқулар анықталған жағдайда жоспарды түзету бойынша ұсыныстар дайындау.  
6. Іс-шаралар жоспарының орындалу мерзімдері мен толықтығына ішкі бақылау жүргізу.  
7. Ветеринариялық-алдын алу шараларының орындалуы бойынша талдамалық қорытындысы бар есептер дайындау.

Білімдер:  
1. Ветеринария мәселелері бойынша нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік материалдар.  
2. Ветеринария бойынша есеп жүргізу және белгіленген есептілікті дайындау қағидалары.  
3. Ветеринариялық іс-шаралардың тиімділігін жоспарлау және талдау әдістері.  
4. Эпизоотологиялық мониторинг пен диагностиканың негіздері.  
5. Жануарлар ауруларының алдын алуда жүйелік тәсілді қолдану қағидастары.  
6. Ветеринариялық-алдын алу шаралары жоспарының құрылымы мен мазмұны.  
7. Талдау анықтамалары мен есеп құжаттарын құрастыру талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:  
1. Мал азығының, жайылымдардың, суаттардың, орынжайлардың санитарлық жай-күйін бақылау.  
2. Жабдықтар мен құрал-саймандардың санитарлық жай-күйін бақылау, мал шаруашылығы орынжайларына санитарлық өңдеу жүргізуді қамтамасыз ету.  
3. Зертханалық талдау үшін жемшөп, су және төсеніштерден сынамалар алу.

	<p>3-дағды: Мал шаруашылығы және жемшөп объектілерінің санитарлық және зоогигиеналық жай-күйін бақылау және оңтайландыру жөніндегі іс-шараларды орындау</p>	<p>4. Мал қораларындағы микроклиматты бақылау ( температура, ылғалдылық, желдету, жарықтандыру) .</p> <p>5. Санитариялық талаптардың бұзылуы туралы актілер мен есептер жасау, оларды жою бойынша ұсыныстар енгізу.</p> <p>6. Қызмет көрсетуші персоналға санитарлық-гигиеналық талаптар бойынша нұсқама жүргізу.</p> <p>7. Мал тасымалдау және күтіп-бағу кезінде зоогигиеналық нормалардың сақталуын бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әртүрлі түрдегі және өнімділік бағытындағы жануарларды күтіп-бағудың зоогигиеналық және ветеринариялық қағидалары.</p> <p>2. Малда емдік-профилактикалық емшараларын бақылау және орындау әдістері.</p> <p>3. Азыққа, суға, жайылымдарға және мал шаруашылығы нысандарына қойылатын санитарлық-ветеринариялық нормалар мен талаптар .</p> <p>4. Ауа сапасының, микроклиматтың көрсеткіштері және олардың жануарлар саулығына әсері.</p> <p>5. Азық пен малды күтіп-бағу жағдайларының санитариялық бағасын беру тәртібі.</p> <p>6. Санитариялық сараптама мен дезинфекция негіздері.</p> <p>7. Мал шаруашылығындағы санитариялық-гигиеналық жағдайды бақылауға арналған нормативтік құжаттар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>1-дағды: Изоляторда ауру жануарларды күту, термометрия, жараларды өңдеу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жануарлардың улануы кезінде алғашқы көмек көрсету.</p> <p>2. Жарақат алған кезде жануарларға алғашқы көмек көрсету.</p> <p>3. Жануардың температурасын өлшеу (термометрия), мінез-құлқын және жалпы жағдайын бақылау.</p> <p>4. Жараларды өңдеу, таңғыш салу, сынықтарда аяқ-қолды бекіту.</p> <p>5. Ауырған жануарларды оқшаулағышта (изоляторда) күтіп-бағу және күтім жасау жағдайын қамтамасыз ету.</p> <p>6. Ветеринар дәрігердің тағайындауы бойынша дәрілік заттарды дайындау және енгізу.</p> <p>7. Ауырған жануарларға жүргізілген емдеу және күтім бойынша алғашқы құжаттаманы жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жануарлар анатомиясы мен физиологиясының негіздері.</p>

<p>2-еңбек функциясы: Жарақаттану, улану кезінде жануарларға алғашқы көмек көрсету</p>		<p>2. Дәрілік заттарды күтіп-бағу қағидаларды, олардың қолданылуы. 3. Жануарларда әртүрлі жарақаттар мен улану жағдайларында дәрігерге дейінгі алғашқы көмек көрсету тәсілдері. 4. Жануарларға көмек көрсету кезінде оларды иммобилизациялау (қозғалысын шектеу) және бекіту әдістері. 5. Таңғыш материалдарының түрлері және олардың қолданылу мақсаты. 6. Оқшаулағыштағы санитариялық өңдеу және дезинфекциялау қағидалары. 7. Ауру жануарларды тіркеу және емдеу журналын жүргізудің негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Жануарларға терапиялық көмек көрсету</p>	<p>Машықтар: 1. Жануарлардың өлекселерін өлу себебін анықтау үшін патологоанатомиялық союды (ветеринариялық дәрігердің тағайындауы бойынша) жүзеге асыру. 2. Оқшаулағышта ауру жануарларға күтім жасау, жараларды өңдеу тәсілдері. 3. Жараларды өңдеу: тазалау, залалсыздандыру, таңғыш салу. 4. Дәрілік препараттарды әртүрлі тәсілдермен енгізу. 5. Жануардың жалпы жағдайын клиникалық белгілеріне қарап бағалау. 6. Терапевтикалық көмек көрсету бойынша құжаттаманы жүргізу.</p>
		<p>Білімдер: 1. Жануарлардың өлекселерін патологоанатомиялық сою техникасы. 2. Оқшаулағышта ауру жануарларды күту тәсілдері, жараларды өңдеу. 3. Жара түрлері және оларды өңдеу тәсілдері. 4. Фармакология негіздері: дәрілік заттар топтары, дозалау, қолдану көрсеткіштері мен қарсы көрсетілімдері. 5. Ішкі ағзалар ауруларының белгілері және бастапқы диагностика әдістері. 6. Терапия кезінде асептика мен антисептика қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік</p>	

	Сыпайылық Мейірімділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	4	Мал шаруашылығындағы техник – ұрықтандырушы	
	6	Инженер-зерттеуші (жалпы бейін)	
13. "Қолдан ұрықтандыру пунктiнiң меңгерушiсi" кәсiп карточкасы			
Топ коды:	1310-1		
Қызмет атауының коды:	1310-1-028		
Кәсіп атауы:	Қолдан ұрықтандыру пунктiнiң меңгерушiсi		
СБШ бойынша бiлiктiлiк деңгейi:	7		
СБШ бойынша қосалғы бiлiктiлiктiң iшкi деңгейi:			
БТБА, БА және басқа да үлгiлiк бiлiктiлiк сипаттамалары бойынша бiлiктiлiк деңгейi:	<p>"Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгiлiк бiлiктiлiк сипаттамаларын бекiту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 21 тамыздағы № 307 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 22 тамызда № 19280 болып тіркелді.</p> <p>14-параграф. Ветеринария пунктiнiң меңгерушiсi</p>		
Кәсіптік бiлiм деңгейi:	Бiлiм деңгейi:	Мамандық: Ветеринария	Бiлiктiлiк: -
	жоғары оқу орнынан кейiнгi бiлiм (магистратура, резидентура)		
Жұмыс тәжiрибесiне қойылатын талаптар:	Жоғары бiлiм (және/немесе бакалавр, магистратура, философия докторы PhD, бейiнi бойынша доктор) ветеринария бағыты бойынша және кәсiптiк қызмет бағыты бойынша жұмыс өтiлi 2 жылдан кем емес.		

Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1310-1-028 - Қолдан ұрықтандыру пунктiнiң меңгерушiсi	
Қызметтің негiзгi мақсаты:	Аналық мал басының өсiмiн молайтуды жақсарту бойынша iс-шараларды орындау және қолдан ұрықтандыру пунктiнiң жұмысын жүйелi бақылау.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қолдан ұрықтандыру пунктiнiң қызметiн басқару 2. Мал шаруашылығы және мал азығы пункттерi мен объектiлерiнiң санитариялық және зоогигиеналық жай-күйiн бақылау
	Қосымша еңбек функциялары:	
	1-дағды: Қолдан ұрықтандыру пунктiнiң жұмыс сапасын арттыру жөнiндегi ұйымдастыру iс-шараларын жоспарлау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ұйымның жарғысын және iшкi еңбек тәртібi қағидаларын орындау және оларға сүйену.</li> <li>2. Лауазымдық нұсқаулық пен пункт жұмысына қатысты нормативтік құжаттарды практикада қолдану.</li> <li>3. Асылдандыру және мал шаруашылығына қатысты әдiстемелiк материалдарды пайдалану.</li> <li>4. Қызметкерлердiң жұмысын жоспарлау және үйлестiру, мiндеттердi құзыретi шегiнде бөлу.</li> <li>5. Пункттегi алдын алу және өндiрiстiк iс-шаралардың кестесiн жасау.</li> <li>6. Ветеринариялық-санитариялық, технологиялық және есеп жүргiзу iс-шараларының уақтылы және сапалы орындалуын бақылау.</li> <li>7. Жасанды ұрықтандыру пунктiнiң жұмысының тиiмдiлiгiн талдау және оны жақсарту бойынша ұсыныстар жасау.</li> <li>8. Жабдықтар, шығын материалдары және биологиялық материалдарды тиiмдi пайдалануын қамтамасыз ету.</li> </ol> <p>Бiлiмдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жасанды ұрықтандыру және асылдандыру жұмыстарының ұйымдастырылуына қатысты жетекшiлiк, нормативтік, нұсқаулық және әдiстемелiк материалдар.</li> <li>2. Қолданыстағы стандарттар, сапа талаптары, шәует, орталар, құралдар мен жабдықтарды сақтау шарттары мен маркировкасы.</li> <li>3. Ұрықтандыру, шәует өнiмдерiн сақтау және пайдалану бойынша есеп-есептік құжаттаманы жүргiзу тәртібi.</li> <li>4. Жануарларды қайта өндiрудiң заманауи технологиялары.</li> <li>5. Мал шаруашылығында менеджмент және жоспарлаудың негiздерi.</li> </ol>

<p>1-еңбек функциясы: Қолдан ұрықтандыру пунктінің қызметін басқару</p>	<p>6. Ұрықтандыру пунктіндегі ветеринариялық, санитариялық және зоогигиеналық бақылау талаптары.</p> <p>7. Жануарлар мен биоматериалдармен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі және өрт қауіпсіздігі қағидалары мен нормалары.</p> <p>8. Ауыл шаруашылығы жануарларының көбею биологиясы мен физиологиясының негіздері.</p>	
<p>2-дағды: Жануарларды қолдан ұрықтандырудың озық технологияларын енгізу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Мал шаруашылығында ауыл шаруашылығы жануарларын қолдан ұрықтандыру саласындағы отандық және шетелдік озық тәжірибені зерттеу және енгізуді ұйымдастыру.</li> <li>2. Қолданылып жатқан ұрықтандыру технологияларының тиімділігін бағалау және ілгерілеуші әдістерге көшуге бастамашылық жасау.</li> <li>3. Ұрықтандырудың жаңа технологияларын қолдану бойынша персоналды оқыту және нұсқау беру.</li> <li>4. Инновацияларды енгізу мәселелері бойынша ғылыми және асыл тұқымдық мекемелермен өзара әрекетті үйлестіру.</li> <li>5. Қолдан ұрықтандыру пунктін техникалық қайта жабдықтау бойынша ұсыныстар әзірлеу.</li> <li>6. Еңбек қорғау шараларын, қадағалау органдары мен ішкі қызметтердің талаптарын белгіленген мерзімде орындауды қамтамасыз ету.</li> <li>7. Жаңа ұрықтандыру әдістерін қолдануда технологиялық талаптардың сақталуын бақылау.</li> <li>8. Енгізудің нәтижелерін талдау және қажет болған жағдайда технологиялық процестерді түзету.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарларды қолдан ұрықтандыру және биотехнология саласындағы ғылым жетістіктері мен озық тәжірибе.</li> <li>2. Шәует өнімдерін өндіру және қолданудың қазіргі заманғы технологиялары.</li> <li>3. Шәует сапасын бағалау әдістері, еріту техникасы және ұрықтандыруға дайындау.</li> <li>4. Әр түрлі жануар түрлерін ұрықтандыру әдістері және олардың қолдану ерекшеліктері.</li> <li>5. Жаңа технологияларды енгізуге қойылатын ветеринариялық, зоогигиеналық және санитариялық талаптар.</li> <li>6. Мал шаруашылығында инновациялық технологияларды енгізудің нормативтік-құқықтық негіздері.</li> <li>7. Жаңа технологиялармен жұмыс жасауда эргономика, еңбек қорғау, өрт қауіпсіздігі және биологиялық қауіпсіздік негіздері.</li> </ol>

		8. Жаңа технологиялық шешімдерді енгізу барысында құжаттаманы жүргізу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	1-дағды: Шағылыстыру маусымы ішінде айғырларды, тұқымдық қошқарлар мен күйектерді азықтандыру, күтіп-бағу, суару және қорғау режимін ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Азық-түлік базасын және сақтық қорларын жоспарлау.</li> <li>2. Әртүрлі азықтардың, судың, жайылымдардың және төсеу материалдарының санитариялық жағдайы мен сапасын бақылау.</li> <li>3. Ұрықтандыру кезеңінде өндірушілерді күтіп-бағу кезінде зоогигиеналық нормалардың сақталуын қадағалау.</li> <li>4. Жануарлардың физиологиялық жағдайына сәйкес тамақтандыру рационын құру және түзету.</li> <li>5. Жануарлардың толыққанды су ішулерін бақылау.</li> <li>6. Өндірушілерді күйзеліс, жарақат және инфекциялық аурулардан қорғау үшін жағдай жасау.</li> <li>7. Персоналды өндірушілерді күтіп-бағу және күту мәселелері бойынша нұсқау беру.</li> <li>8. Ұрықтандыру кезеңіндегі жануарлардың тамақтануы, күтіп-бағылуын және жағдайы туралы есеп жүргізу.</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Азық базасын және сақтандыру азықтарын жасау мен сақтау технологиясы.</li> <li>2. Азықтардың, судың, жайылымдардың және төсеніштің санитариялық сапасын бағалау әдістері.</li> <li>3. Шағылыстыру науқанында өндірушілерді күтіп-бағу және қорғау нормалары мен талаптары.</li> <li>4. Түрлі жануарлардың өндірушілерінің биологиялық ерекшеліктері және жыныстық белсенділік кезеңіндегі мінез-құлқы.</li> <li>5. Ауыл шаруашылығы жануарларын азықтандыру негіздері, рациондарды қалыптастыру және теңгерімдеу.</li> <li>6. Су ішуді қамтамасыз ету қағидалары және су-тұз алмасуының бұзылуын алдын алу шаралары.</li> <li>7. Биоқауіпсіздік талаптары, дұрыс ұсталмаудан туындайтын аурулардың алдын алу.</li> <li>8. Өндірушілерді күтіп-бағу және азықтандыруды бақылау кезінде қолданылатын есеп құжаттарының нысандары.</li> </ol>
2-енбек функциясы: Мал шаруашылығы және мал азығы пункттері мен объектілерінің санитарлық және зоогигиеналық жай-күйін бақылау	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы жануарларын жасанды ұрықтандыруды ұйымдастыру және бақылау.</li> </ol>

	<p>2-дағды: Пунктің өндірістік-шаруашылық қызметіне басшылықты жүзеге асыру</p>	<p>2. Генетикалық сипаттамаларды ескере отырып, тауарлы шаруашылығында бұқа желілерін ауыстыруды жоспарлау және жүзеге асыру. 3. Ұрықтандыру графиктерін әзірлеу, шаралардың тиімділігін бағалау және түзету. 4. Жабдықтарды дұрыс пайдалану, техникалық қызмет көрсету және уақтылы жөндеу жұмыстарын қамтамасыз ету. 5. Еңбек ресурстарын тиімді пайдалану, технологиялық процестердің сақталуын бақылау. 6. Пунктің өндірістік көрсеткіштерін талдау және олардың жақсаруына арналған шараларды әзірлеу. 7. Өндірістің барлық кезеңдерінде ветеринариялық-санитариялық талаптардың сақталуын қамтамасыз ету. 8. Өндірістік және шаруашылық қызмет бойынша есептілік және есеп құжаттарын жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жануар түрлері мен тұқымдары бойынша қолдан ұрықтандыру пунктінің жұмыс тиімділігін бағалау өлшемшарттары. 2. Өсімін өсіру бойынша селекциялық құжаттама және есеп жүргізу тәртібі. 3. Ұрықтандыру кезінде қолданылатын жабдықты пайдалану және техникалық қызмет көрсету қағидалары. 4. Еңбек ұйымдастыру әдістері және материалдық ресурстарды тиімді пайдалану. 5. Ауыл шаруашылығы жануарларын қолдан ұрықтандыру технологиялары. 6. Мал шаруашылығы экономикасының негіздері және шығындарды нормалау. 7. Жануарлардың ұрпақ алу және селекциясы бойынша нормативтік құжаттар мен нұсқаулықтар. 8. Жануарлармен және жабдықпен жұмыс кезінде техника қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидалары.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Дәлдік Аналитикалық ойлау Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Мотивация</p>	



	Сыни ойлау Көшбасшылық Көп мәселелік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>	
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:
	6	Инженер-зерттеуші (жалпы бейін)
	8	Бас мал дәрігері
14. "Мал шаруашылығындағы білікті жұмысшы" кәсіп карточкасы		
Топ коды:	6121-3	
Қызмет атауының коды:	6121-3-004	
Кәсіп атауы:	Мал шаруашылығындағы білікті жұмысшы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша қосалғы біліктіліктің ішкі деңгейі:		
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы	
	76. Жұмыс малын күту жөніндегі малшы. Параграф 1. Жұмыс малын күту жөніндегі малшы, 4-разряд.	
	"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы	
	76. Жұмыс малын күту жөніндегі малшы. Параграф 2. Жұмыс малын күту жөніндегі малшы, 5-разряд.	
	Білім деңгейі:	Мамандық:

Кәсіптік білім деңгейі:	ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Ветеринария	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	жұмыс орнында нұсқама/тағылымдама немесе қысқа мерзімді оқыту		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6129-0-011 - Жануарларға қарайтын жұмысшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мал басын көбейтумен, жасанды ұрықтандырумен және төлдеу кезінде жануарларға көмек көрсетумен байланысты жұмыстарды жүргізу.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ауыл шаруашылығы жануарларын күтіп-бағу бойынша жұмыстарды орындау 2. Ауыл шаруашылығы жануарларының өсімін молайту жөніндегі жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды:	<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарлардың саулығының белгілерін және мінез-құлқындағы ауытқуларды ажырату.</li> <li>2. Жануарларды күнделікті көзбен шолып қарап, жарақаттар, ақсау, селқостық және басқа да ауру белгілерінің бар-жоғын тексеру.</li> <li>3. Жануарлардың дене температурасын, тыныс алу жиілігін және тамыр соғуын өлшеу.</li> <li>4. Анықталған ауытқулар туралы ветеринариялық маманға немесе зоотехникке уақытылы хабарлау.</li> <li>5. Қарау және манипуляциялар кезінде жануарлардың стресстік жағдайларын азайту үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз ету.</li> </ol> <p>5-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарлардың мінез-құлқын бақылау және олардың қалыпты күйінен ауытқуларын анықтау.</li> <li>2. Төлдеу, ауру және күйзеліс жағдайларының белгілерін анықтау.</li> <li>3. Алғашқы профилактикалық өңдеуді жүргізу.</li> <li>4. Төлдеу кезінде көмек көрсету және жаңа туған төлдерге күтім жасау.</li> <li>5. Ауру белгілері немесе күмәнді жағдайлар туралы ветеринар маманға уақытылы хабарлау.</li> <li>6. Вакцинация, дегельминтизация және дезинфекциялау шараларын жүргізуге қатысу.</li> <li>7. Емдік-профилактикалық шаралардан кейін жануарлардың жай-күйін бақылау.</li> </ol>	

	<p>Жануарлардың саулығын сақтау және қорғау үшін олардың физиологиялық жай-күйін бақылау</p>	<p>Білімдер:</p> <p>4-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясы мен физиологиясының негіздері.</li> <li>2. Жануарлардағы аурулар мен жайсыздықтың негізгі белгілері.</li> <li>3. Түрлі жануарлардың қалыпты физиологиялық көрсеткіштері (дене температурасы, тыныс алу, пульс).</li> <li>4. Жануарлармен қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары.</li> <li>5. Қарапайым ветеринариялық құралдарды (термометр, шприц және т.б.) қолдану түрлері мен қағидалары.</li> </ol> <p>5-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы жануарларының анатомиясы мен физиологиясының негіздері.</li> <li>2. Жануарлардың саулығы мен ауру белгілері (сыртқы және мінез-құлықтық).</li> <li>3. Қалыпты физиологиялық көрсеткіштер: температура, пульс, тыныс алу және т.б.</li> <li>4. Жануарларды төлдеу алдында және төлдегеннен кейін күтіп-бағу технологиясы.</li> <li>5. Зоогигиена мен санитария негіздері.</li> <li>6. Аурулар мен жарақаттар кезінде алғашқы көмек көрсету қағидалары.</li> <li>7. Ветеринариялық мамандармен өзара әрекеттесу жөніндегі нұсқаулықтар.</li> <li>8. Жануарларға күтім жасау кезіндегі еңбекті қорғау және техника қауіпсіздігі талаптары.</li> </ol>
<p>1-еңбек функциясы:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Ауыл шаруашылығы жануарларын күтіп-бағу бойынша жұмыстарды орындау</p>		<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жұмысқа пайдаланылатын малдарды (өгіз, түйе, қашыр, есек және олардың төлі) жаю, азықтандыру, суару және қосымша қоректендіру.</li> <li>2. Төлді жұмысқа және күтімге үйрету.</li> <li>3. Төсенішті ауыстыру, жануарларды және олардың тұратын орнын тазалау.</li> <li>4. Зооветеринариялық іс-шараларға қатысу.</li> <li>5. Ұлттық өнімдерді (қажет болған жағдайда — шұбат және т.б.) дайындау.</li> <li>6. Жануарлардың жай-күйін бақылау және мазасыздық белгілері туралы хабарлау.</li> </ol> <p>5-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Аруаналар мен бота-тайлақтарды азықтандыру, суару, жаю және бақылау.</li> <li>2. Төлдеу кезінде көмек көрсету, профилактикалық өңдеулер жүргізу.</li> <li>3. Түйелерді қолмен және аппаратпен сауу, артық сүтті сауып алу.</li> </ol>

2-дағды:  
Жануарларды күтіп-бағу және күнделікті күту бойынша жұмыстарды орындау

4. Түйе тұратын орындарды (бутятниктерді) тазалау және күтіп-күтіп-бағу.
5. Түйелерді қолмен және механикалық түрде қырку , түлеген жүнді жинау.
6. Жануарларды дезинфекциялық камераларда санитариялық өңдеуден өткізу.
7. Ветеринар маманына емдеу кезінде көмек көрсету .
8. Жануарлардың физиологиялық жағдайын бақылау.

Білімдер:

4-разрядка арналған білімдер

1. Жұмысқа пайдаланылатын малдарды күтуге арналған зоотехниялық және ветеринариялық қағидалар.
2. Азықтандыру мен суарудың нормалары мен тәртібі.
3. Жегін (упряжь) қолдану және оны күтіп-бағу қағидалары.
4. Жануарларды ұстаудағы санитария негіздері.
5. Шұбат дайындау технологиясы.

5-разрядка арналған білімдер

1. Аналық және төл малдарды күтуге арналған зоотехниялық және ветеринариялық қағидалар.
2. Азықтандыру мен суарудың нормалары, ақуызға, витаминдерге және минералдық заттарға деген қажеттілік.
3. Сауу қағидалары және сауу жабдықтарын пайдалану тәртібі.
4. Қырку машиналарының құрылысы және қырку технологиясы.
5. Жануарларды дезинфекциялық камераларда өңдеу қағидалары.
6. Жануарлармен жұмыс істеу кезінде санитария, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау негіздері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Талап етілмейді

Машықтар:

4-разрядка арналған машықтар

1. Жануарларды таңбалау кезінде оларды ұстап тұру .
2. Идентификациялық белгілерді салу үдерісіне қатысу.
3. Таңбаланған жануарлар бойынша бастапқы есеп жүргізу.
4. Таңбалауға арналған құрал-жабдықтар мен материалдарды дайындау.
5. Инфекцияның алдын алу мақсатында таңбалау орнын процедураға дейін және кейін өңдеу.
6. Жас малдарды идентификациялық белгілері бойынша сұрыптауға қатысу.

<p>2-еңбек функциясы: Ауыл шаруашылығы жануарларының өсімін молайту жөніндегі жұмыстарды орындау</p>	<p>1-дағды: Жануарларды сәйкестендіру және есепке алу мақсатында таңбалауды жүргізу</p>	<p>5-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарларды әртүрлі тәсілдермен өз бетінше таңбалау.</li> <li>2. Есеп жүргізу кезінде жануарларды дәл сәйкестендіруді қамтамасыз ету.</li> <li>3. Есепке алу және сәйкестендіру құжаттарын (журналдар, карточкалар, электрондық дерекқорлар) жүргізу.</li> <li>4. Идентификациялық деректердің есеп құжаттамасына сәйкестігін тексеру.</li> <li>5. Есепке алу мен таңбалау жұмыстарын жүргізу кезінде ветеринариялық және селекциялық қызметтермен өзара іс-қимыл жасау.</li> <li>6. Таңбалау жұмыстарын ұйымдастыру және бақылау (шаруашылық бөлімшесінде).</li> </ol> <p>Білімдер:</p> <p>4-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ауыл шаруашылығы жануарларын сәйкестендірудің негізгі әдістері.</li> <li>2. Жануарларды бекіту және таңбалау кезінде еңбек қауіпсіздігі қағидалары.</li> <li>3. Таңбалау рәсімдерінің мақсаты.</li> <li>4. Таңбалау кезінде қолданылатын жеке қорғаныс құралдарының түрлері мен мақсаты.</li> <li>5. Таңбалауға қатысты жануарлардың жас ерекшеліктері.</li> <li>6. Жануарларды көзбен шолу арқылы сәйкестендіру белгілері.</li> </ol> <p>5-разрядка арналған білімдер</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарларды сәйкестендіру және есепке алу бойынша ҚР заңнамасының талаптары.</li> <li>2. Әртүрлі таңбалау түрлерін қолдану технологиясы мен қағидалары.</li> <li>3. Таңбалау рәсімдерін жүргізудегі санитарлық нормалар.</li> <li>4. Есеп құжаттамасын жүргізу принциптері (қажет болған жағдайда электрондық жүйелерде де).</li> <li>5. Таңбаланған жануарларды электрондық жүйелерде есепке алу талаптары.</li> <li>6. Жануарлардың түрі мен тұқымына байланысты таңбалау ерекшеліктері.</li> <li>7. Дұрыс сәйкестендірудің мал басын көбейту, селекция және ветеринариялық бақылауға әсері.</li> </ol>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Жануарларда төлдеу белгілерін бақылау.</li> <li>2. Төлдету бөлмесін және төсенішті дайындау.</li> <li>3. Төлдеуге дейін аналықтың желіні мен жыныс мүшелерінің гигиенасын қамтамасыз ету.</li> </ol>

	<p>2-дағды: Малдарды төлдету</p>	<p>4. Физиологиялық тұрғыдан қалыпты өтетін төлдеулерді қабылдау. 5. Жаңа туған төлдің тыныс алу жолдарын тазалау және аналықпен алғашқы байланысын қамтамасыз ету. 5-разрядқа арналған машықтар 1. Қиын төлдеген жануарға ветеринариялық маманның нұсқауы бойынша көмек көрсету. 2. Төлдегеннен кейін аналық пен төлдің жағдайын бақылау. 3. Төлдеу, асқыну жағдайлары және жаңа туған төлдерді өңдеу бойынша есеп жүргізу. 4. Түрлік және физиологиялық ерекшеліктерді ескере отырып, әртүрлі жануар түрлерінен төл қабылдау. 5. Қажет болған жағдайда ветеринарлық мамандармен өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер 1. Әртүрлі жануарлар түрлерінде төлдеу басталуының белгілері. 2. Төлдеуге дайындық кезінде гигиеналық қағидалар . 3. Төлдеудің қалыпты өтуі және жануарлардың мінез-құлық ерекшеліктері. 4. Жаңа туған төлдерді алғашқы өңдеудің қағидалары. 5. Аналық жануарлармен жұмыс істеу кезінде еңбек қауіпсіздігі негіздері. 5-разрядқа арналған білімдер 1. Қиындаған төлдеудің себептері мен белгілері. 2. Қалдық шуы кешігуі және әлсіз төлдеу әрекеттері кезінде алғашқы көмек көрсету әдістері. 3. Кіндік бауды өңдеу, уыз беру мерзімдері мен нормалары. 4. Төлдеу ауруларының алдын алу шаралары. 5. Төлдеу бойынша ветеринариялық және асыл тұқымдық құжаттарды толтыру қағидалары.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
		<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі. 2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-ІІ Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-І ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>		
СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ деңгейі:	Кәсіп атауы:	
	3	Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы	
	5	Асылдандыру ісі жөніндегі техник	
15. "Малдар мен құстарды қолдан ұрықтандыру жөніндегі операторы" кәсіп карточкасы			
Топ коды:	6121-3		
Қызмет атауының коды:	6121-3-007		
Кәсіп атауы:	Малдар мен құстарды қолдан ұрықтандыру жөніндегі операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша қосалғы біліктіліктің ішкі деңгейі:			
БТБА, БА және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы.</p> <p>91. Мал мен құсты жасанды ұрықтандыру операторы. Параграф 1. Мал мен құсты жасанды ұрықтандыру операторы, 4-разряд.</p> <p>"Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2025 жылғы 17 қаңтардағы № 499 бұйрығы.</p> <p>91. Мал мен құсты жасанды ұрықтандыру операторы. Параграф 2. Мал мен құсты жасанды ұрықтандыру операторы, 6-разряд.</p>		
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Ветеринария	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

Кәсіптік білім деңгейі:	бастауыш білім	-	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс өтіліне қойылатын талаптар жоқ		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	жұмыс орнында нұсқама/тағылымдама немесе қысқа мерзімді оқыту		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3142-0-007 - Зоотехник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жануарлар мен құстарды қолдан ұрықтандыру кезінде дайындық жұмыстарын орындау.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қолдан ұрықтандыру пунктінде қауіпсіз ветеринариялық-санитариялық жағдайларды ұстап тұру бойынша жұмыстарды орындау 2. Малдарды қолдан ұрықтандыруды жүргізуге шығыс материалдарын, жабдықтар мен құралдарды дайындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	1-дағды: Дезинфекциялау құралдары мен әдістерін таңдау арқылы қолдан ұрықтандыру пунктін дезинфекциялау жоспарын жасау	<p>Машықтар: 4-разрядқа арналған машықтар</p> <p>1. Құрал-жабдықтар, аспаптар мен үй-жайларды санитариялық дуалау жұмыстарына қатысу.</p> <p>2. Нұсқаулыққа сәйкес жуғыш және дезинфекциялық құралдарды дайындау.</p> <p>3. Қолдан ұрықтандыру пунктінде жұмыс істеу кезінде жеке гигиена мен санитария қағидаларын сақтау.</p> <p>4. Жұмыс орнында тазалық пен тәртіпті сақтауға қатысу. 6-разрядқа арналған машықтар</p> <p>1. Эпизоотиялық жағдай мен нормативтік талаптарға сәйкес дезинфекциялау жоспарын жасау.</p> <p>2. Дезинфекцияның тиімді әдістерін (аэрозольді, ылғалды, шашырату және т.б.) таңдау және қолдану.</p> <p>3. Санитариялық іс-шаралардың нәтижелерін талдау және қажет болған жағдайда жоспарға түзетулер енгізу.</p> <p>4. Дезинфекциялық іс-шараларды есепке алу журналын жүргізуді ұйымдастыру және бақылау.</p> <p>Білімдер: 4-разрядқа арналған білімдер</p> <p>1. Мал шаруашылығындағы санитария және гигиена негіздері.</p> <p>2. Жуғыш және дезинфекциялық құралдардың түрлері мен мақсаты.</p>	



		<p>3. Қолдан ұрықтандыру пунктіндегі құрал-жабдықтар мен үй-жайлардың тазалығына қойылатын талаптар.</p> <p>4. Дезинфекциялық заттармен қауіпсіз жұмыс істеу қағидалары.</p> <p>6-разрядка арналған білімдер</p> <p>1. Қоладан ұрықтандыру пункттеріне қойылатын ветеринариялық-санитариялық талаптар бойынша нормативтік құжаттар.</p> <p>2. Дезинфекциялық құралдардың жіктелуі және эпизоотиялық жағдайға байланысты оларды таңдау қағидаттары.</p> <p>3. Дезинфекциялаудың заманауи технологиялары.</p> <p>4. Санитарлық шаралардың тиімділігін бағалау әдістері.</p> <p>5. Санитарлық шаралар бойынша есеп жүргізу және есеп беру қағидалары.</p>
<p>1-еңбек функциясы:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Қолдан ұрықтандыру пунктінде қауіпсіз ветеринариялық-санитариялық жағдайларды ұстап тұру бойынша жұмыстарды орындау</p>	<p>2-дағды:</p> <p>Тазалау және дезинфекция жұмыстары кезінде пайдаланылған шаруашылық құрал-саймандарын тазалау және залалсыздандыру жұмыстарын жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <p>1. Қора-жайларды тазалағаннан кейін құрал-саймандарды ластанудан тазарту.</p> <p>2. Нұсқаулыққа сәйкес қарапайым дезинфекциялық ерітінділерді дайындау.</p> <p>3. Құрал-саймандарды қолмен жуу, сіндіру және зарарсыздандыру.</p> <p>4. Өңделген инвентарды кептіріп, арнайы бөлінген орынға жинау.</p> <p>5. Дезинфекциялық заттармен жұмыс істеу кезінде жеке гигиена мен қауіпсіздік техникасын сақтау.</p> <p>6-разрядка арналған машықтар</p> <p>1. Санитариялық нормаларды ескере отырып, құрал-саймандарды тазалау және дезинфекциялау процесін ұйымдастыру.</p> <p>2. Ластану деңгейі мен түріне қарай дезинфекциялық құралдар мен өңдеу әдістерін таңдау.</p> <p>3. Өңдеу сапасын және дезинфекциялық ерітінділерді дұрыс қолдануды бақылау.</p> <p>4. Құрал-саймандарды дезинфекциялау бойынша есеп және құжат жүргізу.</p> <p>5. Персоналға санитариялық өңдеу және дезсредстволармен қауіпсіз жұмыс істеу бойынша нұсқаулық өткізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>4-разрядка арналған білімдер</p> <p>1. Құрал-саймандардың негізгі түрлері және олардың мақсаты.</p> <p>2. Қолмен тазалау және жуу қағидалары.</p>

		<p>3. Дезинфекциялық заттардың мақсаты және оларды қолдану тәсілдері.</p> <p>4. Тазартылған және өңделген құрал-саймандарды сақтау талаптары.</p> <p>5. Дезинфекциялық ерітінділермен жұмыс істеудегі қауіпсіздік шаралары.</p> <p>6-разрядка арналған білімдер</p> <p>1. ЖҰ пунктіндегі құрал-сайманға қойылатын санитариялық және ветеринариялық талаптар.</p> <p>2. Дезинфекциялық препараттардың түрлері мен сыныптары, қолдану режимдері.</p> <p>3. Көп кезеңді тазалау және дезинфекциялау технологиясы.</p> <p>4. Өңдеу сапасын бағалау әдістері.</p> <p>5. Санитариялық іс-шараларды есепке алу және бақылау бойынша нормативтік актілер.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Талап етілмейді
	<p>1-дағды:</p> <p>Жұмыс орнын ұйымдастыру талаптарына және қауіпсіздік талаптарына сәйкес жұмыс орнын дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>4-разрядка арналған машықтар</p> <p>1. Жұмыс басталар алдында үстелді, құрал-саймандарды және материалдарды дайындау.</p> <p>2. Қажетті жабдықтар мен шығын материалдарының бар-жоғын және жарамдылығын тексеру.</p> <p>3. Құрал-саймандарды санитариялық талаптарға сай орналастыру.</p> <p>4. Жұмыс орнын дайындау кезінде жеке қорғаныш құралдарын (ЖҚҚ) қолдану.</p> <p>5. Процедура алдында бөлмені желдету және ылғалды тазарту жұмыстарын жүргізу.</p> <p>6-разрядка арналған машықтар</p> <p>1. Ұрықтандыру жоспары мен мал басын ескере отырып, жұмыс орнын ұйымдастыру.</p> <p>2. Қора-жайға қойылатын санитариялық және эпидемиологиялық талаптардың сақталуын бақылау.</p> <p>3. Жабдықтардың (оның ішінде криожабдықтар мен ұрықтандыру құралдары) техникалық жағдайын тексеру.</p> <p>4. Жас мамандар мен кіші персоналға дайындық және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқау беру.</p> <p>5. Биоматериалдармен жұмыс барысында биологиялық қауіпсіздік қағидаларын сақтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>4-разрядка арналған білімдер</p> <p>1. ЖҰ операторының жұмыс орнын ұйымдастыруға қойылатын жалпы талаптар.</p> <p>2. Негізгі құрал-жабдықтардың мақсаты мен орналасуы.</p> <p>3. Жеке қорғаныш құралдары және оларды қолдану қағидалары.</p>

<p>2-еңбек функциясы: Малдарды қолдан ұрықтандыруды жүргізуге шығыс материалдарын, жабдықтар мен құралдарды дайындау</p>		<p>4. Бөлмені санитариялық дайындаудың базалық қағидалары. 5. Еңбек қауіпсіздігі мен техника негіздері. 6-разрядка арналған білімдер 1. Жасанды ұрықтандыру пункттерін ұйымдастыруға қойылатын санитариялық нормалар мен талаптар. 2. Шәует материалы мен шәуетке арналған құрал-жабдықтармен жұмысқа дайындалу қағидалары. 3. Жабдықтарды дайындау және оның жарамдылығын тексеру жөніндегі нұсқаулықтар. 4. Химиялық және дезинфекциялық құралдарды қолдану кезіндегі қауіпсіздік қағидалары. 5. Жануарларды дайындау және ұрықтандыру бойынша құжаттамаларға қойылатын талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
	<p>2-дағды: Жұмыс жоспарына сәйкес олардың түрлеріне байланысты қолдан ұрықтандыру кезінде пайдаланылатын құралдар мен материалдарды таңдау және дайындау</p>	<p>Машықтар: 4-разрядка арналған машықтар 1. Жануардың түріне қарай стандартты құралдар жиынтығын (шприцтер, катетерлер, айналар және т.б.) таңдай білу. 2. Бір рет қолданылатын және көп реттік құралдардың жарамдылығын тексеріп, дайындау. 3. Физиологиялық ерітінділерді дайындау және шәуетті қажетті температураға дейін жылыту. 4. Қолданылған құралдарды жуу, дезинфекциялау және залалсыздандыру. 5. Құралдарды ластануға жол бермейтін жағдайларда сақтау. 6-разрядка арналған машықтар 1. Ұрықтандыру жоспарына сәйкес құралдар мен шығын материалдарының түрі мен мөлшерін өз бетінше таңдай білу. 2. Құралдардың санитариялық және технологиялық талаптарға сәйкестігін бақылау. 3. Криогендік жабдық пен ұрықтандыру құралдарын баптау, тексеру және дайындау. 4. Шәуеттің биологиялық белсенділігін сақтай отырып, оны дұрыс дайындау және еріту. 5. Дәрілік заттар мен биоматериалдардың сақтау жағдайын бақылау.</p> <p>Білімдер: 4-разрядка арналған білімдер 1. Қолдан ұрықтандыру кезінде қолданылатын құралдардың түрлері мен мақсаты. 2. Ветеринариялық құралдарды дезинфекциялау және залалсыздандыру қағидалары. 3. Ұрықты қолданар алдындағы дайындық негіздері.</p>

		<p>4. Материалдарды сақтау және пайдалану талаптары .</p> <p>5. Ұрықтандыру пунктіндегі базалық санитариялық нормалар.</p> <p>6-разрядка арналған білімдер</p> <p>1. Ұрықтандыру құралдары мен жабдықтарының жіктелуі және техникалық сипаттамалары.</p> <p>2. Ұрықты алу, сақтау және еріту қағидалары.</p> <p>3. Ұрық сапасын бақылау әдістері.</p> <p>4. Жабдықтарды, соның ішінде криожабдықтарды санитариялық өңдеу стандарттары.</p> <p>5. Материалдардың жұмсалуды және жабдықтың жұмысын есепке алу тәртібі.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Талап етілмейді</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Сыпайылық Мейірімділік</p>	<p>1. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі.</p> <p>2. "Ветеринария туралы" Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 10 шілдедегі № 339-II Заңы.</p> <p>3. "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі № 593-II Заңы.</p> <p>4. "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ Заңы.</p> <p>5. "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 11 шілдедегі № 151-I ҚРЗ Заңы</p> <p>6. "Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2015 жылғы 4 тамызда № 11837 болып тіркелген.</p> <p>7. "Жануарларды карантиндеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 7-1 / 700 бұйрығы ҚР Әділетминінде 2025 жылғы 6 ақпанда № 35708 болып тіркелген.</p> <p>8. "Жануарларға қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 17 маусымдағы № 239 бұйрығы, ҚР Әділетминінде 2019 жылғы 28 маусымда №18917 болып тіркелген.</p>
<p>СБШ шеңберінде басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ деңгейі:</p> <p>3</p> <p>5</p>	<p>Кәсіп атауы:</p> <p>Мал шаруашылығы кешендерінің және механикаландырылған фермалардың операторы</p> <p>Асылдандыру ісі жөніндегі техник</p>

#### 4-тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

16. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі

Орындаушы: Б.К. Насырханова +7 (771) 375 80 45, b.nasyrhanova@nasec.kz

17. Әзірлеуге қатысқан ұйымдар (кәсіпорындар): ""Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғам

Жоба жетекшісі: Б.К. Насырханова E-mail: b.nasyrhanova@nasec.kz

Телефон нөмірі: +7 (771) 375 80 45

Орындаушылар: Б.Т. Құлатаев "Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті" КЕАҚ, Зооинженерия және биотехнология кафедрасының меңгерушісі, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, профессор.

Техникалық көмек көрсетуші: М.Б. Кенжеғұлова, телефон нөмірі:

+7 (775) 603 30 97, E-mail: m.kenzhegulova@nasec.kz

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2025 жылғы 23 шілде.

19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2025 жылғы 24 қыркүйек.

20. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

21. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: 2-нұсқа, 2025 ж.

22. Болжамды қайта қарау күні: 2029 жылғы 26 желтоқсан.